

JAKUB ALBERIONE

DZIEŁA WSZYSTKIE

PAWEŁ APOSTOŁ
NATCHNIENIE I WZÓR

JAKUB ALBERIONE

PAWEŁ APOSTOŁ NATCHNIENIE I WZÓR

SUMMARIUM

<i>Wstęp</i> , ks. Silvio Sassi	9
<i>Wprowadzenie</i>	15
I. W CZASACH „WIOSNY RODZINY ŚWIĘTEGO PAWŁA” Kroniki, nabożeństwa i celebracje: rozwój i pogłębienie (lata 1918-1927)	19
II. MIESIĄC POŚWIĘCONY ŚWIĘTEMU PAWŁOWI Medytacje i komentarze (1918-1925)	41
<i>Dodatek</i> : Trzydzieści myśli na miesiąc poświęcony Świętemu Pawłowi	158
III. ŚWIĘTY PAWEŁ JAKO WZÓR ŻYCIA APOSTOLSKIEGO (osobiste rekolekcje duchowe w Albano, 1947)	165
IV. MODLITWY DO ŚWIĘTEGO PAWŁA Koronka i jej wy tłumaczenie (medytacja) Inne modlitwy do Apostoła	227
V. ARTYKUŁY I WYSTĄPIENIA Z OKRESU DOJRZAŁOŚCI (zaczepnięte z biuletynu <i>San Paolo</i> i inne medytacje) .	241
VI. POLECENIA ZAWARTE W TESTAMENCIE (zamieszczone w <i>Abundantes divitiae</i> i <i>Ut perfectus sit</i>) .	297
<i>Postowie</i> , ks. Silvio Sassi: RODZINA ŚWIĘTEGO PAWŁA: „ŚWIĘTY PAWEŁ ŻYJĄCY DZISIAJ”	311
INDEKSY.	325

Wydanie przygotowane przez Centrum Duchowości (CSP)

Tytuł oryginału:

Opera Omnia. L'Apostolo Paolo, Inspiratore e Modello

Skrót tytułu dzieła: APim

Nihil obstat oryginału:

Ks. SILVIO SASSI,
Przełożony Generalny Towarzystwa Świętego Pawła
Rzym, 25 czerwca 2008 r.

Tłumaczenie:

ks. Marcin Romanowski SSP

Redakcja i korekta:

Ilona Kisiel

ISBN 978-83-7797-116-1

© S.A.S.P. s.r.l., 2008

© Towarzystwo Świętego Pawła, Dom Generalny, Rzym 2008
www.paulus.net

© Edizioni San Paolo s.r.l., 2008

© Edycja Świętego Pawła, 2013
ul. Św. Pawła 13/15 • 42-221 Częstochowa
tel. 34.362.06.89 • fax 34.362.09.89
www.edycja.pl • e-mail: edycja@edycja.pl

Dystrybucja:

Centrum Logistyczne Edycji Świętego Pawła
ul. Hutnicza 46 • 42-263 Wrzosowa k. Częstochowy
tel. 34.366.15.50 • fax 34.366.10.24 • e-mail: dystrybucja@edycja.pl

Księgarnia internetowa:

www.edycja.pl

SIGLA I SKRÓTY

- AD *Abundantes divitiae gratiae suae*, Charyzmatyczna historia Rodziny Świętego Pawła, ks. Jakub Alberione [1954], Opera Omnia, Rzym 1998.
- AP *L'Apostolo Paolo modello di vita spirituale*, Notatki duchowe ks. Jakuba Alberionego [1947], pod redakcją ks. Stefana Lamery, E.P., Rzym 1972; – drugie wydanie: *Paolo Apostolo*, [PA], pod redakcją G. Di Corrado, E.P., Rzym 1981.
- CISP *Carissimi in San Paolo*, Zbiór artykułów i okólników J. Alberionego zamieszczonych w biuletynie *San Paolo* [1933-1969], pod redakcją R. F. Esposita, E.P., Rzym 1971.
- CVV *Considerate la vostra vocazione*, Listy i dyrektywy do Córek Świętego Pawła, E.P., Rzym 1990.
- Diario* Dziennik (niepublikowany) ks. Antonia Specialego SSP, osobistego sekretarza ks. Jakuba Alberionego.
- ECM *Eco di Casa Madre*, Pierwszy wewnętrzny biuletyn FSP.
- E.P. Edizioni Paoline.
- FSP Cóрки Świętego Pawła.
- FSP34 *Alle Figlie di San Paolo*, Seria medytacji i instrukcji, rok 1934.
- MSP *Un mese a San Paolo*, (Medytacje i czytania). Alba, Pobożne Towarzystwo Świętego Pawła, 1925; ss. 149, 14 cm. Drugie wydanie ukazało się w Albie w 1932 r.; kolejne w 1941 r.
- PA *Paolo Apostolo*, pod redakcją G. Di Corrado, E.P., Rzym 1981. Drugie wydanie *L'Apostolo Paolo modello di vita spirituale*, Notatki duchowe J. Alberionego [1974], pod redakcją Stefana Lamery, E.P., Rzym 1972. Zobacz również AP.

- P.M. Primo Maestro (odnosi się do ks. Alberionego).
San Paolo Wewnętrzny biuletyn [Pobożnego] Towarzystwa Świętego Pawła, opublikowany również w CISP.
- SSP Towarzystwo Świętego Pawła.
- UCAS *Unione Cooperatori Buona Stampa*, Biuletyn dla Współpracowników Paulistowskich (seria pierwsza).
- UPS I-IV *Ut perfectus sit homo Dei*, Konferencje J. Alberionego w Ariccia [Miesiąc rekolekcji duchowych, kwiecień 1960], w czterech tomach; Opera omnia, wydanie jednotomowe, San Paolo, 1998.
- T. Tom.

NOTA WSTĘPNA

W tekstach „Miesiąc poświęcony Świętemu Pawłowi” i „Święty Paweł wzór życia apostołskiego” na marginesach umieszczono pogrubione numery poprzedzone odpowiednimi siglami. Numery te odnoszą się do numeracji stron w oryginalnych wydaniach dzieł, z których są zaczerpnięte.

Pionowa kreska („|”) wskazuje początek strony.

WSTĘP

W *Liście do Galatów* św. Paweł opisuje podróż do Jerozolimy, którą odbył wraz z Barnabą i Tytusem, aby przedstawić tam Ewangelię, którą głosi narodom. Po wysłuchaniu Apostoła, „osoby posiadające autorytet” w Kościele jerozolimskim, wyraziły swoją aprobatę, „gdy zobaczyli, że mnie zostało powierzone głoszenie Ewangelii wśród nieobrzezanych, podobnie jak Piotrowi wśród obrzezanych” (Ga 2, 7). W *Liście do Rzymian* św. Paweł wyraża świadomość swojej tożsamości apostołskiej, kiedy zwraca się do pogan „jako apostoł pogan” (Rz 11, 13).

W bardzo ważnym i trudnym momencie kontynuacji dzieła Chrystusa Duch Święty oświeca pierwszą wspólnotę chrześcijan, aby przekonać jej członków o uniwersalizmie ewangelizacji otwartej na Żydów i na pogan.

Ten sam Duch Święty towarzyszy bł. ks. Alberionemu w czasie opracowywania, w refleksji i praktykowaniu tożsamości charyzmatu paulistowskiego rozumianego jako „przepowiadanie pisemne” postawione u boku tradycyjnego „przepowiadania ustnego”. W ostatnich latach XIX w. i pierwszych XX w. młody Alberione, rozumiejąc aktualność Chrystusowego zaproszenia „Przyjdźcie do mnie wszyscy” (Mt 11, 28) i obserwując masowe odejścia ludzi z Kościoła, inicjuje *nową ewangelizację* prowadzoną za pomocą druku, umiejscowioną obok tej tradycyjnej, która realizuje się na parafiach.

Aby podarować Kościołowi swoich czasów formę *nowej ewangelizacji* i *nowego apostoła*, ks. Alberione w swojej nowatorskiej kreatywności bierze za wzór św. Pawła: „Wydał mu się prawdziwym Apostołem, tak więc każdy apostoł i każde apostołstwo mogły czerpać od niego” (AD 65). Wniosek ten był owocem medytacji *Listu do Rzymian*. Kilka lat później dopowiedział: „Napisany przez św. Pawła *List do Rzymian* jest najlepszą i najważniejszą

rozprawą na temat apostołstwa wydawniczego, jest przykładem, na którym powinno wzorować się każde paulistowskie wydawnictwo” (*Spiritualità paolina*, s. 88: t. 1, „Haec meditare”, 3 lutego 1958).

Zachwył ks. Alberionego osobowością św. Pawła bierze swój początek w połączeniu *miłości do Chrystusa z miłością do misji apostołskiej*, które św. Paweł przeżywał w sposób doskonały i którego nie wahał się wskazać swoim wspólnotom jako wzór do naśladowania. Charyzmat paulistowski ma swoje źródło w zaangażowaniu na rzecz *chrystyfikacji*, z której wynika całkowite *poświęcenie się apostołstwu*. Święty Paweł urzeczywistnia te dwa uzupełniające się wymiary wiary spełnionej: „Żyję więc już nie ja, ale żyje we mnie Chrystus” (Ga 2, 20) i „Dla wszystkich stałem się wszystkim” (1 Kor 9, 22).

Integralność osoby św. Pawła jest dla ks. Alberionego punktem odniesienia zarówno w jego *wrażliwości duszpasterskiej*, która w druku widzi najbardziej odpowiedni środek, jak i w jego wyborze „*mieszanego*” *życia zakonnego*, w którym łączy kontemplację z działaniem. Początkową ideę tworzenia grupy ludzi świeckich działających na polu dobrego druku, zastępuje pomysłem *nowego stylu* życia zakonnego, który zawiera w sobie zaangażowanie w proces chrystyfikacji i zalety wynikające z organizacji apostołskiej. W ten sposób charyzmat staje się *nierozzerwalną jednością duchowości „paulistowskiej” i apostołstwa „paulistowskiego”*. Z tego powodu ks. Alberione wykluczał możliwość odniesień do jakiegokolwiek innej duchowości i innych form apostołstwa, także parafialnego. Wszystkie wymiary charyzmatu paulistowskiego wyróżniają się *kolorytem* paulistowskim i mają na celu tworzenie *oryginalnego sposobu* uświęcenia i apostołstwa, który w całej pełni został zaaprobowany przez Kościół.

Święty Paweł-wzór jest punktem odniesienia dla wszystkich Instytutów należących do *Rodziny Świętego Pawła*. Wszystkim, tak mężczyznom, jak i kobietom, ks. Alberione dał tę samą

duchowość przekazaną przez św. Pawła: „Lecz gdy przechodzi się do studiowania św. Pawła, spotyka się ucznia, który zna Boskiego Mistrza w całej pełni (...) przedstawia nam Chrystusa całego, tak jak sam się określił – Drogę, Prawdę i Życie” (AD 159). Choć św. Paweł w swoich listach nigdy nie określa Chrystusa tytułem „Mistrz”, ani nie stosuje definicji „Droga, Prawda i Życie”, dla ks. Alberionego apostoł jest żyjącą definicją Chrystusa Mistrza, Drogi, Prawdy i Życia.

Również *apostołstwa własne* Rodziny Świętego Pawła mają swoją jednoczącą je rację w metodzie ewangelizacyjnej Apostoła, który potrafi „prosić o pomoc” kobietę i świeckich, aby do wszystkich dotarła Ewangelia. Zbieżność różnych sposobów apostołstwa stosowanych przez Rodzinę Świętego Pawła realizuje się zarówno przez *specyficzną służbę* jednej ewangelizacji, jak i przez *styl życia* świecki i kościelny, w którym pełnione jest apostołstwo.

Pełnia miłości do Chrystusa i rzesza ludzi czekających na Ewangelię wykształciły w św. Pawle osobowość skoncentrowaną na tym, co ma się wydarzyć w przyszłości, osobowość, która „zwraca się ku temu, co dopiero przed nią”, podobnie jak biegacz na stadionie (Flp 3, 13-14). Również zadanie chrystyfikacji i całkowite oddanie się apostołstwu prowadzonemu w charyzmacie paulistowskim bezsprzecznie prowadzą do „zapominania o tym, co za mną, i spoglądania ku temu, co przede mną”. Charyzmat paulistowski jak ciągle podróżujący św. Paweł jest nomadą. Charyzmat paulistowski, z racji swojej natury, nie jest statyczny, ale dynamiczny, otwarty na zmiany, zdolny do poznawania i przyjmowania tego, co nowe. Charyzmat paulistowski nie jest zastany, ale znajduje się w nieustannej pielgrzymce ku Bogu i współczesnym ludziom.

Podobnie jak św. Paweł otrzymał misję ewangelizowania pogan, tak charyzmat paulistowski otrzymał od Kościoła misję ewangelizowania na rozległym polu komunikacji w każdym

okresie historii. Porównanie to, które może wydawać się jedynie naszym życzeniem, w rzeczywistości jednak w prosty sposób obejmuje wszystkie podobieństwa, które bł. Jakub Alberione użył w procesie konstituowania charyzmatu paulistowskiego za pośrednictwem św. Pawła.

Biorąc to pod uwagę, można lepiej rozumieć słowa ks. Alberionego: „Całe życie Rodziny Świętego Pawła pochodzi z Eucharystii, ale zostało ono przekazane przez św. Pawła. (...) Instytut był jego pomysłem. On jest jego ojcem, jego światłem, opiekunem, mistrzem, wszystkim. (...) Rodzina Świętego Pawła, tworzona przez wielu członków, musi być *Świętym Pawłem żyjącym dzisiaj* i mającym społeczne ciało. (...) To nie my wybraliśmy św. Pawła, to on nas wybrał i powołał. Chce, żebyśmy robili dokładnie to, co on robiłby, żyjąc dzisiaj” (*Vademecum*, 651).

Jedność Rodziny Świętego Pawła była zamierzona i wypracowana według reguł *całościowego projektu nowej ewangelizacji* opartego na św. Pawle i komunikacji dla Ewangelii. Dlatego poznanie i zgłębienie nauczania św. Pawła prowadzi do poznania i zgłębienia charyzmatu paulistowskiego w jego duchowości i jego apostołstwach, podobnie jak *jedność* duchowości i komplementarność apostołstw Rodziny Świętego Pawła zależą od pełnej asymilacji nauczania i dzieła św. Pawła.

List pisany do Galatów opowiada o zakończeniu spotkania w Jerozolimie: „Gdy uznali daną mi łaskę, Jakub, Kefas i Jan, uważani za filary, podali prawą rękę mnie i Barnabie, na znak łączności, abyśmy szli do pogan, oni zaś do obrzezanych” (Ga 2, 9).

Ślub *wierności Papieżowi*, którego ks. Alberione pragnął przede wszystkim w odniesieniu do naszych wyborów apostołskich, musi być przeżywany jako „podanie prawej ręki”, które tworzy *jedność* wspólnoty kościelnej pomimo *różnorodności* charyzmatów.

Poniższy zbiór tekstów bł. Jakuba Alberionego, podejmujących temat św. Pawła, przygotowany przez braci z Centrum Duchowości Paulistowskiej z okazji roku ogłoszonego przez Benedykta XVI

w celu upamiętnienia dwóch tysięcy lat mijających od czasu narodzin św. Pawła, daje całej Rodzinie Świętego Pawła cenną dokumentację, która będzie służyć do zdobywania wiedzy i do medytacji.

Dzięki tym tekstom otrzymujemy syntezę, którą w tych kilku zdaniach wstępu jedynie pokrótce starałem się nakreślić. Dwa przytoczone poniżej teksty oraz dołączony zbiór medytacji pozwolą każdej czytelnicy i każdemu czytelnikowi zdać sobie sprawę z tego, jak wielkie znaczenie miał św. Paweł dla naszego Założyciela, który wykonał wielką pracę interpretacji dzieła Apostoła i jego zastosowania w osobistym życiu wiary i w procesie nastawionym na rozwój narodzin całej Rodziny Świętego Pawła.

Ks. SILVIO SASSI
Przełożony Generalny SSP

WPROWADZENIE

1. Celebracja Roku Świętego Pawła w wielu z nas budzi na nowo pytanie, do którego przez lata prawdopodobnie nie przywiązywano należytej wagi: Ile i co naprawdę ks. Alberione napisał na temat św. Pawła? Mimo że całe życie naszego wielkiego Założyciela toczyło się w cieniu Apostoła – albo raczej w jego świetle – oraz że z wielkim naciskiem i przy każdej okazji, zawsze i z ogromnym zaangażowaniem porównywał wszystko do niego i jego dzieła... nigdy jednak nie zostało w wyraźny sposób postawione pytanie: Co zatem „napisał” bł. Alberione na temat św. Pawła? Żadnej biografii, żadnego systematycznego traktatu na temat jego doktryny i jego roli w Kościele... Tylko medytacje wygłoszone i spisane przez innych? Jedyne krótkie i pełne zachęt wystąpienia?

Publikacja ta odpowiada na te pytania, bazując „na faktach”, czyli przedstawiając zbiór – niestety niepełny, ale bardzo znaczący – tych tekstów, które wyszły spod pióra i z serca bł. Alberionego, największego czciciela św. Pawła w ostatnim wieku. Jak będzie można zauważyć, jest to szeroki zbiór tekstów, różniących się formą i przeznaczeniem, które powstały na przestrzeni ponad pięćdziesięciu lat, począwszy od pierwszych dziesięcioleci wieku XX, aż do lat sześćdziesiątych.

2. Trzymając się porządku chronologicznego, cały materiał podzieliśmy na sześć sekcji, z której każda poprzedzona została stosownym wstępem. W ten sposób możliwe będzie śledzenie rozwoju „nabożeństwa”, jak lubił mawiać ks. Alberione w odniesieniu do swojej osobistej relacji z Apostołem – to rzeczywiście miał na myśli, pisząc o sobie – oraz weryfikacja jakości motywacji doktrynalnych, które zaczerpnięte od Apostoła powinny zakorzenić się w konkretnych działaniach nowych apostołów Ewangelii.

Po tekstach ks. Alberionego następuje „posłowie” Przełożonego generalnego, ks. Silvia Sassiego, które powinno posłużyć jako pomoc w aktualizacji i wdrożeniu tego, co zostało przedstawione, w rzeczywistość życia i apostołstwa Rodziny Świętego Pawła.

3. Przedstawione tutaj zagadnienia są bardzo różnorodne. Jak już zostało powiedziane, zbiór ten rozpoczyna się od kronikarskiego przedstawienia nabożeństw i form praktyk pobożnościowych z początku XX w., a kończy się prezentacją dobrze opracowanych z punktu widzenia doktrynalnego i metodologicznego tekstów napisanych w ostatnich dziesięcioleciach. Również styl prezentowanych tekstów bardzo się różni: narracyjny, ekspozycyjny, katechetyczny, parenetyczny... który w każdym przypadku ma na celu dotarcie do czytelnika w taki sposób, aby był zrozumiałym i służył pomocą w animacji wspólnot. Cel ten jest osiągnięty dzięki wielkiej bezpośredniości w prezentacji najważniejszych idei Apostoła.

Można również zauważyć, że ks. Alberione skupiał się przede wszystkim na treści. Dlatego nie przykładał wielkiej wagi do retoryki. Cecha ta jest wyznacznikiem, który pozwala wykluczyć autorstwo ks. Alberionego w przypadku tekstów, które nie zostały przez niego podpisane, a którym czasem przypisuje się jego autorstwo. Każda próba literackiego udoskonalania tekstu jest dowodem na to, że dany tekst nie jest dziełem ks. Alberionego.

4. Ciągłe istnieje jednak problem ustalenia, kto rzeczywiście jest twórcą idei zawartych w najstarszych tekstach, tych zaczerpniętych z biuletynów *Unii Współpracowników Dobrego Druku*. Stałą praktyką było to, że ks. Alberione proponował tematykę i pisał szkic tekstów, które potem były redagowane przez „mistrza” Giaccarda. Czymś bezdyskusyjnym jest jednak fakt, że nie tylko schematy artykułów, ale również wszystkie zawarte

w nich idee rodziły się w umyśle i były aprobowane przez „Signor Teologo”, jak wówczas powszechnie nazywano ks. Alberionego.

Z łatwością dostrzeżemy, jak ta praktyka ks. Alberionego ułatwiała i inicjowała owocną współpracę nie tylko z jego pierwszym prawdziwym uczniem, który stał się doświadczonym mistrzem, ale także z jego duchowymi synami i córkami, którzy rezygnowali z umieszczania ich imion pośród autorów dzieł Alberionego (zresztą na stronach tytułowych nie ma również imienia Jakuba Alberionego, które było zastępowane skrótem G.D.P.H. *Gloria Deo Pax Hominibus*, albo J.M.J.P. *Jesus, Maria, Joseph, Paulus*).

5. Wszystkie teksty zostały tu przytoczone w ich oryginalnej redakcyjnej formie, z zachowaniem również archaicznych konstrukcji językowych. Ograniczyliśmy się jedynie do korekty ewidentnych błędów i ortografii, a także dodaliśmy zamieszczone u dołu przypisy wyjaśniające. Proponujemy również stosowne wyjaśnienia we wprowadzeniach do poszczególnych sekcji.

Życzymy sobie, aby ten zbiór tekstów poświęconych Pawłowi Apostołowi przyczynił się do wzrostu wiedzy o tym, jak wiele czasu Założyciel poświęcał na medytację, modlitwę i nauczanie na temat tego, który jest „prawdziwym ojcem i założycielem” instytucji noszących jego imię i żyjących jego duchem. Niech Apostoł wyprasza nam łaskę, aby to wszystko, co zawiera się w pismach jemu poświęconych, urzeczywistniło się w życiu i dziełach każdego, kto sięgnie po tę książkę.

CENTRUM DUCHOWOŚCI PAULISTOWSKIEJ

Rzym, 25 stycznia 2008 r.

I
W CZASACH „WIOSNY
RODZINY ŚWIĘTEGO PAWŁA”
(lata 1918-1927)

WSTĘP

Teksty poniżej przytoczone zostały zaczerpnięte z pierwszych drukowanych biuletynów - „Unia Współpracowników Dobrego Druku” (UCBS) - adresowanych do przyjaciół ks. Alberionego i przede wszystkim do Współpracowników żyjących poza wspólnotami Rodziny Świętego Pawła. Miały na celu przekazywanie informacji na temat tego wszystkiego, co było nauczane i czym żyło się w Domu Świętego Pawła w czasie pierwszych lat fundacji.

Teksty pochodzą z okresu niemal dziesięciu lat i prawie wszystkie znajdują się w opracowanym przez ks. Rosaria Esposito zbiorze „La Primavera Paolina”¹. Tytuł ten jest bardzo trafnym określeniem, które doskonale oddaje naturę tego dynamicznego okresu wczesnych lat zgromadzenia.

Każdy z tekstów opatrzony jest datą zaczerpniętą ze swojego oryginalnego źródła. Tym czytelnikom, którzy sięgną do zbioru ks. Esposito, zaleca się lekturę tekstów towarzyszących i zamieszczonych tam przypisów redaktora.

ŚWIĘTY PAWEŁ PRZYWRÓCONY ŻYCIU

Na całym świecie znane stało się powiedzenie bp. Kettelera², arcybiskupa Moguncji: „Jeśli św. Paweł żyłby dzisiaj, byłby dziennikarzem”, i ja w to mocno wierzę.

Co naprawdę robił św. Paweł? Wszędzie siał ziarno słowa Bożego. Aby być słyszany lepiej i przez większą liczbę osób,

¹ *La Primavera Paolina*, red. Rosario Esposito SSP, Edizioni Paoline, Rzym 1983, ss. 1293.

² Wilhelm VON KETTELER (1811-1877), prekursor katolickiej nauki społecznej w Niemczech, jeden z liderów partii Centrum i promotor katolickich związków zawodowych w Niemczech. Wielki polityczny rywal K. Marksa i F. Lassale’a, przywódców socjalistycznych związków zawodowych.

wybierał miejsca najbardziej uczęszczane. Przepowiadał w synagogach, na ateńskim Areopagu, w trybunale Agryppy, w teatrze wielkiej Diany w Efezie, w rzymskich więzieniach.

Możemy przypuszczać, że jeśli pewnego dnia zwrócono by się do Pawła w ten sposób: „Pawle, jest takie miejsce, jest taka katedra, z której przemawiając, mógłbyś być słyszany nie tylko przez małą żydowską wspólnotę jednej synagogi, ale przez ludzi z całego świata, w Syrii, w Palestynie, w całej Azji, w Egipcie, w Grecji i Italii; mówiąc z niej, mógłbyś głosić Chrystusa, nauczać o krzyżu i prowadzić narody do sprawiedliwości i prawdy”.

Jestem pewien, że św. Paweł natychmiast zadałby pytanie: „Gdzie jest ta katedra? Chcę na nią wejść”. I jeśli by mu ją pokazano, z pewnością w mgnieniu oka wstąpiłby na nią i pozostał tam przez całe życie, podobnie jak stylicy na swoich słupach.

Katedra ta nie istniała w czasach św. Pawła, ale teraz istnieje: jest nią dobra gazeta. To jest pulpit ludzkości: „wieczna misja”, jak zwykł ją określać Leon XIII.

(UCBS 1919, nr 5, s. 5-6)

NABOŻEŃSTWO DO ŚWIĘTEGO PAWŁA

Dużo racji miał bp Bonomelli³ twierdząc, że wielu świętych, którzy mają w kościele największe znaczenie, to ci o których lud najmniej pamięta. Ilu jest bowiem takich, którzy modlą się do św. Piotra, św. Pawła, św. Jana Chryzostoma, św. Ignacego Męczennika itd.?

Jeśli zdalibyśmy sobie sprawę z tego, jak wiele dobra uczynił światu św. Paweł, szczególnie względem nas, potomków pogan! Jeśli poznalibyśmy jego życie, dzieło, jeśli przeczytalibyśmy jego

³ Geremia Bonomelli (1831-1914), od 1871 r. biskup Cremony, znacząca postać ruchu katolickiej odnowy z końca XIX w.

listy, o ileż gorliwiej byśmy się do niego modlili, o ileż bardziej byśmy go podziwiali i pragnęli naśladować! Od niego powinniśmy się uczyć dwóch najważniejszych cnót, które są fundamentem chrześcijaństwa: miłości do Jezusa i miłości, która objawia się w gorliwości i trosce o drugiego człowieka.

Pobożnie przeżyjmy uroczystość św. Pawła przypadającą 30 czerwca: będzie to piękna okazja ku temu, aby propagować postać wielkiego apostoła.

Rozpowszechniajmy także obrazki z jego wizerunkiem i przyzywajmy jego pomocy jako opiekuna Dobrego Druku. Czymś wielce pożytecznym będzie wyjaśnienie listów św. Pawła, przynajmniej jednokrotne. Robi się to w niektórych parafiach, gdzie co 5 lub co 6 lat w miejsce Ewangelii wyjaśnia się ludowi drugie czytanie z Mszy św., które prawie zawsze zaczerpnięte jest z listów św. Pawła.

(UCBS 1919, nr 6, s. 2)

NAWRÓCENIE ŚWIĘTEGO PAWŁA

25 dnia tego miesiąca [styczeń 1919] świat katolicki celebrował święto nawrócenia św. Pawła. Jest to stała data w Kościele. Szaweł był największym przeciwnikiem rodzącego się chrześcijaństwa: wraz ze swoimi żołnierzami, pełen zawziętości krążył wokół miasta Damaszek, aby wtrącić do więzienia każdego napotkanego chrześcijanina. Ale łaska Boża spadła na niego u bram miasta i przemieniła go w zupełnie innego człowieka. „Ja go wybrałem, aby głosił moje imię Żydom, poganom, książętom i królom” – powiedział Pan. Szaweł, przemieniony w Pawła, stał się pierwszym pośród apostołów. Wprowadził on na łono Kościoła więcej dusz niż wszyscy pozostali apostołowie. Był prześladowcą, ale w Kościele otrzymał nowe życie. Z tego powodu świat chrześcijański obchodzi to wielkie święto.

W niektórych parafiach święto to nabierze bardziej uroczystego charakteru dzięki inicjatywie: „dzień dobrego druku”.

W innych odprawione zostanie specjalne nabożeństwo, przeznaczone szczególnie dla tych, którzy, tak jak Szaweł, posługują się swoim umysłem, kulturą, pozycją społeczną w walce z Kościołem, z Wikariuszem Chrystusa i z religią.

Wszyscy zrzeszeni w „Unii Współpracowników Dobrego Druku” są gorąco proszeni, aby przyjęli tego dnia Komunię św. w tych intencjach.

Prośmy, aby przemienić życie obojętne w życie pełne zapału. Prośmy o siłę i sprawiedliwego ducha dla pisarzy katolickich. Módlmy się o nawrócenie bezbożnych pisarzy. Należy również odprawić nowennę: w sposób szczególny należy posłużyć się modlitwą wydrukowaną na obrazkach ze św. Pawłem.

(UCBS 1919, nr 1, s. 2-3)

ŚWIĘTY PAWEŁ OPIEKUN DOBREGO DRUKU

Kierunek studiów podejmowanych w okresie poprzedzającym wojnę⁴ skupił uwagę naukowców na naturze i pochodzeniu Kościoła. Chrześcijańska starożytność stała się ulubionym przedmiotem studiów chrześcijaństwa. Wiele błędów wynikało z modernizmu i protestantyzmu, ale nie brakuje, co więcej, mnożą się dobre owoce. Najważniejszym dobrym owocem jest szersze i pogłębione poznanie życia, dzieła i doktryny Pawła Apostoła. Ale nie tylko to, lecz również (co jest naturalną konsekwencją) pragnienie bardziej praktycznego, niemal ludowego odnowienia kultu tego wielkiego apostoła pogan.

* * *

⁴ Chodzi o pierwszą wojnę światową (1914-1918).

Apostoł Paweł przemierzył cały znany w tamtych czasach świat, głosząc wszędzie Dobrą Nowinę oraz gromadząc pod sztandarem krzyża olbrzymią liczbę chrześcijan.

Jest on człowiekiem wielkiej gorliwości: wydaje się niemal, że dokonał się w nim proces personifikacji gorliwości.

Dlatego czymś zupełnie naturalnym jest fakt, że Paweł Apostoł został wybrany na opiekuna Dobrego Druku.

Żaden środek propagandy nie może dzisiaj być bardziej uniwersalny i skuteczny niż dziennik czy, mówiąc ogólniej, prasa. Dlatego dziennikarz zamknięty w redakcyjnym biurze rozpow szechnia swoje dzieło i sprawia, że jego słowo dociera do krańców ziemi. Nie jest więc pozbawione sensu i nie zostało wypowiedziane przez przypadek zdanie Kettelera: „*Jeśli św. Paweł urodziłby się teraz, zostałby dziennikarzem*”.

* * *

Święty Paweł zebrał wielki owoc duchowy w Efezie. Nawróciło się wielu spośród tych, którzy byli wierni wróżbiarstwu, magii i hołdowali złu. Apostoł, wiedząc jak ogromną okazją do grzechu były księgi przechowywane w ich domach, kazał im przynieść je na miejski plac, sporządzono wielki stos i publicznie spalono.

Szacując ich wartość, określono, że niektóre z nich osiągały niebotyczną cenę pięćdziesięciu tysięcy denarów. Kwota naprawdę duża, jeśli weźmie się pod uwagę zarówno jej wielkość, jak również okoliczności czasu.

Jak bardzo powinniśmy więc przyzywać wstawiennictwa Apostoła w walce z niewyobrażalnym zniszczeniem dokonującym się przez złe i pełne perwersji publikacje!

(UCBS 1919, nr 1, s. 4)

NOWE CZASY ORAZ STARE I NOWE NABOŻEŃSTWA

Początki chrześcijaństwa były jego złotym okresem.

Ciągle z wielkim wzruszeniem, owocnie, z pasją czytamy te stronicie Ewangelii, które mówią o tym, jak Apostołowie będący w szkole Jezusa prosili: „Mistrzu, naucz nas, jak mamy się modlić”; jak wielkie tłumy gromadziły się, aby słuchać słowa życia wiecznego wypowiedane przez Boskiego Mistrza; jak młodzież z ufnością przychodziła do Jezusa i stawiała pytania: „Co mam czynić, aby osiągnąć życie wieczne?”. Zbawiciel przyjmował tytuł Mistrza i wyrażał swoje uznanie: „Nazywacie mnie Mistrzem i dobrze mówicie, bo nim jestem”.

Wspaniałe momenty, kiedy apostołowie gromadzili się wokół Maryi, Matki Jezusa. Ona była Matką, Mistrzynią i Królową Apostołów, oświecała ich, kierowała nimi, modliła się za nich, a oni wędrowali i sprawiali, że wierni mogli poznawać Jej Serce, Jej wielkość, Jej przemożny wpływ na Serce Boga, i kierowali do Niej rzesze pielgrzymów.

Wspaniała scena chrześcijańskiej Pięćdziesiątnicy Apostołów, którym Maryja przewodziła w czasie pierwszej i najważniejszej nowenny do Ducha Świętego.

Wspaniała chwila śmierci Maryi, wokół której zebrali się Apostołowie, jej Wniebowzięcie na oczach Apostołów.

I dalej: dogłębnie poruszają i umacniają opisy *Dziejów Apostolskich*, opowiadające, jak Paweł prowadził swoje misyjne podróże; jak wielcy z Areopagu zapraszali go, aby przedstawił nową doktrynę w najbardziej zacnym miejscu ówczesnego świata; jak chrześcijanie przez niego nawróceni trwali od zachodu słońca do północy i potem od północy do świtu, słuchając jego nauczania; jak przynosili na miejskie place książki, aby je spalił; jak z niepokojem i drżeniem otwierali jego listy i rzucali mu się na szyję, płacząc, kiedy żegnali go po raz ostatni; jak Rzymianie,

którzy nigdy nie mieli okazji go słuchać, a jednak znali go dzięki najwspanialszemu z jego listów, adresowanego właśnie do nich, odwiedzali go więzionego wiele kilometrów za miastem.

Czasy apostołskie odżywają.

Apostolstwo nabiera nowego życia. Dzieje się to ku czci i dzięki zachętom papieży.

Katechizm jest rozbudowywany, konferencje o charakterze religijnym głoszone są każdej grupie społecznej, przepowiadanie jest obfite, druk nabiera coraz większego znaczenia, propaganda prowadzona jest wszędzie: jest to wielki wysiłek, aby chrześcijaństwo przeniknęło całe społeczeństwo, każdą klasę społeczną; praca, która jest walką i przynosi efekty pomimo wielkiego oporu zła niechającego wycofać się ze swoich pozycji.

Jezus jest Barankiem Bożym. Z Jego serca wypływają strumienie wody żywej: głosiciele, którzy naprawdę chcą uczynić wiele dobra, muszą prowadzić dusze do tego źródła. Będziemy skutecznie uczyć Bożej doktryny, jeśli wcześniej, tak jak Apostołowie, zgromadzimy się wokół Boskiego Mistrza, aby uczyć się Jego doktryny i Jego Serca, i jeśli wzbudzimy w naszych sercach nabożeństwo do Boskiego Mistrza. Nabożeństwo to będzie nabierać większego znaczenia w tych apostołskich czasach.

Należy rozwijać również nabożeństwo do Maryi, Królowej Apostołów, które uznawali i praktykowali Apostołowie wybrani przez Jezusa.

W obecnych czasach *Królowa Apostołów* jest już otaczana wielką czcią i to właśnie Ona będzie tą, która pokieruje nowymi Apostołami w realizacji kolejnych, wspaniałych wyzwań. Jej wstawiennictwa na prymicyjnych obrazkach przyzywają neoprezbiterzy, mówią o niej książki będące lekturą duchową kleru; święty biskup Mondovì, ks. Ressia, kanonicznie zatwierdził w swojej diecezji Pobożne Stowarzyszenie Królowej Apostołów; w Turynie kard. Richelmy 14 grudnia założył Pobożne Stowarzyszenie Matki Bożej Królowej Apostołów wspierające seminaria

i mające na celu: prosić Boga, za wstawiennictwem Najświętszej Maryi, o zdolnych i świętych kapłanów oraz pozyskiwanie od wiernych pieniężnych ofiar na rzecz pomocy seminariom znajdującym się w trudnościach.

JE kard. Richelmy ułożył również piękną modlitwę przeznaczoną dla osób należących do Pobożnego Stowarzyszenia Matki Bożej Królowej Apostołów.

Do św. Pawła Apostoła, Doktora, Głosiciela, Nauczyciela pogan, Więźnia Jezusa, Rycerza Ducha Świętego, zwracają się dziś ci wszyscy, którzy zadają sobie trud rozwiązania najpoważniejszych problemów religijnych, społecznych, politycznych; którzy noszą w sobie pragnienie, aby czysta idea chrześcijaństwa przeniknęła do mas i którzy chcą czynić dobro za pomocą najnowszych środków; którzy dogłębniej znają jego ducha, modlą się do niego i są mu oddani. Zatem nabożeństwo do św. Pawła będzie się rozszerzać i stanie się potężne także w tych czasach, naznaczonych apostołstwem, które rozprzestrzeni się pośród tych, którzy poświęcają się apostołstwu i chcą prowadzić głębokie życie chrześcijańskie.

W diecezji albejskiej nabożeństwa do Boskiego Mistrza, do Królowej Apostołów i św. Pawła są praktykowane i propagowane w nowym Kościele Towarzystwa Świętego Pawła, które od św. Pawła czerpie natchnienie, które Królowej Apostołów poświęciło swoich nowicjuszy i pod kierownictwo Boskiego Mistrza oddało swoich aspirantów.

(UCBS 1922, nr 10, sierpień, s. 4-5)

SERCE ŚWIĘTEGO PAWŁA

Serce rozlewa się i miesza z umysłem. Żaden święty, ani starożytny, ani współczesny, nie miał w ostatnich latach tak bogatej

bibliografii. Święty Paweł cieszy się wielką popularnością wśród naukowców i wielką liczbą ludzi zachwycających się nim, ale prawie wcale nie ma naśladowców i miłośników. Jako atrybuty przypisuje się mu księgę i miecz; znacznie rzadziej wolę i poświęcenie; prawie wcale jego serce i jego duchową walkę.

Święty Paweł jest sercem: sercem płonącym miłością do Boga, sercem pełnym delikatnych uczuć do swoich braci. „Kto nie kocha naszego Pana Jezusa Chrystusa, niech będzie przeklęty”. Z drugiej strony, na przykładzie Jezusa, św. Paweł sam płonie pragnieniem bycia przeklętym przez Boga dla swoich braci. Miłość przekształciła go całego w Boga. Jest on więźniem Jezusa Chrystusa i płonie w nim wielkie pragnienie wyzwolenia się od ciała, aby dusza mogła zjednoczyć się z Chrystusem. Dla niego życie to Jezus Chrystus: co więcej, to nie on już żyje, ale żyje w nim Chrystus: są oni tak głęboką i trwałą jednością, że ani śmierć, ani złe moce, ani niebo, ani piekło nie mogą go odłączyć od miłości Chrystusa. Serce Pawła stało się Sercem Chrystusa: to Chrystus przemienił to serce bezlitosnego lwa, ziejące grozą i pałające żądzą zabijania, w serce pełne delikatnego uczucia. Nie da się nie płakać, czytając pełne troski i miłości listy św. Pawła. W jego słowach więcej jest uczucia niż w słowach matki kierowanych do dziecka.

Kiedy pisze do uczniów czy kiedy o nich mówi, nigdy nie pomija wyrażen typu „moje dziecko”, „umiłowany synu” i im podobnych. Polecając Filemonowi Onezyma, niewiernego sługę, który zrozumiał swój błąd, pisze w ten sposób: „Ja Paweł, stary, wstawiam się za moim dzieckiem, które zrodziłem w więzieniu, za Onezymem. Jego, to jest moje serce, odsyłam do Ciebie. Jeśli więc poczuwasz się do łączności ze mną, przyjmij go jak mnie. A jeśli w czymkolwiek cię obraził albo jest ci coś winien, policz to na mój rachunek”. W pierwszym swoim liście do Koryntian z poruszającą goryczą wylicza ofiary, jakie poniósł dla nich: byłem pośmiewiskiem, policzkowano mnie, cierpiałem

głód i pragnienie, nie miałem odzienia, doświadczałem trudu pracy, rzucono na mnie obelgi i prześladowano: czytając te słowa, wydaje nam się, że uczestniczymy w dramatycznej scenie, kiedy załamana matka zarzuca dzieciom brak wdzięczności. Święty Paweł konkluduje swoją myśl, mówiąc: „Nie piszę tego, aby was zawstydzić, lecz abyście to, jako moje ukochane dzieci, zrozumieli. Choćbyście mieli dziesiątki tysięcy wychowawców w Chrystusie, ojców macie niewielu, a właśnie ja w Chrystusie zrodziłem was przez Ewangelię”. Pisząc te słowa, św. Paweł wylał wiele łez. Jak sam mówi: „Pisałem do was, będąc w wielkim utrapieniu, z bólem w sercu i ze łzami nie po to, abyście się smucili, ale byście poznali, jak wielka jest moja miłość do was”.

Święty Paweł miał swoich uczniów i uczynił z nich ludzi świętych. Dziś św. Paweł pragnie ludzi pobożnych, oddanych i wiernych. We współczesnej edukacji nadaje się wielkie znaczenie wychowaniu serca: uczucie jest potężną siłą, nad którą trzeba panować, którą trzeba ukierunkowywać i nie można jej tłumić i niszczyć. Dla wszystkich młodych, szczególnie tych, którzy mają w sobie duże pokłady uczuć, dla osób, które odczuwają palące pragnienie bycia kochanym i które, kochając, stałyby się bohaterami, dla wszystkich, którzy doświadczyli gorzkiego smaku zdrady, jedna przyjacielska rada: wzbudźcie w sobie kult św. Pawła. I jeszcze dla dusz, dla małych apostołów, którzy odczuwają w sobie potrzebę ludzkiego ciepła, konieczność doświadczenia miłości, potrzebnej, aby móc walczyć i czynić dobro, ta sama rada: bądźcie czcicielami św. Pawła.

* * *

Należy podkreślić jeszcze jedną Bożą cechę św. Pawła: walka z własnym ja. Kto pomyślałby, że ten Boży człowiek musiał toczyć taką walkę? Święty Paweł musiał zrewolucjonizować samego siebie, tocząc batalię gigantyczną, nieustanną, wspaniałomyślną.

„Wysłannik szatana, który mnie policzkuje: dostrzegam w sobie inne prawo, które sprzeciwia się prawu i chce mnie przeciągnąć na stronę prawa grzechu”. Kto zwyciężył? Łaska Boża wsparta jego mocnym pragnieniem. Święty Paweł pragnie ludzi pobożnych, wiernych i oddanych. „*Christus non sibi placuit*: Jezus nie umiłował samego siebie”, tak samo my nie mamy podobać się sobie samym, ale Bogu, i powinniśmy ofiarować Mu własne życie jako świętą i miłą hostię. W tym jest dobroć, to jest świętość. Warunkiem jej osiągnięcia jest walka duchowa czyniona poprzez modlitwę, czuwanie i rachunki sumienia. Dla wszystkich wspaniałomyślnych dusz raz jeszcze dobre słowo rady: kult św. Pawła.

* * *

Święty Paweł jawi się nam więc jako najpiękniejszy praktyczny przykład doświadczalnej psychologii chrześcijańskiej: jego życie pokazuje, że nawet najtrudniejszy charakter można ujarzmić, skorygować, ukierunkować, a być może i zmienić: modlitwa i walka, która nawet jeśli przynosi porażki, jest nieustannym zwycięstwem, w którym wzrastają nie tylko umysł i wola, ale również siły drzemające w sercu, ponieważ serce jest potężną pomocą i to ono prowadzi do Boga.

* * *

Święty Paweł pragnie ludzi pobożnych, wiernych i oddanych.

Ponownie nastał czas kultu wielkiego Apostoła! Wspaniałomyślne dusze, bądźcie czcicielami św. Pawła, a dostąpicie ubóstwienia. Drodzy Współpracownicy Dobrego Druku, jeśli uczyniliśmy wielkie dzieło miłości, podejmując w imię Boga świętą misję druku, uczynimy równie wielkie dzieło miłości, propagując kult św. Pawła: ducha naszego apostołstwa.

(UCBS 1923, nr 6, 21 czerwca, s. 1-2)

TROSKA ŚWIĘTEGO PAWŁA O FORMACJĘ SWOICH WSPÓŁPRACOWNIKÓW

Duch św. Pawła nadal działa w jego wspólnotach, również po jego śmierci: dobro ciągle się dzieje: apostołowie nie tylko głoszą, ale zakładają wspólnoty Kościoła, nie tylko sprawiają, że ludzie stają się chrześcijanami, ale przygotowują sobie następców, biskupów, kapłanów i te, które nazywamy siostrami: wychowaniu współpracowników poświęcają swoją największą i najlepszą troskę, to co w nich najlepsze.

Święty Paweł był wspaniałym organizatorem dobra i apostołstwa. Stworzył wspaniałą sieć biskupów i kapłanów ustanowionych w miejscach położonych na trasie jego podróży misyjnych: sieć świętych pasterzy.

Zanim udał się do Jerozolimy, gdzie miał być uwięziony, pragnął odwiedzić Milet, aby pozdrowić biskupów i kapłanów z regionu Efezu.

Zostawił im krótki testament: „Troszczcie się o siebie i o całą owczarnię, w której Duch Święty ustanowił was biskupami. Bądźcie pasterzami Kościoła Bożego, odkupionego Jego własną krwią. Miejcie się na baczności i pamiętajcie, że przez trzy lata, dniem i nocą, nie przestawałem ze łzami napominać was wszystkich. Teraz polecam was Bogu”. Potem ukląkł i modlił się razem ze wszystkimi i powstał wielki płacz wszystkich czcigodnych biskupów i kapłanów: którzy rzucali się Pawłowi na szyję i całowali go. Święty Paweł zawładnął duszami i sercami swoich uczniów.

Znamy imiona wielu pierwszych uczniów: biskupów, kapłanów i współpracowników św. Pawła. Są to nasi starsi bracia.

Arystarch i Gajus, którzy wraz z Pawłem ucierpieli w zamieszkach, jakie miały miejsce w Efezie, Erast i Sopater, którzy towarzyszyli mu i pracowali z nim w czasie podróży do Macedonii,

Sostenes i Tercjusz byli jego wiernymi sekretarzami i pod dyktando Pawła napisali listy do Koryntian i Rzymian, Tychik i Trofim zanieśli i objaśnili listy Efezjanom, Kolosanom i Filipianom, Filemon i Manzon udzielali mu gościny w Kolosach, na Cyprze i w Jerozolimie. Arystrach opiekował się nim w czasie jego uwięzienia w Rzymie. Sylas, chrześcijanin z Antiochii, i Apollos, człowiek doskonale znający Pismo Święte, zostali przez Pawła wybrani na towarzyszy jego pracy i wyrzeczeń i nie szczędząc sił i wysiłku, ubogacali misję Pawła swoją wiedzą doktrynalną. Dionizy Areopagita nawrócił się pod wpływem nauczania Pawła i był później pierwszym biskupem Aten i Paryża.

Spośród innych współpracowników Paweł z wielką estymą wspomina w swoich listach umiłowanego Epeneta, który był pierwszym darem Azji dla Chrystusa: najdroższego Ampliata; Urbana, który trudził się wraz z nim, oraz umiłowanego Stachysa. Wypróbowanego w swojej wierności Chrystusowi Apellesa, Rufusa wybranego przez Pana, Asynkryta, Flegona, Hermasa, Patrobę, Hermesa, Demasa, Filologa, Herodiana, Lucjusza, Jazona i jego rodzinę, Kwartusa, Zemasa, Artemisa i Stefana, który pomagał ubogim; Stefanasa, Fortunata i Achaika, którzy zanieśli z Efezu do Koryntu pierwszy list napisany przez niego do tej wspólnoty i bardzo podnosili go na duchu; Eubulosa i Linusa, pierwszego następcę św. Piotra. Onezyfora z Efezu, którego gościem często bywał i który nie wstydział się jego kajdan; Onezyma, niewiernego niewolnika, nawróconego, który został później biskupem w Kolosach; Epafrasa, który nieustannie modlił się i cierpiał za swoich braci.

Święty Paweł z wielkim uznaniem wspomina również innych chrześcijan: Akwilę i jego żonę Pryscyllę, ochrzczonych przez niego, którzy później bardzo pomogli mu w zakładaniu wspólnoty korynckiej i całe życie poświęcili dla niego. Wspomina również Andronika i jego żonę Junię i ich rodzinę, których zalicza do wybitnych apostołów; senatora Pudensa i jego żonę Klaudię,

którzy wraz z Piotrem i Pawłem trudzili się w głoszeniu Ewangelii Rzymianom.

Jednak spośród wielkiej rzeszy uczniów św. Pawła trzech było mu szczególnie bliskich, umiłowanych. Poświęcał im wyjątkową uwagę. Ich formacja dotyczyła najmniejszych nawet szczegółów. Im powierzał najbardziej delikatne zadania, udzielił specjalnej władzy w swoich wspólnotach i pośród apostołów. Oni zaś w większym stopniu zrozumieli i przyjęli jego ducha i byli jego najbliższymi i najwierniejszymi współpracownikami. Mowa o: Tymoteuszu, świętym i męczenniku, biskupie Efezu; Tytusie, świętym i wyznawcy, biskupie Kreta; Łukaszu, świętym ewangelicie i biskupie Filipi.

Święty Łukasz był lekarzem, spisał trzecią Ewangelię, głoszoną przez Pawła, Ewangelię o poganach i Bożym miłosierdziu oraz „Dzieje Apostolskie”, które są najpiękniejszym tekstem hagiograficznym poświęconym św. Pawłowi. Jest to tekst natchniony, dyktowany przez Ducha Świętego. Święty Paweł pisze: „W Troadzie nie zyskałem pokoju ducha, gdyż nie zastałem mojego brata Tytusa; ale Bóg, który pociesza pokornych, sprawił, że odnalazłem go w Macedonii”.

Święty Tymoteusz był kimś najdroższym św. Pawłowi ze względu na swoją wierność: dlatego najdłużej był on blisko św. Pawła, jak ojciec i syn, i miał w nim Paweł towarzysza w podróżach, w czasie przepowiadania i w więzieniu.

Święty Paweł nazywa go umiłowanym i najdroższym, człowiekiem Bożym, wiernym Panu. I pisze o nim w ten sposób: „Nie mam nikogo, kto tak dobrze jak on dzieli ze mną moje uczucia i kto kochałby was bardziej niż on. Wiedźcie, że służył mi w głoszeniu Ewangelii jak syn ojcu”.

Apostolskie oko i serce św. Pawła sprawiły również, że do swojej misji zaangażował także współpracownice. Były nimi te, o których mówimy: pierwsze córki Świętego Pawła.

Wspomina matkę Tymoteusza Eunikę i jego babkę Lois; pamięta o matce Rufusa, która niczym matka troszczyła się również o niego; prosi Rzymian, aby pozdrowili Marię, która dla Jezusa poniosła wiele wyrzeczeń; pamięta Tryfenę i Tryfozę, które wiele uczyniły dla Kościoła; umiłowaną przez Pana Persydę, Julię i Olimpię, siostry świętych; Febę, która służyła Kościołowi w Kenchrach i której powierzył zadanie zanieśnięcia jego listu Rzymianom, Lidię z Tiatyry, handlarkę purpurą w Filipi, która nawróciła się i udzieliła gościny św. Pawłowi i jego uczniom; Apfię, żonę Filemona, umiłowaną siostrę, która gościła go w Kolosach.

Święty Paweł odniósł zachwycający sukces w formacji swoich uczniów i swoich pierwszych córek. Podkreślić jednak należy, że troską wyjątkową, ale i skrupulatną, otaczał wszystkich: biskupów, kapłanów, współpracowników, współpracownice: gospodynie domowe i diakonisy. Upominał, modlił się dzień i noc, podawał praktyczne i skuteczne zasady życia codziennego i porywał swoim przykładem.

Uczniowie byli jego ogrodem, który uprawiał z najbardziej delikatnymi uczuciami miłości. Byli oni również jego odpoczynkiem: nie dawał wiernym chleba – jak pisał – ale mleko. Dla uczniów miał więc mleko wyborne, ale dopełnił swojego dzieła i w swoich dzieciach znalazł największą radość, najjaśniejszą koronę.

To jest najważniejsza praca, jaką teraz podejmuje Pobożne Towarzystwo Świętego Pawła. Ważniejsza od propagandy, najważniejsza pośród wszystkich inicjatyw jest formacja młodych: alumni są mięśniami serca i zrenicą oka. Najważniejsze myśli skierowane są na nich, dla nich się żyje i dla nich znosi się cierpienia. Kto kieruje młodych do Pobożnego Towarzystwa Świętego Pawła, jest dobrodziejem Kościoła i uzyska błogosławieństwo Apostoła. Sam papież powiedział: „W tym apostołstwie nie wystarczy mieć pieniądze, konieczne są osoby”.

Co należy czynić?

Przede wszystkim nabierzmy przekonania do wyżej przedstawionej prawdy. Stańmy przed Jezusem ucieleśnionym w tajemnicy sakramentu, aby otrzymać światło, jakie kroki należy podjąć. Każdy niech myśli o tym, co jest w stanie zrobić, i niech to robi. Jeśli ktoś potrzebuje pomocy, rady, dodatkowych wyjaśnień, my czekamy, aby pytania te zostały postawione i zrobimy co w naszej mocy, aby na nie odpowiedzieć. Ale nie wystarczy myśleć tylko o sobie: każdy ma zadanie pomagania drugiemu. Rozmawiając z naszymi braćmi, starajmy się przekonać ich, aby coś zaczęli robić, sugerujemy środki, które nam wydają się najlepsze. Jeśli nic innego nie można zrobić, do dyrekcji A.G.B. należy przesłać adres RR. Do Proboszczów, którzy mogliby zrobić więcej, do już istniejących bibliotek, które aby móc się rozwijać, potrzebują pomocy, my wyślemy broszury i katalogi i pomyślimy o tym, jak możemy im pomóc.

Każdy z nas musi coś zrobić: najlepiej od razu pomyśleć o założeniu biblioteki, która może rozpocząć działalność nawet od nabycia bardzo małej liczby książek, które można wysłać w listach. Kto jest przekonany, że w tym momencie nie jest jeszcze w stanie rozpocząć dzieła, i doszedł do tego przekonania po modlitwie o światło Boże, przynajmniej niech próbuje współpracować z nami w budowaniu mocnej grupy, która dzięki Bożemu błogosławieństwu będzie miała siłę, aby pokonać organizację bibliotek świeckich i zanim będzie za późno, dać na nią skuteczne i szybkie antidotum.

(„*San Paolo*”⁵, A. 1, nr 3, 22 września 1923)

⁵ W niektórych numerach z 1923 r. ze względu na „wymagania poczty”, tytuł biuletynu „Unione Cooperatori Buona Stampa” został zmieniony na „San Paolo”. Później powrócono jednak do pierwotnego tytułu UCBS. Tytuł „San Paolo” stał się później nazwą wewnętrznego okólnika Towarzystwa Świętego Pawła, który jest wydawany od 1926 r.

KOŚCIÓŁ ŚWIĘTEGO PAWŁA W ALBIE I JEGO „UZASADNIENIE”

Rozpoczęły się już prace ziemne pod budowę nowego, potężnego kościoła, który powstanie w Albie ku czci wielkiego Apostoła.

Będzie on realizacją wielkiego pragnienia, które od dłuższego czasu mamy w sercach.

Jego budowa jest obowiązkiem wdzięczności wobec naszego Opiekuna.

Kościół ten jest duchowym centrum, w którym spotykają się serca naszych piętnastu tysięcy Współpracowników.

Jest on niemal materialną potrzebą, ponieważ rosnąca Rodzina Świętego Pawła musi mieć miejsce, w którym będzie mogła zbierać się wspólnie na modlitwę, medytację i gdzie będzie otrzymywać światło i siłę...

Projekt został stworzony przez inżyniera Gallo, którego samo nazwisko daje dobrą gwarancję. Potężny, poświęcony św. Pawłowi, w którym wszystko jest pomyślane w taki sposób, aby wyrażać najważniejszą TEZĘ: *Tak jak św. Paweł, będąc pod macierzyńską ochroną Królowej Apostołów, zbieramy z ust Boskiego Mistrza Boże Słowo, które dzięki drukowi stanie się życiem, drogą i prawdą dla dusz...*

Błogosławiony ten, kto zechce współpracować z Bogiem w tej świątyni! Błogosławiony ten, kto odda Bogu część tego, co od Niego otrzymał! Błogosławiony ten, u kogo Bóg zaciągnie swój dług! Błogosławiony ten, kto będzie czynił dobro, bo rozbłyśnie dla niego dzień życia! Wszyscy oni tysiące razy ucałują dłoń Boga, który zechce przyjąć jakąś rzecz od nich...

Współpracownicy i Współpracownice, rodzice młodych, którzy zostali przyjęci do domu św. Pawła, wy musicie zrobić jeszcze więcej, wy macie tworzyć miejsca, w których będą przyjmowane ofiary.

Boski Mistrz niech będzie naszą Drogą, Prawdą i Życiem. Naśladujmy św. Pawła, tak jak on naśladował Chrystusa! Niech

Królowa Apostołów wyciąga zawsze nad wami swoją błogosławioną dłoń.

(UCBS 1925, 15 marca, s. 3-4)

KOŚCIÓŁ DOBREGO DRUKU

Jest nowy, wielki kościół, który powstaje w Albie ku czci św. Pawła Apostoła. Jest on poświęcony św. Pawłowi, który jest naszym wzorem, patronem Apostolstwa i Apostołem Dobrego Druku.

Kościół w Albie oddaje cześć jego apostołskiemu charakterowi i jego protekcji, jaką udziela dobremu słowu pisanemu i drukowanemu, które jest świętą misją Kościoła.

Jest to kościół modlitwy za misję Dobrego Druku, której pole działania jest ogromne i która wymaga wielkiej pracy. Na jego głównym ołtarzu, tak jak ma to miejsce teraz w naszej małej kaplicy, przez cały dzień będzie wystawiony Najświętszy Sakrament. Zgromadzenie zakonne siostr będzie się troszczyć o wieczystą i nieprzerwaną Adorację w intencji wszystkich niezliczonych potrzeb wydawnictw katolickich.

Jak wielka jest potrzeba pisarzy katolickich: potrzeba Apostolstwa katolickich wydawnictw! Trzeba nam czytać w listach św. Pawła te błagania i pełne pokory prośby Apostoła o to, aby bracia nieustannie się modlili. Jest to więc kościół dziennikarzy katolickich, którzy potrzebują światła, umocnienia, towarzyszenia i pomocy.

Jest to kościół misjonarzy Dobrego Druku: kościół wcielony w domy: domy, które są częścią Kościoła. Podobnie jak w parafiach obok kościoła są sale katechetyczne, obok świątyni św. Pawła istnieją, włączone w nią i tworzące z nią jeden kościół, domy synów i córek św. Pawła. Plan budynku doskonale to oddaje: domy są bocznymi chórami kościoła, w których są nauczani, wychowywani, przygotowani misjonarze Dobrego

Druku: w nim mali misjonarze piszą i pracują przy rozprzestrzeleniu królestwa Bożego.

W kościele tym Boski Mistrz rozprasza swoje promienie, którymi są droga, prawda i życie. Promienie te rozświetlają dom i poprzez serce, przez duszę, przez usta przełożonych formują apostołów druku. Przez pióra, czcionki i maszyny drukarskie znajdujące się w domu, oświetlają dusze, kierują nimi i dają im życie. Stąd wyruszą misjonarze Dobrego Druku, aby udać się do krajów misyjnych.

Święty Paweł, nasz ojciec, nasz wzór, w swoim kościele każdego ranka, każdego dnia będzie miał nas wszystkich przy sobie i będzie nam przekazywał ducha Boskiego Mistrza i prawdę, że serce św. Pawła jest sercem Jezusa.

Pierwszy kamień

Pierwszy kamień pod kościół św. Pawła, czyli kamień węgielny, kamień zawierający dokumenty, zostanie położony podczas zbliżającego się święta św. Pawła.

Rzecz niezwykle ujmująca: będziemy mieli cegłę wyciągniętą ze Świętych Drzwi Bazyliki św. Pawła w Rzymie, która była otwarta w tym Roku Świętym, 1925. Fragmenty tych cegieł zachowuje się jako bezcenne relikwie! Bezcenna cegła z Drzwi Świętych Bazyliki, w której znajduje się ciało św. Pawła, będzie pierwszym kamieniem naszego kościoła św. Pawła, złożonym jako kamień węgielny poświęcony w dniu uroczystości św. Pawła, w świętym roku jubileuszowym.

(UCBS 1925, 1 kwietnia, s. 3-5)

II
MIESIĄC POŚWIĘCONY
ŚWIĘTEMU PAWŁOWI

Medytacje i komentarze
(1918-1925)

WSTĘP

„Poświęcenie miesiąca czerwca św. Pawłowi jest zwyczajem Towarzystwa Świętego Pawła. Przeżywanie miesiąca ku czci św. Pawła oznacza wypełnianie trzech aktów składania hołdu i czci: 1) medytacja św. Pawła, jego doktryny oraz jego przykładu; 2) naśladowanie św. Pawła szczególnie w tych cnotach, których najbardziej potrzebujemy; 3) szczególna modlitwa do św. Pawła w intencji naszego Uświęcenia i apostołstwa oraz zaufanie jego przemożnemu wstawianictwu. Dobrze się stanie, jeśli książeczka zatytułowana „Miesiąc poświęcony św. Pawłowi” znowu będzie czytana. Zawiera ona medytacje wygłoszone po raz pierwszy wówczas, gdy w uroczystej formie i przez wszystkich był odprawiany miesiąc św. Pawła. Każdy dzień miesiąca ma swoją medytację, po uczynieniu której należy wydobyć owoc, jak również sformułować prośbę skierowaną do św. Pawła. Osobę samego Apostoła musimy rozważać w trzech aspektach: jako mistrza, wzór i zarządcę¹.

W lutym 1957 r. w biuletynie „San Paolo” ks. Alberione wymienił 31 tytułów medytacji, które można wykorzystać w miesiącu poświęconym św. Pawłowi, z zastrzeżeniem: „Wykaz ten może służyć jako przewodnik temu, dla którego będzie on pożyteczniejszy. Można również posłużyć się małym dziełem «Miesiąc poświęcony św. Pawłowi» przygotowanym przez ks. Giaccarda”.

Wracając jeszcze do czasów wcześniejszych, znajdujemy zachętę ks. Alberionego wystosowaną do Córek św. Pawła (ze stycznia 1944 r.), w której poleca: „I. Należy poznać, pokochać św. Pawła i zaufać mu. Dlatego czymś bardzo pożytecznym będzie nie tylko czytanie, ale medytacja życia św. Pawła, jego listów i książek poświęconych nauczaniu i medytacji dzieła Apostoła. W sposób szczególny polecam wam «Miesiąc poświęcony św. Pawłowi»... W tym

¹ Tak czytamy w okólniku „Regina Apostolorum” z czerwca 1954 r. Por. CVV, okólnik 211.

roku dobrze będzie, jeśli da się mu pierwszeństwo w pierwszej części adoracji; a także w refektarzu i podczas konferencji... Stąd możecie czerpać ducha paulistowskiego, który w swojej istocie oznacza: posiadanie duszy, serca i umysłu św. Pawła” (*Considerate la vostra vocazione [CVV], okólnik 103*).

Miesiąc poświęcony św. Pawłowi: *O co w istocie chodzi? Chodzi o cykl medytacji zawartych w zapisanym ręcznie zeszycie, który jest bazą opublikowanej w 1925 r. książki „Miesiąc poświęcony św. Pawłowi”*. Rękopis ks. Alberionego powstał w 1918² r.

Tekst drukowany ukazywał się najpierw w biuletynie „Unione Cooperatori Buona Stampa”, począwszy od kwietnia 1925³ r., a następnie miał trzy wydania książkowe:

1. wydanie: *Un mese a San Paolo (Meditazioni e lettere)*, Alba 1925, *Pia Società San Paolo*; ss. 135; format 9 x 14,5; autor: G.D.P.H. (= *Gloria Deo Pax Hominibus*).

2. wydanie: *Un mese a San Paolo (Meditazioni e lettere)*, Alba-Roma, 1932; *Pia Società San Paolo*; ss. 172; format 10 x 16,5; autor: J.M.J.P. (= *Jesus Maria Joseph Paulus*)⁴.

3. wydanie: *Un mese a San Paolo (Meditazioni e lettere)*, *Pia Società San Paolo*; Alba-Roma-Catania 1941; ss. 224, format 9,5 x 14,5; autor: G.D.P.H.; drukarnia *Córek Świętego Pawła w Albie*.

To trzecie wydanie, w odróżnieniu od poprzednich, zawiera wprowadzenia do wersetów z listów Pawłowych, umieszczone na początku każdej medytacji.

² Por. ANTONIO DA SILVA, *Il mese a San Paolo*, wyjaśnienie historyczne przygotowane na 8. Kapitułę Generalną SSP, w: *Essere San Paolo oggi vivente*, Rzym 2004, ss. 92-96.

³ UCBS, Rok VII, 1 kwietnia 1925 r.

⁴ Czymś dziwnym jest, że na okładce tego wydania pojawia się informacja „III WYDANIE”, którą można wytłumaczyć tylko wtedy, jeśli za „drugie wydanie” przyjmiemy publikację tego tekstu w biuletynie „Unione Cooperatori Apostolato Stampa” [UCAS] z maja 1932 r.

Jeszcze jedną szczególną ciekawostką jest fakt, że w tym samym 1941 r. Edizioni Paoline (*Córki Świętego Pawła w Albie*) wydało ten sam tekst w małej książeczce, w której pojawiły się dwie zmiany: autor wymieniony jest z imienia i nazwiska: „Teol. T. M. Giaccardo SSP”, a także tytuł zmieniony został na *Alla Scuola di San Paolo* (= *W szkole św. Pawła*), w karcie tytułowej dodano jeszcze „*Un mese di meditazioni*”. Cała reszta tekstu pozostała niezmienną w stosunku do poprzednich wydań.

Kto więc jest autorem dzieła: ks. Alberione czy ks. Giaccardo? Odpowiedź jest dwojaka:

1. Odręcznie zapisany zeszyt, pochodzący z 1918 r., jest autorstwa ks. Alberionego, zawiera 71 stron, na których zapisano nieułożoną w jednym ciągu serię medytacji. Pozostałe 49 stron tego zeszytu jest zapisanych pismem ks. Giaccarda i zawiera oficjalne teksty liturgiczne poświęcone Apostołowi.

2. Wydania drukowane, te zawarte w biuletynach dla Współpracowników (UCBS i UCAS), jak również te mające formę broszur, wszystkie w formacie kieszonkowym, były uzupełniane i publikowane pod redakcją Mistrza Giaccarda.

Tekst, który zamieszczamy w tym wydaniu, zaczerpnięty został z pierwszego wydania. Medytacje dodane przez Giaccarda są odróżnione od tych napisanych przez ks. Alberionego za pomocą gwiazdki umieszczonej w nawiasie kwadratowym [*].

MIESIĄC POŚWIĘCONY ŚWIĘTEMU PAWŁOWI

Medytacje i listy

MSP
2 Ora pro nobis, Sancte Paule Apostole,
Ut digni efficiamur promissionibus Christi.

Oremus.

Deus qui multitudinem gentium beati Pauli Apostoli praedicatione docuisti: da nobis, quaesumus; ut cujus natalitia colimus, ejus apud te patrocinia sentiamus.

Per Dominum nostrum etc.⁵.

⁵ „Módl się za nami, Święty Pawle Apostole. / Abyśmy się stali godnymi obietnic Chrystusa.

Módlmy się. O Boże, który nauczałeś rzeszę pogan poprzez przepowiadanie błogosławionego Pawła Apostoła, udziel nam łaski, abyśmy dzięki Tobie doświadczyli wstawiennictwa tego, którego święto dziś celebруем. Przez naszego Pana...”. (*Thumaczenie włoskie tego łacińskiego tekstu zostało zaczerpnięte z „Liturgia św. Pawła Apostoła – 30 czerwca” przygotowanej przez ks. Tymoteusza Giaccarda; por. Quaderno, II część, s. 20*).

Jak można zauważyć, dzieło mające na celu medytację różnych aspektów osoby św. Pawła ks. Alberione rozpoczyna modlitwą: przywołaniem osoby Apostoła i odpowiednim *oremus*, które było często używane w Rodzinie Świętego Pawła. Możemy powiedzieć, że mamy tutaj do czynienia z pewną *statą* cechą naszego Założyciela: modlitwa oświeca refleksję, a refleksja spontanicznie rodzi modlitwę.

JMJP.

MSP
3

WPROWADZENIE

Wielką łaskę otrzymaliśmy od Pana, który dał nam Ojca, Mistrza, Wzór, Przyjaciela, Opiekuna św. Pawła⁶.

Jest on cudem doktryny, niezwykłą gorliwością i bohaterem każdej cnoty.

Dzięki nadzwyczajnej łasce dostąpił nawrócenia, pracował więcej niż inni Apostołowie, oświecił świat blaskiem swojej doktryny i swoim przykładem.

W raju cieszy się on szczególną chwałą: proporcjonalną do jego wielkich zasług. Stamtąd ochrania, błogosławi i modli się za swoich czcicieli, a jego błagania są tak bardzo skuteczne, jak bardzo tu na ziemi był on drogi Jezusowi.

Kochajcie go więc bardzo mocno; wiele do niego się módlcie; chętnie czytajcie opowieść o jego życiu; medytujcie jego listy, uczcie się naśladować jego wyjątkowe cnoty.

W sposób szczególny pamiętajcie, że jest on patronem dobrego druku i jednym z najlepszych możliwych sposobów oddania czci temu wielkiemu świętemu jest: praca na rzecz dobrego druku⁷.

⁶ Od najwcześniejszych lat ks. Alberione definiuje i proponuje osobę św. Pawła jako *Ojca, Mistrza, Wzór, Przyjaciela i Opiekuna* każdego paulisty i każdej paulistki. To przekonanie towarzyszyło Założycielowi przez całe życie do tego stopnia, że w napisanej przez siebie „historii charyzmatycznej” (*Abundantes divitiae gratiae suae*, 1954) zanotował znane zdanie mające charakter testamentu: „Ta druga historia napelniła go głębokim przekonaniem, z którego czyni przedmiot żywej prośby: aby wszyscy uznali św. Pawła Apostoła za jedyne ojca, mistrza, wzór, założyciela. On jest nim naprawdę. Przez niego Rodzina Świętego Pawła zrodziła się, on ją karmił i wychował, od niego wzięła ducha...” (AD 2).

⁷ Jesteśmy zaproszeni do tego, aby wypracować w sobie następujące dyspozycje względem św. Pawła: kochać go, modlić się do niego, poznawać jego życie, medytować jego listy, naśladować jego cnoty. Ale pośród „najlepszych sposobów oddania

* * *

[*] Święty Jan Chryzostom mówił: „Za każdym razem kiedy czytam jakiś Jego tekst, czuję się bardzo wzruszony, rozpalony, pełen świętego zapału”. Najlepszym hołdem składanym temu wielkiemu i drogiemu świętemu jest: współpraca w dziele Apostolstwa Wydawniczego.

Cała chwała i dobroć św. Pawła, tak jak w przypadku każdego świętego, tkwią w poznawaniu, naśladowaniu i kochaniu naszego Pana Jezusa Chrystusa. O tyle bardziej jesteśmy świętymi, o ile bardziej Jezus Chrystus w nas żyje. Apostoł Paweł miał przekonanie, że sam jest niczym, gdyż wszystko było dla niego Jezusem Chrystusem: „Żyję więc już nie ja, ale Chrystus żyje we mnie”.

W postawie adoracji słuchamy słów Boskiego Mistrza: „*Ja jestem Drogą, Prawdą i Życiem*”. Oto dlaczego Jezus Chrystus odbija się w Apostole Pawle jak w wiernie odtworzonym obrazie; jak w portrecie, który przemawia i działa.

Jezus Chrystus w św. Pawle wyraża się w słowach: „Naślądujcie mnie... moją ewangelię... dopełniam mękę Jezusa Chrystusa”.

W ciągu tego miesiąca podejmiemy więc medytację nad:

1. - Święty Paweł wzór cnót.
2. - Święty Paweł światło prawdy.
3. - Święty Paweł dobry Ojciec dla swoich czcicieli.

* * *

Będzie to seria trzydziestu medytacji, które mogą posłużyć do odprawienia miesiąca poświęconego Świętemu Apostołowi.

---

czci” Apostołowi, nie może zabraknąć tego, co dla Założyciela było najważniejsze, mianowicie „pracy na rzecz dobrego druku”.

W niektórych miejscach będzie to styczeń, ponieważ celebruje się tam święto Nawrócenia św. Pawła; w innych wybierze się czerwiec, poświęcając styczeń Sercu Bożemu. Niech praktyka miesiąca poświęconego św. Pawłowi będzie stosowana w różnych miastach oraz w wielu kościołach, które noszą jego imię.

Wszędzie przyniesie ona wielkie owoce.

[*] *Dzień pierwszy*

MIESIĄC POŚWIĘCONY ŚWIĘTEMU PAWŁOWI

1. *Jest to bardzo dla nas ważny miesiąc, w którym zamierzamy skupić się na trzech rzeczach:*

a) *Poznaniu św. Pawła i dziękowaniu Bogu za to, że w Pawle Apostole dokonał tak wielu cudów: w nawróceniu go z judaizmu; w obdarowaniu go potężną mądrością; w rozpaleniu w nim najczystszej miłości do Jezusa; w napełnieniu go najświętszym zapalem; w udzieleniu mu, aż do męczeńskiej śmierci, wytrwałości w głoszeniu Świętej Ewangelii.*

b) *Naśladowaniu, na ile to możliwe, cnót św. Pawła, w sposób szczególny tych, w których praktykowaniu doszedł do największej doskonałości: w pokorze, w miłości, w gotowości, aby odpowiadać na łaski Pana: i jeszcze w tych cnotach, które sprawiły, że jest podziwiany przez cały świat, czyli w gorliwości o dusze, w duchu umartwienia, w niezłomnej wierze.*

c) *Modlitwie do Apostoła, aby wyprosił nam pełnię łask, które on otrzymał od Pana. Ci, którzy zbliżą się do niego tu na ziemi, otrzymają wiele dóbr duchowych oraz materialnych: również teraz, ponieważ jest on uwielbiony w Raju, możemy go prosić, mieć nadzieję, czerpać.*

2. *Znaczenie.* Kult Pawła Apostoła w Kościele był powszechny, stały i wielki. Można jednak twierdzić, że mimo wszystko nie był on rozpowszechniony do tego stopnia, co kult wielu innych świętych. Powodem tego jest fakt, że św. Paweł nie był wystarczająco poznany i spopularyzowany. Święty Paweł pełen jest tak niezwykłych cnót, tak wyszukanej wiedzy, tak niesamowitego zapala, że może się wydawać, iż są to cechy zarezerwowane uczonym, ojcom i doktorom Kościoła, świętym czasów apostoelskich. Nie jest to prawdą. Faktem jest, że:

– św. Paweł jest Apostołem, któremu my, spadkobiercy pogan, winni jesteśmy szczególną wdzięczność. Jest on *naszym* Apostołem, ponieważ był Apostołem pogan;

– św. Paweł jest tak dobrym sercem, tak łagodnym jak serce ojca, że św. Jan Chryzostom widział go niemal identycznym z sercem naszego Pana Jezusa Chrystusa, co więcej definiował go jako serce Jezusa Chrystusa;

– św. Paweł tak dynamicznie wszedł w ducha miłości, w doktrynę Boskiego Mistrza, że z każdym dniem bardziej widzi się w nim Jego najwierniejszego ucznia, Jego najbardziej autorytarnego interpretatora;

– św. Paweł jest Apostołem, który każdego dnia staje się coraz bardziej znany, kochany, coraz więcej ludzi modli się do niego i powoli cały świat staje się zdolny do tego, aby bardziej go rozumieć.

3. *W jaki sposób przeżyjemy ten miesiąc?*

Będziemy trwali ze św. Pawłem w duchu św. Tytusa, który przez długi czas miał to szczęście być w niemal rodzinnej zażyłości z Apostołem.

Był on jego uczniem. A przede wszystkim: pełen podziwu dla świętego życia Apostoła, zgłębiał je, zwracając uwagę na każdy szczegół; próbował je naśladować i żyć w taki sam sposób, w jaki żył Paweł.

Będziemy więc naśladować jego cnoty, przede wszystkim będziemy pytać samych siebie: co dziś zrobiłby św. Paweł, będąc na moim miejscu?

Więcej: słuchał świętego nauczania. Święty Paweł był do tego stopnia napełniony miłością do Naszego Pana, był tak przekonany do Jego doktryny, że mówił o niej zawsze, wszędzie, z wielkim zaangażowaniem, w dzień i w nocy. Tytus tego słuchał, zachowywał w swoim sercu i medytował.

Po trzeciej: Tytus miał przywilej modlić się wspólnie z Apostołem, czuł jego rozpalone miłością do Boga serce, słuchał

odprawianej przez niego Mszy św., z jego rąk przyjmował Komunię św.

Apostoł natomiast nosił Tytusa w swoim sercu, wypraszał mu Boże miłosierdzie: dla niego wypraszał każdą łaskę.

W ten sposób Tytus zasłużył na to, aby zastąpić Apostoła, aby być jego reprezentantem: wierni słuchali go tak samo, jak wcześniej słuchali samego Apostoła. Był on drugim Pawłem.

Medytując jego przykłady, poznając jego nauczanie, modląc się do Apostoła, uformujemy się na jego sposób: w duchu i sercem staniemy się prawdziwymi paulistami.

PRZYKŁAD. Wielu świętych było czcicielami św. Pawła. Jednym z nich był św. Antoni Maria Zaccaria⁸.

Święty Antoni, zanim przyjął święcenia kapłańskie, był lekarzem. Jeszcze jako bardzo młody człowiek pokochał św. Pawła. Wiele razy czytał historię jego życia opisaną w *Dziejach Apostolskich* oraz wytrwale medytował nad jego cnotami.

Zaraz po tym, jak uzyskał tytuł lekarza, poświęcił około czterech lat na czytanie i medytację listów św. Pawła. Robił to w każdej chwili wolnej od pełnienia uczynków miłosierdzia. W końcu, na wzór Apostoła, zaczął nauczać na placach, w pobożnych zgromadzeniach, zaczął gromadzić wokół siebie dzieci, nauczać więźniów, biedaków i pielgrzymów. Cały czas powtarzał im zdania Apostoła, wyjaśniając je z wielkim zapałem i prostotą.

Posługując się tym środkiem, zapalił w sobie niezwykle pragnienie własnego uświęcenia i zbawienia ludzi.

Ku czci Apostoła założył kościół i oratorium, które początkowo było pod wezwaniem ścięcia św. Pawła. Tam gromadził swoje duchowe dzieci. Tam przede wszystkim przepowiadał, wybierając najczęściej swój ulubiony temat, czyli listy św. Pawła.

⁸ Urodził się w Cremonie w 1502 r., zmarł w 1539 r. Założył Kanoników Regularnych Świętego Pawła.

Kleryków z założonego przez siebie zgromadzenia nazywał paulistami, chociaż dziś bardziej znani są oni jako barnabici, ponieważ jako cel wyznaczyli sobie upodobnienie się do Barnaby w zgłębianiu nauki i miłości do św. Pawła⁹.

Z pomocą hrabiny Porelli założył również klasztor Dziewic, zwanych Anielskimi. Klasztor ten nazwał imieniem św. Pawła, a później, po jego śmierci, przyjął on imię Nawrócenia św. Pawła.

Miał on w zwyczaju mówić: „Nigdy nie zdarzyło się, żebym nie otrzymał jakiejś łaski, o którą prosiłem św. Pawła”.

Dlatego Kościół zachęca nas, abyśmy na wzór św. Antoniego M. Zaccarii prosili o ducha Apostoła, kładąc na usta kapłanów tę modlitwę: „O Panie, nasz Boże, spraw, abyśmy z pomocą ducha Apostoła Pawła poznali nadprzyrodzoną wiedzę Jezusa Chrystusa, dzięki poznaniu której Błogosławiony Antoni Maria założył w Kościele nowe rodziny zakonników i dziewic”.

Akt czci: Odmówmy, jako akt pokory, trzy razy słowa św. Pawła: „Panie, co chcesz, abym czynił?”

Akt strzelisty: Święty Pawle Apostole, nasz patronie, módl się za nami i za Apostolstwo Druku.

⁹ Nazwa ta pochodzi raczej od kościoła św. Barnaby, w którym pracowali.

MSP *Dzień drugi*

4

WIARA ŚWIĘTEGO PAWŁA

1. Wiara jest pierwszą i najważniejszą z cnót. Według Soboru Trydenckiego jest ona fundamentem życia chrześcijańskiego¹⁰.

Bez niej nie można podobać się Bogu, mówi św. Paweł, co więcej, sam Jezus mówi: „Kto nie ma wiary, nie może dostąpić zbawienia”.

Co więcej, całe życie, gorliwość, zapał, nadzieja i miłość chrześcijanina zależą od stopnia wiary, jaką posiada. Kto ma prawdziwą wiarę, ten działa cuda: prawdziwa wiara przenosi góry. Rozumiemy, że potrzeba wiary takiej, jaką miał Błogosławiony Cottolengo, który sam jeden więcej miał wiary niż tysiące chrześcijan razem wziętych. Zatem wiara św. Pawła była wiarą żywą, głęboką i przeżywaną. Pisał on, że sprawiedliwy żyje z wiary, i on sam był sprawiedliwy. Doświadczał swojej wiary w tak głęboki sposób, że czuł się zobowiązany do komunikowania jej innym ludziom. Pisząc *List do Hebrajczyków*, czuł się w obowiązku napisać o niej najpiękniejszą elegię. Napełniony duchem swojej żywej wiary czuł, że może mieć świadka sumienia | i myśląc również o sądzie Bożym, wołał z zadowoleniem: przez całe moje życie zachowałem wiarę: „*fidem servavi*”¹¹ i w niej widział przyczynę swojej nadziei na wieczną nagrodę: „My, którzy uwierzylimy, wchodzimy do odpoczynku” (Hbr 10, 22)¹².

MSP

5

¹⁰ „Wiara jest gwarancją tego, czego się spodziewamy i dowodem rzeczywistości niewidzialnej” (Hbr 11, 1). – „*Sine fide impossibile est placere Deo*” (Hbr 11, 6). – „*Iustus ex fide vivit*” (Rz 10, 38). – Ta seria cytatów z Pisma Świętego została dodana przez samego Autora, prawdopodobnie w celu wykorzystania ich w przepowiadaniu. Pierwsze zdanie, zaczerpnięte z Hbr 11, 1, w tekście oryginalnym cytowane jest po włosku, pozostałe dwa, zgodnie ze stylem ks. Alberionego, po łacinie. – Zauważyć trzeba błąd w ostatnim cytacie: zamiast Rz 10, 38, powinno być Hbr 10, 38.

¹¹ „Wiarę ustrzegłem” (2 Tm 4, 7).

¹² Zacytowane zdanie w rzeczywistości zaczerpnięte jest z Hbr 4, 3. Zgodnie z powszechnie panującym wówczas przekonaniem, ks. Alberione uważa św. Pawła za

A ty masz wiarę żywą? Stała? Wierzysz we wszystkie słowa Ewangelii? Darzysz wielkim szacunkiem Kościół i papieża, którzy nauczają?

2. Konieczne jest również przekonanie, że wiara św. Pawła w obliczu największych trudności zawsze była stała. Po swoim nawróceniu ani na moment nie zwątpił i nigdy też nie zabrakło mu zdecydowania, nawet w chwilach największych problemów. Żydzi przysporzyli mu każdego rodzaju problemów i stawiali mu najpoważniejsze zarzuty. Nie zachwiał się ani nie zwątpił. Doświadczał prześladowań z rąk swoich pobratymców, ponieważ wierzył w Jezusa Chrystusa, zawsze pełen przekonania. Kiedy grożono mu śmiercią, nie okazał lęku nawet przed katem. Co więcej, z każdym dniem życia jego wiara stawała się coraz silniejsza w sercu, ponieważ umacniana była poprzez cuda dokonujące się przez jego ręce.

Wyrzuc z siebie każdą wątpliwość: nie wierz gazetom i głupim pismakom: tylko Kościół – mówi św. Paweł – jest filarem i fundamentem prawdy¹³.

3. Wiara musi również być czynna, ponieważ bez uczynków jest martwa¹⁴. Również demony mają wiarę, ale nie mają uczynków. Kto wierzy w Boga, zachowuje przykazania.

MSP

6

Zbawi się tylko ten, kto pełni wolę Bożą.

A św. Paweł? Nie tylko miał wiarę stałą i mocną, ale słuchał także głosu Boga, który wzywał go, aby niósł imię Jezusa Chrystusa po całym świecie. Na drodze do Damaszku powalony łaską

autora *Listu do Hebrajczyków*. Nie wiadomo, dlaczego w tym miejscu powołuje się na tekst z Hbr 10, 22, który brzmi: „Zbliźmy się więc do Niego ze szczerym sercem i pełnym zaufaniem, skoro jesteśmy oczyszczeni ze złych skłonności serc i obmyci na ciele czystą wodą”.

¹³ Por. 1 Tm 3, 15.

¹⁴ Por. Jk 2, 17. 26. Dla następnego passusu por. Jk 2, 19.

Bożą pytał: „Co mam robić?”. Pan wydaje mu polecenie, zarządza to, co w tym momencie było najtrudniejsze: trzeba ci upokorzyć się i poprosić o chrzest, i rozpocząć życie przeciwne temu, co czyniłeś do tej pory. I zwraca się z prośbą o chrzest do tych, których wcześniej chciał zabić. Duch Pana powiedział: „Wyznaczcie Pawła i Barnabę do pełnienia apostołstwa pośród pogan”¹⁵. Posłuszny Paweł pracował na tym polu aż do śmierci.

Pamiętaj: nie wystarczy wierzyć, ale musisz nabrać prawdziwego przekonania, że czeka cię sąd, że Bóg widzi cię w każdej sytuacji, że twoje życie musi naprawdę być chrześcijańskie¹⁶.

MSP PRZYKŁAD. Święty Paweł znajduje się w Listrze¹⁷ i naucza.

7 Był tam człowiek, który od urodzenia był kaleką: nigdy nie chodził. Kiedy św. Paweł wygłaszał swoją mowę, człowiek ten patrzył na niego uważnie, a jego oczy wydawały się mówić: „Jeśli chcesz, możesz mnie uzdrowić”. Święty Paweł, widząc jego wiarę, zawołał głośno: Stań prosto na nogach. A on zerwał się i zaczął skakać z radości. Zdziwiony lud uwierzył, że św. Paweł jest bogiem i chciał złożyć przed nim ofiary. Ale św. Paweł zdecydowanie się temu sprzeciwił i wyznał, że tylko Bóg nieba i ziemi, Stwórca, mógł dokonać tak wielkiego cudu.

Była to nagroda za wiarę.

Akt strzelisty: *Święty Pawle Apostole...*

¹⁵ Por. Dz 13, 2.

¹⁶ Por. Rz 2, 13: „Nie ci, którzy przysłuchują się Prawu, są sprawiedliwi przed Bogiem, ale ci, którzy wypełniają Prawo, zostaną uznani za usprawiedliwionych”.

¹⁷ Litra jest ojczyzną Tymoteusza (Dz 16, 1). Opowiadanie o tym uzdrowieniu znajduje się w Dz 14, 8nn.

Dzień trzeci

MSP
8

NADZIEJA ŚWIĘTEGO PAWŁA¹⁸

1. Nadzieja jest drugą cnotą teologalną. Dzięki niej wierzymy, że otrzymamy od Pana nie tylko miejsce w raju, ale także łaski potrzebne do tego, aby się tam znaleźć. Piękna i godna kochania cnota, która sprawia, że czasem zapominamy o ziemi i myślimy o niebie. Tam jest nasze miejsce. Jezus poprzez swoją krew nam je wysłużył. Możemy i musimy tam dotrzeć. Bóg nam to obiecał: On jest wierny swojemu słowu – jak mówi św. Paweł (Hbr 10)¹⁹. To jest największa radość tych, którzy wiodą piękne życie i którzy cierpią: było to również częstym przedmiotem rozmyślenia świętych.

Nadzieja wymaga wielkiego zaufania w miłosierdzie Boże, ponieważ tylko dzięki miłosierdziu możemy dostąpić przebaczenia grzechów i otrzymywać łaski.

Wymaga również, abyśmy nie myśleli o naszych zasługach, ponieważ sami, według Apostoła²⁰, nie jesteśmy w stanie nawet wypowiedzieć imienia Jezus, żeby mieć dzięki temu jakąś zasługę. Należy więc walczyć z dwiema wadami: zarozumiałością i rozpaczą.

2. Święty Paweł posiadał tę cnotę. Rodzi się ona z wiary i na tyle dodaje sił sercu, na ile jest w nim wiara.

MSP
9

¹⁸ Na dole tej strony znajduje się odręczny dopisek: „Niech będzie – fundamenty – owoce”. Prawdopodobnie chodziło o aspekty tytułu-tematu dnia (*Nadzieja u św. Pawła*), które Autor chciał rozwinąć.

¹⁹ Por. Hbr 10, 23. Ks. Alberione zapomniał tutaj doprecyzować, o który werwet chodzi. Prawdopodobnie chciał to uczynić podczas redakcji tekstu.

²⁰ I Kor 12, 3: „Dlatego też oznajmiam: nikt pod wpływem Ducha Bożego nie może mówić: «Niech Jezus będzie przeklęty» i nikt bez Ducha Świętego nie może mówić: «Jezus jest Panem»”.

Święty Paweł miał wiarę heroiczną. I z przekonaniem wyznawał ten fakt w swoich listach: „dzięki nadziei ustrześliśmy się błędu”. Co więcej, mówił, że nie tracimy nadziei, ponieważ daje ona wielkie zasługi. Pełen radości, myśląc o niebie, mówił: „cieszymy się naszą nadzieją”; i w innym miejscu: „mamy wielką pociechę w myśleniu o naszej nadziei, która trwa w naszych sercach niczym mocna kotwica²¹ zdolna przeniknąć zasłonę okrywającą niebo. Jesteśmy dziećmi Boga: a jeśli jesteśmy dziećmi, to i dziedzicami, dziedzicami Boga i współdziedzicami nieba”²².

Jeśli ktoś zamartwiał się zbyt z powodu utraty swoich bliskich, św. Paweł mówił mu: „Nie czynmy tak jak ci, którzy nie mając nadziei²³ na powtórne z nimi spotkanie, zamartwiają się tak, że nie sposób ich pocieszyć”. I w czasie, kiedy przeżywał własne zmartwienia, pocieszał siebie samego, mówiąc: „Teraz mnie czeka wieniec sprawiedliwości, który wręczy mi sprawiedliwy Sędzia²⁴: ale nie tylko mnie, lecz wszystkim, którzy kochają Jezusa Chrystusa”. Uważał się on za wielkiego grzesznika, ale mimo to pokładał nadzieję w bezcennej krwi Jezusa i w chwilach niebezpieczeństw oraz pokus był pełen ufności, że dzięki słowu Bożemu odniesie zwycięstwo: „Wystarczy ci mojej łaski”²⁵.

3. Czy często myślimy o czekającym nas raju? Nie posiadamy tu na ziemi stałego mieszkania, ale musimy iść tam, w górę.

Święty Paweł napominał wiernych z Koryntu: „nasze obecne niewielkie i przemijające utrapienie prowadzi nas do niewysłowionej

²¹ Ks. Alberione parafrazuje tutaj różne wersety Pisma Świętego podejmujące temat nadziei. Mamy tutaj przykład jego głębokiej znajomości tekstu biblijnego i zażyłości z nim. Mówiąc o kotwicy, odnosi się do Hbr 6, 19.

²² Por. Rz 8, 17, gdzie Paweł stosuje precyzyjny termin: „jesteśmy współdziedzicami Chrystusa”.

²³ Por. 1 Tes 4, 13.

²⁴ Por. 2 Tm 4, 8.

²⁵ Por. 2 Kor 12, 9.

chwały wiecznej²⁶: dlatego mało musimy cierpieć, ale wielkiej doświadczymy radości”.

Prośmy Pana o tę wielką cnotę i często ćwicmy się w niej, wspominając myśli św. Pawła: Jezus, cierpiąc na krzyżu, umarł za nas. Płacząc, modlił się za nas i za nas przelał swoją krew. Teraz, kiedy żyje w niebie, modli się tam za nas i nieustannie ofiaruje nas Ojcu.

Są dwa grzechy przeciwko nadziei: rozpacz i pycha.

Do tego, kto ma nadzieję, idealnie pasują słowa naszego Pana Jezusa Chrystusa: „O cokolwiek poprosicie Ojca, zaprawdę, zaprawdę mówię wam, będzie wam dane”²⁷. Święci często powtarzali: „Tobie, Panie, zaufałem, nie zawstydzę się na wieki”.

Piękne są słowa św. Filipa: „Jestem załamany sobą samym, ale całą nadzieję pokładam w Panu”.

Owocami nadziei są słodki pokój pomimo otaczających zewsząd problemów; świadomość tego, że jesteśmy tylko pielgrzymami na ziemi i mamy lepszą ojczyznę w niebie; dystans wobec dóbr tego świata, które są jedynie prostymi środkami; wytrwała praca, mająca na celu zgromadzenie skarbów w niebie, i modlitwa wyprasająca łaski.

PRZYKŁAD. Święty Paweł był pojmany, skuty kajdanami, uwięziony, zaprowadzony przed króla Agryppę, a wszystko dlatego, że wierzył w zmartwychwstanie umarłych.

Aby uniknąć skazującego wyroku Żydów, odwołał się do Cezara i został wysłany do Rzymu. Pozostając pod nadzorem żołnierzy, wsiadł na statek płynący do Rzymu. Wraz z nim podróżowało wiele innych osób. Miał nadzieję, że szczęśliwie dotrze do celu: objawił mu to anioł, ale jego nadzieja została wystawiona na wiele ciężkich prób.

²⁶ Por. 2 Kor 4, 17.

²⁷ Por. J 15, 7.

Niedaleko Krety rozpetęła się wielka burza i statek miotany był potężnymi falami. Wyrzucono za burtę cały ładunek i wyposażenie statku, i przez 14 dni dryfowali po morzu, ryzykując zatonięcie.

Święty Paweł ciągle pocieszał ludzi i niczego się nie bał: był pewien, że jest w stanie przyczynić się również do nawrócenia współpasażerów, których było na pokładzie 270. U wybrzeży Malty statek się rozbił: również wtedy Paweł nie stracił odwagi i ufał tylko Bogu. Kiedy dotarli do brzegu, został ukąszony przez żmiję, ale jad gada nie zrobił mu żadnej krzywdy, co więcej, Paweł uzdrowił tam Publiusza, zarządcę wyspy. Wielu ludzi uwierzyło w naszego Pana Jezusa Chrystusa. Dokonał tam wielu cudów i nawrócił wiele osób. Niedługo potem dotarł do Rzymu, ocалony dzięki swojej niezachwianej nadziei pokładanej w Bogu.

Akt czci: *Odmówić akt nadziei.*

Akt strzelisty: *Święty Pawle Apostole...*

Dzień czwarty

[*]

MIŁOŚĆ ŚWIĘTEGO PAWŁA DO BOGA

Miłość jest przyjaźnią, dobroczyńnictwem, uczuciem, które nasze serce okazuje wobec naszego Ojca niebieskiego, naszych braci i bliźnich. Miłość do Boga i miłość do bliźniego to dwa języki tego samego płomienia.

1. Miłość do Boga należy uznać za stan łaski. Co więcej, jest ona nieodłączna od stanu łaski. Jest ona tak bardzo potrzebna, że św. Paweł napisał o niej: „Gdybym mówił językami ludzi i aniołów, a miłości bym nie miał, stałbym się miedzią brzęczącą lub dzwiczącymi cymbałami. Gdybym posiadał dar prorokowania i poznał wszystkie tajemnice i wszelką wiedzę, a wiarę miałbym taką, że góry bym przenosił, a miłości bym nie miał, byłbym niczym. Gdybym też innych nakarmił wszystkim, co posiadam, i szczyił się, że wydałem własne ciało, a miłości bym nie miał, niczego bym nie zyskał”²⁸.

Miłość w sercu może osiągać różne poziomy: od prostego stanu łaski można przejść do najwznioślejszych aktów pragnienia i miłości charakteryzujących wielu świętych.

2. Któż może mówić o najwyższym stopniu świętości Apostoła? On sam zaczyna od zapewnienia sobie posiadania łaski Pana. Pisze w ten sposób: „Miłość Boża rozlana jest w naszych sercach przez Ducha Świętego, który został nam dany”. Następnie napomina wiernych z Efezu, aby wraz z nim wzrastali w przyjaźni z Bogiem; następnie prosi Filipian, aby wraz z nim wznosili się coraz wyżej ku Bogu. Wiemy dobrze, jak bardzo rozpalił się później w jego sercu płomień miłości Bożej. Dowodem tego jest

²⁸ Por. 1 Kor 13, 1nn.

to, co pisał na temat swojego głębokiego zjednoczenia z naszym Panem Jezusem Chrystusem, które doprowadziło go do stwierdzenia, że już nie on żyje, ale Jezus Chrystus żyje w nim.

Miłość i duch modlitwy, jeśli osiągną pewien stopień doskonałości i doprowadzą do pewnych stanów modlitewnego uniesienia, mogą prowadzić do ekstazy i prowokować wizje. Święty Paweł dzięki swojej modlitwie zasłużył na to, aby być porwanym do trzeciego nieba i móc rozmawiać z naszym Panem Jezusem Chrystusem. Ojciec Álvarez mówi, że to jest piętnasty, najwyższy stopień miłości do Boga.

Zasłużył on nawet na to, aby być w pełni zjednoczonym z naszym Panem Jezusem Chrystusem w Jego ciele: „Noszę stygmaty Boskiego Mistrza na moim ciele”.

3. A ty jesteś w stanie łaski? Jeśli być może przez nieszczęście jesteś w stanie grzechu, powinieneś jak najszybciej się wypowiedzieć i powrócić do stanu przyjaźni z Panem.

Miłość do Boga prowadzi nas do częstych chwil osobistego przebywania z Bogiem: Jak przeżywasz swoje Komunie św.? Czy jesteś zjednoczony z Bogiem w swoich myślach i uczuciach?

Miłość do Boga budzi w nas strach przed grzechem śmiertelnym, a ty jak uciekasz od grzechu śmiertelnego? Czujesz nienawiść i wstręt do każdej najmniejszej obrazy Zbawiciela?

Czy stale próbujesz rozwijać w sobie miłość do Boga poprzez postępowanie w cnotach?

Święty płomień Bożej miłości karmi się poprzez medytację i lekturę świętych dzieł, a gaśnie poprzez rozproszenia i zbyt nie poufalanie się z osobami ze świata.

Medytujmy więc prośbę Apostoła: „Przede wszystkim miejcie miłość”.

PRZYKŁAD. Posłużymy się wielkimi pragnieniami św. Pawła, które odnosiły się do posiadania i stałego rozwijania miłości.

„Miłość Chrystusa przynagła nas. Kto nas oddzieli od miłości Chrystusa? Nieszczęście czy ucisk, prześladowanie czy głód, nagość, niebezpieczeństwo czy miecz? Ani władze, ani rzeczy teraźniejsze, ani przyszłe, ani prześladowania, ani wysokości, ani głębie, ani żadne inne stworzenie nie zdoła nas oddzielić od miłości Boga w Jezusie Chrystusie moim Panu”. „Dla mnie bowiem życie to Jezus Chrystus”.

„Wraz z Chrystusem zostałem przybity do krzyża. Każda rzecz jest dla mnie śmieciem, jeśli porównuję ją z poznaniem Jezusa Chrystusa, dla którego zdecydowałem się wyzbyć wszystkiego, co posiadam, bylebym tylko Jego pozyskał”²⁹.

Święty Jan Chryzostom mówi, że św. Paweł tak bardzo zanurzył się w miłości naszego Pana Jezusa Chrystusa, że mógł stwierdzić, iż nie ma już dwóch serc, ale jest jedno serce zjednoczone: „Serce Pawła było sercem naszego Pana Jezusa Chrystusa”.

Akt czci: W ciągu całego dnia należy często przywoływać słowa św. Pawła: „Wszystko czyńcie z miłością”.

Akt strzelisty: Święty Pawle Apostole...

²⁹ Jest to zbiór parafrazowanych cytatów zaczerpniętych z różnych listów św. Pawła (od Ga do Flp). Taki sposób ich przytaczania jest typowy dla ks. Alberionego, co będzie widoczne w dalszej części książki.

[*] *Dzień piąty*

MIŁOŚĆ ŚWIĘTEGO PAWŁA DO BLIŻNIEGO

Miłość do Boga posiada jeden znak zewnętrzny, dzięki któremu bardzo łatwo jest ją rozpoznać, mianowicie: miłość do bliźniego. „Po tym – mówi Boski Mistrz – was poznają, że jesteście moimi uczniami, jeśli będziecie się wzajemnie miłowali”.

1. Miłość Boga jest pierwszym przykazaniem, miłość do bliźniego jest drugim i w nich zawiera się cała Ewangelia. Kto kocha bliźniego i nie czyni tego ze względu na własne inklinacje czy wrażliwość, ten zawsze ma miłość taką samą, zawsze czystą i zawsze stałą. Kto kocha bliźniego, troszczy się o jego duszę i o jego ciało. „Pozwoliłbyś zginąć twojemu bliźniemu, za którego umarł Jezus Chrystus?” – pytał św. Paweł. Uczynkami miłości duchowej są: pocieszenie strapionych, umacnianie wątpiących, nauczanie niewiedzących, upominanie błędzących, przebaczenie uraz, znoszenie prześladowań i modlitwa do Boga za żywych i zmarłych.

Uczynkami miłości odnoszącymi się do ciała są: wspomnienie potrzebujących, pomaganie innym, służba itd. Pamiętajmy, że Jezus Chrystus uznaje za oddzielny fakt każdy czyn, który podejmujemy wobec drugiego człowieka: tak dobry, jak i zły. Musimy kochać również naszych nieprzyjaciół: przebaczajmy wszystkie urazy, mając zawsze w pamięci obraz sądu ostatecznego, który zapowiedziany został przez naszego Pana Jezusa Chrystusa.

2. Nie można w sposób zwięzły opisać miłości, jaką Apostoł miał wobec bliźnich. Całe jego życie jest miłością: jest ono apostołstwem czynienia dobra na rzecz innych ludzi. I dokonuje się ono w taki sposób, że św. Jan Chryzostom opisuje je tymi

słowami: „Jak żelazo, włożone w ogień, tak Paweł, rozpalony miłością, cały stał się miłością”.

Czasem poprzez listy, czasem własnym głosem, czasem przez modlitwy, innym razem przez groźby, raz osobiście, innym razem przez swoich uczniów; wszystkie środki wykorzystywał do tego, aby dodać otuchy wiernym, uczynić ich stałymi i mocnymi, aby dodać sił wyczerpanym i podnieść tych, co upadli w grzechu, aby uzdrowić cierpiących i dodać animuszu ospałym, aby pokonać nieprzyjaciół wiary: wspaniały wódz, mężny żołnierz, zdolny lekarz, wystarczający dla wszystkich. W ogniu swojej miłości Apostoł mówił, że stał się wszystkim dla wszystkich, aby wszyscy dostąpili zbawienia i pytał: „Gdzie jest jakieś zmartwienie, którym i ja bym się nie martwił? Kto znajduje się w potrzebie, komu niezwłocznie nie spieszyłbym z pomocą? Chciałbym stać się przekleństwem dla moich braci”. Do Kolosan pisał: „Cieszę się, że mogę za was cierpieć”; i do Tesaloniczan: „Gorącym moim pragnieniem było nie tylko głosić wam Ewangelię, ale także oddać moje życie za was”.

3. Święty Paweł szczegółowo opisuje, kto naprawdę jest pełen miłości dla swojego bliźniego: „Przyobleczcie się w miłosierdzie, w dobroć, w pokorę, w cierpliwość, znosząc się nawzajem i przebacząc sobie winy”.

Wzywa nas, abyśmy darzyli się miłością i pokojem, tak jakbyśmy tworzyli jedną rodzinę, albo lepiej: jedną duszę i jedno ciało, znosząc nawzajem własne wady. I jeszcze jaśniej mówi do nas, wyliczając cechy prawdziwej miłości do bliźniego. 1) Miłość jest cierpliwa; 2) jest słodka i szlachetna; 3) nie zazdrości; 4) nie nosi w sobie lęku i nie jest nierozważna; 5) nie przechwala się; 6) nie ma w niej gniewu i egoizmu; 7) nie obraża się ani się nie złości; 8) nie myśli źle; 9) nie cieszy się z niesprawiedliwości, ale raduje się z prawdy; 10) wszystko wytrzymuje; 11) wszystkiemu wierzy; 12) wszystkiemu ufa; 13) wszystko przetrwa; 14) nigdy się nie

kończy. Zrobmy rachunek sumienia, czy faktycznie nasza miłość do bliźniego jest właśnie taka?

PRZYKŁAD. Jednym z najbardziej pewnych znaków miłości bliźniego jest przebaczenie: przebaczenie, które staje się heroiczne, kiedy szuka się w nim zbawienia tych, którzy wyrządzili nam krzywdę i chce się wynagrodzić tym, wobec których sami zwiniliśmy. Należy tutaj zauważyć sposób postępowania św. Pawła. Jego pobratymcy, wyznawcy religii, w której dojrzywał, przynajmniej cztery razy chcieli go zabić: wiele razy podburzali tłum przeciw niemu: do krwi go biczowali, więcej niż raz został przez nich doprowadzony przed sąd. Zobaczmy, jakie było zachowanie Apostoła wobec nich. Pełne najwyższych aktów miłości: nie przestawał do nich pisać, aby przekonać ich do prawdziwej wiary, z największą dobrocią przyjmował tych, którzy się nawrócili, narażając życie, wracał do nich, aby się z nimi zobaczyć, zebrał wśród chrześcijan jałmużnę, aby pomóc im w czasie kłeski głodu, w każdym mieście rozpoczynał swoją działalność od kierowania właśnie najpierw do nich, a dopiero później do pogan pełnego miłości słowa, w końcu gotowy był oddać za nich życie. Jezus Chrystus mówi: „Nikt nie kocha bliźniego bardziej niż ten, kto oddaje życie za swoich braci”.

Akt czci: Należy zatrzymać wzrok na wizerunku św. Pawła i odmawiać słowa Apostoła: „Czy jest wśród was ktoś radosny, z którym nie dzieliłbym radości? Czy jest wśród was ktoś, kto płacze, z którym i ja bym nie płakał?”

Akt strzelisty: Święty Pawle Apostole...

Dzień szósty

**MSP
10**

NAWRÓCENIE ŚWIĘTEGO PAWŁA

1. Świętość Pawła Apostoła miała swój początek w jego nawróceniu. Czym jest nawrócenie? Jest zmianą, jest modyfikacją drogi, jest wejściem w nowy sposób życia. Dokonuje się przez: przemianę myśli, pragnień i czynów: czyli nawrócony zaczyna darzyć szacunkiem to, czym wcześniej gardził i zaczyna gardzić tym, co wcześniej cenił. Nawrócenie nie dokonuje się tylko i wyłącznie poprzez zmianę religii czy porzucenie drogi wad i grzechów: może mieć miejsce również wtedy, gdy człowiek powoli pozbywa się niektórych swoich wad. Nawraca się ten, kto z krnąbrnego staje się posłusznym, kto był leniem, a staje się pracowity, kto był zimny, a teraz płonie zapałem, kto pychę zamienił na pokorę. W tym sensie Kościół każdego dnia w usta swoich kapłanów kładzie tę modlitwę: „Panie, pozwól nam się nawrócić”. Czcigodny Olier³⁰ często prosił o nawrócenie i podejmował jego postanowienie.

2. Nawrócenie św. Pawła³¹ było tak niezwykle, tak pełne i tak trwałe, że Kościół postanowił wspominać je poprzez specjalne święto, które ma być uroczyste obchodzone na całym świecie.

**MSP
11**

³⁰ Jean-Jacques Olier (1608-1657), francuski kapłan, założyciel Towarzystwa Świętego Sulpicjusza powołanego w celu formacji duchowieństwa. Jego kierownikiem duchowym był św. Wincenty à Paulo, pod wpływem którego Olier poświęcił się pracy duszpasterskiej na parafiach i formacji seminarzystów. Z powodu jego wielkiej wrażliwości duchowej niektórzy porównują go ze św. Franciszkiem Salezycznym. Jego duchowość, zbudowana na gruncie francuskiego Oratorium i na nauczaniu kardynała de Bérulle, charakteryzuje się przede wszystkim miłością do Chrystusa i mistycznym zjednoczeniem ze Słowem wcielonym.

³¹ Opowiadanie o nawróceniu i powołaniu Pawła znajduje się w Dz 9, 1-30. Jak wiemy, sam Apostoł wiele razy opowiada o swoim decydującym spotkaniu z Panem Jezusem: Dz 22, 3-21; Dz 26, 2-23; Ga 1, 11-24.

Było ono bardziej niezwykle niż nawrócenie Piotra czy św. Augustyna, ponieważ towarzyszył mu cud, kiedy to Jezus rzucił go na ziemię na drodze prowadzącej do Damaszku, a był on jeszcze wtedy tak bardzo przekonany o prawdziwości swojej religii, że stał się prawdziwym i niezłomnym prześladowcą Kościoła. Jego nawrócenie dokonało się tak nagle, że nawet Ananiasz i Apostołowie nie chcieli w nie uwierzyć. Było tak pełne, że natychmiast zaczął głosić Jezusa Chrystusa z taką mocą, z takim przekonaniem i zapałem, z jakimi wcześniej przynaglał faryzeuszów, aby zabili św. Szczepana i wtręcali do więzień chrześcijan. Było tak stałe, że nigdy później nie miał ani chwili zwątpienia, ani w czasie długich dni samotności, ani podczas podróży misyjnych, ani w więzieniach.

MSP 12 3. Święty Paweł, wzywając Hebrajczyków do nawrócenia, mówił im: „Mieście wielką ufność w Bożym miłosierdziu³², idźcie naprzód ze szczerym uczuciem: noście w sobie mocną wolę czynienia lepiej. Kto miałby na sumieniu ciężkie grzechy, powinien dobrze się wyświadczać i radykalnie zmienić”.

A inni? Niech określą swoją główną wadę i wsparci radą spowiednika niech wypowiedzą jej wojnę, która nie zna pokoju: dzień po dniu trzeba się modlić, postanawiać, czynić rachunek sumienia, tydzień po tygodniu zdawać sprawę spowiednikowi; wielkie czuwanie, stała i gwałtowna walka. Czasem potrzeba będzie długich lat; ale możliwe jest osiągnięcie cnoty jej przeciwnej, czy to będzie wiara, pokora, czy posłuszeństwo. Jakakolwiek by nie była: pewne jest to, że w praktyce niemożliwe jest, aby w pełni osiąść jakąś cnotę i nie zdobyć wraz z nią równocześnie wielu innych.

³² Por. Hbr. 4, 16.

MSP 13 PRZYKŁAD. Fakt nawrócenia św. Pawła. Szaweł, późniejszy Paweł, przekonany o prawdziwości religii żydowskiej, chciał wydać na śmierć wszystkich chrześcijan. Otrzymał zgodę na podróż do Damaszku i na to, by wtrącić do więzienia każdego chrześcijanina, którego tam znajdzie, udał się tam w towarzystwie żołnierzy. Niedaleko Damaszku zupełnie nieoczekiwanie otoczył go nieopisany blask światła i spadając na ziemię, usłyszał głos, który mówił: „Szawle, Szawle, dlaczego mnie prześladasz?”. Odpowiedział: „Kim jesteś, Panie?”. I usłyszał w odpowiedzi: „Ja jestem Jezus, którego ty prześladasz”. Zdumiony i pełen lęku zapytał: „Panie, co chcesz, abym czynił?”. Odpowiedział mu Pan: „Idź do miasta, tam powiedzą ci, co masz robić”. Jego towarzysze słyszeli, ale nie widzieli: Podnieśli Szawła, który stracił wzrok, i zaprowadzili go, trzymając za ręce, aż do Damaszku. Przez trzy dni modlił się i pościł. W końcu Pan zesłał na swego ucznia Ananiasza wizję, w której kazał mu, aby odszukał Szawła w gospodzie i bez żadnej obawy udzielił mu chrztu. I tak zrobił Ananiasz: Szaweł przyjął chrzest, odzyskał wzrok i został napełniony Duchem Świętym i mądrością. Od tego dnia był najbardziej gorliwym spośród Apostołów naszego Pana Jezusa Chrystusa³³.

³³ Dopisek na dole strony: „Z pokory odrzuca Boże zaszczyty: zob. Dzieje Apostolskie (por. Dz 14, 13nn): albo Bosco *Vita di San Paolo*, s. 27”. Chodzi tutaj o dzieło napisane przez św. Jana Bosko: „*Vita di S. Paolo apostolo dottore delle genti*”, red. ks. Bosco Giovanni”, Torino, Tip. di G. B. Paravia e Comp., 1857.

[*] *Dzień siódmy*

POSŁUSZEŃSTWO ŚWIĘTEGO PAWŁA

Przez trzydzieści lat Jezus prowadził życie naznaczone posłuszeństwem. Był on poddany Józefowi i Maryi. Co więcej, był on posłuszny aż do śmierci, zasługując dzięki temu właśnie posłuszeństwu na to, aby być podniesionym do najwyższej chwały, którą św. Paweł opisuje tymi słowami: „Stał się posłusznym aż do śmierci. Dlatego Bóg Go wywyższył i obdarzył Go imieniem, które jest ponad wszelkie inne imię, aby na imię Jezusa zgięło się wszelkie kolano istot niebieskich i ziemskich, i podziemnych, i aby wszyscy poznali, że Jezus Chrystus jest w chwale nieba”.

Posłuszny i pobłogosławiony przez Pana młodzieniec, także tu na ziemi: otrzyma specjalne łaski w czasie swojego życia i kiedyś w Raju będzie śpiewał wiele pieśni zwycięstwa.

1. Święty Paweł nie przestaje kłaść nacisku na tę właśnie cnotę: dzieci, bądźcie posłuszne waszym ojcom, słudzy, bądźcie posłuszni waszym panom; należy upominać wszystkich, przypominając im, że są poddani książętom i władzy; bądźcie posłuszni waszym przełożonym, którym jesteście poddani, gdyż oni czuwają nad wami jako ci, którzy są odpowiedzialni za wasze dusze, aby mogli wypełnić to zadanie z radością i bez lęku.

2. Całe życie św. Pawła było życiem pełnym posłuszeństwa: z posłuszeństwa przyjął chrzest, całe życie poświęcił na ewangelizację, ponieważ był posłuszny poleceniu Boga. Rzeczywiście w Jerozolimie, dokąd udał się zaraz po tym, jak stał się chrześcijaninem, objawił mu się Jezus i powiedział od niego: „Uchodź szybko z Jerozolimy, bo ten lud nie uwierzy w twoje słowa...”. Paweł zauważył: „Panie, lud ten wie, że byłem prześladowcą

i bluźniercą, jeśli poznają mnie nawróconego, także i oni się nawrócą”. Odpowiedział Jezus: „Nie, to nie tak, idź, ponieważ Ja cię wybrałem, abys zaniósł moją Ewangelię do dalekich krain, w których żyją poganie”. I św. Paweł był temu posłuszny aż do momentu, kiedy został ścięty mieczem. Święty Piotr wydał mu polecenie, aby udał się do Tarsu i tam nauczał. Paweł to zrobił. Święty Piotr w czasie soboru jerozolimskiego znowu wydał mu polecenie, aby wraz Barnabą udał się w podróż apostolską i Paweł był temu posłuszny. Święty Piotr posłał go, aby zaniósł jego list do Antiochii i także tym razem Paweł posłusznie spełnił tę prośbę. Oprócz tego za każdym razem, kiedy św. Paweł zmieniał miejsce swojej misji czy udawał się w apostolskie podróże, czynił to zawsze po długiej modlitwie, na której rozeznawał wolę Pana.

Jezus do niego przemawiał: albo bezpośrednio, albo przez św. Piotra, czasem w wizjach, a czasem poprzez szczególne okoliczności i wydarzenia. A św. Paweł zawsze był otwarty na posłuszną współpracę z głosem Boga: jakiegokolwiek były jego intencje i szczególne zamiary, posłuszeństwo zawsze jednak odgrywało decydującą rolę.

3. Nasze posłuszeństwo musi być chętne, radosne, ślepe i stałe.

Musi być *chętne*: czyli musimy działać tak jak św. Paweł, który zwraca się do Jezusa i mówi: „Panie, co chcesz, abym czynił?”. I zaraz po tym, jak poznaje wolę Bożą, natychmiast jest chętny i nie czekając na nic więcej, od razu przystępuje do jej realizacji.

Radosne: czyli, jak mówi św. Paweł, bez smutnego szemrania: „z radością i bez lęku: że to mi nie odpowiaa”.

Ślepe: czyli wówczas i przede wszystkim wtedy, kiedy nie znamy dobrze racji, i wtedy, gdy wydaje nam się, że dobrze byłoby zrobić to inaczej, „abyście, rozumuje św. Paweł, trwali

w pełnej prostocie i światłości dzieci Bożych, nie zasługując na żadne upomnienie”.

Stale: to znaczy także w rzeczach najtrudniejszych, także wtedy, gdy jesteście już posunięci w latach, także wtedy, gdy nikt na was nie patrzy. Zawsze, zgodnie z radą św. Pawła, „wszystko czyńcie bez szemrań i powątpiewań...”. Zachętą niech będą dla nas słowa Ducha Świętego: Posłuszny będzie śpiewał pieśń zwycięstwa.

PRZYKŁAD. Święty Paweł od długiego czasu pragnął zanieść Ewangelię do Azji, czyli do Ikonium, Lidy i Syrii: ale nigdy nie mógł tego pragnienia ziszczyć. W końcu, kiedy zabrał ze sobą Tymoteusza i po tym, jak odwiedził założone przez siebie wspólnoty, udał się tam wraz z kilkoma towarzyszami. Ale kiedy już tam dotarł, Duch Święty zabronił mu tam nauczać. Święty Paweł bez cienia wątpliwości okazał posłuszeństwo. Zaprzagnął zatem udać się do Bitynii i podjął ku temu stosowne kroki, ale znowu Duch Jezusa mu tego zabronił; św. Paweł natychmiast okazał się Mu posłuszny.

Udał się więc do Troady: tam ukazał mu się anioł w przebraniu Macedończyka, który stanął przed nim i prosił go: „Miej miłosierdzie nad nami, przepraw się do Macedonii i pomóż nam”. Święty Paweł, posłuszny, opuścił Troadę, przepłynął się przez morze, zszedł na ląd w Samotrace i nie zatrzymując się ani na chwilę, poszedł prosto do Filipi, stolicy Macedonii. I pozostał tam, mimo że od początku jego praca nie przynosiła tam spodziewanych owoców, mimo że został tam uwięziony i do krwi ubiczowany. Pozostał tam do momentu, kiedy Pan powiedział mu, że może iść dalej. Aby zrozumieć ogrom i znaczenie tego posłuszeństwa, należy zdać sobie sprawę, że zmiana miejsca pobytu wiązała się wówczas z długą i niebezpieczną podróżą: św. Paweł jednak, ilekroć w grę wchodziło posłuszeństwo, nigdy

nie miał wątpliwości, nigdy nie protestował i nigdy nie szukał usprawiedliwienia.

Akt czci: Rachunek sumienia dotyczący tej kwestii: Działam, ponieważ rozumiem powody mojej pracy, czy dlatego, że to Bóg wydaje polecenia?

Akt strzelisty: Święty Pawle Apostole...

[*] *Dzień ósmy*

UBÓSTWO ŚWIĘTEGO PAWŁA

Ubóstwo może być wynikiem pewnej konieczności wiążącej się z obiektywnymi okolicznościami: ale ubóstwo, które się kocha, żyjąc pośród bogactw, jest cnotą, której szukał i którą praktykował nasz Pan Jezus Chrystus. „On rzeczywiście, będąc bogatym – mówi św. Paweł – dla nas stał się ubogi”; chciał mieć matkę ubogą, żył w ubóstwie i umierał jak biedak.

Kto oddziela swoje serce od pieniądza, zyskuje wolność ducha potrzebną do tego, aby służyć Panu. Ubóstwo, praktykowane na sposób zakonny, jest również czymś heroicznym i przynależy do rad ewangelicznych.

1. Święty Paweł nieustannie zaleca ubóstwo: „Kiedy mamy co jeść i w co się odziać, jesteście szczęśliwi. Bogaćmy się dobrami wiecznymi mającymi swoje źródło w raju, ponieważ nic na ten świat nie przynieśliśmy ze sobą i bez wątpienia nic nie będziemy mogli z niego zabrać po naszej śmierci”. Cóż bowiem w obliczu śmierci mogą dać nam bogactwa? Często są one cierniem, który przysparza cierpień jeszcze za życia.

Pamiętajmy: Cnota ubóstwa jest jednym z obiecanych przez Jezusa Chrystusa błogosławieństw: „Błogosławieni ubodzy duchem”.

2. Święty Paweł, według tego, co powtarzają naukowcy, nie pochodził z rodziny przesadnie bogatej, ale dobrze sytuowanej. Mógł wieść w miarę wygodne życie, ale wyrzekł się wszystkiego, aby służyć Jezusowi Chrystusowi i Jego Ewangelii. Podobnie jak inni Apostołowie chodził od miasta do miasta, z jednego regionu do drugiego i zawsze wędrował z takim samym ekwipunkiem zalecanym przez naszego Pana Jezusa Chrystusa: czyli bez

trzosu, w jednej tylko parze sandałów i z tym, co niezbędne do ubrania. I gdzie pomieszkiwał? Spał na nędznych legowiskach, którymi często była goła ziemia, podłoga jakiejś izby, pod marnym schronieniem, jakie dawały drzewa: podróżował całymi dniami w palącym słońcu i nieznośnym zimnie i deszczu.

Jaki był jego wikt? Nędzny, oparty na jałmużnie, którą otrzymywał, żył bardzo oszczędnie. Kiedy mógł, zarabiał, wyrabiając maty dla żołnierzy. Dlatego, że jak mawiano, również robotnik trudzący się dla Ewangelii godzin jest swojej zapłaty, napisał później do swoich duchowych dzieci: „Sami wiecie, że nie chciałem od was ani złota, ani odzienia czy pieniędzy; wiecie, że na moje potrzeby pracowałem własnymi rękami”. I przypomina jak sam wiele razy i w różnych miejscach cierpiał głód, pragnienie i dotkliwy niedostatek wszystkiego.

3. Duch ubóstwa domaga się przede wszystkim, abyśmy byli zadowoleni z naszych warunków życia: jeśli jest ubogo, żyjemy jak ubodzy. Musimy się czegoś wyrzec czy przyjąć umartwienie? Akceptujemy wszystko w duchu cierpliwości i zjednoczenia z naszym Panem Jezusem Chrystusem, który żył i umarł, będąc znacznie biedniejszy niż my.

W pożywieniu, w odzieniu, w mieszkaniu umiejmy się wszystkim zadowolić. Po drugie, nie powinniśmy zamartwiać się myślami typu: Co będziemy jeść lub czy będziemy mieć w co się ubrać? Bóg Ojciec wie, czego nam potrzeba. Z naszej strony musimy pracować, na ile pozwalają na to siły. Troszczmy się o rzeczy, które posiadamy, nic nie marnujemy i prowadźmy odpowiednią ekonomię. W końcu ci, którzy chcą postępować naprzód, niech się wyrzekną nawet tego, co mają. Wyrzekanie się w życiu niektórych rzeczy przynosi o wiele większe zasługi, niż ich pozbywanie się, nawet w celach dobroczynnych.

Każdy musi szukać okazji ku temu, żeby się umartwiać. Nie można wydawać pieniędzy bez stosownego pozwolenia. Należy

również wykorzystywać okazje do czynienia dobra wobec innych, szczególnie na polu Apostolstwa Druku.

PRZYKŁAD. W Koryncie Paweł Apostoł zgromadził dużą liczbę osób. Według powszechnego przekonania przybył tam około 53 r. przed Chrystusem. Tam poprosił o jałmużnę, którą była możliwość czasowego zamieszkania u gorliwego chrześcijanina Akwili. Był on biedny i aby mieć z czego żyć, prowadził warsztat, w którym wyrabiano maty dla żołnierzy. Święty Paweł jadał u tej rodziny, ale oczywiście zadowalał się tym, co było absolutnie niezbędne, ponieważ nie chciał zbytnio obciążać swojego dobrodzieja. Co więcej, zapragnął nauczyć się tego zawodu i kiedy nie był zajęty głoszeniem Ewangelii, z wielką wytrwałością pracował w warsztacie przyjaciela. W ciągu dnia nie trwonił ani jednej chwili. On, wielki Apostoł, zniżał się do tego, aby wykonywać najbardziej upokarzające prace. Co więcej, kiedy wszyscy byli zajęci pracą, on sam pracował wraz z nimi i jednocześnie nauczał nowej religii, aby nawrócić tych robotników, którzy byli jeszcze poganami. Dobrze wiedział, ile wart jest czas, szczególnie w odniesieniu do wieczności.

Akt czci: Odmówić „Ojcze nasz”, a później dać jakąś jałmużnę ubogim; kto jest bogaty, nie powinien obfitować, kto jest biedny, nie powinien cierpieć.

Akt strzelisty: Święty Pawle Apostole...

Dzień dziewiąty

[*]

POKORA ŚWIĘTEGO PAWŁA

Pokora podobna jest do fiołka: uwielbia się chować, a tak wspaniale pachnie i jest tak piękny, że wszyscy chcą go znaleźć i zobaczyć. Człowiek pokorny nie wywyższa się, lubi być nieco z tyłu i chce, żeby uważano go za mało ważnego. Woń jego cnoty rozchodzi się jednak pośród ludzi, którzy pogardzają pychą i oddają pokłon prostemu, niewinnemu dziecku. Co więcej, człowiek pokorny przyciąga na siebie dobre i życzliwe spojrzenie Pana, zyskuje Bożą łaskawość, otrzymuje wiele specjalnych łask i przez samego Boga zostaje wywyższony. „Jeżeli nie staniecie się jak dzieci, nie wejdziecie do królestwa niebieskiego”.

1. Święty Alojzy Gonzaga wybrał św. Pawła jako wzór pokory. Święty Paweł najpierw stawia jednak przed nami przykład Boskiego Mistrza, który „uniżył samego siebie aż do śmierci na krzyżu”. Zapewnia nas, że Bóg „pociesza pokornych”, zaleca, abyśmy „przyoblekli się w pokorę” i prosi, abyśmy „byli pokorni” i „postępowali w duchu pokory”. Odnosi się też do pysznych i mówi im, co może być jedynym powodem do tego, by mogli się szczyć: „Cóż masz, czegoś nie otrzymał? Jeśli więc otrzymałeś, to dlaczego przechwalasz się, jakbyś nie otrzymał?”.

Pokora ma dwa wymiary: oparta na właściwym poznaniu własnych niedoskonałości prowadzi do pogardzania samym sobą oraz do nieprzykładania wagi do tego, aby być szanowanym przez innych. Pokora wchodzi w umysł, w wolę, w słowa, w czyny. Stanowi ona fundament całego duchowego budynku.

2. Pokorę św. Pawła możemy dostrzec we wszystkich jego dziełach i pismach. Do uczniów z Koryntu mówił: „Będąc wśród was, jestem pokorny i uniżony”. Po tym, jak pracował o wiele więcej

niż inni apostołowie i rozsiał po świecie swoje słowo i dokonywane cuda, pisał: „Jestem najmniejszy pośród wszystkich i nie jestem godzien nazywać się apostołem, ponieważ prześladowałem Kościół”. Przyznawał się do swoich błędów i Bożemu miłosierdziu przypisywał to, że nie pobłądził do końca. Przez całe życie obawiał się swoich grzechów, mimo że były one już odpuszczone i wieloma cierpieniami odpokutowane. „Nie pamiętam, niczego w sobie nie dostrzegam, ale nie jestem siebie pewien: Tym, który mnie osądza, jest Jezus Chrystus”. Cały czas nosił w sobie lęk, aby na nowo nie obrazić Pana i podejmował wielkie pokuty, które ogólnie rzecz ujmując, opisywał słowami: „Karcę moje ciało i czynię go sobie poddanym”.

3. Jak wyraźnie widzimy swoją pychę, kiedy patrzymy na tego wielkiego świętego! On mówił, że z powodu Ewangelii uznano go śmieciem tego świata i rozdeptanym robakiem, a my ciągle oczekujemy, że będą na nas z podziwem patrzeć, że będą nas chwalić, że będą nas akceptować. On nie myślał o sobie w samych superlatywach, ale chętnie analizował swoje wady, my natomiast tak często nie pamiętamy o naszych brakach i grzechach, a w głębokości serca cieszymy się i dumni jesteśmy z każdej naszej udanej rzeczy i działania. On nie dążył do tego, aby rządzić, żył w świętej bojaźni Bożej: my zaś ciągle chcemy dominować, eksponować naszą wyższość, której w rzeczywistości często nam brakuje.

Stańmy więc mocno w prawdzie przed Bogiem i złączmy się wstydzic naszej pychy. Podejmijmy postanowienie stania się ludźmi szczerze pokornymi. Jeżeli nie będzie pokory, niemożliwe jest osiągnięcie żadnej cnoty, tym bardziej świętości.

PRZYKŁAD. Święty Paweł dał przykład, kiedy nauczał w Damaszku i Arabii, i wielu nawrócił na chrześcijaństwo.

Był on najbardziej przekonującym spośród świętych retorów: był napełniony najwyższą prawdą, którą posiadał także dzięki

bezpośrednim objawieniom naszego Pana Jezusa Chrystusa. Kiedy wracał do Jerozolimy, aby stanąć przed Apostołami i oddać im do dyspozycji swoje życie oraz odbudować w świętym mieście to wszystko, co zniszczył poprzez prześladowania.

Ale Apostołowie go nie przyjęli. Również wierni odrzucili go, zarzucając mu hipokryzję. Fakt ten jest wielką tajemnicą życia św. Pawła. Paweł, „naczynie wybrane”, chylił głowę w geście upokorzenia. I, co zadziwiające, udaje się do Barnaby, z którym uczył się w jednej szkole, opowiada mu o doświadczeniu łaski Bożej i prosi go, aby zrobił coś, żeby został zaakceptowany przez wspólnotę: i tak się stało. Wszyscy mówili o tym i błogosławili Boga za tę łaskę. Paweł natomiast wierzył, że otrzymana przez niego łaska posłuży jako bodziec do nawrócenia jerozolimskich faryzeuszów oraz zdawał sobie sprawę, że Bóg powołał go, aby zaniósł Jego imię także synom Izraela.

Jezus objawił mu się w świątyni i nakazał opuścić Jerozolimę, a św. Piotr wezwał go do siebie i zasugerował, że powinien udać się do swojego miasta, czyli do Tarsu. Nie wiemy dlaczego, ale Paweł znowu jak nieużyteczny sługa chylił głowę i na kilka lat powraca do życia ukrytego. Barnaba musiał go długo szukać, zanim go znalazł. Po tym doświadczeniu Bóg uczynił go słońcem Kościoła. Paweł natomiast nie przestawał mówić: „Jestem ostatni pośród moich braci”.

Akt czci: Często powtarzać w ciągu dnia: Sam nic nie mogę, ale z Bogiem mogę wszystko, Bogu cześć, a mnie pogarda.

Akt strzelisty: Święty Pawle Apostole...

[*] *Dzień dziesiąty*

CZYSTOŚĆ ŚWIĘTEGO PAWŁA

Jest taka bezcenna cnota, która w swoim znaczeniu nazywana jest „cnotą piękną”. Aby ją ukazać, przywołuje się najbardziej wyraziste symbole: przejrzyste lustro, jaśniejącą lilię itd. Jest to cnota Jezusa, Maryi i świętych. Jest to cnota, która pozwala na oddanie Bogu wszystkich ludzkich sił, która przygotowuje duszy niewysłowione radości, która wyprasza dla niej uprzywilejowane miejsce w raj, zaraz obok Baranka bez skazy, Jezusa. Tylko ten, kto ją posiada, zdolny jest do heroicznych czynów charakteryzujących świętość, którymi przyozdabia się Kościół katolicki, a którymi są: gorliwość misjonarzy i apostołów, ofiarny duch męczenników, wiara wyznawców, miłość dzieci. Czysty młodzieniec jest święty. Młodzieniec nieuczciwy, choćby obdarzony był najlepszymi cechami, zawsze popadnie w nienawiść do Boga.

1. Święty Paweł jest nauczycielem pięknej cnoty. Wysławia on chrześcijańskie dziewictwo i widzi w nim obraz nieskażonej jedności Jezusa Chrystusa z Kościołem oraz owoc tej nadprzyrodzonej jedności. Wdowom daje święte reguły pozwalające na wytrwanie we wstrzeźliwości, umacnia starszych w postanowieniach czystości, zachęca młodych, aby ją praktykowali i definiuje ją jako owoc Ducha Świętego. W swoim nauczaniu definiuje czystość jako fundament rodzin chrześcijańskich. Widzi w niej znak powołania i z największą troską zaleca ją sługom Bożym.

Co więcej, w konieczności zachowania czystości widział niemal zasadę uświęcenia człowieka: „To jest wola Boga, abyście byli święci, abyście odrzucili każdy przejaw nieuczciwości”. Panicznie bał się każdego grzechu dotyczącego tej materii, do

tego stopnia, że nie chciał nawet, żeby o tym mówiono: „Każdy rodzaj nieczystości, nikczemności, obmowy, niestosownych żartów – niech nie będzie o tym nawet mowy”.

2. Święty Paweł nie czynił żadnej tajemnicy ze swojej czystości, którą uważał za najcenniejszy dar: *Habemus thesaurum*. Tak bardzo pragnął, aby każdy potrafił zachować wstrzeźliwość, że oświecony przez Ducha Świętego, nie bał się mówić i nie miał wątpliwości, że on sam może być w kwestii czystości przykładem: „Chciałbym, aby każdy był taki, jaki ja jestem”.

Karcił swoje ciało i czynił z niego sługę, aby móc nieustannie ofiarować je Jezusowi ukrzyżowanemu jako nieskażoną ofiarę.

Z powodu diabła i pokus cielesnych doświadczał okrutnych cierpień. Jednak dzięki modlitwie i łasce Bożej potrafił diabelskie pokusy zamienić w zasługi, a pokusy ciała w doskonałą czystość. Udało mu się to na tyle, że Duch Święty, chcąc ukazać dziewicom wzór do naśladowania, przykład, za którym można pójść, wskazał właśnie św. Pawła.

Żył w czystości aż do śmierci i przypominał wszystkim: „Mówię do tych, którzy są wstrzeźliwi, że jest to rzecz dobra. Tak jak ja pozostaniecie w tym stanie”.

3. Piękna cnota jest bardzo delikatna: jak szkło, które w jednej chwili może się roztrzaskać, jak lilia, którą można zniszczyć jednym nierozważnym dotknięciem, tak samo ona w jednym momencie może zostać ciężko zraniona. Wystarczy jedna myśl naprawdę uległa pokusie, jedno pragnienie, jedno słowo, jedno spojrzenie, jeden czyn, przez który popełnia się grzech ciężki. Z drugiej strony, powtarzając za św. Pawłem, widzimy, że jest ona skarbem złożonym w delikatnym naczyniu, a pokusy, szczególnie w pewnym wieku, są bardzo ciężkie.

Dwie rzeczy mogą nam pomóc: modlitwa i unikanie okazji. Modlitwa: czyli częste korzystanie z sakramentów i wielka

gorliwość w ich przyjmowaniu; nabożeństwo do Niepokalanej Dziewicy: akty strzeliste wypowiedane zawsze, ilekroć doświadczamy pokusy.

Unikanie okazji, szczególnie pilnowanie serca, skromność oczu, powściągliwość mowy, szybkie i zdecydowane odrzucanie każdej złej myśli, zapobieganie jakiegokolwiek złemu towarzystwu i lekturze, życie ukryte. Czyli to wszystko, co generalnie zaleca Boży Zbawiciel: „Czuwajcie i módlcie się”.

PRZYKŁAD. Święta Tekla urodziła się w Ikonium, gdzie św. Paweł założył jedną z pierwszych wspólnot chrześcijańskich. Pochodziła z dobrze sytuowanej pogańskiej rodziny. Posiadała gruntowne wykształcenie filozoficzne, dużo czytała i kochała sztukę. Jej rodzice postanowili wydać ją za mąż za bogatego i szlachetnie urodzonego młodzieńca o imieniu Tamirydes.

Pod wpływem nauczania św. Pawła Tekla przyjęła chrześcijaństwo. Urzeczona Pawłowym zachwytem nad stanem dziewictwa złożyła ślub czystości i zostawiła Tamirydesa. Jej najbliżsi wnieśli przeciw niej oskarżenie i pod groźbą spalenia na stosie żądali odstąpienia od wiary chrześcijańskiej. Tekla, uczyniwszy znak krzyża, sama rzuciła się w ogień dla niej przygotowany, ale niespodziewany deszcz zgasił płomień i nie poniosła żadnej szkody na swym ciele.

Wysłano ją więc do Antiochii, gdzie miała zostać wydana na pożarcie dzikim zwierzętom, jeśli nie zrezygnuje ze swojego ślubu czystości. Pozostała niewzruszona. Dzikie bestie szybko się z nią oswoiły i żadna nie zrobiła jej krzywdy.

Później wrzucono ją do dołu pełnego jadowitych węży, ale żaden jej nie ugryzł.

Widząc te cuda i słuchając jej słów, wiele osób przyjęło chrześcijaństwo. Tekla została uwolniona i powróciła do Ikonium. Dożyła 90. roku życia, nie rezygnując nigdy z praktykowania

czystości oraz wszystkich innych cnót, i nie szczędziła sił ani pracy na rzecz nawrócenia niewierzących.

Akt czci: Dziś należy stosować umartwienia własnych oczu.

Akt strzelisty: Święty Pawle Apostole...

MSP *Dzień jedenasty*
14

MISJA ŚWIĘTEGO PAWŁA

1. Kiedy Bóg nas wybiera, każdemu z nas przypisuje jakieś miejsce na świecie, jakąś życiową karierę³⁴, specjalne powołanie. I zgodnie z tym specjalnym powołaniem, Bóg daje każdemu stosowne zdolności, skłonności i upodobania. Przygotowuje również dla człowieka całą gamę łask, które są potrzebne do wypełnienia tego specjalnego obowiązku. Pośród najważniejszych i najbardziej znaczących misji pierwsze miejsce zajmuje powołanie do zbawiania dusz. Poprzez jego realizację pełni się najważniejszy i wymagający największej delikatności urząd Jezusa Zbawiciela oraz zostaje się – jak pisze św. Paweł³⁵ – współpracownikami Boga, który jest miłośnikiem dusz: „*Deus, qui amas animas*”. Najważniejsza część tej misji została później powierzona tym, którzy pracują, posługując się dobrym drukiem³⁶.

Święty Paweł był piewą misji zbawienia dusz i powtarzał: „*Pro Christo legatione fungimur*” – jesteśmy posłańcami Jezusa Chrystusa³⁷.

MSP 15 2. Pan powołał św. Pawła do tej tak ważnej misji. Po tym, jak rzucił go na ziemię na drodze do Damaszku, polecił Ananiaszowi, aby przekazał mu całą naukę i go ochrzcił. Ananiasz zaprotestował: „Panie, ależ on przybył tu, aby mordować wszystkich chrześcijan”. Pan odpowiedział: „Idź w pokój i nie bój się

³⁴ *Kariera* – należy ją rozumieć w sensie zaangażowania się w coś, jako drogę, po której trzeba przejść z pełnym poświęceniem.

³⁵ Por. 1 Kor 4, 1.

³⁶ W pierwszej redakcji tekstu w miejscu „najważniejszej części” była „część najdelikatniejsza”. Niemniej jednak chodzi tu o bardzo mocne stwierdzenie, które dowodzi, jak wielkie znaczenie ks. Alberione przypisywał apostołstwu dobrego druku.

³⁷ Por. 2 Kor 5, 20.

tego człowieka, ponieważ wybrałem go sobie za narzędzie, aby zaniósł moje imię do pogan i królów, i narodu izraelskiego. Objawię mu również, jak wiele będzie musiał pracować i cierpieć dla mnie”.

Udzielił mu więc Pan wszystkich zdolności charakteryzujących apostoła.

Paweł miał miły wygląd i chociaż był niewielkiego wzrostu, odznaczał się pokaźną budową ciała. Z temperamentu był sangwinikiem, stąd jego porywczosć. Z jego białej twarzy i małej głowy, która szybko wyłysiała, emanowała przenikliwość, miał jasne spojrzenie, uprzejmy sposób bycia, ponadprzeciętny intelekt, niezłomną wolę, cnoty opanowane w stopniu heroicznym, wspaniałą elokwencję, hojne serce, szeroką wiedzę, gorliwego ducha i niespotykaną wszechstronność.

Był obdarzony również darami nadprzyrodzonymi: prorokowaniem, kiedy przepowiadał, co się stanie z niektórymi upartymi; darem czynienia cudów, których zdziałał naprawdę wiele³⁸.

3. Do jakiego zadania i do jakiej misji Pan nas powołuje? Przed wszystkim powinniśmy stanąć przed Nim i prosić o poznanie tego, czego On od nas oczekuje. Należy robić dokładnie to, co zrobił św. Paweł na drodze pod Damaszkiem, kiedy pytał: „Panie, co mam czynić?”. Ta modlitwa powinna być szczególnie obecna po Komunii św. MSP 16

Po drugie musimy zobaczyć, czy są w nas znaki powołania: czyli cnota odporna na wszelkie próby, karmiona żywą i zdrową pobożnością, oparta na pokorze dziecka, zbudowana na niezłomnej wierze. Potrzebne jest do tego dogłębne studium, które konieczne jest również dla tych, którzy chcą się poświęcić pisaniu. Zadanie to wymaga wielkiej wiedzy na temat dzisiejszego

³⁸ W rękopisie jest tutaj dodatek: (*Vita di S. Paolo - D. Bosco - s. 46-62*). Wzmianka ta pokazuje, że często korzystał z tego źródła.

świata. Potrzebne jest umiłowanie życia pełnego ofiary, dynamicznego, pełnego przygód i narażonego na wielką krytykę i sprzeciw, życia, które jest ukierunkowane na zbawienie wielu ludzi i które znajdzie swój kres w chwale niebios. Czy odpowiadamy na to powołanie? Poprzez naszą naukę? Poprzez naszą pobożność? Poprzez chętną pracę przy dobrym druku?

Dzień dwunasty

MSP
17

ODPOWIEDŹ ŚWIĘTEGO PAWŁA

[1.] Odpowiedź na łaski Boże jest bezwzględnie konieczna i gdyby jej zabrakło, byłoby to bardzo poważne obciążenie sumienia³⁹. Należy pamiętać o przejmującym stwierdzeniu Boskiego Zbawiciela: „Wielu jest powołanych, ale mało wybranych”⁴⁰.

Zatem jaka powinna być ta odpowiedź? Należy odpowiedzieć na głos Boga i zadeklarować swą *gotowość*: „Oto ja, Panie”, ponieważ właśnie ta radosna gotowość dawania siebie samego Bogu jest nagradzana Bożą dobrocią: „*Hilarem datorem diligit Deus*”⁴¹. Należy odpowiadać *wspaniałomyślnie*, co oznacza, że także wtedy, gdy wymaga to jakiejś ofiary, bo każda droga ma swoje nierówności, wyboje, a droga misji zbawiania dusz ma ich bardzo dużo i są one trudne do pokonania. Należy odpowiadać *ze stałością*: ponieważ kto – jak mówi Jezus – przykładą rękę do pługu, a wstecz się ogląda, nie jest godzien wejść do królestwa Bożego⁴². Początkujący mają obiecaną nagrodę, powiedział św. Bernard, ale ten, kto jest wytrwały, może być pewien, że ją otrzyma.

[2.] Taka właśnie była odpowiedź św. Pawła.

MSP
18

Odpowiedział poprzez swoją *gotowość*: w tym samym dniu, w którym otrzymał chrzest, on był już apostołem: w miejscu, w którym wszyscy uznawali go za bluźniercę i prześladowcę, on prosił wszystkich, aby błogosławili Jezusa Chrystusa i uznali

³⁹ W rękopisie także w tym miejscu było słowo „odpowiedź” poprawione później na „sumienie”.

⁴⁰ Por. Mt 20, 16.

⁴¹ Por. 2 Kor 9, 7: Bóg miłuje radosnego dawcę.

⁴² Por. Łk 9, 62.

w nim Boga. I trzeba było poprosić go, aby na jakiś czas oddalił się stamtąd i poświęcił się modlitwie i medytacji⁴³.

Jego odpowiedź naznaczona była *wspaniałomyślnością*. Trudności były dla niego bodźcem, tortury wzmagaly jego zapał, po kamienowaniu wstawał pełen życia i gotowości do działania. Zaprowadzony przed Agryppę, który miał go sądzić, mówił tak płomiennie, że sędziowie kazali go wyprowadzić, gdyż bali się, że przekona ich do przyjęcia chrześcijaństwa⁴⁴.

Odpowiadał Bogu *ze stałością*: W Milecie spotkał się z wieloma kapłanami i wygłosił do nich wspaniałe przemówienie⁴⁵. Teraz idę do Jerozolimy, gdzie kieruje mnie Duch Święty, który we wszystkich miejscach, gdzie jestem, daje mi poznać, jakie nowe cierpienia i więzienia na mnie czekają. Ale nic mi nie jest straszne, bo nie uważam, żeby moje życie było ważniejsze od obowiązku, który mam wypełnić. Nie przywiązuję się zbyt do życia, bo chcę do końca wypełnić powierzona mi misję i dawać chwalebne świadectwo o Ewangelii.

MSP 19 [3.] Odpowiedź na otrzymane łaski Boże musi być: natychmiastowa, wspaniałomyślna i stała.

Natychmiastowa, ponieważ Bóg dał nam najwyższe powołanie i mówi do nas tak samo jak do Apostołów: „Zostawcie wszystko, idźcie za mną, a uczynię was rybakami ludzi”⁴⁶. Trzeba zostawić nawet ojca, matkę, braci, siostry.

Wspaniałomyślna: musimy zdać sobie sprawę z tego, że Szatan jest o nas zazdrosny i chce nas zniszczyć, że nasze ciało ciągle jest leniwe w czynieniu dobra, że świat próbuje nas przeciągnąć na stronę zła. Żadnej z tych rzeczy nie możemy w sobie

⁴³ Por. Dz 9, 30.

⁴⁴ Por. Dz 26, 1-32.

⁴⁵ Chodzi o wzruszającą mowę pożegnalną Pawła do starszych z Kościoła w Efezie. Można ją znaleźć w Dz 20, 18-35.

⁴⁶ Por. Mt 4, 19.

pieleńnować: módlmy się i postępujemy naprzód w Panu. Ale jak długo?

Ze stałością, aż do końca: aż do ostatniego dnia naszego życia, aż do momentu, w którym, całując krzyż, oddamy naszą duszę w ramiona Maryi. Błogosławiony ten, mówi Jezus, którego śmierć zastanie przy pracy⁴⁷.

MSP 20 PRZYKŁAD. W Listrze Paweł i Barnaba dokonali wielu cudów i pozyskali wiele dusz dla Pana. Ale z Antiochii i Ikonium przybyło kilku Żydów, którzy chcieli zakłócić ich świętą misję⁴⁸. Ci przewrotni ludzie tyle złego zrobili i tyle złych słów powiedzieli, że podburzyli lud przeciwko apostołom, a szczególnie na cel swojego ataku wzięli najbardziej gorliwego i przekonującego, czyli św. Pawła. Rzucali w niego kamieniami, aż upadł na ziemię. Przekonani, że umarł, wywlekli go za miasto, aby tam porzucić martwe ciało. Uczniowie, widząc, co się stało, zebrali się wokół Pawła, aby się modlić i rzewnie płakali. Ale Paweł niespodziewanie wstał, zdrowy i pełen życia, powrócił do Listry, tam, gdzie byli jego oprawcy, i od razu na nowo zaczął nauczać, ponieważ taka była wola Boża. I pozostał tam do czasu, kiedy poznał, że wola Bożą jest to, aby stamtąd odszedł.

⁴⁷ Por. Łk 12, 37.

⁴⁸ Por. Dz 14, 19nn.

MSP *Dzień trzynasty*
21

GORLIWOŚĆ ŚWIĘTEGO PAWŁA

1. Najważniejsze cechy prawdziwej gorliwości to: płomiennosc, roztropność, niestrudzonosc.

Gorliwość jest *płomienna*: ponieważ kiedy rodzi się w sercu i rośnie, zmienia się w pasję. W tym względzie Apostoł doszedł do najwyższego poziomu, gdyż potrafił całą swoją duszę, a także całe swoje ciało podporządkować tej pasji, która pozwalała mu mówić: „*Da mihi animas, coetera tolle*”⁴⁹: *coetera*, czyli wszystko inne, co pozostaje, być może nawet życie.

Gorliwość jest *roztropna*: ponieważ jej celem są tylko dusze i nic więcej, dysponuje więc wszystkim z rozwagą, analizując wszystkie okoliczności, aby jak największa liczba dusz mogła dostąpić zbawienia.

Gorliwość jest *niestrudzona*: chociaż jest podtrzymywana łaską Ducha Świętego, potrafi wszystkie porażki przypisać własnej niewystarczalności i przyjąć je jako okazję do czynienia dobra i pozyskiwania sobie zasług. „Wszystkie odrzucenia, urazy, kpiny, obelgi i prześladowania nie mogą zniechęcać: nie widzę nawet swoich trudów, wszystko to jest niczym! Aby tylko dusze były zbawione”⁵⁰ – mówił św. Paweł. „Cóż może być piękniejszego ponad to – mówił jeden święty misjonarz – aby zostać wszystkim, chodzić po dzikich plażach, zbawić duszę i otrzymać wieniec męczeństwa?”

⁴⁹ „Daj mi dusze, sobie zostaw resztę”. Zdanie to przypisywane jest św. Janowi Bosko.

⁵⁰ „*Aby tylko dusze były zbawione*”. Wyrażenie to można uznać za syntezę całej gorliwości apostoelskiej św. Pawła. Aby poznać Pawłową ideę „zbawiania” dusz, zobacz 1 Kor 9, 22: „Dla słabych stałem się słaby, aby słabych pozyskać. Dla wszystkich stałem się wszystkim, aby wszelkim sposobem przynajmniej niektórym zapewnić zbawienie”.

2. W tym właśnie tkwi istota największej chwały św. Pawła! Jego gorliwość i zapał były *płomienne*. Swój wewnętrzny ogień pokazał, kiedy z gorliwości o prawo wzniecił prześladowanie św. Szczepana: nie mogąc osobiście rzucać kamieni, pilnował ubrania⁵¹ Szczepana i podburzał oprawców. Po nawróceniu jego zapał przerodził się w palącą gorliwość. Nie zniechęciły go prześladowania, których doświadczył w Damaszku, Jerozolimie, Listrze, Tesalonice, Antiochii i w Rzymie.

Gorliwość *roztropna*: umiał uciekać, kiedy był ku temu czas, tak jak w Damaszku; potrafił stawić czoła, kiedy wymagała tego sytuacja, tak jak to miało miejsce w Jerozolimie; dyskutując z Żydami, wysuwał argumenty zaczerpnięte z Pisma Świętego, w które wierzyli; stając na Areopagu, posłużył się argumentami filozoficznymi, zacytował miejscowych poetów⁵², co więcej, jako że pod karą śmierci zabronione było szerzenie kultu jakiegoś nowego bóstwa oraz działanie na szkodę czczonych tam Bogów (z tego powodu śmierć ponieśli Anaksagoras i Sokrates), Paweł mówi, że przyszedł do Aten, aby głosić Boga nieznanego, który również był tam czczony.

Gorliwość św. Pawła była *niestrudzona*: im bardziej jego ciało słabło na skutek prześladowań, trudów, niewygód i kajdan, tym bardziej jego dusza zdawała się napełniona nową żywotnością. W liście pisanym przez uczestników Soboru Jerozolimskiego do braci nawróconych z pogaństwa w Antiochii, Syrii i Cylicji, to zacne grono Apostołów pisze: „Jednomyślnie postanowiliśmy wysłać do was drogich nam Pawła i Barnabę, którzy poświęcili całe życie dla imienia naszego Pana Jezusa Chrystusa”⁵³. O pięknym świadectwie nie można nawet pomarzyć.

⁵¹ Zob. Dz 7, 57.

⁵² Por. Dz 17, 28. „W Nim bowiem żyjemy, poruszamy się i jesteśmy. Jak powiedzieli niektórzy wasi poeci: Jesteśmy z jego rodu”. Paweł cytuje tutaj fragment dzieła *Zjawiska*, napisanego przez poetę Aratusa z Soli, który żył w III w. przed Chr.

⁵³ Por. Dz 15, 26.

MSP
22

MSP 23 3. Jaka będzie nasza gorliwość? Płomienna? Stanie się płomienna, jeśli nie będziemy myśleć tylko o zarządzaniu i odnośzeniu całego naszego życia i wszystkich naszych aspiracji do misji, którą Pan chce nam powierzyć. Nie należy już patrzeć, co robią i mówią inni. Mamy przed sobą naszą drogę: zatem postępujmy naprzód, w *Panu*, pełni świętego entuzjazmu. Prawdą jest, że trzeba: dbać o własne zdrowie, korzystać z należącego odpoczynku, w rozmowach być dyskretnym, zachowywać spokój, dysponować wszystkim z ewangeliczną roztropnością, aby nie ściągnąć na siebie upomnienia naszego Pana Jezusa Chrystusa: „Synowie ciemności są bardziej rozsądni niż synowie światła”⁵⁴. Pamiętajmy również o przykazaniu Zbawiciela: „Bądźcie przeczorni jak węże i nieskazitelni jak gołębice”⁵⁵. Nie możemy poddawać się przeciwnościom i trudom: „Odpoczywać będziemy w niebie” – mówili święci. Raj określany jest jako „*requies*”, czyli odpoczynek⁵⁶. Im większy będzie trud, tym większa później nagroda. „*Satagite, magis satagite*”⁵⁷ – mówił św. Paweł: pracujcie, pracujcie! Ale w jakim celu? Aby zasłużyć na nagrodę i wypełnić swoje powołanie.

MSP 24 PRZYKŁAD. Święty Paweł w czasie podróży do Jerozolimy zatrzymał się na kilka dni w Cezarei⁵⁸. Przybył tam wtedy również prorok Agabos. Podczas wizyty u Apostoła wziął jego pas

⁵⁴ Por. Łk 16, 8.

⁵⁵ Por. Mt 10, 16.

⁵⁶ Odnośnie do tematu „odpoczynku” zob. Hbr 4, 1: „Skoro zatem trwa nadal obietnica wejścia do Jego odpoczynku, strzeżmy się, aby ktoś z was nie został jej pozbawiony!”. I dalej do końca rozdziału.

⁵⁷ Wydaje się, że chodzi tutaj bardziej o zalecenie nie św. Pawła, ale apostoła Piotra (2 P 1, 10): „*Quapropter fratres magis satagite ut per bona opera certam vestram vocationem et electionem faciat; haec enim facientes non peccabitis*”; „Dlatego, bracia, dołóżcie starań, aby się umocnić w swoim powołaniu i wybraniu, bo tak postępując, nigdy nie upadniecie”.

⁵⁸ Por. Dz 21, 10nn.

i związał nim swoje ręce i nogi, po czym powiedział: „To mówi Duch Święty: «Tak Żydzi zwiążą w Jerozolimie właściciela tego pasa i oddadzą go w ręce pogan»”.

Proroctwo to bardzo poruszyło wszystkich tam zebranych. Towarzysze Pawła płakali i prosili go, aby zrezygnował z tej podróży. Święty Paweł jednak dodawał im otuchy i odwagi: „Proszę was, nie płaczcie, wasze łzy tylko rozdierają mi serce i nic więcej. Jestem gotów, aby dla imienia Pana Jezusa pójść do więzienia w Jerozolimie, a nawet umrzeć”.

Wszyscy, widząc w tym Boże zrządzenie i stałość postanowienia Apostoła, jednym głosem zawołali: „Niech się dzieje wola Boża”. Paweł zaś wyruszył w drogę.

MSP *Dzień czternasty*
25

CECHY GORLIWOŚCI ŚWIĘTEGO PAWŁA

1. Aby gorliwość była prawdziwa, musi rodzić się z serca doskonale wypełnionego miłością do Pana. Apostoł musi mieć misję potwierdzoną przez uprawnione do jej nadania władze i musi pracować dla Kościoła. Tylko serce rozpalone prawdziwą miłością do Pana może podtrzymać ten zapal w gorliwości o dusze, którego nic nie jest w stanie powstrzymać: ani wygody, ani własne interesy, ani życie, ani sam apostoł: gorliwość, która nigdy nie ustaje, nawet jeśli musi się ścierać ze sprzeciwem ludzi: gorliwość, która w pierwszej kolejności dba o zbawienie własnej duszy⁵⁹.

Kto nie pracuje na Bożej misji, jest podobny do tych głosicieli, którzy nie zostali posłani przez Pana i nie otrzymują Jego błogosławieństwa. Kto nie pracuje w jedności z Kościołem, marnie kończy. Iluż niestety było heretyków, iluż schizmatyków, którzy zgubili właściwą drogę. Wszystko musi brać swój początek od papieża i do papieża zmierzać: „*Ubi Petrus ibi Ecclesia*”⁶⁰. Kto nie pracuje z Jezusem Chrystusem⁶¹, rozprasza: i nie pracuje z Jezusem Chrystusem ten, kto nie trwa w jedności z papieżem.

⁵⁹ Przekonanie, według którego, aby czynić dobro względem innych ludzi, „najpierw” trzeba zbawić własną duszę, było stale obecne w nauczaniu ks. Alberionego. Warto przypomnieć tutaj jego dobrze znaną wypowiedź: „Uwierzyć, że nasze apostołstwo wymaga większego ducha ofiary i głębszej pobożności. Nieudane próby, poświęcenie snu, godzin pracy, pieniędzy, których zawsze jest za mało, niezrozumienie ze strony innych, niebezpieczeństwa duchowe każdego rodzaju, inteligentny dobór środków... Zbawiać, ale przede wszystkim zbawić siebie! Potrzeba świętych, którzy przetrą te drogi, które jeszcze są niepoznane, a niektóre z nich nawet nie są wytyczone” (*San Paolo*, listopad 1950; por. CISP, s. 807).

⁶⁰ „Tam, gdzie Piotr (papież), tam jest Kościół”; por. św. Ambroży, *Enarratio in Psalmum XL*, nr 30, PL 14, 1134B.

⁶¹ Por. Mt 12, 30: „Kto nie jest ze Mną, jest przeciwko Mnie. A kto nie zbiera ze Mną, ten rozprasza”.

2. Nasz święty Apostoł posiadał prawdziwą gorliwość, ponieważ opierał się na miłości do naszego Pana Jezusa Chrystusa. Zauważyliśmy już, że: jego serce płonęło najbardziej żywym i czystym uczuciem miłości do Pana, dla którego potrafił cierpieć i znosić wszelkie trudności, i nie dążył do niczego innego, jak tylko do poznania Jezusa Chrystusa i pozyskiwania dla Niego dusz. Swoją misję otrzymał od Jezusa Chrystusa, a mimo to udał się do Jerozolimy, żeby zdać z niej sprawę św. Piotrowi, pierwszemu papieżowi⁶². Co więcej, św. Paweł, będąc w Antiochii Syryjskiej, otrzymał cudowną wizję. Stał przed nim nasz Pan Jezus Chrystus i kazał mu iść do Jerozolimy. Święty Paweł rzeczywiście poszedł tam, mieszkał kilka dni w Jerozolimie, dyskutował ze św. Piotrem na temat Ewangelii i czekał, aż św. Piotr wyznaczy mu miejsce, w którym będzie nauczał. Wikariusz Chrystusa posłał go do pogan. Jego największą troską i tym, czego zawsze wymagał od wiernych, była jedność z Kościołem. Przynajmniej trzynastokrotnie⁶³ w *Dziejach Apostolskich* i w jego listach znajdujemy odniesienia do tego tematu: bądźcie posłuszni waszym pasterzom, nie przyznajcie racji tym, których nauczanie jest z niezgodne z tym, czego uczy was Kościół, przyjmijcie ustalenia Soboru Jerozolimskiego itd.

3. Jeśli chcemy mieć w sobie gorliwość o innych, skupmy się na tym, abyśmy sami mieli wielką gorliwość o własną pobożność i cnotę: tylko ten, kto kocha Jezusa, może uczyć miłości do Niego. Rodzi się duża wątpliwość w odniesieniu do kogoś, kto twierdzi, że chce czynić dobro, a sam nie odczuwa w głębi swojej duszy tego pragnienia: chcę być świętym. Kochajmy papieża, który jest wikariuszem naszego Pana Jezusa Chrystusa, jak

⁶² Por. Ga 1, 18nn.

⁶³ Prawdę mówiąc, bardzo trudno jest ustalić dokładnie liczbę takich wystąpień czy wskazać konkretne teksty.

MSP
26

MSP
27

własnego ojca, nauczyciela, przewodnika. Kto zdradza Papieża, musi odejść. Przyjmujemy Komunię św. w intencji Papieża, ze czcią i szacunkiem czytamy wszystko, co pisze, i słuchamy tego, co mówi. Nie możemy szukać własnej chwały, nie możemy czekać na aplauz ludzi. Musimy mieć na celu jedynie przyciągnięcie dusz do Kościoła, ponieważ tylko w Kościele, arce zbawienia, mogą zostać zbawione.

MSP 28 PRZYKŁAD. Prawdziwość gorliwości św. Pawła można dostrzec w tym, że zawsze posługiwał się wszystkim, co było mu dostępne. Elimas⁶⁴ niszczył jego dzieło, a on w imieniu Boga powiedział mu: „Jesteś podstępny oszustem i nieprzyjacielem prawdy, dlatego stracisz wzrok”.

Za cel swoich podróży obierał zawsze duże miasta, najbardziej rozwinięte i handlowe, gdzie ustanawiał krąg wiernych, aby byli niejako ogniskiem, centrum, z którego wiara będzie promieniować na całe miasto i wszystkich wokół. Były to: Efez, Ateny, Korynt, Filippi, Antiochia, Rzym.

Tam, gdzie było to potrzebne, upominał, korygował, krzychał, groził⁶⁵, a nawet wykluczył ze wspólnoty Kościoła młodzieńca, który chciał sprowokować swoich współbraci do gorszących zachowań⁶⁶. Kiedy było to potrzebne, potrafił korzystać z przyśługujących mu praw i trzy razy z tego prawa skorzystał, kiedy domagał się uznania jego prawa do głoszenia Ewangelii, powoływał się na swoje rzymskie obywatelstwo. W Efezie znalazł schro-

⁶⁴ Por. Dz 13, 8nn.

⁶⁵ W myśli ks. Alberionego św. Paweł żyje pełnią życia i zawsze jest tym, który ma rzeczywisty wpływ na to, co wokół niego się dzieje, dlatego pozwala sobie na formułowanie takich kategorycznych sformułowań. Przykładem takiego działania są również jego rady udzielane Tymoteuszowi: „Głoś słowo, nalegaj w porę i nie w porę, upominaj, karć i zachęcaj, nauczając z wielką cierpliwością” (2 Tm 4, 2).

⁶⁶ Por. 1 Kor 5, 5: „Wydajcie takiego szatanowi – na zatracenie ciała, ale dla ocalenia jego ducha w dniu chwały”.

nienie w szkole, którą szybko zamienił na kościół, aby mógł tam nauczać. Wykorzystując potencjał innych, w każdym mieście ustanawiał kapłanów. Również kobiety były wielką pomocą w rozpowszechnianiu Ewangelii i niektóre z nich⁶⁷ są wspomniane w jego listach jako osoby, którym Kościół i dusze naprawdę wiele zawdzięczają.

⁶⁷ Na przykład: Priscylla, żona Akwili (Dz 18, 2); Lidia, „wierząca Panu” (Dz 16, 15); Feba „pełniąca posługę Kościołowi w Kenchrach” (Rz 16, 1); Persyda, „która bardzo się natrudziła w Panu” (Rz 16, 12); Lois i Eunika, babka i matka Tymoteusza (2 Tm 1, 5); Apfia (Flm 2); itd.

MSP *Dzień piętnasty*
29

OWOCE GORLIWOŚCI ŚWIĘTEGO PAWŁA

1. Apostolstwo, nawet to najbardziej gorliwe, może spotkać się z trzema rodzajami odbiorców: mających dobrą wolę, niemających żadnej woli oraz mających złą wolę. To samo spotkało Boskiego Zbawiciela. Żydzi dobrej woli poszli za Nim, przyjmując Jego nauczanie i oddając Mu cześć jako prawdziwemu Bogu. Żydzi niemający żadnej woli nie chcieli Go słuchać albo byli obojętni na Jego nauczanie i czekali na kogoś, kto okaże się wyzwolicielem na płaszczyźnie ich potrzeb politycznych i materialnych. Natomiast Żydzi mający złą wolę prześladowali Go, oskarżali i domagali się dla Niego śmierci na krzyżu.

W ten sposób, nie z winy dobrego Apostoła, ale jedynie z powodu złego usposobienia odbiorców czy ich zaniedbania nie zawsze spodziewany owoc mógł być osiągnięty. Apostoł jednak, znajdując ludzi o dobrych sercach, umacniał ich swoim ewangelicznym nauczaniem; spotykając umysły otwarte na prawdę, oświecał je, pozyskiwał dusze, pociągał, budował z nimi więź i prowadził na najwznioślejsze wyżyny, wprost do Boga. Ponieważ mamy tutaj do czynienia z Apostołem naprawdę pełnym świętości, obdarzonym darem słowa i nadprzyrodzonymi cechami, zauważamy, że był w stanie dotrzeć również do serc najtwardszych, że potrafił z grzeszników zrobić ludzi świętych.

MSP 30 2. Taki był nasz Apostoł. Nawrócił niezliczoną rzeszę dusz. Jego działalność miała taką skalę, że z czystym sumieniem mógł napisać, iż głosił Ewangelię na całym świecie⁶⁸. Palestyna, Syria,

⁶⁸ Por. Kol 1, 5n: „Ze względu na przygotowane dla was w niebie spełnienie nadziei, wcześniej słyszeliście już o niej w słowie prawdy – Ewangelii, która do was dotarła. Tak jak na całym świecie, również wśród was przynosi ona owoce i rośnie...”

Galacja, Tracja, Macedonia, Achaja, Italia, Malta, Cypr itd. były jednym z wielu pól jego ewangelicznych wypraw: wszędzie, gdziekolwiek mówił, jego słowo przynosiło owoc. Wielu spośród jego uczniów zostało świętymi: np. św. Barnaba, św. Tytus, św. Tymoteusz, św. Dionizy Areopagita itd., mimo że wcześniej byli zwykłymi poganami. W synagodze w Antiochii Pizydyjskiej wygłosił wspaniałe przemówienie⁶⁹. Jego słuchacze wychodzili wstrząśnięci i z niepokojem wyczekiwali kolejnego szabatu. Jedni z radości, że odzyskali zdrowie, inni chcieli słuchać o rzeczach dla nich nowych, jeszcze inni próbowali pochwycić go na słowie i zaatakować. Namiestnik Feliks, którego interesowało tylko pomnażanie swojego bogactwa, z zainteresowaniem go słuchał, ale odrzucił chrześcijaństwo. Ale namiestnik Cypru, noszący imię Paweł, przyjął chrzest. Również Festus i Agryppa nie pozostali obojętni na to, co mówił, i przyznali Pawłowi rację. Pobożna dziewica Tekla⁷⁰ natomiast stała się apostołką i jedną z pierwszych męczennic chrześcijańskich, tak jak Szczepan był jednym z pierwszych męczenników spośród mężczyzn.

3. Nie możemy się dziwić, jeśli nasza gorliwość nie zawsze będzie przynosić spodziewane owoce. Zależą one bowiem bardzo często również od samych odbiorców. Ale zawsze musimy się troszczyć o to, abyśmy do naszych sukcesów podchodzili z pokorą, ponieważ zawsze są one tryumfem łaski Bożej. Tak samo nie można nam tracić odwagi i nadziei w obliczu porażek, ponieważ są one próbą, poprzez którą Bóg chce sprawdzić naszą wytrwałość i wierność.

Z drugiej strony zauważmy, że nie zawsze wystarczy słuchanie słowa, czytanie świętych zachęt, kazania: potrzeba weryfikacji, czy

⁶⁹ Por. Dz 13, 16nn.

⁷⁰ Autor odnosi się tutaj do znanego tekstu apokryficznego, który w wersji syryjskiej nosi tytuł *Historia Tekli, uczennicy apostoła Pawła* (por. *Apocryfi del Nuovo Testamento*, t. II, UTET 1975, ss. 1083-1101).

jesteśmy ludźmi dobrej woli, czy mamy w ogóle jakąkolwiek wolę lub nasza wola jest zła. Tylko ludzie tej pierwszej kategorii osiągną sukces. Pozostali tylko obciążą swoje sumienia. Wiele będzie się wymagać od tego, kto wiele otrzymał. Dobra wola jest również darem dla tego, kto się modli: „*Pater vester coelestis dabit spiritum bonum petentibus*”⁷¹. Prośmy więc o nią z wielkim zaangażowaniem.

MSP 32 4. W Atenach istniało gremium przypominające nieco Senat czy akademię nazywaną Areopagiem⁷². Zbierali się tam rozmaici mędracy wywodzący się z wszelkich środowisk i dyskutowali o najtrudniejszych zagadnieniach. Udał się tam również Apostoł, który nie przepuścił żadnej okazji do tego, aby przepowiedzieć. Mówił w sposób niezwykle elokwentny i wyszukany, przedstawiał Boga Nieznanego, przyście na świat Jezusa Chrystusa, sąd ostateczny i kwestię zmartwychwstania ciał.

Po jego przemówieniu ci, którzy mieli dobrą wolę, zebrali się wokół niego, a byli to św. Dionizy, Damaris i kilka innych osób. Pozostali zaś zaczęli go wyśmiewać i wyzywać go od wariatów, a szczególnym powodem kpin była jego mowa na temat zmartwychwstania umarłych. Byli to ludzie o złej woli, zacierzwieni w swojej złości i przywarach. Inni, obojętni na zjawiska religijne, mówili do Apostoła: „Posłuchamy cię innym razem”. Widzimy więc, że Apostoł zawsze znajdował się pomiędzy prześladowcami i szydercami, pomiędzy obojętnymi i zepsutymi, ale pośród nich spotykał również ludzi, którzy mieli prawe sumienie, chociaż byli ignorantami w sprawach wiary. I oni właśnie stanowią wielką rzeszę. Tak wielką, że św. Paweł mógł powiedzieć: „Pośród wszystkich innych apostołów moja praca przyniosła największy owoc”.

⁷¹ Por. Łk 11, 13. „Ojciec z nieba da Ducha Świętego tym, którzy Go proszą”.

⁷² Por. Dz 17, 16-34.

Dzień szesnasty

**MSP
33**

ŚWIĘTY PAWEŁ APOSTOŁ DOBREGO DRUKU

1. Jest pięć podstawowych rodzajów apostołstwa: modlitwa, druk, przykład, słowo, dzieła. Zajmijmy się najpierw tym dotyczącym druku.

Druk stał się już najważniejszą władzą na świecie⁷³. Możemy powiedzieć, że ten, kto miałby możliwość nad nim zapanować, miałby w swoim ręku dowodzenie światem. Chociaż druk przede wszystkim budzi nasz podziw, to jednak może on równie dobrze przyczyniać się do czyjś wzrastania, jak i do zniszczenia, może uwodzić i pociągać: i robi tak, jak chce, kiedy chce i w odniesieniu do kogo chce. Nikt nie może uciec spod jego władzy: ani armie i pomieszane narody; ani królowie i ich poddani; ani rządy, nacje, religijność ludowa, ich moralność; ani cywilizacja czy barbarzyństwo; ani życie ekonomiczne, społeczne czy polityczne, ani pojedynczy człowiek, ani społeczeństwo. Jest więc druk punktem oparcia, na którym można zbudować świat moralny, polityczny, społeczny, religijny, wojskowy, artystyczny, handlowy, prawniczy itd.

„Nie pomyliłyby się ten – napisał Leon XII – kto złemu drukowi przypisałby całe zło współczesnego świata”.

2. Nie zawsze druk miał takie znaczenie jak dzisiaj, ponieważ nie zawsze charakteryzował się dzisiejszą doskonałością i szybkością. Ale jego znacznie mimo to zawsze było wielkie, także w czasach św. Pawła, dlatego Apostoł słowu pisanemu nadał tak wielkie znaczenie w swoim działaniu. Najbardziej rozpoznawczą wówczas księgą było Pismo Święte. Święty Paweł

**MSP
34**

⁷³ Należy pamiętać, że autor pisał ten tekst w 1918 r.

w *Dziejach Apostolskich* i listach przynajmniej 37 razy zaprasza wiernych, a szczególnie Żydów, żeby je czytali. W czasie swoich przemówień w synagogach, jak również w *Liście do Hebrajczyków*, nieustannie odwołuje się do Pisma Świętego. Apostołowie zebrani na Soborze Jerozolimskim napisali i posłali list, który dziś nazwalibyśmy encykliką czy okólnikiem, skierowany do wszystkich wiernych. Święty Paweł zaniósł go do wielu wspólnot chrześcijańskich i czytał go wiernym. Był szczęśliwy, że mógł to robić, że mógł, jakbyśmy dziś powiedzieli, być oficjalnym posłem niosącym korespondencję.

Napisał 14 listów, które według św. Jana Chryzostoma są zmartwychwstałą Ewangelią. Miały one niezliczoną ilość kopii i wydań. Miały one, mają i nadal będą mieć niezliczoną ilość czytelników. Będą czytane do końca wieków. Święty Paweł będzie pełnił to apostołstwo aż do skończenia świata.

MSP 34 3. Biskup Ketteler napisał, że jeśli św. Paweł powróciłby do współczesnego świata, to z pewnością byłby dziennikarzem. Jest pewne, że posłużyłby się najlepszym dziś środkiem do czynienia dobra, którym jest druk. Jak wielką mamy wygodę w pełnieniu tego apostołstwa! Można pisać, składać, drukować, rozpowszechniać, dawać do czytania i zabierać niebezpieczne książki i gazety.

Co więcej możemy jeszcze zrobić, biorąc pod uwagę nasz specjalny stan życia? Ważne, żeby czynić dobro, tyle na ile można je czynić, i podejmować każde działanie, dzięki któremu można je czynić. Są ludzie dający ofiary, są ludzie wyrzekający się swojego majątku, są ludzie gotowi podejmować wyrzeczenia, są ludzie pracujący z pełnym zaangażowaniem, są ludzie, którzy całe życie poświęcają dobremu drukowi. A my co robimy? Jak robimy?

Odwagi! Jeśli ludzie źli wykazują się taką gorliwością o swoją prasę, to ileż więcej my musimy zrobić dla naszej! Odwagi! Czeka na nas wiele wyrzeczeń, ale nagroda będzie wielka, największa, niebo.

MSP 36 PRZYKŁAD. W Efezie Paweł Apostoł zgromadził rzeszę dusz. Nowo nawróceni, pełni gorliwości, przychodzili do Pawła, aby wyznawać swoje grzechy i podejmować poważne postanowienia.

Święty Paweł zdał sobie sprawę, że jednym z największych zagrożeń, jakie mogą oni napotkać, są bardzo popularne tam księgi pełne zła. Poprosił więc ich, aby znieśli je wszystkie na miejski plac, ułożył z nich stos i podpalił.

Ich sprzedaż byłaby narażaniem innych ludzi na niebezpieczeństwo i duchowy upadek. Wartość spalonych ksiąg była niewyobrażalna: Według tego, co mówią *Dzieje Apostolskie*, możemy przypuszczać, że ich wartość wynosiła około stu tysięcy franków.

Przemówienie św. Pawła wymierzone przeciw złemu drukowi musiało więc być bardzo płomienne i przekonujące! I pomyślmy tylko, jak bardzo trudno dzisiaj każdemu księdzu przekonać ludzi, aby nie sięgali po niebezpieczną lekturę.

MSP *Dzień siedemnasty*
37

ŚWIĘTY PAWEŁ APOSTOŁ PRZYKŁADU

1. Bardzo małą wagę przywiązuje się do apostołstwa przykładu, a przykład ma ogromne znaczenie. Kto bowiem może nie poddać się jego wpływowi? Święty Paweł w swoich listach przynajmniej 21 razy napomina nas, abyśmy dawali dobry przykład i strzegli się dawania przykładów złych: „Czyńcie dobrze nie tylko przed Bogiem, ale także przed ludźmi, abyśmy stali się piękną wonią Jezusa Chrystusa, gdyż prawe postępowanie przynosi wiele owoców dobra. Niech wasza skromność będzie wszystkim znana. Jako dobre dzieci Boga nie narzekajcie, nie ściągajcie na siebie żadnych napomnień zepsutego świata, bo macie rozświetlać go blaskiem słowa nie mówionego, ale pisanego życiem, na chwałę Bożą”. Mówił też do Koryntian: „Strzeżcie się, aby wasze życie nie było powodem zgorszenia”. Jest to dokładnie ta sama myśl, którą przekazał Jezus Chrystus: „Biada temu, kto będzie powodem zgorszenia niewinnych dzieci”.

MSP 38 2. Apostoł nie zadawałał się jednak tylko wezwaniami do apostołstwa przykładu. On sam, bardziej niż wszyscy inni, codziennie go praktykował. Nie chcemy być zgorszeniem dla nikogo, aby nie upadł w swoim posługiwaniu: nie jest grzechem to, że spożywam niektóre pokarmy (zabronione w tradycji żydowskiej), ale jeśli miałyby to być powodem zgorszenia, to zrezygnuję z nich.

W Troadzie św. Paweł spotkał swojego kuzyna Łukasza. Pracował on jako lekarz w Antiochii i odznaczał się bystrym umysłem i talentem pisarskim. Po tym, jak spotkał św. Pawła i zobaczył jego zapał, radykalnie zmienił swoje życie. Stał się podobnym do niego w żarliwości i gorliwości. Wraz z nim zaczął przepowiadać i nauczać ludy. Wraz z nim znosił wyzwiska i obelgi. Wraz z nim

doświadczał prześladowań i był bity. Kiedy czuł się wyczerpany i zmęczony, patrzył na Pawła i na nowo rozpałał się w nim duch ofiary i miłości do dusz. Napisał Ewangelię, która nosi jego imię, a także *Dzieje Apostolskie*. Przykład św. Pawła w jego przypadku był tak skuteczny, że uznał za słuszne proponować innym osobę Apostoła jako wzór i wszystkie szczegóły z życia św. Pawła znamy właśnie dzięki św. Łukaszowi.

3. „Niech płonie wasze światło – mówił Jezus Chrystus – przed światem, aby ludzie widzieli wasze dobre uczynki i chwalili Ojca, który jest w niebie”. Zdanie to jest bardzo ogólne. Święty Paweł idzie dalej i mówi konkretnie, o jakie uczynki chodzi: „Niech wasza pokora będzie znana wszystkim, unikajcie złego”; do Tytusa: „Bądź przykładem dla wiernych w mowie, w nauczaniu dobra, w prawości życia, w powadze wyводу, w mówieniu zawsze rzeczy świętych”. Pisał również do Tymoteusza: „Także w kwestii czystości bądź dobrym przykładem, tak samo jak w odniesieniu do miłości i wiary”.

Jak wiele dobra możemy zasiać wokół nas, jeśli w każdej sprawie wykażemy się wielką delikatnością. Pierwsi wierni byli pokazywani palcami: „Oto jak żyją chrześcijanie”, mówiono powszechnie. Pytajmy więc samych siebie: Czy każdy, kto na mnie patrzy, może być tym widokiem zbudowany? Czy poprzez moje życie głoszę dobro?

4. Jaki jest prawdziwy powód wydarzeń, o których czytamy, studiując życie św. Pawła? Poszedł on do Damaszku, aby wtrącić chrześcijan do więzień, i po tym, jak się nawrócił, od razu, w tym właśnie miejscu rozpoczął swoje przepowiadanie. Odpowiedzią na pytanie o powód takiego zachowania jest: chciał wynagrodzić za swój grzech i zgorszenie.

Był on jednym z najbardziej gorliwych prześladowców Kościoła w Jerozolimie. I tam właśnie z uporem wracał, aby głosić Ewangelię.

MSP
39

MSP
40

Dlaczego? On sam odpowiada na to pytanie: bo miał nadzieję, że jego przykład przyczyni się do nawrócenia jego rodaków.

Kiedy nauczał w synagogach, często powoływał się na własny przykład, opowiadał o swoim nawróceniu i zachęcał Żydów, aby go naśladowali. Jego przykład był tak skuteczny, że wielu nabrało odwagi i poszło za nim.

Dzień osiemnasty

MSP
41

ŚWIĘTY PAWEŁ APOSTOŁ MODLITWY

1. Święty Paweł widział ogromne znaczenie apostołstwa modlitwy. Swoje przekonanie opierał na tym, że było to apostołstwo Jezusa w czasie Jego życia ukrytego; było również apostołstwem Jezusa w Jego życiu eucharystycznym. Do Filipian [Paweł] pisał: „Wiem, że wasze modlitwy pomagają mi w osiągnięciu zbawienia”. Kolosanom zalecał: „Bądźcie wytrwali w modlitwie, módlcie się razem również za mnie, aby Pan potwierdził moje słowo i moje głoszenie Ewangelii”. I dalej pisał do Tesaloniczan: „Proszę was, żebyście się modlili, aby Ewangelia była głoszona wszędzie i by była przyjęta, tak jak to miało miejsce u was; i byśmy zostali wyzwoleni od złego.

Apostołstwo modlitwy jest łatwe i można powiedzieć, że nie było ani jednego świętego, który by go nie pełnił. Jest ono bardzo skuteczne, także w odniesieniu do najbardziej zatwardziałych grzeszników.

2. Święty Paweł na własnym doświadczeniu nauczył się, jak wiele dla zbawienia znaczy modlitwa. Na własne oczy widział, jak modlił się Szczepan, umierający pod gradem kamieni rzuconych przez oprawców. I dzięki tym modlitwom wyprosił on nawrócenie naszego Pawła. Święty Augustyn mówił, że nie mielibyśmy św. Pawła, gdyby nie było św. Szczepana. Za każdym razem, kiedy potrzebował szczególnych łask, św. Paweł wiele się modlił: przed przyjęciem chrztu trzy dni spędził na modlitwie, zanim został ustanowiony biskupem również spędził kilka dni na modlitwie i poście; zanim rozpoczął swoje apostołskie podróże i dzieło nawracania pogan, trzy lata spędził w Arabii, gdzie pełnił dzieła pokutne i modlił się za siebie i o nawrócenie

MSP
42

dusz. Po swojej pracy w Efezie i Tyrze, zanim opuścił wiernych z tych miast, długo modlił się, aby wytrwali w wierze. Często również o tym pisał, np. do Tesaloniczan mówi bardzo otwarcie: „Modlimy się nieustannie za was, aby Bóg uczynił was godnymi wiary”. W podobnym tonie pisał również do Rzymian.

MSP 43 3. Święty Paweł wskazuje nam także osoby, dla których nasza praktyka apostołstwa modlitwy jest czymś koniecznym. „Proszę was przede wszystkim, abyście się modlili, prosili, błagali za wszystkich ludzi, za władców, za tych wszystkich, którzy są na górze”. Módlmy się za papieża, za rządzących, za biskupów, za kapłanów, za grzeszników, za sprawiedliwych, za dzieci, za heretyków, schizmatyków, niewiernych, umierających i za dusze czyścicowe.

Ci, którzy są wpisani w apostołstwo modlitwy, mogą łatwiej i lepiej ćwiczyć się w gorliwości o zbawienie dusz. Wystarczy, że z najgłębszą motywacją będą odmawiać modlitwę „Boskie Serce Jezusa...”. Dzięki niej poznamy wszystkie potrzeby ludzi, ponieważ wszyscy ludzie są wpisani w Najświętsze Serce Jezusa. Potrzeba również modlić się często za jakiegoś najbardziej potrzebującego wsparcia grzesznika, ponieważ wiele dusz znajduje się w wielkim niebezpieczeństwie; szczególną modlitwą należy otoczyć umierających, problem powołań, a także niektórych członków rodziny, przyjaciół czy znajomego, o których wiemy, że są daleko od Boga.

MSP 44 **PRZYKŁAD.** Paweł i jego towarzysz Sylwan pracowali w Filipii, w Macedonii, i ich praca przyniosła tam wielkie owoce. Ale po tym, jak wyrzucili z młodej dziewczyny demona, lud się im sprzeciwił i zaczęto ich prześladować. Oskarżono ich przed sądem, że wprowadzają nową religię. Apostołowie rozdarli szaty, aby pokazać im przez to niemal swoją pogardę dla ich zachowania, co spowodowało eskalację wymierzonego w nich gniewu. Bez żadnego

sądu zostali pobici, do krwi ubiczowani, poranieni i wtrąceni do więzienia. Strażnik nie tylko zamknął ich pod kluczem, ale jeszcze związał im nogi kajdanami.

Paweł i Sylwan, widząc, że nie ma żadnej nadziei ani na ich nawrócenie, ani też na uspokojenie nastrojów, zaczęli się modlić. Cieszyli się, że mogli cierpieć, śpiewali i modlili się, gdyż byli pewni, że Pan postąpiłby tak jak oni. I nagle nastąpiło straszne trzęsienie ziemi. Pękły łańcuchy i kłody, do których byli przywiązani, otworzyły się drzwi. Strażnik, widząc otwarte drzwi i będąc przekonany, że więźniowie uciekli, dobył miecza i próbował się zabić. Paweł mu na to nie pozwolił i krzyknął: „Co robisz? Jesteśmy tu wszyscy”. Strażnik, upewniwszy się, że nie uciekli, oświecony łaską Pana upadł do stóp Apostoła i zapytał: „Co mam zrobić, aby się zbawić?”. Wysłuchał nauki Pawła i wraz z całą rodziną i wieloma innymi ludźmi przyjął chrzest. Urzędnicy zobaczyli swój błąd, jakim było nieuzasadnione prześladowanie Pawła i Sylasa i przywrócili im wolność.

MSP *Dzień dziewiętnasty*
45

ŚWIĘTY PAWEŁ APOSTOŁ SŁOWA

1. Święty Paweł mówi otwarcie, że ogólną regułą jest: „*Fides ex auditu, auditus autem per verbum Christi*”: Wiara rodzi się ze słuchania słów Ewangelii. Jest to zatem wielki środek, którym nasz Pan Jezus Chrystus posługiwał się przez trzy lata swojej publicznej działalności, kiedy wszędzie głosił słowo Boże. Jest to wielki środek stosowany przez Apostołów, którzy z wielkim zaangażowaniem wykorzystali swój zapał do ewangelizowania świata. Możemy więc zrozumieć, że ewangeliczne prawdy przekazywane za pomocą słowa mówionego trafiają do umysłu, do serca i do zmysłów; docierają do całego człowieka i właśnie dlatego przepowiadanie ustne zostało wybrane przez Chrystusa jako zwyczajny środek rozpowszechniania Ewangelii: „Idźcie na cały świat i głoscie Ewangelię wszelkiemu stworzeniu, a kto uwierzy i przyjmie chrzest, będzie zbawiony” (Mk 16, 15). Dlatego Kościół zawsze poświęcał wiele uwagi kazaniom, nauczaniu ludów, konferencjom duchowym, katechezie, medytacjom, wyjaśnianiu Ewangelii itd.

MSP 2. To na tym właśnie polu najbardziej jaśniał blask gorliwości
46 św. Pawła. Jego mowa zawsze dostosowana była do słuchaczy, pełna ciepła, przekonująca, przenikająca, chociaż pełna prostoty i pozbawiona zbędnych ozdobników retorycznych. Jego mowa była płynna i pełna treści. Kiedy w Rzymie został wtrącony do więzienia, zaprosił tam Żydów, aby nauczać ich o swojej religii. Kiedy mówił, jego sposób mówienia był tak żywy, jego argumentacja na tyle mocna, że jego słuchacze w ogóle nie okazywali zmęczenia, mimo że przemówienie Pawła trwało od rana do późnego wieczoru.

Mieszkańcy Listry tak byli zdumieni jego przemówieniem, że nazwali go Merkuriuszem, czyli bogiem elokwencji, i za wszelką cenę chcieli mu zgodnie z miejscowym, pogańskim zwyczajem złożyć w ofierze byka.

Święty Anzelm, odnosząc się do przepowiadania św. Pawła, powiedział: „Święty Paweł przemierzył dystans od Morza Czerwonego do Atlantyku, niosąc wszędzie światło prawdy. Był jak słońce, które rozświetla cały świat. Można zatem pokusić się o stwierdzenie, że to raczej dla Pawła świat był za mały i brakowało narodów oczekujących na nawrócenie, niż mówić, że to on w jakieś miejsce nie dotarł. To jest miara jego gorliwości”. Święty Jan Chryzostom, wielki czciciel św. Pawła, pisał, że jego największym pragnieniem było zobaczyć św. Pawła przemawiającego od pulpitu, ponieważ w ten sposób mógłby zdać sobie sprawę, jak słaba i zimna była antyczna retoryka w porównaniu do zdolności apostoła. Kościół modli się: „*Deus, qui multitudinem gentium beati Pauli Apostoli, praedicatione docuisti...*”⁷⁴. A także: „*Sancte Paule Apostole, praedicator veritatis, et Doctor gentium...*”⁷⁵.

3. Święty Paweł o głosicielach ewangelicznych prawd mówi
w ten sposób: jak święte jest ich działanie, czyli wszelkie trudy
ponoszone przez posłańców Dobrej Nowiny! MSP 47

Czymś pięknym i świętym jest nauczanie o naszym Stwórcy, pięknym i świętym jest nauczanie o naszym Panu Jezusie Chrystusie, pięknym i świętym jest nauczanie o Kościele, o jego doktrynie, jego sakramentach i przykazaniach. A ty: co mógłbyś zrobić w tym względzie? Najlepiej byłoby poświęcić się katechizowaniu. Czymś równie dobrym jest rozsiewanie wokół siebie pięknych sentencji, dobrego słowa, dobrych rad. Bez wątpienia

⁷⁴ „Boże, który nauczałeś narody, posługując się przepowiadaniem św. Pawła Apostoła...”.

⁷⁵ „Święty Pawle Apostole, głosicielu prawdy i nauczycielu pogan...”.

każdemu łatwo jest głosić piękne przemówienia w gronie znajomych i przyjaciół, i dobre słowa są wielce pomocne we wspólnym wzrastaniu. Jak wiele dobrych rzeczy można przekazać w listach czy w kontakcie z rodziną. Są to ziarna, które w stosownym czasie zaowocują życiem wiecznym.

MSP 48 4. Fakt, który wspaniale pokazuje, jak bardzo Bóg błogosławi dobrym głosicielom Jego słowa, został nam przekazany w tradycji.

Święty Paweł przebywał w mieście Reggio Calabria i zgodnie ze swoim zwyczajem próbował uczynić coś dobrego swoim nauczaniem. Ale nie chcieli go słuchać, co więcej, najbardziej uparci krzyczeli, aby zakłócić jego przemówienie. Wtedy pokazał im resztkę świecy i powiedział: „Posłuchajcie mnie przynajmniej przez krótką chwilę, aż dopali się ta świeca”. Uciszyli się nieco i postawiono ową świecę na kamiennej kolumnie. Kiedy świeca się dopalała, zapaliła się od niej kolumna i płonęła tak długo, aż Apostoł dokończył swoje przekonujące przemówienie. Rozentuzjowany tłum, poruszony słowami Pawła i dotknięty łaską Bożą, przyjął chrześcijaństwo. Na miejscu tego cudu wzniesiono później świątynię dedykowaną św. Pawłowi i obchodzi się tam uroczyste specjalne święto przypominające tamto zdarzenie. W *kolekcje* mszalnej recytuje się słowa: „Boże, który w czasie nauczania św. Pawła rozpaliliś Bożym ogniem kamienną kolumnę i przyczyniłeś się do oświecenia ludu Kalabrii światłem wiary, pozwól nam, prosimy, abyśmy mieli w niebie wielkiego orędownika, który tu na ziemi głosił nam Ewangelię” (Cesari, att. ap. V. 2).

Dzień dwudziesty

MSP 49

ŚWIĘTY PAWEŁ APOSTOŁ CZYNU

[1.] Gorliwość o zbawienie dusz sprawiła, że prawdziwi apostołowie doszli do wniosku, iż do realizacji tego zadania potrzebnych jest wiele dzieł, które będą wspomagać duchowieństwo i głoszenie słowa, chodzi tutaj o dobrą propagandę. W naszych czasach powstały: Dzieło krzewienia wiary i Dzieło Świętego Dzieciństwa dla rozpowszechniania Ewangelii na całym świecie; Dzieło Krucjaty dla umierających, którego celem jest wypraszenie łask dla ludzi konających; Unia Ludowa, która ma na celu kierowanie i koordynowanie walki katolików z koalicją socjalistów, anarchistów, liberałów i masonów; Unia Wyborcza, która ma zapewnić, że władzę w Prowincji i w samorządach będą pełnić ludzie o prawych sumieniach; Unia Młodzieży Katolickiej, mająca na celu zapobieganie upadkom moralnym wśród ludzi młodych; Unia Kobiet Katolickich, stawiająca sobie za cel katolicką formację kobiet; Unia Ekonomiczna, która chce ocalić siły demokratyczne i ludowe z ucisku lichwiarzy i socjalistów; Pobożna Unia na rzecz częstej Komunii św.; Świętopietrze itd.

[2.] Święty Paweł w swej niezrównanej gorliwości o religię chrześcijańską potrafił wcielać w życie swoje pomysły i rozwijać swoje dzieła, robiąc wszystko, aby wszyscy mogli być zbawieni. W Jerozolimie zapanował niewyobrażalny głód, ludzie nie mieli nawet chleba, wielu żywiło się tylko ziołami. Święty Paweł zebrał więc w wielu regionach wielkie daniny, które pomogły cierpiącym głód, ale także i przede wszystkim ułatwiły zmianę w postrzeganiu przez Żydów chrześcijaństwa oraz przyczyniły się do łatwiejszej pracy ewangelizacyjnej na tym terenie. Sobór w Jerozolimie, nazywany apostołskim, miał fundamentalne znaczenie dla

MSP 50

późniejszych losów Kościoła: jego owoce zbieramy również dzisiaj. Został on zwołany przez św. Piotra, ale możemy powiedzieć, że to św. Paweł niejako go zainicjował, gdyż przedstawił do dyskusji własne kwestie i potem zatroszczył się o to, aby były wcielone w życie.

Jednym z najbardziej mądrych postanowień Kościoła, jednym z jego dzieł, jedną z najbardziej pożytecznych dla zbawienia dusz organizacji było ustanowienie diecezji, na czele których stawia się ludzi mądrych i gorliwych. Są one niczym ogniska, z których emanuje i rozświetla wszystko wokół duch chrześcijański, czyli wiara i moralność. W każdym miejscu dzieło św. Pawła wyglądało w ten sposób: głosić, zorganizować diecezję, uformować duchowieństwo, na czele którego stanie święty biskup. Dzięki tej metodologii ustanowił on Kościoły, które były mocnym oparciem w czasie wielkich prześladowań, a także stanowiły fundament, dzięki któremu odparte zostały herezje.

MSP 51 3. Już w czasach św. Pawła, ale szczególnie dzisiaj, organizacja jest najważniejszym dziełem spośród wszystkich dzieł: jedność i siła. Tysiąc ludzi dobrej woli, którzy nie są zorganizowani, nie ma tyle siły, ile dziesięciu ludzi działających razem. Dziś zadaniem papieża jest ustanawianie czy zatwierdzanie, dodawanie odwagi, polecenie, głoszenie, umacnianie dzieł, które wyżej zostały wspomniane. Czasami katolicy są głusi, jak to miało miejsce na przykład we Francji, gdzie za późno, ale zorientowali się, że błąd leży po ich stronie. Kiedy będzie posłuszeństwo, wówczas będzie można cieszyć się najlepszymi owocami. Nie dyskutujemy, ale róbmy: idźmy za sztandarem papieża, z pokorną i stałą uległością. Wspierajmy drukiem i słowem Unię Ludową, Unię Ekonomiczną, Unię Kobiet Katolickich. Zaangażujmy się w Unię Młodzieży Katolickiej, w Apostolstwo modlitwy, w Kruccjatę na rzecz umierających, w dzieło modlitwy za dusze czyścicowe i wiele innych, które możemy wspierać.

Nasze poparcie nie może być czysto formalne, ale musi to być żywe działanie, pełne ducha.

MSP 52 PRZYKŁAD. Dziełem, które najlepiej ukazuje ducha św. Pawła, który był pełen miłości do swoich dzieci i gorliwości o nie, były jego wizyty. Po założeniu lokalnej wspólnoty Paweł odchodził w inne miejsce, aby tworzyć nowe Kościoły. Po kilku latach powracał, aby odwiedzić swoje duchowe dzieci. W ten sposób odbywały się jego podróże apostołskie, które wymagały od niego wielkiego poświęcenia, ale dawały również ogromną radość i przynosiły wielkie owoce duchowe u nowo nawróconych. Co robił św. Paweł podczas tych odwiedzin? Przede wszystkim starał się umacniać chrześcijan w wytrwałości, ponieważ żyjąc pośród pogańskiego zepsucia, narażeni byli na wielkie i liczne trudności. Następnie podejmował kwestię uchybień zaistniałych podczas jego nieobecności, co też działo się niejako naturalnie z powodu ignorancji religijnej wiernych. Na koniec ustanawiał nowe diecezje, rozszerzał ich terytorium, ustanawiał nowych kapłanów. Niewiarygodne wręcz jest to, jak bardzo był on tam upragniony i oczekiwany. Kiedy szykował się do opuszczenia Efezu i ludzie wiedzieli, że już go więcej nie zobaczą, płakali, rzucali mu się na szyję i modlili się za niego.

W ten sposób poprzez dzieło apostołskich odwiedzin przemierzał świat, rozsiewając wszędzie to dobro, które dziś jest rozsiewane poprzez wizyty biskupów w naszych parafiach: ale jego dobroć, mówiąc ogólnie, była większa, największa.

MSP *Dzień dwudziesty pierwszy*
53

MOC ŚWIĘTEGO PAWŁA

1. Dziś rozpoczynamy trzecią część miesiąca poświęconego św. Pawłowi, w której będziemy rozważać nabożeństwo do św. Pawła. Przede wszystkim będziemy chcieli zobaczyć, jak wielką moc posiada Święty Apostoł w niebie.

Tym większa jest nasza ufność pokładana w jakimś świętym, im bardziej jesteśmy przekonani, że jego modlitwy są wysłuchiwane przez Pana i że on sam nas kocha.

W odniesieniu do mocy należy podkreślić, że jest ona zawsze proporcjonalna do zasług, jakie dany święty wysłużył sobie na ziemi. Bóg osądza według kryterium sprawiedliwości i nagradza stosownie do zasług. Sprawiedliwość domaga się, aby święty cieszył się specjalną chwałą i specjalnymi zasługami. Całą tę siłę święty zyskuje nie tylko w niebie: jakąś jej zapowiedź, jakiś jej znak można zauważyć już na ziemi. Im większa była jego zdolność wstawiennictwa, kiedy żył na ziemi, tym większa jest siła jego wstawiennictwa w niebie.

MSP [2.] Nie możemy i nie powinniśmy porównywać zasług i znaczenia świętych. Jesteśmy jednak pewni, że św. Paweł zajmuje jedno z pierwszych miejsc w raju. Jeśli prawdą jest, że wieniec sprawiedliwości będzie adekwatny do trudów oraz cierpień doświadczonych na ziemi, a także do miłości, która była życiową inspiracją, to musimy zauważyć, że św. Paweł trudził się i cierpiał więcej niż inni oraz że przynaglająca go do czynu miłość płonęła żywym ogniem. Jeśli jest prawdą, że miłość, czystość, gorliwość, męczeństwo, szerzenie wiary są wielkimi zasługami, to co mamy powiedzieć o św. Pawle? Jak wielka musi być moc jego wstawiennictwa w niebie?

Piękny przykład jego mocy mieliśmy już na ziemi.

W Efezie, na przykład, miała miejsce tak wielka liczba dokonanych przez niego cudów, że ludzie kradli jego chusteczki, lniane ręczniki i pasy, których na co dzień używał. I rzeczy te traktowano jak święte relikwie: zanoszono je chorym i opętanym, a oni odzyskiwali zdrowie i byli uwalniani od złych duchów.

[3.] Jak więc wielkie powinno być nasze zaufanie i nasz szacunek dla mocy św. Pawła! Jeśli był tak bardzo święty, to jak bardzo Bóg musi słuchać jego modlitw! Jeśli miał tak wielką moc już na ziemi, o ileż większa musi być ona w niebie. Nie bójmy się więc prosić go o wszystko. Nie wątpmy nigdy w to, że mógłby on nie wysłuchać naszych prośb. Bo czy kiedykolwiek prosimy o coś większego niż wskrzeszenie zmarłego? Bo przecież także cud wskrzeszenia uczynił Pan na skutek modlitw św. Pawła.

Skoro już tu na ziemi odznaczał się tak wielką cnotą, że jego chusteczki wystarczyły do wyrzucenia z kogoś złych duchów, to jak wielka musi być moc jego modlitwy? Co więcej, musimy jeszcze pamiętać, że cześć świętym oddaje się przede wszystkim przez to, że prosi się ich o specjalne łaski. Właśnie to zaufanie ludzi jest czynnikiem, dzięki któremu zostają oni wywyższeni. Potrzeba nam świętości? Potrzeba nam zwycięstwa nad główną wadą? Potrzebna mądrość odpowiednia do naszego stanu? Potrzebne nam zdrowie, które zniszczyły choroby? Módlmy się, módlmy się z ufnością. Bez wątpienia wszystko otrzymamy. Pamiętajmy jednak, że nigdy nam nie zabraknie siły św. Pawła. Jeśli już czegoś zabraknie, to naszego zaufania do niego, bo nasza wiara będzie miarą, wedle której nasze prośby będą wysłuchane.

[4.] W Troadzie św. Paweł zebrał wiernych, aby zgodnie z niedzielny zwyczajem celebrować Święte Misteria. Ponieważ nazajutrz miał opuścić miasto, bardzo przedłużył swoją homilię. Wielka rzesza ludzi zgromadziła się w pomieszczeniu znajdującym się na trzecim piętrze. Kiedy wszyscy z uwagą słuchali

MSP
55

MSP
56

Apostoła, chłopiec o imieniu Eutyh, który był niskiego wzrostu, aby lepiej widzieć i słyszeć Apostoła, wspiął się na parapet okna. Chłopiec ten, czy to z powodu wielkiego upału, czy z racji długości wystąpienia, czy po prostu ze zmęczenia, zasnął i wypadł na ulicę. Zginął na miejscu. Jakakolwiek pomoc była już zbyt późna. Wtedy św. Paweł wyszedł na ulicę, pochylił się nad zwłokami, pobłogosławił je i objął, i w ten sposób dzięki swojej żywej wierze przywrócił chłopcu życie. Wszyscy byli pełni podziwu dla Apostoła.

Dzień dwudziesty drugi

MSP
57

MIŁOŚĆ ŚWIĘTEGO PAWŁA DO NAS

Czymś wspaniałym jest przekonanie, że św. Paweł poprzez swoje modlitwy może dla nas wyprosić to wszystko, czego potrzebujemy. Ale spontanicznie rodzi się pytanie: Czy ten święty nas kocha? Myśli o nas? Zajmuje się nami? Odpowiedź brzmi: Tak, i to bardzo.

1. Każdy ojciec kocha swoje dzieci. Każdy apostoł kocha tych, których ewangelizował, tak jak nauczyciel tych, których nauczał. Święty Paweł jest naszym ojcem, ponieważ jest naszym szczególnym patronem. My uczyniliśmy go naszym przybranym ojcem, on uznał nas za swoje dzieci. I chce dla swoich dzieci być ojcem. Do wiernych z jednego z założonych przez siebie Kościołów pisał: „Choćbyście mieli dziesiątki tysięcy wychowawców, ja jestem waszym ojcem, ponieważ zrodziłem was przez Ewangelię”. Święty Paweł jest apostołem, który płonie miłością do dusz. Już tu na ziemi żył dla nich i jego listy są pełne | wyrażen o charakterze bardzo uczuciowym. Dziś my jesteśmy jego uczniami. Doktryna, którą zgłębiamy, jest jego doktryną. To, co słyszycie, prawie zawsze zaczerpnięte jest z jego listów. On uczy nas także poprzez wspańiałe przykłady ze swojego życia. Jakże wielkim uczuciem musi on darzyć nas teraz w niebie?!

MSP
58

2. Musimy także zauważyć, że do nas ma on specjalne uczucie: kocha nas, ponieważ chcemy go naśladować w trosce o zbawienie dusz. To jest to, czego on najbardziej dziś pragnie. Nic poza chwałą Boga nie zajmuje ważniejszego miejsca w jego pragnieniach. Co więcej, ponieważ my w naszej trosce o zbawienie dusz posługujemy się najbardziej skutecznym środkiem, czyli drukiem, dlatego on udziela nam specjalnego błogosławieństwa.

MSP
59

Patrzy na nas z nieba ze specjalnym uczuciem, można powiedzieć, że żyje tu wraz z nami, pośród nas, uczestniczy w małych wojnach toczonych w głębi naszego serca, | czuwa nad nami w każdym niebezpieczeństwie, dodaje mocy piórom, którymi piszemy, wyprasza nam u Pana nieskończone łaski, koi nasz ból, zapewnia nam konieczne do życia środki, porusza wiele serc, aby udzielały nam hojnej pomocy.

3. Wielkim pocieszeniem jest to, że będąc ubogimi, grzesznikami i nie zasługując na nic więcej niż Bożą karę, pomiędzy nami a Panem mamy świętego pośrednika, który za nami się wstawia, który nas broni, który wspiera, który myśli o nas więcej niż nawet my sami. Święty Paweł ma oczy uważne, spojrzenie bardzo żywe, niemal porywcze, ale w głębi są one pełne wielkiego i szczerego uczucia, które sprawiało, że pisał: „Chciałbym oddać swoje życie za was”. Jakże wielkie to pocieszenie! Święty Paweł nas kocha, co więcej, całym sobą troszczy się o nas!

MSP
60

PRZYKŁAD. W Kolosach żył bogaty człowiek o imieniu Filemon. Pod wpływem nauczania św. Pawła nawrócił się i tak doskonale stosował się w życiu do tego nauczania, | że stał się wzorem, a jego dom nazywano kościołem, ponieważ zawsze był otwarty dla ludzi przychodzących się modlić. Pośród jego sług był jeden młody człowiek, Onezym, który ukradł mu wielką sumę pieniędzy i uciekł do Rzymu, gdzie roztrwonił wszystko na próżnych rozrywkach. Przez przypadek usłyszał on nauczanie św. Pawła, którego poznał w domu swojego pana w Kolosach, a który teraz przebywał w więzieniu w Rzymie.

Wiedząc, jakie jest serce św. Pawła, udał się do niego, wyznał całą swoją winę, poprosił o wyjaśnienie prawd religijnych i przyjął chrzest. Onezym tak pokochał św. Pawła, że od tej chwili służył mu jak syn. Apostoł trzymał go przy sobie, ale nie chciał tego robić bez pozwolenia jego pana. Dlatego wysłał do Filemona list,

w którym prosi go, aby dobrze przyjął Onezyma. W swoim liście Paweł pisze: „Dziękuję Panu za twoją miłość, jaką żywisz do wiernych... Wstawiam się u ciebie za Onezymem, moim dzieckiem, które zrodziłem w więzieniu. Jego, to jest moje serce, odsyłam do ciebie i proszę cię, przyjmij go jak kogoś, kto jest dla mnie najdroższy... Jeśli on jest tak drogi mnie, to czyż nie będzie takim i dla ciebie? Przyjmij go tak, jakbyś mnie przyjmował, jeśli jesteś w łączności ze mną. Jeśli w czymkolwiek cię obraził albo jest ci coś winien, policz to na mój rachunek. Spodziewam się od ciebie tej łaski”. Filemon, po przeczytaniu tego listu, dobrze przyjął swojego sługę Onezyma, przebaczył mu, obdarzył wieloma prezentami i odesłał go do św. Pawła, aby mu służył. Onezym był wierny, wzrastał w cnocie, mądrości i szkole św. Pawła, który najpierw ustanowił go kapłanem, a potem biskupem. Umarł on jako męczennik za wiarę i Kościół wspomina go w dniu 16 lutego.

Jak dobry jest św. Paweł dla każdego, kto ucieka się do niego! Grzesznik Onezym stał się chrześcijaninem, świętym, biskupem, męczennikiem Kościoła. Jakże bardzo św. Paweł kocha swoich duchowych synów.

[*] *Dzień dwudziesty trzeci*

DUCH APOSTOLSTWA

W sposób szczególny powinniśmy prosić św. Pawła o dwa rodzaje łask: te, które najbardziej odpowiadają jego duchowi, i te, które są nam najbardziej potrzebne.

1. Łaski zgodne z duchem św. Pawła.

Przede wszystkim potrzebujemy łask, które są zgodne z duchem św. Pawła. Każdy święty ma swojego specyficznego ducha, jak mówi św. Paweł: jest pewien podział w rozdzielaniu łask, bo jeden święty jest taki, a drugi jest inny. Fakt, że Kościół jest tak niesamowicie piękny, jaśniejący i godny podziwu, wynika z jego różnorodności. Również w niebie istnieje ta różnorodność zasług i chwały. Dlatego św. Paweł mówił, że „światło jednej gwiazdy różne jest od blasku drugiej”. Święty Alojzy jest aniołem posiadającym ciało, św. Dominik jako swoje motto ma prawdę, św. Franciszek z Asyżu miłość, św. Franciszek Salezy jest świętym dobroci, bł. Cottolengo świętym wiary, św. Jan Bosko patronem idei wychowania młodzieży. Każdy święty w niebie jest przeznaczony do wypraszenia określonego rodzaju łask: św. Alojzy wyprasza czystość, św. Tomasz z Akwinu mądrość, św. Izydor wspiera rolników, a św. Filip kapłanów.

2. Duch Apostolstwa

Jaka szczególna cecha charakteryzuje ducha św. Pawła? Jaki rodzaj łask najłatwiej mu wyprosić? Duch św. Pawła jest duchem Apostolstwa. On narodził się, został powołany, został uformowany po to, aby być apostołem. Pismo Święte, Tradycja, idea żywa pośród wszystkich chrześcijan, myśli i uczucia rodzące się w nas samych, wszystko definiuje go jako wielkiego apostoła. Przynajmniej siedem ze swoich czternastu listów rozpoczyna

od określenia siebie samego jako apostoła, a w *Liście do Galatów* mówi wprost: „Paweł, powołany na apostoła nie przez ludzi, ani nie za pośrednictwem człowieka, ale przez Jezusa Chrystusa i Boga Ojca”⁷⁶. Święty Paweł jest apostołem do tego stopnia, że moderniści widzą w nim założyciela własnej religii, że na zasadzie antonomazji, jeżeli mówi się Apostołem, pierwszym skojarzeniem jest św. Paweł. Jest apostołem tak bardzo, że kiedy Pismo Święte wspomina apostołów, poświęca im bardzo mało miejsca, często zaledwie kilka zdań, a kiedy mowa jest o św. Pawle, to widzimy że zajmuje on na Boskich kartach ogromną przestrzeń. Jest on Apostołem i siłą sprawiającą, że rodzą się nowi apostołowie. Mówiąc o rodzaju łask, o jakie powinniśmy go prosić, należy wymienić tę najważniejszą: ducha apostołstwa. Pod jego wezwaniem działa wiele towarzystw misyjnych, instytucji mających na celu rozpowszechnianie Ewangelii, wiele seminariów. Szczególne oparcie znajduje w nim druk, jego wstawiennictwa przywołuje wielu kaznodziejów. Wielki mówca, św. Jan Chryzostom, nieustannie polecał się jego opiece.

3. Jaką łaskę daje nam św. Paweł?

Bazując na tym, co zostało powiedziane, rozumiemy, jakie łaski w sposób szczególny otrzymujemy za pośrednictwem św. Pawła: ducha gorliwości i miłości do dusz; pragnienie pracowania w Apostolstwie Druku, upowszechniania przy pomocy wszystkich środków organizacji mających na celu walkę z masonerią, socjalizmem, niemoralnością. Święty Paweł chce wyprosić dla apostołstwa druku wiele powołań, dla pisarzy łaskę pisania w duchu chrześcijańskim, dla propagandystów łaskę dotarcia wszędzie z dobrymi książkami i dobrą prasą. Święty Paweł chce wyprosić wiele powołań dla duchowieństwa diecezjalnego, dla misjonarzy i dla pobożnego życia zakonnego.

⁷⁶ Por. Ga 1, 1.

To są łaski, o które on najbardziej zabiega. On sam przeżył nawrócenie, dlatego chce, abyśmy wypraszali nawrócenie dla grzeszników. On sam oddał pokłon krzyżowi i chce, aby wszyscy upadli na kolana przed Jezusem Chrystusem. Odnosząc się do nas, w sposób szczególny musimy prosić o łaskę powołania, łaskę poznania naszego powołania, łaskę poświęcenia się mu z pełnym zaangażowaniem, z pełnym ognia zapalem, z maksimum naszych możliwości. Sami niewiele rozumiemy i św. Paweł zdaje sobie z tego sprawę, prosimy go więc o to, aby nas oświecał, aby nami kierował i prowadził nas za rękę.

PRZYKŁAD. W Filippi spotkał wróżkę, czarownicę jakbyśmy dziś powiedzieli. Była ona opętana i dzięki swoim przepowiedniom jej właściciele zarabiali wielkie pieniądze płacone przez ciemnych ludzi korzystających z jej usług. W pewnym momencie owa wróżka zaczęła iść za św. Pawłem i jego towarzyszami i krzyzczeć: „To są ludzie Boga, którzy pokażą wam prawdziwą drogę zbawienia”. Święty Paweł pozwalał jej krzyzczeć, a później odwrócił się i zdecydowanym tonem powiedział: „W imię Jezusa Chrystusa rozkazuję ci, abys opuścił ciało tej dziewczyny”. Demon posłuchał, wróżka straciła zdolność wrózenia, a jej właściciele pieniądze. Na św. Pawła posypały się gromy wzburzonych ludzi, grożono mu śmiercią, wtrącono do więzienia i ciężko poraniono. Święty Paweł mógł uniknąć tego cierpienia, ale po to, by zapobiec złu i uczynić nieco dobra, ani przez chwilę nie wahał się go przyjąć. Wróżka chciała pokazać, że nauka św. Pawła jest tożsama z jej nauczaniem i że św. Paweł zostawi ją w spokoju, a chrześcijanie nadal będą do niej przychodzić po radę. To samo robią współcześni dziennikarze: promując coś, co nosi w sobie pierwiastek dobra, krzyczą nieustannie: rozwój, cywilizacja, wolność, ojczyzna, ale robią to, by napełniać swoje kieszenie. Ludzie im wierzą, a oni robią swoje brudne interesy i żyją, przekształcając swój szlachetny zawód dziennikarza w komercyjną

i handlową intrygę. Święty Paweł chce dawać tę łaskę, aby złe dziennikarstwo zostało zdemaskowane oraz aby to dobre było aktywne i ciągle się rozwijało: chce dawać prawdziwe powołania do pracy na polu druku.

Akt czci: Trzy razy w ciągu dnia zachęcać do czynienia dobra tych ludzi, z którymi akurat przychodzi nam współpracować.

Akt strzelisty: Święty Pawle Apostole...

MSP *Dzień dwudziesty czwarty*

61

ŚWIĘTOŚĆ

1. W drugiej kolejności musimy prosić św. Pawła o łaski, których my sami potrzebujemy. Chodzi tu o dwa rodzaje łaski: własne uświęcenie i nabycie najbardziej dla nas potrzebnych cnót. Uświęcenie jest łaską ogólną. Należy o nią prosić przez całe życie. Nabycie najbardziej potrzebnej nam cnoty jest tym, czego potrzebujemy w konkretnym momencie. Własne uświęcenie jest konieczne, ponieważ jest głównym celem naszego życia: „Potrzeba tylko jednego”⁷⁷ mówił Jezus do Marty, której głowę zaprzętało zbyt wiele rzeczy. Do czego przydadzą nam się bogactwa, zaszczyty, przyjemności, jeśli nie będziemy mogli się zbawić⁷⁸? „Bądźcie doskonali – mówi Jezus – jak doskonały jest wasz Ojciec Niebieski”⁷⁹. Ale tej świętości nie można osiągnąć w jednej chwili. Potrzeba zacząć od jakiejś jednej cnoty i walczyć o nią do momentu, aż się ją pozyska. Cnota po cnotcie, z mocą, modląc się i pracując: rachunki sumienia i czuwanie.

MSP 2. Święty Paweł zawsze miał przed oczyma ten najwyższy ideał, który kierował nim we wszystkim: zbawić się, doskonalić, stać się świętym nawet za cenę największych wyrzeczeń: „aż dobiegnie końca moja misja”⁸⁰. To samo głosił braciom: „Dążcie do doskonałości”⁸¹, bądźcie świętymi. „We wszystkim okazujemy się sługami Boga: w wielkiej wytrwałości, w utrapieniach, w niedostatkach, w uciskach, w chłostach, w więzieniach, w zamieszkach, w trudach, w czuwaniach, w postach, w czystości, w poznawaniu,

⁷⁷ Por. Łk 10, 42.⁷⁸ Por. Mt 16, 26.⁷⁹ Por. Mt 5, 48.⁸⁰ Por. Dz 20, 24.⁸¹ Por. 2 Kor 13, 11.

w cierpliwości, w dobroci, w Duchu Świętym, w nieobłudnej miłości, w prawdziwej nauce, w mocy Boga, przez zaczepny i obronny oręż sprawiedliwości, przez chwałę i zawstydzenie, przez oczernianie i sławienie; uznani za zwodzicieli, a jednak prawdomówni; za nieznanych, a jednak znani; za umierających, a jednak żywi; jako karani, a jednak nie uśmierceni; jako zasmuceni, ale zawsze radośni; jako ubodzy, a wzbogacający wielu; jako nieposiadający niczego, a posiadający wszystko”⁸².

Całe swoje życie św. Paweł poświęcił na pozyskiwanie prawdziwej miłości, która „cierpliwa jest i łaskawa”⁸³ aż do śmierci... Zapanował nad swoim charakterem, powstrzymał swój gniew, stał się silny jak lew i łagodny jak baranek.

3. „Dziewico Maryjo, Matko Jezusa, uczyni nas świętymi”. Błogosławiony Cottolengo prosił chorych, którymi się opiekował, aby powtarzali tę inwokację po 50 razy. Powinna ona stać się naszym krzykiem, westchnieniem, oddechem. W ten sposób posługiwali się nią św. Alojzy, św. Stanisław Kostka, św. Jan Berchamans. Posługiwali się nią wszyscy święci, którzy żyli nią i dla celu, który wyraża. Bądźmy świętymi: piękne miejsce w raju, w tym jest wszystko. Cóż znaczy cała reszta? W każdej modlitwie, porannej i wieczornej, prosimy św. Pawła o tę łaskę.

Więcej: Jaka cnota jest nam najbardziej potrzebna? Jakiej cnoty najbardziej nam brakuje? Miłości, pokory, cierpliwości, posłuszeństwa? Prośmy o nią św. Pawła. Kiedy otrzymamy jedną, prośmy o kolejną. I z mocą walczy z naszymi wadami: z męstwem, którego przykład daje św. Paweł. „*In reliquo reposita est mihi corona justitiae*”⁸⁴. Na końcu życia będzie czekać na nas wieniec

⁸² Por. 2 Kor 6, 4-10.⁸³ Por. 1 Kor 13, 7.⁸⁴ Por. 2 Tm 4, 8: „Teraz czeka mnie wieniec sprawiedliwości”.

radości, który Bóg w swojej sprawiedliwości i miłosierdziu włoży na naszą głowę.

MSP 64 **PRZYKŁAD.** To, jak chętnie Pan przyjmuje modlitwy św. Pawła i wysłuchuje jego prośb, znakomicie obrazuje następujący fakt z jego życia. Po niezliczonych problemach i niewyobrażalnych wysiłkach udało mu się ujść z życiem z tonącego statku i dopłynąć do wybrzeża Malty. Wszyscy jego towarzysze byli zupełnie przemoczeni, a św. Paweł, nie patrząc na zmęczenie, zaczął zbierać gałęzie, aby rozpaść ognisko. Nie wiadomo skąd w momencie zgromadziła się wielka rzesza ludzi. Kiedy św. Paweł niósł drewno, ukąsił go jadowity wąż i miejscowa ludność mówiła, że musi to być ktoś wyjątkowo zły, skoro zaraz po tym, jak dotarł do lądu, bóg pozwolił, aby ukąsiła go żmija. Święty Paweł natomiast pogrążył się w modlitwie. Kiedy wszyscy czekali, jak rażony trucizną upadnie na ziemię, on nie przestawał się modlić i wychwalać Boga. Tłum oniemiał z wrażenia i uwierzył w Boga, a Paweł wytłumaczył im ewangeliczne obietnice: „Kto we mnie uwierzy... choćby wypił truciznę, nie umrze...”⁸⁵. Wielu ludzi się wówczas nawróciło. Wyspa Malta natomiast do dziś zachowała wielką cześć i nabożeństwo do św. Pawła.

⁸⁵ Por. Mk 16, 16-18.

Dzień dwudziesty piąty

**MSP
65**

JAK MODLIĆ SIĘ DO ŚWIĘTEGO PAWŁA - 1

Kościół zaaprobował wiele modlitw odmawianych ku czci wielkiego apostoła Pawła, także tych, z którymi wiąże się przywilej odpustu. Ale tą najbardziej dostosowaną do naszych specjalnych potrzeb jest koronka do św. Pawła⁸⁶. W niej rzeczywiście zostało zawarte to wszystko, o co w sposób szczególny powinniśmy prosić naszego Orędownika.

Tworzy ją pięć krótkich modlitw, z których każda ma swój specjalny cel i każda zawiera trzy inwokacje: „Najświętsze Serce Jezusa, ufam Tobie⁸⁷”, „Królowo Apostołów, módl się za nami” i „Święty Pawle Apostole, módl się za nami”.

Jest pięć szczególnych łask, o które powinien prosić dobry czciciel św. Pawła. Mianowicie: zwycięstwo nad główną wadą i zdołanie cnoty jej przeciwnej; duch ubóstwa, które św. Paweł głosił i którego był świetlanym przykładem; | oddane i radosne posłuszeństwo we wszystkim; czystość rozumiana według wymagań naszego specjalnego stanu; gorliwość o zbawienie dusz, którą można praktykować na różne sposoby. O te pięć łask prosimy w pięciu krótkich modlitwach koronki.

Mówiąc o tych pięciu krótkich modlitwach, zauważamy, że zawsze są w nich zawarte trzy główne myśli. Pierwsza odnosi się do chwały Boga, druga wyraża podziw dla Apostoła i trzecia przedstawia nasze prośby kierowane do niego. Zawsze oddawana jest chwała Bogu, ponieważ On jest władcą, początkiem i celem każdej rzeczy: początkiem i celem każdej rzeczy, czyli także tego wszystkiego, co jest cudem w św. Pawle. Podziw i cześć

**MSP
66**

⁸⁶ Pełny tekst *Koronki do św. Pawła*, jak i jej teologiczne wytłumaczenie znajduje się na s. 229.

⁸⁷ Mniej więcej od 1925 r. zdanie to zostało zastąpione przez: „Jezu Mistrzu, Drogo, Prawdo i Życie, zmiłuj się nad nami”.

oddawane św. Pawłowi są słuszne i konieczne, ponieważ dzięki nim klękamy przed słońcem mądrości i herosem cnoty. Wyrażenia naszych prośb łatwo zrozumieć, ponieważ dobrze wiemy, jak bardzo potrzebujemy jego wsparcia.

MSP 67 Analizując jedna po drugiej każdą myśl zawartą w tych modlitwach, lepiej dostrzegamy ich piękno i wartość. Rzeczywiście:

1. W pierwszej modlitwie wysławiamy Boga za cud nawrócenia św. Pawła; podziwiamy Apostoła za jego uległość łasce Bożej i prosimy o nasze codzienne nawracanie się, odnoszące się do naszej głównej wady.

2. W drugiej modlitwie wysławiamy Boga za to, że w św. Pawle dał nam doskonałego nauczyciela pięknej cnoty⁸⁸; pełni radości podziwiamy Apostoła za jego nauczanie; zachwyceni jego cnotami prosimy o łaskę naśladowania go.

3. W trzeciej modlitwie wysławiamy Boga za to, że udzielił św. Pawłowi łaski doskonałego posłuszeństwa, podziwiamy Apostoła, który jest doskonałym wzorem tej cnoty i prosimy go, aby uzdolnił nas do jej przyjęcia.

MSP 68 4. W czwartej modlitwie oddajemy Bogu chwałę za to, że tak bardzo rozkochał św. Pawła w dobrach | duchowych i pozwolił mu odłączyć się od dóbr ziemskich; podziwiamy Apostoła za jego ducha ubóstwa i prosimy o jego wstawiennictwo w naszym zdobywaniu tej cnoty.

5. W piątej modlitwie wysławiamy Boga za to, że dał św. Pawłowi tak wielką gorliwość, podziwiamy trudy Apostoła i prosimy, abyśmy chociaż w niewielkim stopniu umieli go naśladować.

PRZYKŁAD. Kiedy św. Paweł przybył na Maltę, zarządca wyspy, Publiusz, chciał ugościć w swoim domu Apostoła i jego towarzyszy, i zwracał się do niego z wielką czcią. Święty Paweł był

⁸⁸ Poprzez „piękną cnotę” rozumie się czystość.

wdzięczny za każdy przejaw dobroci i czci, które otrzymywał jako sługa Boga.

Ojciec Publiusza leżał w łóżku złożony chorobą oraz gorączką i był bliski śmierci. Paweł postanowił odwiedzić chorego, powiedział mu kilka ciepłych, pełnych dobroci słów i zaczął się modlić. Położył na chorym swoje ręce, a ten w momencie wyzdrowiał. Pocziwy starzec natychmiast pobiegł podzielić się swoją radością z synem i błogosławił Pawła oraz Boga, którego Apostoł głosił.

Publiusz i cała jego rodzina – mówi św. Jan Chryzostom – wysłuchali nauki o wierze chrześcijańskiej i przyjęli chrzest. Później do św. Pawła przynoszono wielu chorych, a ten uzdrawiał ich dzięki swoim modlitwom i błogosławieństwu.

Oddajmy cześć wielkiemu sercu, wielkiej wierze i wielkiej mocy wstawienniczej Apostoła.

MSP *Dzień dwudziesty szósty*
69

JAK MODLIĆ SIĘ DO ŚWIĘTEGO PAWŁA – 2

Oczywiście nabożeństwa, poprzez które oddaje się największą cześć Bogu i które dla nas są najbardziej owocne to: Msza św. i Komunia św.⁸⁹. Nie możemy uczynić nic lepszego ponad to, jak ofiarować Bogu Mszę św. i przy wstawiennictwie św. Pawła przyjąć Komunię św. Zobaczmy, co to znaczy, jak bardzo jest dobre i jak się to robi.

Msza św. oraz Komunia św., jako akty kultu i pobożności, zawsze prowadzą do Boga, jedyne początku i jedyne celu naszego życia. My jednak możemy z nich korzystać przy pomocy świętych, czynić je w jedności ze świętymi, przez świętych i w świętych. Można powiedzieć: aby być wysłuchanymi przez św. Pawła, który tak wielką czcią otaczał Mszę św. i Komunię św., musimy: wypełniać te dwa akty naszej pobożności; przedstawiać je Bogu przez ręce św. Pawła; mieć pragnienie uczynienia tych aktów w duchu pobożności, jaka cechowała Apostoła; łączyć z nim te same intencje, jakie on nosił w sercu.

MSP *Jest to rzecz najświętsza. Te dwie praktyki najbardziej skutecznie wyjedną nam błogosławieństwo św. Pawła. Co bowiem może być bardziej świętego, bardziej drogiego sercu św. Pawła niż Msza św. i Komunia św.? Sercu tego, który tak bardzo angażował w nie całego swojego ducha i celebrował je z takim pietyzmem i miłością, że nie zauważał nawet upływającego czasu. Mamy przynajmniej dwa świadectwa na to, że na celebracji Mszy św., spowiadaniu i głoszeniu spędził cały dzień⁹⁰. Co może być z większą radością przy-*

⁸⁹ To rozróżnienie pomiędzy Mszą św. i Komunią św. tłumaczy stary zwyczaj, bardzo rozpowszechniony, przyjmowania Komunii św. także poza celebracją eucharystyczną.

⁹⁰ Mówiąc bardziej precyzyjnie, nie był to dzień, tylko noc.

jęte przez św. Pawła, jeśli wiemy, że Msza św. i Komunia św. oddają Bogu tak wielką chwałę i służą jako środki wyprasające łaskę?

W swoich listach daje on wiele wskazówek odnośnie do celebracji świętych tajemnic; chce, abyśmy byli na nie przygotowani poprzez czystość sumienia, aby kobiety miały nakrycia głowy w kościele, ponieważ jest to również wyraz czci oddawanej aniołom, którzy asystują w czasie składania Świętej Ofiary Mszy.

Jak mamy w końcu przeżywać w kościele Komunię św. i Bożą Ofiarę?

MSP
71

Pamiętamy o wielkiej gorliwości, jaką miał św. Paweł dla celebracji świętych tajemnic i z jak wielkim zapałem uświadamiał ludzi, jak wielką cenę ma Krew naszego Pana Jezusa Chrystusa. Zatem słuchajmy wielu Mszy św. i często przyjmujmy Komunię św., gdyż dzięki temu możemy uczestniczyć w Boskim upodobaniu, które było również upodobaniem św. Pawła.

Kiedy przychodzimy do kościoła, wielką pomocą jest stawianie sobie pytania: Jak św. Paweł słuchałby Mszy św. i jak przyjmowałby Komunię św., jeśli byłby na moim miejscu? Jak on to przeżywał? Módlmy się do niego, także o to, abyśmy swoim mogli uczynić jego miłość, jego zapał, szczególnie ten zapał i tę miłość, które teraz rozkwitają w nim w niebie.

Odnosnie do intencji: oczywiście niemożliwe jest, abyśmy mieli intencje lepsze od tych, które miał św. Paweł, kiedy żył na ziemi i szczególnie teraz, kiedy jest w niebie. Nasza Msza św. i nasze Komunie św., składane Bogu przez ręce św. Pawła, będą miały pewniejszy przystęp do Bożego Serca i za wstawiennictwem św. Pawła wyjedną nam większe łaski⁹¹.

⁹¹ W notatniku zawierającym rękopis w tym miejscu widnieje odręcznie pisana nota: „Do tego momentu tekst pisał ks. Alberione”. Jest to potwierdzenie, że medytacje brakujące do ukończenia „miesiąca” były redagowane przez wiernego Józefa Giaccarda, który wówczas był klerykiem przygotowującym się do przyjęcia święceń kapłańskich.

[*] *Dzień dwudziesty siódmy*

CIERPLIWOŚĆ ŚWIĘTEGO PAWŁA

Cierpliwość to trzecia łaska, o którą musimy prosić św. Pawła, jest ona zgodna z jego duchem i bezwzględnie nam konieczna. Apostoł z wielkim sercem i ze szczególną skutecznością może ją nam wyprosić.

Łaska ta zapewnia owoce i powodzenie apostołstwa, a także zwycięstwo w pracy nad własnym uświęceniem. Cnota ta, albo raczej zespół cnót, które ją tworzą, jest prerogatywą miłości: „miłość cierpliwa jest”; jest owocem Ducha Świętego i dlatego jest znakiem i miarą obecności Ducha Świętego w duszy; jest dowodem naszego przyłgnięcia do Boga „cierpliwość daje wypróbowaną cnotę”.

Przede wszystkim jednak, cierpliwość – jak mówi św. Paweł – jest zwieńczeniem naszego uświęcenia i apostołstwa.

1. *Czym jest cierpliwość i dlaczego jest konieczna*

Życie codzienne stwarza nam liczne okazje ku temu, aby zdobywać zasługi na polu cierpliwości. Dobrze znamy i rozumiemy wiele aktów braków cierpliwości w obliczu trudności i potrzeby niesienia naszych małych krzyży.

Cierpliwość jest zatem cnotą, która umacnia nas w trudnościach i pozwala nam w dobrym usposobieniu mierzyć się z problemami.

„Nie ustawajcie i nie traćcie ducha” – mówi św. Paweł.

Spójrzmy na powód, dla którego kieruje do nas swoje ostrzeżenie: „Potrzeba wam cierpliwości”.

Cierpliwość jest konieczna w apostołstwie: kto nie jest cierpliwy, nie jest dobrym sługą Boga, osoby prawdziwie służące Bogu można poznać właśnie po tym znaku i dzięki temu, że posługują się wielkim środkiem, jakim jest cierpliwość. „Jako

słudzy Boga, służcie mu z cierpliwością”. Cierpliwość jest wielkim wyróżnikiem.

Cierpliwość jest konieczna dla uświęcenia. Stajemy się świętymi dzięki wytrwałości w prowadzeniu duchowej walki, dzięki stałości wiary, dzięki oczyszczeniu z pokus i dzięki zasłudze krzyża.

„W cierpliwości ocalicie wasze dusze” mówi św. Paweł i zaraz dodaje: „Z cierpliwością biegnijmy, aby wziąć udział w walce, do jakiej przeznaczył nas Bóg”; „cierpliwość jest wam potrzebna, abyście mieli udział w obietnicach”.

2. *Jak św. Paweł zdobył zastęgę cierpliwości*

Zdobył ją dla siebie i dla dusz, które są jego czcicielami.

Podziwiamy, jesteśmy zdumieni i dogłębnie wzruszeni, myśląc, jak jeden człowiek mógł żyć, znosząc taki ogrom cierpienia.

„Wszelkie problemy, mówi św. Paweł, są spuścizną po duszach drogich Bogu”. Już na samym początku Jezus zapewniał Ananiasza: „Ukażę mu, jak wiele będzie musiał cierpieć dla mojego imienia”. „Wielka cierpliwość jest znakiem mojego apostołstwa” – pisał Apostoł.

I pisze dalej: „W moim ciele dopełniam cierpień męki Jezusa Chrystusa”. To znaczy, że męka Jezusa Chrystusa na nowo dokonywała się w ciele św. Pawła i że Apostoł w swojej nieograniczonej miłości i w swojej nieznaną granic cierpliwości stawał się podobny do Jezusa ukrzyżowanego, był żywą kopia Boskiego Mistrza: oto cierpliwość, dzięki której się uświęcił.

Jego posługa i jego podróże nieustannie działy się pośród trudności i prześladowań. „Więcej doświadczyłem trudu, częściej byłem więziony, bez porównania częściej karany chłostą. Wiele razy groziła mi śmierć. Trzy razy byłem bity różgami, raz kamienowany, trzykrotnie przeżyłem rozbicie statku, całą dobę zmagalem się z falami morza. W licznych podróżach, w niebezpieczeństwach od rozbójników, w niebezpieczeństwach od rodaków,

w niebezpieczeństwach od pogan, w niebezpieczeństwach w mieście, w niebezpieczeństwach na pustkowiu, w niebezpieczeństwach każdego rodzaju, w głodzie, w pragnieniu, w zimnie, w niepogodzie i niewygodzie... w lęku duszy i niebezpieczeństwach zewnętrznych”. Często odczuwał znużenie życiem, ale nigdy się nie poddał i Bóg nieustannie zapraszał go do tego, aby ufał. Paweł całą ufność złożył w Bogu i w ten sposób miał współudział w Bożej wszechmocy: Bóg dawał mu pocieszenie i pełną radość, którą potrafił odnaleźć nawet w przeciwnościach.

3. Prośmy św. Pawła o łaskę cierpliwości

Czciciele św. Pawła mają udział w wielkim darze, jaki otrzymał on od Boga. Sam mówi: „Dana wam została nie tylko wiara w Boga, ale również to, że możecie dla Niego cierpieć”.

Zatem cierpienia i przeciwności są darem.

Jesteśmy cierpliwi? Zobaczmy siebie w tym kontekście, to nasz pierwszy obowiązek. Cierpliwość nie jest pasywną zgodą na bolesne doświadczenie, od którego i tak nie można uciec: cierpliwość jest pokorą, radością, wdzięcznością; zróbmy jeszcze jeden rachunek sumienia.

Pośród naszej małoduszności i tchórzostwa i wtedy, gdy tak bardzo narzekamy, spójrzmy na św. Pawła. Nie można na niego patrzeć bez poczucia naszego upokorzenia, bez wzruszenia, bez głębokiego pragnienia naśladowania go: św. Paweł posiada to coś, co przyciąga.

Prośmy go więc o cierpliwość, zwieńczenie naszego apostołstwa i naszego uświęcenia. Kościół zatwierdził modlitwę do św. Pawła, w której prosi się go o cnotę cierpliwości. Nie odmawiajmy jej na próżno; wielkie wrażenie robi natarczywość, z jaką próbuje on wpoić nam swoje największe pragnienie: chce zobaczyć nas świętymi.

PRZYKŁAD. W czasie drugiej podróży misyjnej św. Paweł myśli o tym, aby kontynuować misję ewangelizacyjną na terenie Azji

i nie wychodzić poza jej granice. Poprzez senną wizję Duch Święty wzywa go jednak do tego, aby poszedł do Europy, do Macedonii. Udaje się więc do Filippi. Tam też głosi Słowo i przyczynia się do wielu nawróceń. Później uwalnia od złego ducha biedną niewolnicę, ale cud ten jest powodem wielkiego niezadowolenia i oskarżeń, jakie wysuwają przeciwko niemu właściciele dziewczyny, gdyż pozbawił ich w ten sposób żyły złota: pełni złości oskarżyli oni Apostoła przed władzami miasta, że burzy porządek w mieście i że głosi doktrynę religijną zakazaną Rzymianom.

Dowódcy bez żadnego przesłuchania i bez procesu wydali polecenie, aby zedrzyć z Pawła i Sylasa ubrania i ubiczować ich. Kiedy ich ciała były już zmasakrowane i zewsząd tryskała krew, kiedy cali byli poranieni, zakuto ich w dyby i wrzucono do ciemnego lochu.

Paweł i Syłas nie próbowali się tłumaczyć, ale też nie stracili ducha: cieszyli się na widok pręg odbitych na ciele i zakrzepłej krwi, głośnymi modlitwami dziękowali Bogu, a o północy zaczęli śpiewać hymny.

Bóg natychmiast nagroził ich cierpliwość. Silne trzęsienie ziemi naruszyło fundamenty więzienia: kajdany opadły, dyby popękały, drzwi zostały otwarte, ale więźniowie zostali na swoich miejscach.

Strażnik przerażony hałasem i tym, że drzwi więzienne stoją otworem, próbował się zabić. Paweł zobaczył to i krzyknął na cały głos, jakim jeszcze dysponował w tej ekstremalnej sytuacji własnej słabości i cierpienia, i nie pozwolił, aby strażnik zrobił sobie krzywdę. Strażnik natomiast wraz z całą swoją rodziną upadł do nóg Pawła i Sylasa i zapytał: „Co mam robić, aby otrzymać zbawienie?”. „Uwierz” – odpowiedział Paweł, wyjaśnił im naukę chrześcijańską i ochrzcił ich. Woda, która dała nowe życie strażnikowi więziennemu, sprawiła również, że dwaj święci więźniowie zostali zrehabilitowani. Paweł przygotował wieczerzę i udzielił Komunii św. nowym chrześcijanom. Ale na tym nie koniec:

dowódcy wysłali do apostołów swoich ludzi, aby przywrócili im wolność. Święty Paweł powiedział jednak: „Publicznie i bez procesu sądowego wychłostali nas, obywatele rzymskich. Wtrącili nas także do więzienia. A teraz potajemnie chcą się nas pozbyć? O nie! Niech przyjdą tu sami i nas wyprowadzą”. Dowódcy przerażili się, gdyż działali wbrew prawu rzymskiemu i zbezczeszili majestat ludu rzymskiego! I musieli upokorzyć się i przeprosić tych, których wcześniej wydali na straszną mękę, i prosili ich, aby odeszli z miasta. W honorowej eskorcie odprowadzili ich nawet do granic Filipi. Cierpliwość przypieczętowała tryumf Apostołów.

Akt czci: Z wdzięcznością ofiaruj Bogu swoje największe utrapienie, które cię dręczy.

Akt strzelisty: Święty Pawle Apostole...

Dzień dwudziesty ósmy

[*]

JEZUS CHRYSZTUS JEST CENTRUM WSZECHŚWIATA

Ewangelia głoszona przez św. Pawła nie pochodzi od ludzi, ale od Boga: św. Paweł nie głosił ludzkiej wiedzy ani nie posługiwał się słowem i metodami opartymi na ludzkiej mądrości, „aby nie uczynić próżnym Krzyża Jezusa Chrystusa”.

Nauczanie św. Pawła pełne jest jednak rzeczy trudnych i nadprzyrodzonych. Święty Jan Chryzostom od razu daje nam klucz, tajemnicę, która pozwala na wejście w nie i ich interpretację: kochać św. Pawła. Im bardziej się go kocha, tym bardziej się go rozumie; im więcej go kochamy, tym skuteczniej wchodzimy w tajemnicę jego serca i uczestniczymy w nich, w mądrości jego duszy, w skarbcu jego ducha i możemy rozumieć i zmieniać siebie samych, stając się do niego podobnymi.

Będziemy medytować najważniejsze nauczanie św. Pawła, konkluzje, które wyprowadzał dla siebie i dla nas, a także praktyczne ich zastosowanie, którego musimy się uczyć. A najważniejsze nauczanie św. Pawła to: odnowić każdą rzecz w Jezusie Chrystusie.

1. *Święty Paweł naucza, że Jezus Chrystus jest centrum wszechświata*

To nauczanie jest deklaracją historyczną. Najwięksi wrogowie Kościoła jeszcze dzisiaj są przekonani, że chrześcijaństwu należy przeciwstawić tę dziwną przeszkodę: religia Jezusa Chrystusa jest teorią i tylko teorią. Święty Paweł już dwadzieścia wieków temu sprawiał, że ze zdumienia otwierały się ich usta i udowadniał im ich ignorancję historyczną: religia chrześcijańska jest historią świata, Jezus Chrystus stanowi centrum historii.

„Niezwykłe bogactwo łaski Bożej wylało się na nas w postaci nieskończonej mądrości i roztropności, aby ukazana została

tajemnica Jego miłości, która objawi się na końcu czasów, aby wszystko odnowić w Jezusie Chrystusie”.

Święty Paweł chce powiedzieć: wszystkie wieki, wszystkie imperia i cała historia przed Jezusem Chrystusem miały miejsce po to, aby przygotować świat na przyjście Ewangelii: wieki następujące po Nim są rozwinięciem Ewangelii, a wieki przyszłe będą historią rozwoju Ewangelii.

Dzięki wierze wiemy, że czas jest dostosowany do Jezusa Chrystusa, centrum historii: Jezus Chrystus jest sercem wszystkich wieków. Podobnie jak cała krew wypływa z serca i dociera do każdej tkanki, w ten sam sposób każde dobro wychodzi od Jezusa Chrystusa. Jezus jest rządcą wszystkiego, i to oznacza greckie znaczenie Jego imienia; wszystkim zarządza i kieruje, wszyscy ludzie, wszystkie czasy i narody są od Niego zależne.

To nauczanie jest zasadą teologiczną i filozoficzną. Jest ono parafrazą słów Jezusa: „Ja jestem krzewem, wy latoroślami, kto trwa we Mnie, przynosi owoc obfity i beze Mnie nic nie możecie uczynić”. Nie ma mądrości po za tą, która pochodzi od Jezusa Chrystusa: „To, co nie pochodzi od Jezusa – mówi św. Paweł – jest ignorancją, stratą, nieczystością”.

„Od Niego wszystko, dla Niego wszystko, w Nim wszystko”.

To nauczanie jest fundamentem doktryny św. Pawła.

Na nim się opiera i z niego wyprowadza pozostałe tezy dotyczące Kościoła, usprawiedliwienia, wiary, ofiary chrześcijańskiej, życia codziennego...

I dlatego konkluduje, mówiąc: „Jezus Chrystus jest wszystkim w każdej rzeczy”, jest w głębi, jest w środku, jest nad i dokoła wszystkich rzeczy: „potrzeba zatem, aby On królował”.

2. Zastosowanie nauczania św. Pawła

Pierwsze zastosowanie św. Paweł odnosi do samego siebie i całe swoje życie wzoruje na następujących kwestiach: został

pochwycony przez Chrystusa; naśladuje Jezusa Chrystusa; żyje Jezusem Chrystusem.

Święty Paweł pragnie również dla nas uchwycić najpiękniejsze sposoby zastosowania tej nauki: „Moje dzieci, ponownie w bólach was rodzę, aż Chrystus ukształtuje się w was!”⁹². „Przyobleczcie się w Jezusa Chrystusa, myślcie jak Jezus Chrystus, naśladujcie Jezusa Chrystusa, kochajcie Jezusa Chrystusa, ponieważ jeśli ktoś nie ma miłości do Niego, jest stracony, miejcie pokorę Jezusa Chrystusa i niech zawsze będzie z wami łaska Jezusa Chrystusa”⁹³.

Naprawdę dobrze by było odwzorować całą część praktyczną, przez którą św. Paweł nas zachęca, ponieważ cała praktyka życia chrześcijańskiego jest nadprzyrodzonym pięknem duszy, jesteśmy podobni do Jezusa Chrystusa: i w imię Jezusa Chrystusa św. Paweł więcej niż trzysta razy pisze to w swoich listach z nieskończenie wielkim szacunkiem i wyjątkowym namaszczeniem.

Zastosowanie dla nas

Najbardziej naturalnym dla nas zastosowaniem, tym, które oddaje cześć św. Pawłowi i które sprawia, że stajemy się inteligentnymi uczniami, powinno być to: kochać Jezusa Chrystusa, czytać Ewangelię, nawiedzać Boskiego Mistrza w najświętszej Eucharystii.

To właśnie: ale jest inne zastosowanie, bliższe nam, które jest drogą prowadzącą do tego, o czym była mowa wcześniej. Być ze św. Pawłem, kochać św. Pawła, być czcicielami św. Pawła.

Kto odnalazł św. Pawła, odnalazł Jezusa Chrystusa: serce św. Pawła jest sercem Jezusa Chrystusa. Święty Paweł nas

⁹² Por. Ga 4, 19.

⁹³ Ta sekwencja cytatów, bardzo charakterystyczna dla Tymoteusza Giaccarda, świadczy z jednej strony o znajomości (na pamięć) listów św. Pawła, a z drugiej pokazuje jego oparty na dowolności sposób łączenia zawartych w nim myśli. Zjawisko to występuje również w cytatach zamieszczonych w dalszych częściach tej książki.

ustanawia, buduje nas i ukorzenia; Duch Święty pozwala mu mówić: „Fundamentem jest Jezus Chrystus, a ja jestem mądrym architektem, który na Nim buduje”.

Zatem ten, kto trwa w jedności ze św. Pawłem, jest prawy w swoich sprawach: prawy w myśleniu, prawy w duchu i w tym, co dla nas ma podstawowe znaczenie, czyli prawy w doktrynie. Jesteśmy sługami prawdy.

Kto jest czcicielem św. Pawła, idzie najkrótszą drogą do świętości, ponieważ św. Paweł buduje go na Chrystusie w taki sposób, że łaska spływa na niego najlepszymi i najszerszymi kanałami.

Święty Jan Chryzostom mówi: „Wielu błądzi, wielu popełnia ciężkie grzechy: trwajcie przy św. Pawle, a będziecie wybawieni od błędu i grzechu”.

Raz jeszcze zróbmy rachunek sumienia: my, którzy otrzymaliśmy od Boga św. Pawła jako patrona... czy wyrządzamy może tę krzywdę Bogu... Nabożeństwo do św. Pawła jest miłosierdziem Bożym.

PRZYKŁAD. W czasach św. Pawła Ateny były intelektualną stolicą pogańskiego świata. Na Areopagu miało swoją siedzibę najwyższe gremium najlepszych filozofów i polityków, pisarzy, prawników, którzy osądzali i zajmowali się najbardziej wzniosłymi rzeczami.

Paweł na miejskim placu przedstawił wiarę chrześcijańską. Ludzie lekkiego ducha wyśmiali go, ale niektórzy, bardziej poważni, zaprosili go, aby przedstawił nową doktrynę na Areopagu.

Przyjął zaproszenie i poszedł tam. Żadne inne miejsce tak jak ta wyżyna pogańskiej cywilizacji nie nadało mu bardziej pociągającego wizerunku.

Paweł miał natomiast serce pełne Jezusa Chrystusa ukrzyżowanego i cały jego duch przepełniony był troską o zbawienie

dusz, które miał przed sobą, przedstawił im więc całą prawdę katolicką.

„Głoszę wam Boga, którego czcicie, nie znając Go: w Nim żyjemy, poruszamy się i jesteśmy; on będzie sądził świat *przez człowieka, którego powołał*”.

Zebrani na Areopagu bez żadnej refleksji śmiali się z niego, ale Paweł pozyskał najmądrzejszych spośród nich: Dionizego, kobietę o imieniu Damaris i wielu innych, którzy tam byli. Podeszli oni do Pawła i przyjęli wiarę.

W ten sposób w Atenach powstała wspólnota chrześcijańska stworzona przez pokornych wielkich ludzi.

Dionizy Areopagita był pierwszym biskupem Aten, napisał przepiękne teksty na temat hierarchii niebieskiej, którą objawił mu św. Paweł. Później był pierwszym biskupem Paryża i tam poniósł męczeńską śmierć⁹⁴.

Akt czci: Powtarzać często w ciągu dnia pozdrowienie: „Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus”.

Akt strzelisty: Święty Pawle Apostole...

⁹⁴ Te wiadomości, dotyczące Dionizego (utożsamianego z Pseudo-Dionizym, autorem *De Coelesti Hierarchia*) i domniemanego biskupstwa Paryża, zostały zaczerpnięte ze źródeł apokryficznych.

[*] *Dzień dwudziesty dziewiąty*

ZNACZENIE ŁASKI

Ponownie mamy do czynienia z zagadnieniem, które przeraża możliwości naszego intelektu i które powinno być zgłębiane z głęboką pokorą serca i gorącą, pełną wdzięczności miłością; które jest niezwykle z racji swojej cudowności i miażdżące ze względu na swoje znaczenie.

Często jesteśmy naturalistami, a nie chrześcijanami, świat często nie jest chrześcijański tylko pogański, również odnosząc się do świętych, do rzeczy najświętszych, do darów, są one racjonalne, nie chrześcijańskie! Tym, co czyni z nas chrześcijan, jest łaska: całe nauczanie św. Pawła przeniknięte jest łaską: urząd, znaczenie łaski, konieczność oparcia się na łasce, to wszystko niech będzie przedmiotem naszej medytacji.

1. *Konieczność łaski*

Człowiek pozbawiony duszy jest martwy: dusza pozbawiona łaski jest duszą martwą.

Jest wielka różnica pomiędzy tym, który ma łaskę, i tym, który jej nie ma: tak samo jak pomiędzy żyjącym a martwym, pomiędzy niebem a ziemią, pomiędzy piekłem a rajem, pomiędzy grzechem a Bogiem.

Nie łudźmy się, że bez wsparcia łaski bylibyśmy w stanie pozyskać jakąkolwiek nawet najmniejszą zasługę: bez niej nie możemy nawet wzbudzić jednego pragnienia, jednej myśli o zbawieniu. Jeśli popadamy w grzech, pozbawieni łaski nie damy rady się podnieść! Łaska jest konieczna do czynienia dobra: tym, który daje duszy duchowe ziarno, czyli słowo Boże, jest Pan: tym, który ziarnu daje życie, jest Pan, tym, który sprawia, że ono rośnie, jest Pan, tym, który pozwala mu zaowocować, jest Pan.

W samym porządku naturalnym nasza działalność jest tak wielka, na ile jest karmiona przez Boga: na tyle możemy opierać się na inteligencji i ludzkich siłach, na ile Bóg je umacnia...

Dlatego nikt nie może się szczycić: któż bowiem może zauważyć w nas coś, co pochodzi od nas samych?

2. *Nauczanie św. Pawła odnośnie do łaski*

Można je ująć w trzech najważniejszych zasadach: „Jestem, jaki jestem, dzięki łasce Boga”. Święty Paweł został stworzony przez łaskę i łaska staje się potężnym motorem jego apostołstwa. Świadectwo o tym pochodzeniu, o tym duchu swojego jestestwa daje dokładnie wtedy, gdy Duch Święty każe mu opowiadać o objawieniach, jakie otrzymał, i o torturach, które musiał znieść dla Jezusa Chrystusa, oraz o swoich wielkich dokonaniach apostołskich.

Święty Paweł wyznaje: „Dany mi został wysłannik Szatana, aby mnie policzkował. Ale Bóg mi odpowiedział: «Wystarczy ci mojej łaski»”; „dostrzegam w sobie prawo, które karci mojego ducha: kto mnie wyzwoli? Łaska Jezusa Chrystusa”.

To dzięki łasce jesteśmy zbawieni, nie ze względu na nasze uczynki: łaska, która rozlała się tam, gdzie jest grzech, a zatem zbawienie, nie jest sprawą ludzi, którzy biegną, którzy się denerwują, ale jest wynikiem miłosierdzia Pana, który w jakiś sposób wybiera rzeczy, których nie ma, aby zbawić te, które istnieją.

Trzecia zasada św. Pawła jest następująca: Jesteśmy współpracownikami Boga w naszym uświęceniu i w tym, że Bóg wzywa nas do czynienia dobra wraz z Nim, dlatego naszym obowiązkiem jest troska o to, aby łaska nie była nam dana na próżno, ponieważ w niej Bóg objawia swoje miłosierdzie. Naszym obowiązkiem jest więc jej wykorzystanie, podtrzymywanie przy życiu i sprawianie, aby przynosiła w nas owoce.

3. *Praktyczne zastosowanie dla nas*

Najpierw nabierzmy przekonania w sferze uczuć oraz spróbujmy uświadomić sobie, że nasza wiedza w tej materii jest żadna, że jest bardzo oddalona od praktyki.

Zróbmy rachunek sumienia, czy w wypełnianiu naszych obowiązków opieramy się na łasce Bożej? Czy w kroczeniu drogą powołania opieramy się na łasce Bożej? Czy w naszej pracy duchowej, w dążeniu do uświęcenia opieramy się na łasce Bożej?

Dla św. Pawła łaska była duszą, dźwignią. Nabożeństwo do św. Pawła doprowadzi nas do tego skarbcza Bożych darów, do pełnego oparcia się na łasce Bożej.

Im bardziej będziemy ubodzy, tym będziemy bogatsi. Będziemy mocniejsi, im bardziej uznamy naszą słabość; będziemy skuteczniejsi, kiedy będziemy bardziej nieudolni; wówczas z wielkich grzeszników przemienimy się w synów nieba.

Bóg posługuje się rzeczami będącymi w powszechnej pogardzie, aby objawić swoją cnotę, o ile istoty godne pogardy będą pokładać ufność w Nim, a nie w sobie.

PRZYKŁAD. Niezwykły dar Boskiego Mistrza utwierdził pełnię łaski, która została wlana w duszę św. Pawła: został on wzięty do trzeciego nieba. Cud ten dokonał się w św. Pawle na drodze do Antiochii, w Jerozolimie, kiedy wraz ze św. Barnabą nieśli po raz pierwszy jałmużnę dla biednych ze Świętego Miasta.

Święty Paweł nie mógł opowiadać o tym wydarzeniu, nic nikomu nie powiedział; po czternastu latach Duch Święty polecił mu o tym napisać do Koryntian, aby w ten sposób mógł potwierdzić swój apostołski mandat i związaną z nim łaskę, którą tak obficie na nich przelał. Święty Paweł rzeczywiście był w Antiochii, został tam ustanowiony biskupem i podniesiony do godności apostoła, następnie został przeznaczony do misji. Już wtedy z racji swojej świętości był naczyniem wybranym. Boski Mistrz dał mu dowód swojej miłości: Święty Paweł nie wstąpił do nieba

w ciele czy poza ciałem, ale był porwany aż do trzeciego nieba, czyli do najbardziej wzniosłej jego części. Zobaczył tam piękno, którego ludzkie oko nigdy nie widziało; usłyszał harmonię, której żadne ludzkie ucho nie słyszało, i doświadczył rozkoszy tak tajemniczych, że nigdy nie będą one udziałem ludzkiego serca.

Bóg objawił mu znak pełni łaski, która w nim była, która została mu przekazana poprzez nałożenie rąk, która miała mu zapewnić Boże powodzenie jego misji.

Perełka: Rachunek sumienia odnośnie do kwestii: Czy w moich sprawach opieram się na łasce?

Akt strzelisty: Święty Pawle Apostole...

[*] *Dzień trzydziesty*

PROPAGOWANIE KULTU ŚWIĘTEGO PAWŁA

We wszystkich rzeczach należy postępować w ten sposób: miłość wybucha w chwale, miłość rozpała, miłość pragnie rozwijać tego, kto kocha.

W ten sposób postępuje również Pan wobec swoich umiłowanych. W ten sposób działał również św. Paweł w odniesieniu do Jezusa Chrystusa: „aby Jezus był głoszony, aby Jezus Chrystus królował, aby Jezus Chrystus był kochany”.

Kto kocha, chce czynić miłość, kto kocha, ten pragnie, aby inni mieli udział w owocach jego miłości.

Prawdziwy czciciel św. Pawła głosi św. Pawła, sprawia, że jest on coraz bardziej znany, że ludzie do niego się modlą, że jest kochany.

Wszyscy jesteśmy dłużnikami św. Pawła! Łaski pochodzące od św. Pawła są cudowne! Nabożeństwo do św. Pawła umacnia ducha!

Mówi się: pobożność do św. Pawła nie jest popularna, jest to nabożeństwo praktykowane tylko przez uczonych, doktorów Kościoła, biskupów!

Na początku istnienia Kościoła było to jednak nabożeństwo praktykowane przez lud. I nadszedł czas, jest on teraz, aby nabożeństwo do św. Pawła na nowo odzyskało należne mu miejsce w sercach ludu chrześcijańskiego.

1. *Co znaczy rozpowszechnić nabożeństwo do św. Pawła*

Znaczy przede wszystkim pracę mającą na celu to, aby był on znany, aby się do niego modlono. Nabożeństwo do św. Pawła jest dla duszy czymś wielkim, jest potężnym darem Bożego miłosierdzia.

Dlatego napotyka takie trudności, aby zadomowić się w duszach.

Ale kiedy zacznie w nie wchodzić, rozwija się, podbija serce, przenika ducha, przemienia życie i już nie ustaje, ciągle się rozwijając. Popularyzować św. Pawła: jego nawrócenie, jego pracę dla dusz, jego trudności, jego serce, jego listy, życie, misję, łaskę.

Jest on rycerzem Ducha Świętego, jest rozkochany w Ojcu niebieskim oraz jest czcicielem Maryi.

Jego życie jest niezwykle interesujące; historia odkupienia pogan, naszego odkupienia, jest bardzo budująca.

Należy sprawiać, aby św. Paweł był kochany: bo on najpierw nas umiłował i kocha nas miłością, której nie sposób opisać, ponieważ nasze serce w miłości do św. Pawła napełnia się miłością do Jezusa Chrystusa i ukierunkowuje całe życie na niebieską ojczyznę.

Należy sprawiać, aby modlono się do św. Pawła, ponieważ jego moc jest proporcjonalna do jego miłości, on słucha nas w każdej naszej potrzebie, a Bóg słucha jego. Łaski, które można wyprosić, są niezliczone; ciągle rośnie liczba świadectw pełnych wdzięczności Apostołowi: ogromna ilość stron nie jest w stanie pomieścić opisów cudów jego dobroci.

2. *Dlaczego należy rozpowszechnić nabożeństwo do św. Pawła*

Ponieważ Bóg jako pierwszy obdarzył go chwałą. My nie jesteśmy w stanie oddać mu chwały w taki sposób, w jaki zrobił to Bóg! Bóg będzie się cieszył i przyjmie należną mu chwałę, jeśli obficie oddamy chwałę jego Apostołowi.

Bóg Ojciec zapowiedział jego nawrócenie i jego życie w proroczwie, jakie Jakub przekazał Benjaminowi, siedemnaście wieków wcześniej zanim św. Paweł się narodził. Boski Mistrz nazywa go swoim naczyniem wybranym. Duch Święty przeznaczył go do szczególnej misji, natchnął jedną księgę biblijną, aby zostało opisane jego życie, jeden list, drugi do Koryntian, aby znalazła się tam jego apologia. Zatem wolą Bożą jest, aby nabożeństwo do św. Pawła się rozwijało.

Święta Matka Kościół zaprasza, abyśmy oddawali mu cześć.

Rządzący Kościołem, nauczanie Kościoła, liturgia Kościoła prezentują nam na każdym kroku autorytet św. Pawła, nauczanie św. Pawła, przykład i wstawiennictwo św. Pawła. Dzieje się to poprzez papieskie bulle, w nauczaniu uroczystym, w brewiarzu, we Mszy św.

Mamy cztery święta św. Pawła: nawrócenie: 25 stycznia; narodzenie: 29 i 30 czerwca; poświęcenie jego kościoła w Rzymie: 18 listopada i tzw. niedzielę sześćdziesiątą⁹⁵, która jest wspomnieniem jego apostołstwa.

Bóg pozwoli nam na obszernie wyjaśnienie tej wskazówki w antologii Pawłowej.

Jest jeszcze trzeci powód, czyli nasz obowiązek. Obowiązek wynikający ze sprawiedliwości, bo jesteśmy jego dłużnikami ze względu na ciągłą opiekę św. Pawła: jesteśmy paulistami. Mamy jeszcze obowiązek wdzięczności za jego hojną miłość i nieograniczoną pomoc. Jeśli mówimy, że Dom św. Pawła jest niekończącym się cudem, wyrażenie to jest zbyt słabe! Zatem do nas należy zadanie propagowania św. Pawła, przynaglanie do umiłowania jego osoby, do tego, aby ludzie modlili się do św. Pawła. Dzieisiejszy świat tego od nas oczekuje, ponieważ nazywa nasz dom w bardzo prosty sposób, postępując się imieniem św. Pawła.

3. *W jaki sposób propagować nabożeństwo do św. Pawła*

Wierzmy, że kto odnalazł św. Pawła, odnalazł Jezusa Chrystusa; kto odnalazł serce św. Pawła, odnalazł serce Jezusa; kto modli się do św. Pawła, opiera wszystko na mocy Boga. Dlatego

⁹⁵ W starym kalendarzu liturgicznym obchodzono tzw. „Domenica di sessagesima”. W rzeczywistości przypadła ona 57 dni przed Wielkanocą. Była bezpośrednim przygotowaniem do Wielkiego Postu, dlatego kolorem liturgicznym był fiolet. W liturgii Mszy św. pomijano *Gloria* i *Alleluja*, zastępując je werselem typowym dla okresu Wielkiego Postu. Po reformie liturgicznej obchód ten zastąpiono niedzielą zwykłą. Do dzisiaj jest ona jeszcze praktykowana w kalendarzu luterańskim.

św. Antonii Zaccaria, św. Ignacy, św. Franciszek z Asyżu, św. Jan Chryzostom są tak bardzo gorliwie i duchowo Pawłowi.

Musimy uczynić rachunek sumienia, czy nasze nabożeństwo do św. Pawła jest w stanie się rozpowszechnić. Jego propagowanie jest znakiem i miarą jego istnienia w nas.

Nie pozwólmy, abyśmy musieli kiedyś znosić takie upokorzenie przed Bogiem i Kościołem.

Święty Paweł w każdym liście: w przytaczanym w nagłówku skrócie I.M.I.P.; św. Paweł w korespondencji, w adresach; św. Paweł na pocztówkach, które wysyłamy; św. Paweł w prezentach, które dajemy; należy zachęcać do nabywania listów św. Pawła; św. Paweł w codziennej modlitwie za apostołstwo druku; należy umacniać ufność pokładaną w św. Pawle; czytać jego życiorys, umieścić w pokoju jego wizerunek; cytować jego myśli w kazaniach; zgłębiać świadectwa i przykłady o nim, chętnie głosić św. Pawła.

Nabożeństwo do św. Pawła jest życiem. Należy sprawiać, żeby św. Paweł żył w myślach, w miłości, w ofierze; należy napełniać dusze duchem św. Pawła, ukierunkowywać świat zgodnie z jego duchem: ten sposób rozpowszechniania jest typowy dla dusz paulistów.

PRZYKŁAD. Święty Jan Chryzostom zajmuje pierwsze miejsce pośród czcicieli św. Pawła i krzewicieli nabożeństwa do Apostoła. Píše on: „Słuchając lektury zaczerpniętej z listów św. Pawła, cieszę się, raduję się i płonę pragnieniem słuchania tego tak bardzo miłego mi głosu, i smucę się oraz cierpię, ponieważ nie wszyscy go znają, a powinni”. Daje również to świadectwo: „To niewiele, co wiem, chociaż coś tam wiem, zawdzięczam absolutnej zażyłości z dziełami św. Pawła i wielkiej miłości, jaką do niego żywię”, ponieważ kto kocha, ten wie znacznie więcej o sprawach ludzi przez siebie kochanych.

Ku czci św. Pawła napisał pięć długich, przepięknych mów: napisał komentarz do jego listów.

„Otwórzmy oczy, mówi, na splendor słów Apostoła, a nie będziemy chodzić w ciemnościach i unikniemy niebezpieczeństwa ciężkiego grzechu”.

Przepowiadał w duchu św. Pawła i walczył w obronie Boga przeciwko całemu Wschodowi, przeciwko imperatorom i tak jak św. Paweł okazał się zwycięzcą.

Często św. Paweł objawiał mu się na pergaminie i dyktował mu słowa, które św. Jan skrzętnie notował i przekazywał duszom.

W duchu św. Pawła pragnął, aby rodzice przewodzili rodzinom, rządzący kierowali narodami, by wdowy i dziewice uregulowały swoje życie.

W obliczu nadzwyczajnego niebezpieczeństwa wiszącego w powietrzu i tkwiącego w morzu otaczającym Konstantynopol zarządził publiczne modlitwy i osobiście wraz wiernymi wziął udział w procesji do kościołów Świętych Apostołów Piotra i Andrzeja, założyciela Kościoła Bizantyjskiego; do swojego św. Pawła i jego ucznia św. Tymoteusza. W jednym momencie ucichła burza, a on w podziękowaniu odwiedził kościoły św. Piotra i św. Pawła.

Kościół, oświecony nauką Chryzostoma, ożywianą świętością wielkiego patriarchy, czci w nim blask i łaskę duszy św. Pawła.

Akt czci: Podarować komuś obrazek św. Pawła albo przynajmniej raz porozmawiać z kimś o Apostole i budzić w innych zwyczaj modlenia się do niego.

Akt strzelisty: Święty Pawle Apostole...

Dzień trzydziesty pierwszy

[*]

MĘCZEŃSTWO I CHWAŁA ŚWIĘTEGO PAWŁA

Apostoł, który żył życiem Jezusa Chrystusa, musiał być podobny do Boskiego Mistrza także w jego wypełnieniu.

Zbawiciel, po tym jak wypełnił proroctwa i dokonał dzieła odkupienia, skłonił głowę i oddał ducha Bogu. Święty Paweł w swoim testamencie kierowanym do Tymoteusza pisał: „Bieg ukończyłem, wypełniłem moją misję”⁹⁶. Nie tylko dotrwał do końca swoich dni, ale doprowadził do końca, wypełnił otrzymany od Boga mandat: narody zostały włączone w Lud Boży, Kościół został ustanowiony wśród pogan, pojedyncze Kościoły trwały w jedności i były posłuszne Kościołowi rzymskiemu.

Dodał więc: „Oto moje życie zbliża się ku końcowi i czeka na mnie wieniec sprawiedliwości, który w owym dniu wręczy mi Pan, sprawiedliwy sędzia”⁹⁷. Tak bardzo pragnął być już z Jezusem, ale musiał jeszcze przez swoje męczeństwo wraz z Piotrem przypieczętować fundację kościoła w Rzymie.

Medytujmy więc męczeństwo św. Pawła, chwałę św. Pawła i zróbmy specjalne postanowienie dla nas samych.

1. *Męczeństwo św. Pawła*

Piotr i Paweł znajdowali się na Wschodzie, w Koryncie, kiedy dowiedzieli się o prześladowaniach, jakie Neron wszczął wobec kościoła w Rzymie. Natychmiast udali się do wiernych ze stolicy, do książęcego Kościoła, aby ich pocieszyć, umocnić i podtrzymać.

Ale prześladowanie to ze szczególną zaciekłością wymierzone było w liderów. Piotr i Paweł zostali związani i wrzuceni do

⁹⁶ Por. 2 Tm 4, 7.

⁹⁷ Por. 2 Tm 4, 8.

Więzienia Mamertyńskiego. Skłonili ku nawróceniu strażników, św. Procesjusza i św. Martyniana, i czterdziestu innych żołnierzy. W końcu zostali wyciągnięci z więzienia i skazani na śmierć poprzedzoną strasznymi torturami. Szli razem. Łatwo wyobrazić sobie wzajemne wsparcie tych dwóch serc, które w pełni sobie ufały, które się kochały i darzyły wzajemną czcią jak nikt inny na świecie.

W jednej chwili ktoś wydał niespodziewane polecenie, aby ich rozdzielić. Dwaj Apostołowie wierzyli, że połączy ich jedna śmierć. Ucisnęli się nawzajem, wymienili braterskimi pocałunkami, oczy Pawła wylały wielkie łzy nad Księciem Apostołów i tak się pożegnali.

Święty Paweł powiedział do głowy Kościoła: „Pokój niech będzie z tobą, opoko Kościoła i Pasterzu trzody Chrystusa!”.

Święty Piotr odpowiedział Apostołowi: „Idź w pokoju głosi- cielu dobrych dzieł, pośredniku i wodzu zbawienia sprawiedli- wych!”.

I rozdzielono ich: tego samego dnia jednak ich dusze zjedno- czyły się w niebie, przyjęte razem przez Boskiego Mistrza.

W miejscu ich braterskiego pocałunku wierni wzniesli kapliczkę, nazwaną potem „Kościołem Pocałunku”.

Święty Piotr został ukrzyżowany na wzgórzu Watykanu.

Świętego Pawła wyprowadzono jeszcze dalej, drogą na Ostię, aż do Zdrowych Wód.

Towarzyszyło mu kilku uczniów: Łukasz, Dionizy i Tymo- teusz.

Po drodze otworzył swoje serce na żołnierzy: trzech się nawróciło.

Doszli do wyznaczonego miejsca.

Było kilka uczennic, które płakały. Paweł dodawał im odwagi.

Potem polecił swojego ducha Bogu, pochylił przed Nim głowę w akcie głębokiej adoracji i wewnętrznego poddania. Topór kata błysnął w słońcu, opadł i ściął najświętszą głowę... i z otwar- tych żył wypłynęło, wraz z krwią, najczystsze mleko, symbol

nieskalaności i miłości Męczennika. A język św. Pawła w akcie wielkiej pobożności nie przestawał powtarzać i wyznawać imienia Jezusa. Odcięta Głowa, odbijając się trzy razy spadała na ziemię. W każdym miejscu, gdzie dotknęła ziemi, wytrysnęła fontanna. I jeszcze dziś te trzy fontanny istnieją i tryska z nich woda.

Święty Szczepan, pierwszy męczennik, odebrał z rąk uczniów duszę św. Pawła i zaniósł ją Jezusowi Chrystusowi, który ukoro- nował ją podwójnym wieńcem chwały.

2. Chwała św. Pawła

Teraz my, mali i śmiertelni, pełni egoizmu i przywiązani do rzeczy ziemskich, nie możemy zrozumieć duszy tak bogatej w zasługi oraz miłości Boga do tej duszy.

„Czego oko nie widziało ani ucho nie słyszało, w serce człowieka nie wstąpiło to, co Bóg przygotował tym, którzy go miłują”⁹⁸.

To jest radość i to jest chwała św. Pawła. Ale kto ją opisze? Tego, który zaraz po nawróceniu był już naczyniem wybra- nym; tego, który już na początku swojej działalności misyjnej był wzięty do trzeciego nieba; tego, który był natchnieniem dla maleńkiej wspólnoty chrześcijan i był największym w miłości; tego, który żył życiem Jezusa Chrystusa? Kto zdoła opisać spo- tkanie św. Pawła z Boskim Mistrzem? Och! Niech Pan da nam łaskę kontemplacji w niebie chwały Apostoła, który jest cudem i świadectwem o miłosierdziu Bożym.

Chwała, którą św. Paweł oddał Bogu wśród pogan, chwała, dzięki której św. Paweł prowadził narody, jest „chwałą łaski Bożej”; jest chwałą, która przenika duszę św. Pawła.

Kościół na przestrzeni wieków oddaje chwałę św. Pawłowi. Święty Paweł zawsze trwa w jedności ze św. Piotrem i jest przywo- ływane jego wstawiennictwo przy każdym akcie zarządzającym Kościołem, przy każdej formie nauczania, w kulcie liturgicznym.

⁹⁸ Por. 1 Kor. 2, 9.

Święty Paweł jest cytowany, duch św. Pawła jest duchem chrześcijańskim i jest przedstawiany jako wzór i teza.

Świat również oddaje chwałę św. Pawłowi. Święty Jan Chryzostom zwraca się do Rzymu tą profetyczną apostrofą: „O Rzymie, podziwiam cię i chwale: jesteś wielki z racji twojego prawa i twoich rozporządzeń, które rządzą światem; jesteś wielki, bo dominujesz nad narodami; jesteś wielki z powodu twoich sztuk, których skarby gromadzisz; jesteś wielki dzięki ludziom, którzy się u ciebie kształcą, ale najbardziej podziwiam cię dlatego, że posiadasz dwa ciała: Piotra i Pawła, którzy jak dwoje oczu patrzą i jak dwa słońca oświecają cały świat”. „Chwała Rzymowi, kiedy w dniu sądu powstaną z urn ciała św. Piotra i ciała św. Pawła!”.

Świętemu Pawłowi oddawali część najwięksi geniusze i myśliciele świata. Do św. Pawła uciekają się dusze potrzebujące łaski, zasług i cnót. Dziś jest wielki wyścig na polu nauki, czci i pism odnoszących się do Apostoła.

Wszczepienie narodom Ewangelii, aby rozwijać cywilizację chrześcijańską – oto dzieło św. Pawła.

Świat nigdy w wystarczający sposób nie odda chwały Apostołowi, ponieważ nigdy wystarczająco nie zrozumie jego dzieła; ale jego chwała będzie trwała na wieki, tak jak jego misja przyczyniła się do zbawienia wszystkich wieków.

3. Nasze postanowienie

Również my musimy oddać chwałę Apostołowi: to nasz obowiązek.

Czytać jego życiorys i listy, modlić się do św. Pawła, celebrować jego święta ze szczególną pobożnością i uroczyście, sprawować piękny kult w kościołach jemu poświęconych, pomagać instytucjom, którym patronuje, stawać się współpracownikami Towarzystwa Świętego Pawła i wspierać jego inicjatywy.

żyć w duchu św. Pawła, jaki wypływa z jego duszy w jego listach.

Święty Paweł przelał krew za wiarę. Medytujemy jego ostrzeżenie: „Kto chce żyć w Jezusie Chrystusie, doświadczy cierpień; kto chce należeć do Jezusa Chrystusa, niech ukrzyżuje swoje ciało i swoje złe nawyki”. My nie szukamy przyjemności tego świata, radości wynikającej z wygod. Zrobmy więc rachunek sumienia, czy faktycznie odrzucamy nasze ludzkie upodobania i pragnienia, aby podobać się Bogu.

Święty Paweł czeka na nas w niebie: wpisuje on swoich współpracowników do księgi życia. Tam musimy do niego dołączyć: to nie tu na ziemi jest nasza ojczyzna. Wierzmy mu i naśladowmy go.

PRZYKŁAD. Jedna kropla mleka, która wypływała z uciętej szyi św. Pawła spadła z miecza na ubranie kata i sprawiła cud. Tak jak kropla, która wypłynęła z serca Jezusa. Łaska dotknęła to serce, oświeciła tę duszę; kat się ukorzył, wyrzucił topór i ukląkł, aby modlić się do św. Pawła. Stał się chrześcijaninem! Także liktorzy poszli za jego przykładem, również oni są chrześcijanami. To jest pełnia łaski św. Pawła, nawet kaci dostępują zbawienia. Po trzech dniach św. Paweł ukazał się także Neronowi i próbował nakłonić go do pokuty: potwór jednak przestraszył się, odrzucił łaskę, pogłębił swoją niewiarę i umarł w swoim grzechu.

Serca, które zbliżają się do św. Pawła, otrzymują zbawienie.

Akt czci: Zrobmy jakiś dobry uczynek ku czci św. Pawła i powtarzajmy: „To nie jest nasze miasto”, bo aspirujemy do nieba.

Akt strzelisty: Święty Pawle Apostole...

Dodatek

TRZYDZIEŚCI MYŚLI NA MIESIĄC POŚWIĘCONY ŚWIĘTEMU PAWŁOWI⁹⁹

1 czerwca:

Święty Paweł jest nazywany Apostołem w całym tego słowa znaczeniu. Czytając jego listy, zauważamy, że termin „apostoł” jest tytułem, który pojawia się najczęściej. On sam go sobie przypisuje, raz z pokorną wdzięcznością, innym razem z głęboką świadomością, raz z mocą, innym razem z dumą: jest to tytuł, który jest mu najbardziej drogi.

2 czerwca:

Świętego Pawła można zrozumieć tylko jako człowieka bliskiego duszom: wydaje się, że nie może go zrozumieć ten, kto widzi go odłączonego od dusz, które budowały jego pragnienia i są jego nagrodą.

3 czerwca:

Święty Paweł jest „Nauczycielem narodów”: jego życie jest nauczaniem, nauczaniem żywym i pulsującym są jego listy. Również z tego powodu został on wybrany na opiekuna Zgromadzenia.

4 czerwca:

Święty Paweł jest nazywany „Nauczycielem narodów” i naprawdę był najwierniejszym i najgłębiej przenikającym doktrynę tłumaczem Ewangelii Jezusa Chrystusa.

⁹⁹ W *Kalendarzu Rodziny Świętego Pawła 1964*, zredagowanego pod kierownictwem ks. Alberionego, zostały zaproponowane następujące myśli jako „Intencje modlitewne” na każdy dzień miesiąca czerwca, poświęconego św. Pawłowi Apostołowi. Przytaczamy je, gdyż mogą zostać ponownie wykorzystane.

5 czerwca:

Weźcie klucz, otwórzcie to Serce, wejdźcie w przebity bok Jezusa: oto Mądrość. Dzięki temu poznacie tajemnicę całej religii, pełnię objawienia i miłość Jezusa do nas.

6 czerwca:

Święty Paweł jest tym, który został nam dany jako opiekun, czyli ten, który troszczy się o wszystko, co odnosi się do naszych szczególnych potrzeb. On jest tym, który przedstawia nas Ojcu niebieskiemu i który modli się za nas do najświętszej Dziewicy.

7 czerwca:

Święty Paweł jest opiekunem całego Zgromadzenia, aby każdy jego członek trwał w prawdzie i postępował w świętości, w mądrości Ewangelii i w prawdziwym duchu ubóstwa.

8 czerwca:

Święty Paweł posiada jedną ideę, która jest niemal obsesją: jest nią Jezus Chrystus. Ma jeden ideał, do którego ze wszystkich sił dąży: jest nim Jezus Chrystus. Posiada miłość, która jest sprężyną jego całego życia: jest nią Jezus Chrystus.

9 czerwca:

Jezus Chrystus jest soczewką, pryzmatem, który służy św. Pawłowi do prowadzenia studium wszystkich aspektów ludzkiego życia i do rozwiązywania wszystkich problemów życia chrześcijańskiego.

10 czerwca:

Niestrudzony pielgrzym, założyciel kościołów na całym świecie, ten który rozpala ludzkie serca: oto postać św. Pawła, którego serce było sercem Chrystusa: „*Cor Pauli cor Christi*”.

11 czerwca:

Jeśli zabralibyśmy św. Pawłowi Jezusa Chrystusa, to nie miałyby już racji bytu ani jego nawrócenie, ani jego życie, ani jego apostołstwo, ani jego kajdany, ani męczeństwo.

12 czerwca:

Święty Paweł jest piewą Boga, orędownikiem chwały Boga, promotorem Jego kultu, krzewicielem Bożego prawa, sekretarzem Chrystusa, więźniem Chrystusa, jest człowiekiem żyjącym w Chrystusie.

13 czerwca:

Pośród naśladowców św. Pawła, którzy idą w sposób doskonały jego śladami po drodze własnej doskonałości, którzy doszli do chwały świętości, widnieją imiona Tymoteusza, Tytusa, Dionizego, Łukasza, Klemensa, Tekli...

14 czerwca:

Wszystkie powołania do apostołstwa były formowane, rozwijane, rzucone w dzieło głoszenia, jakim jest apostołstwo, i w szranki Chrystusa, aby zdobywać dla Niego dusze.

15 czerwca:

„Chrystus nie upodobał sobie w samym sobie” mówi św. Paweł. Apostoł w żaden sposób nie może popaść w poszukiwania samego siebie, aby sobie się podobać: przeciwstawiłby się w ten sposób własnej misji, działałby wbrew zasadzie apostołstwa.

16 czerwca:

Święty Paweł posiadał wiarę stałą, nadzieję pewną i miłość płomienną: „Któż mnie odłączy od miłości Chrystusa?”

17 czerwca:

Święty Paweł jest wzorem ubóstwa. W obfitości potrafił żyć obficie, a w niedostatku umiał cieszyć się tym, co było.

18 czerwca:

Święty Paweł był wzorem modlitwy. Duch modlitwy był tym, co pozwoliło mu przetrwać tak wiele cierpień i pokus. Pan, przedstawiając Ananiaszowi nawróconego Szawła, powiedział o nim: „*Ecce enim orat*: znajdziesz go modlącego się”.

19 czerwca:

Święty Paweł jest dla nas wzorem każdej cnoty. Naśladując Boskiego Mistrza, najpierw sam się zmieniał, a potem nauczał innych. W ten sposób przyciągnął do siebie wiele dusz i szedł za nim pochod świętych.

20 czerwca:

Kto zbliża się do św. Pawła, krok po kroku przemienia się, uczy się żyć tak jak on, modlić się, tak jak on to robił. Szybko otwiera serce, staje się hojny, ma szerokie spojrzenie, jest gorliwym i czułym miłośnikiem Chrystusa.

21 czerwca:

Ciągle starać się postępować naprzód! Tak jak Chrystus propagandysta, jak św. Paweł Boży pielgrzym. Odczuwać w sobie „żyje we mnie Chrystus”, którym żył Apostoł i towarzyszyć Kościołowi w jego trudnej drodze.

22 czerwca:

Święty Paweł jest wzorem apostoła. Był Apostołem niezłomnym, który „*omnia omnibus factus*”: zawsze był wszędzie, dla wszystkich. Był Apostołem pełnym śmiałości i przemierzył cały świat, aby go odnowić w nowym świetle: Jezusie Chrystusie.

23 czerwca:

Poznawać lepiej św. Pawła: wiele napisano na temat jego niezwykłej osobowości ludzkiej i duchowej, ale wiele jest jeszcze do powiedzenia. „Poznaj twój Ojca”: jego święte życie, jego apostołstwo, jego doktrynę, jego moc, którą ma u Boga.

24 czerwca:

Odczuwanie „żyje we mnie Chrystus” jest pomocą i towarzyszeniem Kościołowi w jego dzisiejszej, trudnej drodze. Zawsze postępować naprzód!

25 czerwca:

Nie można być synem czy córką św. Pawła, jeśli nie postępuje się nieustannie na drodze pracy duchowej, w lepszym poznawaniu Boga, Ewangelii, nauczania Kościoła, Konstytucji; na drodze coraz doskonalszego posłuszeństwa zakonnego i w apostołstwie.

26 czerwca:

Tak jak św. Paweł należy być apostołem wydawnictw: należy mieć serce wielkie, które zdolne jest objąć całą ludzkość, działalność, która nie zna wytchnienia, heroizm. Od naszego wzoru musimy uczyć się sztuki „stawania się wszystkim dla wszystkich”. Kluczem jest miłość: „*In omnibus charitas!*”.

27 czerwca:

Kto poświęca się życiu paulistowskiemu, musi posiadać głębokie i pełne życie duchowe. Jeśli będzie je mieć, stanie się bez wątpienia wielkim apostołem, nawet jeśli jest ignorantem, jeśli nie jest rozumiany i pozostaje nieznan.

28 czerwca:

Święty Paweł jest naszym wzorem i mówi do nas: „Naśladujcie mnie tak, jak ja naśladam Jezusa Chrystusa”. On sam stawia siebie jako wzór sposobu naśladowania Jezusa Chrystusa.

29 czerwca:

Musicie być latoroślami będącymi w jedności z krzewem: krzewem jest Chrystus. Reprezentantem Chrystusa jest papież. Im bardziej czujecie się zjednoczeni z Kościołem, z papieżem, z Chrystusem Eucharystycznym i nauczycielem Ewangelii, tym bardziej wasze życie będzie radosne, skoncentrowane na Jezusie, tym lepiej wypełnicie waszą misję w Bożym Kościele.

30 czerwca:

Moc św. Pawła jest tak wielka, jak jego miłość. Jeśli potrzebujemy największych łask, jeśli o takie łaski go prosimy, to dajemy tym samym dowód naszego zaufania do miłości św. Pawła do nas: dajemy największą radość Bogu, który ofiarował nam św. Pawła; wraz ze św. Pawłem oddajemy Bogu największą chwałę, ponieważ to Bóg sprawił, że św. Paweł jest potężny.

III
ŚWIĘTY PAWEŁ JAKO WZÓR
ŻYCIA APOSTOLSKIEGO

WSTĘP

Wiosną 1947 r. ks. Alberione obchodził jubileusz 40 lat kapłaństwa. Po zakończeniu tragicznego okresu wojny i rozpoczęciu budowy świątyni dedykowanej Królowej Apostołów, będącej wotum, zdecydował się na moment przerwy w swojej wielkiej działalności i udał się do domu paulistów w Albano, aby odprawić miesięczne rekolekcje duchowe. Ekspansja wspólnot Rodziny Świętego Pawła na całe Włochy i różne części świata wymagała od Założyciela wielkiego wysiłku związanego z ich animacją. Dlatego odczuwał nagłą potrzebę nowej konfrontacji samego siebie ze swoją pierwotną inspiracją i z postaciami, od których ją otrzymał, czyli z Boskim Mistrzem i ze św. Pawłem.

Bardzo wymowny jest temat, który wybrał: Listy św. Pawła, w świetle których niczym w lustrze należy zobaczyć swoje życie i prowadzone apostołstwo. Przewodnikiem będzie książka niemieckiego jezuitę o. Ottona Cohausza: „Misja kapłańska w nauczaniu św. Pawła”¹.

Idąc jej tropem, krok po kroku, w tym samym porządku i zgodnie z łacińskimi tytułami, ks. Alberione rozwija swoje medytacje i „lustrzane odbicia”. To te ostatnie, którymi są przede wszystkim rachunki sumienia czynione przed tabernakulum i wyrażone w formie modlitwy do Boskiego Mistrza, są tym, co konstituuje element własny i oryginalny niniejszej publikacji.

Pierwszy raz dzieło to ukazało się drukiem w 1972 r. Przygotowane było pod redakcją ks. Stafana Lamery i nosiło tytuł „L'Apostolo Paolo modello di vita spirituale” (Apostoł Paweł wzorem życia duchowego). Później przygotowano drugie wydanie, które ukazało się pod tytułem „Paolo Apostolo”. Przygotował je ks. Giuseppe Di Corrado w 1981 r. (tekst krytyczny, pierwsza seria Opera omnia).

¹ Wyd. Vita e Pensiero, Mediolan 1938², s. 306. Temat ścisłego związku pomiędzy tym źródłem a tekstem ks. Alberionego został szeroko omówiony przez ks. ANTONIA DA SILVĘ w *Conoscere Don Alberione*, Zeszyt 2, lipiec-grudzień 1982, ss. 95-105.

Fundamentem pracy był i jest oryginalny rękopis (54 kartki zapisane odręcznie, pismem drobnym i przejrzystym) zachowany przez siostrę Rosarię Visco, córkę Świętego Pawła, która w tym czasie była sekretarką i kierownicą Założyciela. Łaskawie przekazała ten tekst ks. Giovanniemu Roatcie. Po opracowaniu tekstu na potrzeby wydania przygotowanego przez ks. Stefana Lamere, tekst został przekazany do Archiwum Domu Generalnego Towarzystwa Świętego Pawła.

Książeczka ta podzielona jest na 18 rozdziałów, w których ks. Alberione rysuje - w bezpośrednim zestawieniu z osobą i misją św. Pawła - obraz kapłana, który na wzór konwertyty z Damaszku musi stać się nowym człowiekiem, „należącym jedynie do Boga”, „cudem łaski”; musi rozumieć ludzi, współodczuwać z nimi i prowadzić ich do Boga.

Ten krótki tekst pokazuje nam, w jakiej mierze myśl i przykład Apostoła Narodów weszły w życie i misję ks. Albieronego i jak on, „nauczony i uformowany” w szkole św. Pawła, stał się człowiekiem głęboko duchowym, nauczycielem ducha, który nigdy nie przestał wpatrywać się w Boga, który ustanowił go sługą Chrystusa, głosicielem, solą, światłem.

Jeżeli chodzi o styl redakcji, to jest oczywiste, że wynika on z natury samego tekstu: bardzo osobiste zapiski, przeznaczone do osobistej medytacji i modlitwy w kolejnych momentach własnej konfrontacji z Bogiem, w Chrystusie, przez św. Pawła. Tematy zostały jedynie delikatnie naszkicowane. Interpunkcja jest niedokładna. Cytaty biblijne często są niekompletne i nieprecyzyjne.

Wspomniane cytaty, występujące bardzo często, były przytaczane za łacińską Wulgatą, zgodnie ze źródłem Cohausza. W polskim tłumaczeniu są one zaczerpnięte z Pisma Świętego Starego i Nowego Testamentu wydane w 2011 r. przez Edycję Świętego Pawła.

J.M.J.P.

G.D.P.H.

REKOLEKCJE D[UCHOWE]²

Albano - 26 kwietnia - 5 [maja 1947]

Adoruję mojego Boga: Początek, Cel, Sędziego.

Dziękuję i wychwalam Jego Dobroć: w przeszłości, dzisiaj, [w] przyszości.

Żałuję: jestem tutaj, aby zdać sprawę J[ezusowi] z mojego kapłaństwa.

Proszę o pełne nawrócenie: umysłu, woli, serca.

Niech mnie uczyni, jakim chce, abym był: nienawidzącym grzechu, tak jak go nienawidzi Bóg, wypełniającym to, co się Bogu podoba, tak jak J[ezus] Chrystus.

In Christo per Paulum.

² Nawias kwadratowy oznacza, że tekst został uzupełniony przez redaktora wydania krytycznego. W wydaniu z 1972 r. (*L'apostolo Paolo modello di vita spirituale*, red. S. Lamera) widnieje data 26 kwietnia 1954.

1. „IMITATORES DEI SICUT FILII CARISSIMI”³ (Ef 5, 1)

PA 1 a) Muszę, *będąc* synem, przypominać Ojca, aby się Mu podobać. Synem, który podobał Mu się w pełni, był Jezus Chrystus: „Ty jesteś moim Synem umiłowanym, Ciebie sobie upodobałem” [por. Łk 3, 22].

Jeśli Chrystus żyłby we mnie: w umyśle, w sercu, w woli, Ojciec widziałby J[ezusa] Chrystusa we mnie; podobałbym się Mu...

Lecz ja nie jestem *alter Christus*:

mój umysł,
moje serce,
moja wola...

PA 2 b) „Zachęcam was, bądźcie moimi naśladowcami!” (1 Kor 4, 16).
Wielką korzyść można zaczerpnąć z pewnego typu człowieka świętego, kapłana, apostoła.

Naśladować Pawła, aby naśladować Chrystusa; aby zobaczyć w stworzeniu, tylko w człowieku, w jaki sposób można być świętym, kapłanem, apostołem jak Chrystus.

„Sami wiecie, jak trzeba nas naśladować” (2 Tes 3, 7). To znaczy: aby zobaczyć, w jaki sposób działał Chrystus.

Paweł jest życiem, doktryną, pośrednikiem, tym, który wstawił się za nami.

PA 3 c) „...Chcieliśmy dać wam samych siebie jako przykład do naśladowania” (2 Tes 3, 9).

³ „Naśladowcy Boga jako umiłowane dzieci”.

Wielką naszą potrzebą jest: sprawić, aby żył Chrystus, odtworzyć Chrystusa w nas; aby nasi czytelnicy, aby ludzie czytali w naszym życiu życie Chrystusa: Ewangelię.

Słowo pisane i mówione, publiczne i prywatne słowem Pawła, słowem Chrystusa. – *Medytować życie*.

Postępowanie prywatne i publiczne postępowaniem Pawła, aby stało się postępowaniem Chrystusa. – *Medytować listy*.

Moja modlitwa i moje apostołstwo modlitwą i apostołstwem Pawła, aby stały się modlitwą i apostołstwem Chrystusa. – *Modlić się i działać przez Pawła i w Chrystusie*.

Cel: „Dać wam przykład (*formę*) do naśladowania”.

Modlitwa: Tajemnice radosne Różańca, *Miserere*.

DO J[EZUSA] MISTRZA

Jestem tutaj przed T[woim] Tabernakulum, aby zadać sprawę z mojego życia, z mojego kapłaństwa, z mojej szczególnej misji. PA 4

Dobroci nieskończona i jakby w zaciętej rywalizacji wobec mojej zawziętej złośliwości i codziennych, nieustannych braków odpowiedzi i głuchoty! Ty mnie zwyciężyłeś. Tak jak zwyciężyłeś Szawła. – Poddaję się... Cały, tylko, zawsze Ty i przez Ciebie i dla Ciebie.

Przebacz mi, o Mistrzu. – Nie milcz. Czuję, że przyprowadziłeś mnie do tej samotności, aby do mnie mówić... *oświecić mnie*.

Przebacz, o Mistrzu. – Także dla mnie masz Serce, które miałeś dla Piotra, dla Magdaleny, Mateusza, Tomasza...

Zechciej przyjąć tego marnotrawnego syna, tego niegodnego kapłana, tego niewiernego wobec każdego Twojego planu i pragnienia.

„*Kiedy wszystko roztrwonit...*” [por. Łk 15, 14]: umysł, serce, czas, siły, relacje, pomoc, zdrowie i dobra materialne.

Wszystko trzeba odbudować; ponieważ nie mam cnót, nie mam wiary, jakiej Ty ode mnie oczekujesz, nie mam wystarczającej pobożności, nie mam gorliwości o Boga i dusze.

Odbuduj we mnie siebie samego... Chcę dać Ci wolność uczy-nienia ze mną tego, co chcesz... Pracuj nade mną... „aż Chry-stus ukształtuje się w was!...” [Ga 4, 19], nad tymi szczątkami i ruinami...

Ufam Tobie, Święte Serce Mistrza.

Ufam Tobie, Święte Serce Matki.

JMJP.

G.D.P.H.

2. „*VAS ELECTIONIS*”⁴

„Wybrałem go sobie za narzędzie. On zanieś moje imię do pogan i królów, i narodu izraelskiego... – Objawię mu także, jak wiele będzie musiał wycierpieć z powodu mego imienia” (Dz 9, 15-16).

a) „Narzędzie wybrane” za sprawą darów natury, formacji, łaski.

PA
5

Istnieje duże podobieństwo między Pawłem a kapłanem w tym nagromadzeniu się darów Bożych.

Od wieków Bóg kierował na niego swoje spojrzenie: „On wybrał nas przed założeniem świata, przeznaczył nas, abyśmy się stali Jego przybranymi dziećmi przez Jezusa Chrystusa, abyśmy byli przed Nim święci i nieskalani w miłości” (Ef 1, 4-5)⁵.

Miał wiele darów naturalnych: inteligencja, zdrowie, charakter, skłonności, siły.

Otrzymał wiele dóbr w formacji: rodzina, parafia, szkoła, kole-dży, instytuty.

Miał wielkie przygotowanie prowadzone przez Ducha Świę-tego: chrzest i inne sakramenty, skłonność do tego powołania; pełne miłości przygotowanie Boże: probacja, nowicjat, profesja, święcenia.

⁴ Literalnie „naczynie wybrane”. Biblia paulistów tłumaczy ten zwrot jako „narzędzie wybrane”. W pierwszych pięciu tytułach stosowana była numeracja rzymska, w pozostałych arabska. Dokonałiśmy ujednoczenia, posługując się wszędzie cyframi arabskimi.

⁵ Autor podał tutaj błędne odniesienie do tekstu biblijnego: Flp 3, 12. Zostało po-prawione na właściwe: Ef 1, 4-5.

PA 6 b) „Aby nieść moje imię...”. Powołanie podobne do naszego. *Powołany* do przepowiadania: głosem [i] pismem; w kierownictwie i w szkole; w konfesjonale i podczas konferencji; w katechizacji i podczas rozmów rodzinnych: zawsze, w całym świecie, „wszystkie narody”. Przy pomocy środków najpotężniejszych, najbardziej odpowiadających na dzisiejsze potrzeby.

Powołany do kierowania przykładem i słowem. Kapłan jest wielkim wychowawcą dzieci, młodzieży, kobiet, mężczyzn. Przez indywidualne kierownictwo, a także przez zarządzanie: „nauczajcie ich, aby zachowali wszystko, co wam nakazałem” [Mt 28, 20]. Oznacza „kierownika, rządcę dusz”, „pojedynczo i wspólnotowo”.

Powołany do uświęcania. Paweł musiał niszczyć, budować, poszerzać, uwalniać, wznosić ku Bogu, uświęcać.

Tak samo kapłan jest: „apostolem Jezusa Chrystusa, głosicielem Ewangelii, dopuszczającym do tajemnic Boga, sługą Chrystusa”.

On musi interweniować w przeznaczenie czasu; przygotowywać rozszerzanie i zgłębianie oraz pokojowe ustanawianie królestwa Jezusa Chrystusa.

Naczynie wybrane: pełne, przelewające się.

PA 7 c) „Objawię mu także, jak wiele będzie musiał wycierpieć z powodu mego imienia...”.

Dwa cierpienia: umartwienie „przyprawiać o śmierć” całego ja, umysłu, ciała, ducha...; cierpienie w apostołstwie: wewnątrz odrzucenie, na zewnątrz walki: przeciwko Szatanowi, ciału, światu.

Rachunek sumienia: „W bogatym domu nie znajdują się tylko naczynia złote”, jak Paweł, Leon, Franciszek, Alfons, Bosko itd.; „ale także srebrne”, zwyczajni pracownicy, lecz silni i wytrwali; „są też drewniane”, o małej wartości, z których mało się korzysta;

„są i gliniane” letni, leniwi, światowi; „jedne są szlachetne, a inne pospolite” [por. 2 Tm 2, 20].

DO J[EZUSA] MISTRZA

Zostałem wyciągnięty z nicości; podniesiony z gnoju; umiejscowiony pomiędzy książętami ludu chrześcijańskiego; uczyniony szafarzem Chrystusa i głosicielem, solą, światłem. W jakim celu:

Aby lepiej poznać mojego Boga: w Biblii, w Kościele nauczającym, w naturze.

*Aby lepiej wierzyć*⁶; aby pewnego dnia mieć głębszy ogłęd Boga; aby głosić ludom, „dla których macie być światłem jak gwiazdy na niebie” (Flp 2, 13)⁷.

[Aby] *lepiej służyć* Panu: w rzeczach odnoszących się do największej chwały Bożej, największej korzyści dla dusz, mających konsekwencje dla wieczności. Aby wypełnić wolę Bożą zewnętrznie objawioną. Aby prowadzić dusze do wypełnienia woli Bożej na ziemi w taki sposób, w jaki wypełnia się ona w niebie.

[Aby] *lepiej kochać*: utrwalić zjednoczenie ciągłe, wewnętrzne, odczuwane z Bogiem: modlić się więcej, lepiej, za wszystkich; kochać Pana całym sercem, ponad wszystko.

Rachunek sumienia. Widzę siebie gorszym od wielu kapłanów, od wielu zakonników, od wielu prostych chrześcijan, od wielu

⁶ W jednym z wydań, które ukazały się po pierwszej publikacji tego tekstu, ale mającej jeszcze formę maszynopisu, ks. Alberione własnoręcznie dopisał w tym miejscu pełny łaciński cytat, który przytaczamy: „Wszystko czyńcie bez narzekania i sprzeciwu, by nic wam nie można było zarzucić i abyście byli bez skazy, jako nie-naganne dzieci Boże wśród narodu zepsutego i przewrotnego. Bądźcie dla nich światłem jak gwiazdy na niebie” [Flp 2, 14-15].

⁷ To zdanie zaczerpnięte z *Listu do Filipian* mieści się w 2, 15, a nie 2, 13, jak je oznaczył ks. Alberione.

ludzi i być może od tych złych; „podobny do rzeźnych bydła” [Ps 49, 13], przynajmniej w wielu rzeczach.

Nawróć mnie, jak to uczyniłeś z Szawłem... Jestem bardziej pogrążony, ponieważ grzeszyłem po tym, jak Cię poznałem! Czuję, że wierzenie przeciwko ościeniowi jest trudne i bezużyteczne.

Poddaję się. Zmiłuj się nade mną, Maryjo: Różaniec, *Miserere*.

JMJP.

G.D.P.H.

3. „PAULUS APOSTOLUS”⁸

„To mnie... została dana ta łaska, aby poganom ogłosić Ewangelię o niepojętym bogactwie Chrystusa i ujawnić wszystkim, na czym polega spełnianie się tajemnicy ukrytej od wieków w Bogu, który wszystko stworzył. I oto teraz zwierzchności i władze na wyżynach niebieskich poznają przez Kościół wieloraką mądrość Bożą” (Ef 3, 8-10). PA
9

a) Apostolstwo jest kontynuacją dzieła Chrystusa. On był Apostołem: „apostół Boży i najwyższy kapłan” [por. Hbr 3, 1]; i dał Apostolstwo św. Pawłowi, Dwunastu, Kapłanom. Apostolstwo jest poświęceniem sił, aby zdobywać dla Jezusa Chrystusa (królestwa Bożego); aby budować Kościół, aby dawać Boga ludziom; a ludzi Bogu. PA
10

b) Apostoł wierzy, chce, działa. PA
11
Święty Paweł *wierzył*: „Bóg zechciał im oznajmić, jakie jest bogactwo tej chwały wśród narodów... Jest to sprawiedliwość Boga osiągnąta przez wiarę w Jezusa Chrystusa...” [por. Kol 1, 27; Rz 3, 22].

Chciał. „Dla słabych stałem się słaby... Dla wszystkich stałem się wszystkim... Apostoł z woli Jezusa Chrystusa” [por. 1 Kor 9, 22].

Działał. Misja najwyższa; pewny zwycięstwa; dla całego świata, aż do wyczerpania się.

Tak i ksiądz: niech ma wiarę żywą, niech jego pragnienie będzie poważne, nieustrudzone aż do śmierci.

⁸ Paweł Apostoł [Jezusa Chrystusa], por. Rz 1, 1; 1 Kor 1, 1; 2 Kor 1, 1.

Piękne i wielkie jest wykorzystanie całego siebie dla tak wielkich ideałów realizowanych wśród ludzi: „ci, którzy wielu prowadzili ku sprawiedliwości, będą jaśnieć jak gwiazdy po wieczne czasy” [Dn 12, 3].

PA 12 c) Pomoce: *serce* ludzkie, które z natury jest chrześcijańskie, dąży do prawdy, do cnoty, do pokoju;

wielki świat przyjął Ewangelię, ponieważ w żaden inny sposób nie mógł uzyskać pokoju i dobra; dziś okoliczności są takie same;

moc Boża: „w Bogu mieliśmy odwagę, aby głosić wam Ewangelię”;

Ewangelia, która jest rozwianiem każdej wątpliwości, wyzwoleniem z winy, cnotą i sakramentalium: „Słowo Boże jest bowiem żywe i skuteczne, ostrzejsze od każdego obosiecznego miecza. Przenika ono aż do rozdzielenia duszy i ducha, stawów i szpiku, rozsądza myśli i zna zamiary serca” [Hbr 4, 12]⁹.

Apostolstwo życia wewnętrznego jest pierwsze; potem:

apostolstwo cierpienia,
apostolstwo przykładu,
apostolstwo modlitwy,
apostolstwo wydawnicze,
apostolstwo dzieł.

Rachunek sumienia: Co będzie ze mną? W wielkim dniu?
– Rachunek sumienia.

Żal: Ofiaruję na wynagrodzenie moje upokorzenia, zasługi Jezusa Chrystusa, apostolstwo Maryi i świętych Apostołów i Kapłanów.

⁹ W tekście oryginalnym ks. Alberione błędnie przypisuje to zdanie do 1 Kor 2, 28.

DO J[EZUSA] MISTRZA

Adoruję Cię, o Mistrzu i Apostole Ojca; dziękuję Ci, że przyniosłeś nam z nieba Ewangelię i Twoją doktrynę, odsłaniając nam tajemnicę odkupienia chcianego przez Ojca. PA 13

Błogosławię Ci, że powołałeś mnie do apostołstwa, aby wszystkim głosić dobrą nowinę Twoich godnych podziwu bogactw. Bądź błogosławiony za otrzymane owoce! Lecz jakże bardzo boleję i niemalże pogrążam się i gubię za sprawą niezmiernego dobra, którego nie czyniłem... Do kogo udam się po pomoc, jeśli nie do Twojego Serca? I do Twojej i mojej Matki Maryi? Nie mam nikogo, tylko Ciebie... pokładam nadzieję tylko w Tobie... „nie ma w innym zbawienia” [Dz 4, 12].

Gdybym więcej *studiował* albo odczuwał wiarę jak Paweł, Alfons, Franciszek! Więcej wiary w Twoją pomoc.

Gdybym posiadał większą *gorliwość* o chwałę Bożą i o dusze; prawa Boże, wieczne zbawienie braci są to dobra niezmiernie... a ja? Ile chłodu!

Gdybym był bardziej *pokorny* i nigdy nie szukał samego siebie... bardziej *pilny* w przygotowaniu kazań... miał więcej zapału do modlitwy przed ich wygłoszeniem, bardziej dbały w wydawnictwach!

Apostolstwo wynagradza zgorszenia. Jest ich wiele; jak daleko sięgają ich konsekwencje, ja tego nie wiem... a więc? „Nigdy nie było końca w głoszeniu i w pisanii”. Mam na uwadze trzydziestu Doktorów Kościoła... podziwiam ich... ich wstawiennictwa przyzywam... naśladuję ich.

Różaniec, wezwania pisarzy¹⁰, *Miserere*.

¹⁰ Chodzi o *Wezwania pisarzy* zamieszczone w Modlitewniku Rodziny Świętego Pawła, które dziś noszą tytuł: *Litania o formację promotorów społecznego przekazu*.

JMJP.

G.D.P.H.

4. „*HOMO DEI*”¹¹

PA 14 „Jesteśmy Jego dziełem, stworzeni w Chrystusie Jezusie dla dobrych czynów, które Bóg dla nas przygotował, abyśmy zgodnie z nimi postępowali” (Ef 2, 10).

PA 15 a) „Jesteśmy Jego dziełem”; Kapłan jest nowym istnieniem, nadzwyczajnym; oprócz drugiego narodzenia „rodzi się na nowo”; jest on człowiekiem Bożym, ponieważ przekształcony i wzbogacony oraz złączony z Chrystusem w dziełach właściwych Bogu. Napelniony, przekształcony przez łaskę, przez Tego, który jest „bogaty w miłosierdzie”. Od prześladowcy do apostoła.

Każdy kapłan, godny swojej misji, jest cudem łaski. Rozkazuje grzechowi i Szatanowi; dysponuje łaskami i jest słuchany przez Boga; ludzie widzą w nim istotę ponadziemską; a kiedy wszystko jest już stracone, w nim jeszcze pokładają nadzieję. Święty charakter przekształcił aspiranta w istotę we wszystkim należącą do Boga, ponieważ uczynioną nowym „jego dziełem”.

PA 16 b) Zajmuje się rzeczami Bożymi, które jemu zostały powierzone:

Śpiewa Bogu: „Okolo północy Paweł i Sylas jeszcze się modlili i śpiewali Bogu” [Dz 16, 25]; Brewiarz jest *opus Dei*. Modlitwa księdza różni się od modlitwy prostego chrześcijanina.

Porusza ludzi, aby chwalili Boga: „Twoje imię będę głosił moim braciom”. Ksiądz jest piewcą i heroldem Boga.

Broni praw Boga i zanosí ludzi Bogu. Bez księdza adoruje się złotego cielca, Bachusa, Wenus... Taki był świat pogański przed

¹¹ Człowiek Boży, por. 1 Tm 6, 11.

chrześcijaństwem; taki jest tam, gdzie ksiądz milczy. Ksiądz jest Chrystusem-Bogiem; jeśli się oddala, wchodzi na to miejsce inne bóstwa, które są Szatanem pomiędzy ludźmi; zabrana łaska, w serce wchodzi Szatan.

Ksiądz: „Ukazałem ci się po to, aby cię uczynić sługą i świadkiem tego, co zobaczyłeś, i tego, co jeszcze ci objawię... Posyłam cię, abys otworzył im oczy, odwrócił ich od ciemności ku światłu, od władzy szatana do Boga. Aby przez wiarę we Mnie otrzymali odpuszczenie grzechów i dziedzictwo ze świętymi” (Dz 26, 16. 18).

c) Człowiek zaangażowany, mający obowiązki względem Boga. Jest *dla Boga*: „Wyznaczcie mi Barnabę i Szawła” [Dz 13, 2]. *Żyje dla Boga*, nie dla ciała, nie dla ludzkich interesów, nie dla zdobycia pozycji i zaszczytów... „Ty natomiast, człowieku Boży, uciekaj od tego” [1 Tm 6, 11]. Byłoby smutne, upokarzające, niszczące... „Ty, który głosisz: nie kradnij, kradniesz” [Rz 2, 21]. *Wyłącznie dla Boga*: „Ty natomiast, człowieku Boży, ubiegaj się o pobożność” [1 Tm 6, 11]; „nasza ojczyzna jest w niebie” [Flp 3, 20].

Być członkami rodziny Boga; nawracanie świata należy tylko do tego, kto naprawdę jest własnością Boga. Jest *beniaminem Boga*. Bóg go broni, pociesza, uświęca jako takiego. Jest zrenicą oka Boga. Żyje w pokoju, nawet jeśli świat jest wzburzony niczym fale morskie u jego stóp, jak Piotr na falach, podtrzymywany przez Chrystusa.

Ksiądz: „Jeśli żyjemy, żyjemy dla Pana; jeżeli umieramy, umieramy dla Pana. Czy więc żyjemy, czy umieramy, należymy do Pana” [por. Rz 14, 8].

Pan, który „uznał mnie za godnego zaufania i powierzył posługę: choć niegdyś byłem bluźniercą... doznałem jednak miłosierdzia” (por. 1 Tm 1, 12-13) – Tak więc: szlachetność, uznanie, pokora, odpowiedź na powołanie.

Do J[EZUSA] MISTRZA

PA 18 Twoje miłosierdzie jest nieskończone: nigdy nie potrafię go całkowicie zrozumieć. Bardziej niż przeniknąć, chcę je adorować. Jak to się stało, że wybrałeś na kapłana, człowieka Bożego, istotę tak mierną, tak wielkiego grzesznika, co do którego przewidywałeś, że zdradzi Twoje oczekiwania? To było tylko i wyłącznie Twoje miłosierdzie.

Jestem cudem Bożym! Twoje nieskończone miłosierdzie zaprowadziło mnie do kapłaństwa: „Dzięki łasce Bożej jestem tym, kim jestem” [1 Kor 15, 10]. Świecenia przekształciły Dwunastu; święcenia uczyniły mnie nowym istnieniem, Bogiem na ziemi.

Zostałem utożsamiony z Chrystusem: Jego sprawy są moimi; Jego intencje moimi; wypowiadam Jego słowa; moja doktryna jest Jego; moje życie jest życiem Chrystusa; wypełniam dzieła Chrystusa: albo lepiej, to Chrystus je pełni przeze mnie: „Kiedy Piotr chrzci, to On jest tym, który udziela chrztu... Kiedy chrzci Judasz, to On jest tym, który chrzci”¹².

Mam zobowiązania względem Boga: muszę żyć według Jezusa Chrystusa. Muszę zajmować się tylko tym, co dotyczy Jego czci: „Czy nie wiedzieliście, że muszę zajmować się tym, co należy do mojego Ojca?” [Łk 2, 49].

Przebacz mi tak wiele niegodności, trwonienie łaski, czasu.

Różaniec, Miserere.

¹² Św. Augustyn, *In Iohannis Evangelium*, VI, 7.

JMJP.

G.D.P.H.

5. „PRO HOMINIBUS CONSTITUTUS”¹³

„Każdy najwyższy kapłan, brany spośród ludzi, dla ludzi jest też ustanawiany w sprawach Bożych, aby składał dary i ofiary za grzechy” (Hbr 5, 1). PA 19

a) Pierwsze miejsce wśród urzędów zajmuje „składanie darów i ofiar za grzechy”; nie przepowiadanie czy organizowanie dzieł. PA 20

Urząd „w sprawach Bożych”; nie naukowiec, artysta, polityk, ale na pierwszym miejscu: „Ten, kto służy w wojsku, aby podobać się dowódcy, nie zajmuje się sprawami życia cywilnego” (2 Tm 2, 4).

Czcic, dziękować, wynagradzać Bogu przez Jezusa Hostię to jest powód i cel Mszy św.

Msza św. musi w życiu kapłana być na *pierwszym* miejscu; niech będzie w centrum dnia; spełnianie tej władzy, przez którą działa w niebie, w czyścicu, w całym Kościele, w świecie. Ona jest wieczystym „Chwałą na wysokości Bogu” i nieustannym „pokój ludziom dobrej woli”; niesie największą ulgę i najpewniejsze zbawienie ludzkości.

Inny urząd: kierowanie. O Jezusie zostało powiedziane: „Kiedy wyszedł na brzeg, ujrzał wielki tłum. Ulitował się nad nimi, ponieważ byli jak owce, które nie mają pasterza. I długo ich nauczał” (Mk 6, 34).

b) „Dla ludzi”, nie dla zdrowia fizycznego ani dla ludzkiej wiedzy itd., lecz dla ich relacji, potrzeb, obowiązków w odniesieniu do Boga, w odniesieniu do wieczności: „w sprawach Bożych”. PA 21

¹³ Ustanowiony dla ludzi.

To nie lud jest dla księdza; lecz ksiądz dla ludu. Straszny jest wyrok [św. Pawła]: „Wszyscy szukają własnych korzyści, a nie pilnują spraw Jezusa Chrystusa” [Flp 2, 21]. A on daje świadectwo o sobie: „Ja staram się podobać wszystkim we wszystkim, bo nie szukam pożytku dla siebie, ale dla wielu, aby byli zbawieni” [1 Kor 10, 33].

Przeciwności: są wskazania ascetyczne, personalistyczne prowadzące do tego, że żyje się dla siebie; ubezwłasnowolniający pesymizm, może za sprawą porażek; praca jednostronna.

Należy: być dla wszystkich; żyć w kontakcie z innymi; mieć na uwadze masy; mieć serce współczujące, dla grzeszników, dla ludzi współczesnych.

PA 22 c) Rozumieć ludzi i współodczuwać z ludźmi: „Nie takiego bowiem mamy najwyższego kapłana, który nie mógłby współczuć nam w słabościach. Przeciwnie, podobnie jak my doświadczył On wszystkiego – oprócz grzechu” (Hbr 4, 15).

Mieć uczucia podobne do uczuć Jezusa: „przyszedłem po to, aby dać zbawienie”.

Być pokornymi: „Potrafi on współczuć tym, którzy błędzą nieświadomie, gdyż i sam podlega słabości. Z tego też powodu musi składać ofiary za grzechy zarówno w imieniu ludu, jak i własnym” [Hbr 5, 2-3].

Pocieszać strapionych; podtrzymywać i bronić kuszonych i niewinnych; pozyskiwać grzeszników. Nigdy nie powalać na sposób faryzejski; lecz uzdrawiać jak Jezus: „Ja jestem zmartwychwstaniem i życiem” [J 11, 25].

Jezus „musiał we wszystkim upodobnić się do braci, aby stać się miłosiernym, a zarazem wiarygodnym wobec Boga najwyższym kapłanem, który zgładzi grzechy ludu. Skoro bowiem sam doświadczył pokusy, potrafi przyjść z pomocą kuszonym!” (Hbr 2, 17-18).

DO JEZUSA MISTRZA

Moja posługa za mocno skupiała się na działaniu, a była niewystarczająca w modlitwie. Za bardzo ufałem sobie, nie lękałem się niebezpieczeństw. Często to ja potrzebowałem korekty, bardziej niż inni. Często byłem słaby; także gwałtowny. Więcej prostoty, mniej przebiegłości. Bardziej dusze niż organizacja.

Ustanowiony dla wszystkich ludzi, nie zawsze miałem na uwadze wszystkie środki, przede wszystkim pokorę.

Jestem pewien powołania; lecz nie odpowiadałem tak, jak powinienem: nie miałem Twojego Serca, o Jezu, zawsze.

Boski Mistrzu, powinienem być jak Ty.

Boski Mistrzu, tylko Ty powinieneś się objawiać.

Boski Mistrzu, całe dobro jest Twoim.

Boski Mistrzu, jestem sługą nieużytecznym.

Boski Mistrzu, jestem sługą szkodliwym.

Boski Mistrzu, Tobie tylko cześć.

Boski Mistrzu, dla mnie cała pogarda.

Boski Mistrzu, daj mi przestrzeń na pokutę.

Boski Mistrzu, pomnóż pogardę dla mnie.

Boski Mistrzu, przyłącz mnie do swej męki.

Boski Mistrzu, niech cierpię tyle, ile trzeba za moje grzechy.

Boski Mistrzu, niech cierpię tyle, ile potrzeba za grzechy popełnione z mojego powodu.

Boski Mistrzu, niech cierpię, ile powinienem, aby wzrastało rzucone ziarno.

Boski Mistrzu, spraw, abym przez cierpienie i modlitwę wspomagał wszystkie duchowe dzieci.

Boski Mistrzu, spraw, abym będąc niczym, otrzymał wszystko przez Msze św.

Różaniec, *Miserere, Agnus Dei.*

JMJP.

G.D.P.H.

6. „PRAEDICATOR”¹⁴

PA 24 „Dla Ewangelii zostałem ustanowiony głosicielem” [2 Tm 1, 11].
 „Staraj się być przed Bogiem pracownikiem wypróbowanym, który nie przynosi wstydu i wiernie przekazuje słowo prawdy” [2 Tm 2, 15].

a) *Głosi słowo*; „głoś, naleyaj w porę i nie w porę, upominaj, karć i zachęcaj, nauczając prawdy z wielką cierpliwością” [2 Tm 4, 2].

./ Przepowiadanie; oficjalny obowiązek,

./ środek niezbędny i najskuteczniejszy,

.../ najbardziej dziś pilny: „Przyjdzie bowiem czas, że odrzucą zdrową naukę. Wybiorą sobie nauczycieli, aby słuchać tego, co miłe dla ucha. Odwrócą się od słuchania prawdy, a skłonią się ku baśniom” (2 Tm 4, 3-4). Tak więc „to jest mój obowiązek: biada mi, gdybym nie głosił Ewangelii!” [1 Kor 9, 16]. Chrześcijaństwo, powołania, obserwacja religijna... są to owoce przepowiadania, mniej więcej.

PA 25 b) *Sumienny dawca Bożej prawdy*.
 ./ przepowiadać dobrze *ilościowo*,
 przepowiadać dobrze *jakościowo*.
 .../ Przygotowanie przez studia, podejmujące tematykę Pisma Świętego, teologii, moralności, liturgii. Kazanie niech będzie święte; nie literatura, polityka itd.
 .../ Przepowiadanie *nasze*: poprzedzone przygotowaniem bezpośrednim.
 .../ Niech znajdzie się w nim dogmat, moralność, liturgia; ale nie każde kazanie musi obejmować wszystko.

¹⁴ Głosiciel.

...../ Niech będzie nowoczesne: niech wnika w idee słuchaczy w taki sposób, aby wychodzili po nim, mając nasze idee.

Niech odpowiada na potrzeby słuchaczy i będzie dostosowane do ich poziomu.

Niech będzie nadprzyrodzone w swoich motywach, sposobie, celu.

Niech kazanie stanowi jedność: jedność *strukturalną* (za przykładem św. Tomasza) i *organiczną*, rozwijając to, co stanowi punkt wyjścia (syn marnotrawny), oraz psychologiczną (Segneri¹⁵, Popielec).

Niech będzie przystępne w języku, wykładzie, umiarkowaniu.

c) Święty Paweł: bogaty w naturalne zdolności retoryczne; napełniony darami; zawsze taki sam i zawsze nowy; i zawsze ożywiany przez miłość Chrystusa: „Gdybym mówił językami ludzi i aniołów...” [1 Kor 13, 1]; „Cóż nas odłączy od miłości Chrystusa” [Rz 8, 35].

Bez szukania względów ludzkich: „czy ja zabiegam o względy ludzi?... Gdybym chciał się przypodobać ludziom, nie byłbym sługą Chrystusa!” (Ga 1, 10).

Bez rozdawania kwiatków i łudzenia duchów; lecz szukając prawdziwego dobra.

Bez irytowania się i bez zniechęcania: ponieważ wiele słowa Bożego pada na ziemię i nie przynosi owocu... lecz jest także Ten, który daje owoce.

Jest to posługa męcząca: „Idą z płaczem... lecz wracają z radością, niosąc swoje snopy” [Ps 126, 6].

„Znoszę to wszystko ze względu na wybranych, aby i oni osiągnęli zbawienie w Jezusie Chrystusie oraz wieczną chwałę” (2 Tm 2, 10).

¹⁵ PAOLO SEGNERI (1642-1694), włoski jezuita, wybitny kaznodzieja.

Zawsze chcę ulepszać moje kazania w ich jakości i ilości. Nie byłem robotnikiem niewzruszonym...¹⁶.

Przygotowywać przynajmniej streszczenie po tym, jak przez dłuższy czas przygotowywało się tekst w całości.

DO J[EZUSA] MISTRZA

PA 27 Nauczałeś niebiańskiej doktryny, z ufnością, z prostotą, wszystkich.

Posłałeś mnie, abym przepowiadał: jestem kapłanem.

Dałeś mi za opiekuna wielkiego kaznodzieję: św. Pawła.

Mojemu nauczaniu powierzyłeś dusze piękne: wybraną młodzież.

Wyposażyłeś mnie w różne, potężne środki: słowo, druk, kino, radio.

Czy dobrze pełniłem Twoje posłannictwo? Nie mogę powiedzieć, że tak, na zewnątrz. Wewnętrznie: nie zawsze wystarczająco się modliłem; nie zawsze była w tym wystarczająca miłość; może czasami brakuje mi stałości?

*Liber scriptus proferetur,
in quo totum continetur,
unde mundus judicetur*¹⁷.

Kiedy słuchacze będą stali przede mną w dniu ostatecznym, będą mogli powiedzieć, że nie zawsze poprzedzałem przykładem; że nie było wystarczającej pokory; że brakowało modlitwy, aby rzucone ziarno mogło zakiełkować: „*Quid sum miser tunc dicturus?*”.

Różaniec, *Miserere*.

¹⁶ Prawdopodobnie ks. Alberione chciał powiedzieć, że nie *zawsze* wyrażał się w sposób jasny.

¹⁷ Zacerpnięta z *Mszatu rzymskiego* sekwencja *Dies irae*, którą odmawiano w czasie Mszy św. za zmarłych.

JMJP.

G.D.P.H.

7. „MILES CHRISTI”¹⁸

„Znoś razem ze mną cierpienia jak dobry żołnierz Jezusa Chrystusa” (2 Tm 2, 3). „W końcu bądźcie mocni w Panu Jego potężną siłą. Włóżcie pełną zbroję Bożą, abyście zdołali przeciwstawić się zasadzkom diabła. Nie walczymy bowiem przeciw krwi i ciału, ale przeciwko zwierchnościom i władzom, przeciwko władcom tego świata ciemności, przeciwko złym duchom na wyżynach niebieskich. Dlatego nałóżcie pełną zbroję Bożą, abyście w dzień zły mogli stawić opór i ostali się dzięki pokonaniu wszelkich przeszkód. Stańcie więc i przepaszcie wasze biodra prawdą, załóżcie pancerz sprawiedliwości, a na nogi włóżcie gotowość głoszenia dobrej nowiny pokoju. Zawsze miejcie tarczę wiary, dzięki której będziecie mogli gasić wszelkie ogniste pociski Złego. Przyjmijcie też hełm zbawienia oraz miecz Ducha, którym jest słowo Boże” (Ef 6, 10-17).

PA
28

a) „Jest walka... przyjmijcie zbroję Bożą”: Jako ludzie, jako chrześcijanie, jako kapłani: trzy stany walki. „Syn Boży ukazał się po to, aby zniszczyć dzieła diabła” (1 J 3, 8).

PA
29

We wszystkich trzech stanach trzeba walczyć.

Najbardziej w stanie kapłańskim: nie jest możliwe życie bez walki: dziś jest ona również bardziej konieczna.

J[ezus] C[hrystus] musiał walczyć. Paweł musiał walczyć.

b) Broń nie jest cielesna, nie jest też czysto naturalna: przede wszystkim jest duchowa: wiara, modlitwa, miłość. Nie wystarczy wiedza, sztuka, partia, sport, siła...

PA
30

¹⁸ Żołnierz Chrystusa.

Potrzebne są:

./ „miecz Ducha, czyli słowo Boże”: siać słuszne idee, jasne, zawsze: przepowiadając, pisząc.

Walczący (szczególnie gdy jest to kapłan) niech trwa w prawdzie: szczerść; tylko walczyć z prawdziwym błędem i prawdziwymi wadami; zawsze należy mówić prawdę, z prostotą, wszędzie.

../ „Założcie pancierz sprawiedliwości”. Walczący niech będzie święty; nieposzlakowany; sprawiedliwy ze wszystkimi, także wobec przeciwników.

.../ „na nogi włóżcie gotowość głoszenia Dobrej Nowiny”. Nie drażliwość, zazdrość, względy ludzkie: ani pochwały, ani obelgi niech nie ugną kapłana.

PA 31 c) „Zawsze miejcie tarczę wiary”. Niech zawsze trwa przy jasnych naukach Kościoła; przy nauczaniu Ewangelii: po stronie prawdy i sprawiedliwości.

„Przyjmijcie też hełm zbawienia”. Hełm okrywa głowę: nigdy zniechęcające myśli.

„Przy każdej okazji módlcie się w Duchu, zanosząc prośby i błagania” [Ef 6, 18]. Jest to broń najpotężniejsza. Bez niej każdy trud okazuje się bezużyteczny; z nią każdy trud zapewnia Bożą interwencję.

Czy jestem pośród tchórzów? Czy pośród opornych?

Muszę być jak Paweł: „nawet jeśli przemówiłby anioł”... odwołuje się do Cezara...; pokonany w jednym miejscu, zaczyna od nowa w innym...

„Stoczyłem piękną walkę...” [2 Tm 4, 7].

DO J[EZUSA] MISTRZA

„Szczęśliwi, którzy są prześladowani za sprawiedliwość” (Mt 5, 10). PA

„Miłujcie waszych nieprzyjaciół i módlcie się za waszych prześladowców” (Mt 5, 44). 32

„Panie, opoko moja i schronienie moje, tarczo moja i moja twierdzo” (Ps 18, 3).

„Wystarczy ci mojej łaski” (2 Kor 12, 9).

„Nie bój się, mała trzódka, bo spodobało się waszemu Ojcu dać wam królestwo” (Łk 12, 32).

Broń duchowa jest przystosowana do każdego sukcesu: „Od Boga czerpie moc zdolną zniszczyć twierdze. Burzymy rozumowania i wszelkie przeszkody wznoszone przeciwko poznaniu Boga, a wszelką myśl bierzemy do niewoli, aby doprowadzić ją do posłuszeństwa Chrystusowi” (2 Kor 10, 4-5)¹⁹.

Zwycięzać siebie samego, w każdym momencie: przez zaciętą walkę przeciwko zmysłom.

Zwycięzać zło dobrem zasianym w przykładowym życiu, przepowiadaniu, cierpliwości.

Zwycięzać błąd modlitwą, nauką, licznymi wydaniami. „Bądźcie mocni w wierności i uległości” (por. Syr 45, 4).

Błogosław mi, Jezu.

Różaniec, *Miserere*.

¹⁹ Ks. Alberione podaje tu błędne odniesienie: II Kor V, 3.

JMJP.

G.D.P.H.

8. „SAPIENS ARCHITECTUS”²⁰

PA 33 „Jesteście Bożą rolą i budowlą Boga. Według danej mi łaski Boga, jako wprawny architekt położyłem fundament, a ktoś inny na nim buduje” (1 Kor 3, 9-10).

a) [Paweł] wybrał i dobrze wykorzystał teren. Korynt, miasto bardzo zepsute, wydało piękne owoce: ponieważ chrześcijaństwo jest życiem, działającym, przekształcającym, jednoczącym: tam, gdzie panowała Afrodyta²¹, pojawiły się pierwsze dziełnice. Wielu chrześcijan, i bardzo gorliwi; upodobanie Apostoła. Święty Paweł miał na celu masy.

Uprawiamy rolę, którą stanowią *wszyscy*, nie jakaś mała grupka czy jakaś uprzywilejowana dusza, jakiś sympatyczny młody człowiek.

PA 34 b) Dobrze wybrał materiały do konstrukcji:
 ./ Wielkie prawdy dogmatyczne.
 ../ Wyłożył je w sposób uporządkowany, przechodząc od tego, co proste, do trudniejszego, od tego, co znane, do nieznanego.
 .../ Dobrze utrwalił powód wiarygodności, którym jest Boski Autorytet; nie przekonania i rozum.
 ..../ Następnie wszczepił prawdziwe życie chrześcijańskie:
 dla jednostki,
 dla rodziny,
 dla społeczności.

²⁰ Mądry architekt.

²¹ Pogańska bogini czczona w korynckiej świątyni, w której służyło wiele kapłanek.

„Teraz więc trwają wiara, nadzieja i miłość – te trzy. Z nich zaś największa jest miłość!” (1 Kor 13, 13).

Myśli o sędzie i o wieczności dominują.

Pobożność jest dobrze rozumiana: wychodzi od obowiązków względem Boga i środka dla życia chrześcijańskiego w rodzinie, w społeczeństwie, prywatnie.

To znaczy:

„Pełna gotowości wola poświęcenia wszystkiego temu, co odnosi się do służby Bogu”.

Religia nie jest egocentryczna: „ziemski dobrobyt”.

[Religia] jest teocentryczna: „niech się dzieje wola Twoja”.

„Dlatego nie zniechęcamy się i chociaż nasz człowiek zewnętrzny niszczy, to nasz człowiek wewnętrzny odnawia się każdego dnia. Nasze obecne niewielkie i przemijające utrapienie prowadzi nas do niewysłowionej chwały wiecznej. Nie wpatrujemy się w to, co widzialne, ale w to, co niewidzialne. To bowiem, co widzialne, przemija, to natomiast, co niewidzialne, trwa wiecznie” (2 Kor 4, 16-18).

c) Święty Paweł ma jednolity styl: starożytne prawo skończyło swoją rolę; nowe udoskonala, wynosi na wyższy poziom jednostkę i społeczeństwo; Kościół jest Chrystusem, który kontynuuje dzieło aż do skończenia wieków; nie odrzucamy tego, co jest naturalne wśród obowiązków indywidualnych i społecznych, lecz wykonujemy je z nowym duchem. Należy prowadzić dusze i wspólnotę na starych zasadach, lepiej poznanych, odczuwanych, przeżywanych: na nich budować! Od katechumena do doskonałego chrześcijanina.

PA
35

Do J[EZUSA] MISTRZA

PA 36 Panie Jezu, jeśli nie zawsze mówiłem to, co podoba się Tobie, zniszcz to i napraw. Nie mam świadomości, że zblądziłem; lecz Ty wszystko widzisz i jesteś tym, który naprawia.

Boleję raczej, że nie wyjaśniałem jaśniej, z łagodną stanowczością, poprzedzając przykładem. Ty jesteś Drogą, Prawdą, Życiem: niech bardziej to odczuję, abym mógł sprawiać, by lepiej było to odczuwane. Nie liczne duchowości, lecz ta, którą Ty objawiłeś.

Obyśmy wszyscy szli za Tobą, o Jezu-Prawdo, oddając cześć i zgłębiając dogmaty!

Obyśmy wszyscy szli za Tobą, o Jezu-Drogo, czcząc i praktykując Twoje zasady, przykłady, rady!

Obyśmy wszyscy szli za Tobą i żyli Tobą, o Jezu-Życie, praktykując zjednoczenie z Tobą! Abyśmy byli latoroślami żyjącymi dzięki Tobie – Winny Krzewie: wszczępieni w Ciebie przez sakramenty, sakramentalia i modlitwę.

W ten sposób będę budowniczym mnie samego; i budowniczym dusz, w których chcesz żyć: „Ja w was, wy we Mnie”.

Różaniec, *Miserere*.

JMJP.

G.D.P.H.

9. „CONFIGURATUS MORTI EJUS”²²

Krzyż „najwyższa mądrość i potęga Boga” [por. 1 Kor 1, 24-25]: nie tylko jako *causa meritoria*²³ naszego zbawienia; lecz również jako *causa exemplaris*²⁴: „podobnym do Niego w Jego śmierci” (Flp 3, 10). PA 37

a) *Chrzest* jest śmiercią i zmartwychwstaniem: „Pogrzebani z Nim przez chrzest, w Nim zostaliście też wskrzeszeni przez wiarę w moc Boga, który wskrzesił Go z martwych” (Kol 2, 12). PA 38

Profesja [zakonna] jest śmiercią bardziej kompletną: „umarliście i wasze życie zostało ukryte z Chrystusem w Bogu” (Kol 3, 3).

Święcenia kapłańskie są uroczystym pogrzebem i aktem śmierci młodzieńca, który nie żyje już od jakiegoś czasu: „Tak i wy uważajcie siebie za umarłych dla grzechu, żyjących zaś dla Boga w Chrystusie Jezusie (Rz 6, 11-12). To znaczy: odrzuca się grzech i życie czysto naturalne: ponieważ żyje się życiem chrześcijańskim, życiem zakonnym, życiem kapłańskim.

b) Święty Paweł w godzinie Damaszku umarł dla całej swojej przeszłości pełnej winy, błędów, wrogości, faryzeizmu, i dla tego wszystkiego, co go wiązało z ziemią: więzów krwi, tradycji plemiennej, przyszłości ziemskiej, życiowych planów. „Obrzezany ósmego dnia, z narodu izraelskiego, z plemienia Beniamina, Hebrajczyk z Hebrajczyków. W stosunku do Prawa – faryzeusz, co do gorliwości – prześladowca Kościoła, a jeśli chodzi PA 39

²² Podobny do Niego w śmierci.

²³ Przyczyna zasługująca.

²⁴ Przyczyna wzorcza.

o sprawiedliwość opartą na Prawie – nic mi nie można zarzucić” (Flp 3, 5-6): oto stary człowiek, który umarł pod Damazkiem. I oto jak on został całkowicie pogrzebany, jak głęboko, aby nie próbował się podnieść: „Jednak ze względu na Chrystusa uznaję za bezwartościowe wszystko, co przynosiło mi zysk. I naprawdę uważam, że *to wszystko jest bezwartościowe* w porównaniu z bezcennym darem poznania Jezusa Chrystusa, mojego Pana” (Flp 3, 7-8).

Pogrzebał to, co ofiarował mu świat: siłę, znaczenie, wpływy: gardząc: podejrzeniami, wyśmianiem, prześladowaniami, obelgami.

Zostawił wszelkie roszczenia, zapomniał o potrzebach... Uczynił się obojętnym na pochwały i na wyzwiska: „Dla mnie jednak jest najmniej ważne, czy będę osądzony przez was, czy przez jakikolwiek trybunał ludzki. Sam siebie też nie osądzam: niczego wprawdzie w sobie nie dostrzegam, ale to mnie nie usprawiedliwia. Pan jest moim sędzią” (1 Kor 4, 3-4). Bez mienia, bez ludzkiego wsparcia, bez fizycznej żywotności, bez próby zachowania czegokolwiek dla siebie, nawet i życia, będzie pracował dla wszystkich, zawsze, aż do śmierci; której stawia wyzwanie: „Gdzież jest, o śmierci, twoje zwycięstwo?” [1 Kor 15, 55].

Także ona jest zyskiem: „Życie zmienia się, ale się nie kończy”.

PA 40 c) Habit wskazuje na nas jako na umarłych dla wszystkich: w sprawowanych funkcjach objawiamy Jezusa Chrystusa: „człowieka Bożego”; umarł człowiek *ziemski*, żyje człowiek duchowy.

Niewierzący uważają księdza za: szalonego marzyciela, fanatyka, człowieka ciemności, człowieka pełnego ambicji, za takiego, który sam się zadarcza: kogoś, kto jest sfrustrowany życiem i chodzi wkoło, żeby psuć życie bliźnim: „wydawało się nam, że żył w obłądzeniu i umarł w pogardzie” (Mdr 5, 4).

Kapłan nie może tylko *wydawać się* umarłym; *musi nim być!*

Czy jestem takim? „Nadchodzi władca tego świata, który nie ma nic wspólnego ze Mną” (J 14, 30).

DO J[EZUSA] MISTRZA

„Umarłych z powodów występków, przywrócił nas do życia z Chrystusem” (Ef 2, 5). *Żadnego grzechu* więc w kapłanie: ani śmiertelnego, ani powszedniego; żadnej zgody na zło. „Niech więc grzech nie króluje w waszym śmiertelnym ciele, poddając was swoim pożądliwościom. Nie oddawajcie swego ciała grzechowi jako oręż niesprawiedliwości, ale oddawajcie siebie samych Bogu jako oręż sprawiedliwości” (Rz 6, 12-13). Muszę rozgrzeszać, egzorcyzmować, wyrzucać przy pomocy każdego środka grzech także z innych. Będę mógł to czynić, jeśli będzie we mnie nienawiść do grzechu, taka, jaką nienawidzi go Jezus Chrystus: „Któż z was może mi dowieść, że popełniam grzech?” [J 8, 46].

Zabić *pociąg*, skłonność do winy: „Skoro umarliśmy dla grzechu, jakże moglibyśmy nadal w nim żyć?” (Rz 6, 2). Skłonność do grzechu nie umiera śmiercią nagłą, lecz śmiercią powolną, codzienną. Wszyscy jesteśmy ludźmi, także ja kapłan, który spotyka liczniejsze i groźniejsze niebezpieczeństwa.

Święty Paweł pisze o sobie, po śmierci pod Damazkiem: „Wiem przecież, że we mnie – to jest w moim ciele – nie mieszka dobro, ponieważ w mojej mocy jest pragnienie dobra, ale nie jego wykonanie. Nie czynię bowiem dobra, którego chcę, ale czynię zło, którego nie chcę. A jeśli robię to, czego nie chcę, już nie ja to robię, ale mieszkający we mnie grzech... W głębi serca prawo Boga napędza mnie radością. Widzę jednak w sobie inne prawo, sprzeciwiające się prawu mojego umysłu i zagarniające mnie w niewolę grzechu, który mieszka we mnie. Jestem nieszczęsnym człowiekiem! Kto mnie wyzwoli z ciała śmierci?” (Rz 7, 18-20. 22-24).

Czuję to, o Jezule! Nie roszczę sobie pretensji, żeby tego nie odczuwać; ale proszę, abym się nie poddawał dzięki Twojej łasce; która jest wystarczająca: „wystarczy ci [*sufficit*] mojej łaski” [2 Kor 12, 9].

Różaniec, *Miserere*.

JMJP.

G.D.P.H.

10. „UT SEQUAMINI VESTIGIA EJUS”²⁵

PA 42 „Żadne karcenie początkowo nie wydaje się przyjemne, lecz jest bolesne. Później jednak pięknie owocuje w wychowankach pokojem i sprawiedliwością” (Hbr 12, 11).

PA 43 a) Bóle Zbawiciela i męki wiernego Kapłana pozostają we wzajemnej relacji: zjednoczeni w misji są tak samo zjednoczeni w jej doświadczeniach i cierpieniach: odkupić świat: „przez krzyż i mękę swoją świat odkupić raczył”²⁶. Każdy wierny kapłan towarzyszy Jezusowi na Kalwarii.

Ale później również w chwale: „jesteście uczestnikami cierpień, ale też i pocieszenia” (2 Kor 1, 7).

PA 44 b) „Podjął mękę za bramą miasta” [Hbr 13, 12]: w miejscu przeklętym, wyrzucony na zewnątrz, niegodny ludzkiej społeczności; wywleczony na zewnątrz, odosobniony.

Wyrzekli się Go *wszyscy*, uczeni, możni, społeczność kapłańska, lud.

Obrzucony oskarżeniami: poważniejszymi niż zarzut nieuczciwości.

Dręczony wszelkimi męczarniami: wewnętrznymi i zewnętrznymi. Także Ojciec milczy.

Kończy w najbardziej haniebną mękę: „Wykonało się” [J 19, 30].

Po wyszukanych karach, *tylko* dla niego jako dla zbrodniarza wyjątkowego: ciernie, trzy trybunały; uznany za niewinnego i skazany; skazany z wyprzedzeniem, ponieważ działał wiele

²⁵ Abyście szli Jego śladami (por. 1 P 2, 21).

²⁶ To wezwanie jest odmawiane przy każdej stacji Drogi krzyżowej.

cudów; z zazdrości; z wielkim lękiem, że zmartwychwstanie... Wziął bowiem na siebie grzechy *wszystkich* ludzi wobec Ojca.

Tak dzieje się z kapłanem, jeśli jest godzien swojego imienia: musi być wyrzucony przez wszystkich: „podjął mękę za bramą miasta”. Przeciwno niemu wszyscy; a mimo wszystko ma przekonanie, że musi znieść to za siebie i za swój lud.

Ukrzyżowany, tak wzgardzony, jest naszym wzorem: bycie przez wszystkich przeklinanym jest zaszczytem dla świętego księdza. Należy lękać się oklasków świata: „Jesteście szczęśliwi, gdy was znieważają, prześladowają i oczerniają...” (Mt 5, 11). Jezus Chrystus zawieszony tam, poza miastem, był Drogą, Prawdą, Życiem... A ci, którzy zostali w mieście? Kłamstwem, wadą, degeneracją... Prześladowani? Jest to często zaszczyt i mundur dobrego księdza: „Jeśli świat was nienawidzi, to wiedźcie, że Mnie wcześniej znienawidził niż was. Gdybyście byli ze świata, świat kochałby to, co do niego należy. Wy jednak nie jesteście ze świata, gdyż wybrałem was z tego świata dla siebie. Dlatego świat was nienawidzi” (J 15, 18-19).

c) Jest także tarczą, siłą, zabezpieczeniem bycia odrzuconym przez świat. To stawia nas w stanie wyrzeczenia, gorliwości, czystości, prawości, miłości prawdziwej do Boga, dystansu. Obejmując z radością krzyż Chrystusa, jesteśmy uzbrojeni do walki z nieprzyjaciółmi; definitywnie kierujemy się na Boga, stajemy się ludźmi potężnymi w modlitwie; żyjemy radością, która zapowiada niebo; rodzi się nowa siła w kapłanie; powtarza się: „Teraz dokonuje się sąd nad tym światem. Teraz zostanie usunięty władca tego świata” (J 12, 31). Dokonuje się w kapłanie to, o czym Paweł pisze, odnosząc się do Jezusa: „Uniżył siebie samego, stając się posłusznym aż do śmierci, i to śmierci na krzyżu. Dlatego Bóg go wywyższył i obdarzył Go imieniem, które jest ponad wszelkie imię, aby na imię Jezusa zgięło się każde kolano istot niebieskich i ziemskich, i podziemnych, i aby

PA
45

wszelki język wyznał, że Jezus Chrystus jest Panem na chwałę Boga Ojca” (Flp 2, 8-11).

DO J[EZUSA] M[ISTRZA]

PA 46 Medytuję nad trzema punktami do praktykowania: „wyjdźmy poza obóz” [Hbr 13, 13].

1) Jest to droga kapłańska: „Zbliźmy się więc do Niego ze szczerym sercem i pełnym zaufaniem, skoro jesteśmy oczyszczeni ze złych skłonności serc i obmyci na ciele czystą wodą. Trzymajmy się niewzruszenie wyznawanej nadziei, gdyż wierny jest dawca obietnicy! Bądźmy wzajemnie za siebie odpowiedzialni, dążąc do gorliwej miłości i dobrych uczynków. Nie zaniedbujmy wspólnych zgromadzeń, jak się to stało zwyczajem niektórych. Natomiast zachęcajmy się wzajemnie, im bardziej widzimy, że zbliża się Dzień Pana” (Hbr 10, 22-25).

2) Święty Paweł cytuje, jako przykłady, heroicznym kapłanów i proroków: „Przez wiarę pokonali oni królestwa, dokonali dzieł sprawiedliwości, doczekali się spełnienia obietnic, zamknęli lwom paszcze... Jeszcze inni doświadczyli szyderstw, chłosty, kajdan i więzienia. Kamienowano ich, przeżynano piłą, ścinano mieczem. Tułali się w skórach owczych i kozich, cierpieli ucisk, niedostatek, poniewierkę. Świat nie był ich godny. Błądzili po miejscach pustynnych, po górach, jaskiniach i rozpadlinach ziemi” (Hbr 11, 33. 36-38). Błaskiem tych heroicznym kapłanów zawsze jaśniał Kościół; i chlubi się nimi, tak jak znajduje chwałę w ranach Chrystusa.

3) Naprzód z ufnością! „Skoro więc mamy wokół siebie tak wspaniały zastęp świadków, zrzućmy z siebie wszystko, co nam

przeszkadza, i grzech, który tak łatwo przylega! Wytrwale biegnijmy w wyznaczonych nam zawodach! Wpatrujmy się w Jezusa, który jest dawcą naszej wiary i jej celem. On zamiast należytą Mu radości wołał przyjąć krzyż, nie bojąc się jego hańby. Teraz zasiada po prawej stronie tronu Boga. Rozważcie więc dobrze, jak wielkiej wrogości doznał On ze strony grzeszników, abyście nie upadli na duchu, ulegając zniechęceniu. Jeszcze bowiem nie stawiliście oporu grzechowi, walcząc aż do krwi!” (Hbr 12, 1-4).

Różaniec, *Miserere*.

JMJP.

G.D.P.H.

11. „SEMPITERNUM HABET SACERDOTIUM”²⁷

PA 47 a) Istnienie, moc i wartość naszego kapłaństwa zależą od Kapłaństwa Jezusa Chrystusa.

Mając zastosować w czasie i przestrzeni owoce swojej ofiary J[ezus] C[hrystus] wybrał sobie narzędzia, które użyczają mu rąk, języka, intencji: On ich przyjmuje, wchłania i działa przez nich. To celebrujący kapłani są tymi, którzy czynią obecną wszędzie ofiarę, mieszkanie Chrystusa wśród ludzi, i przypieczęturowują, spełniając ją, zjednoczenie dusz z Nim: tak jak radca prawny, który asystuje przy zawieraniu umowy, załatwia sprawę, podpisuje w imieniu tego, kto go posłał i upoważnił i bierze odpowiedzialność za ten akt, ze wszystkimi konsekwencjami, które z niego wynikają. Kto pełni godnie i jest wraz z Nim dobrym kapłanem, będzie z wielkim Kapłanem w wieczności: „Ojcze, pragnę, aby tam, gdzie Ja jestem, byli ze Mną moi słudzy” [por. J 17, 24].

PA 48 b) Kapłani następują po sobie; tak jak zmieniają się partykuły w tabernakulum; lecz Kapłan Chrystus pozostaje na wieki. „Tamci kapłani musieli być liczni, bo śmierć nie pozwalała im trwać. Ten zaś, przez to, że trwa na wieki, ma kapłaństwo nieprzemijające. Toteż na zawsze może zbawiać tych, którzy zbliżają się do Boga (Hbr 7, 23-25). Albo także jeszcze jaśniej: „Ten zaś, po złożeniu jednej ofiary za grzechy, na zawsze zasiadł po prawej stronie Boga, czekając odtąd, aż On położy Jego wrogów jako podnózek pod Jego stopy. Przez tę jedną ofiarę uczynił bowiem na zawsze doskonałymi tych, którzy dostępują uświęcenia” (Hbr 10, 12-14).

²⁷ Ma kapłaństwo nieprzemijające (por. Hbr 7, 24).

Nasze istnienie kapłańskie jest istnieniem zjednoczonym z Nim: cała i jedyna siła, władza i łaska są w najwyższym kapłanie naszej religii: która nie ma ani innej ofiary, ani innego najwyższego kapłana.

Stąd też uczmy się cnót kapłańskich; mając być z Nim jednym kapłaństwem: bojaźni Bożej, żalu za grzechy, pokory, a przede wszystkim miłości Boga: „umiłował mnie i samego siebie wydał za mnie” [Ga 2, 20].

c) Ukrzyżowany jest również nadzieją i umocnieniem kapłana: „Każdy bowiem najwyższy kapłan *brany jest spośród ludzi*”, czyli tym bardziej dla kapłana! „aby składał *dary i ofiary za grzechy*” [Hbr 5, 1]; szczególnie kapłana. Zatem ufam: „Jeśli bowiem krew kozłów i wołów oraz popiół z krowy sypany na nieczystych uświęcają ich przez oczyszczenie ciała, to o ile bardziej krew Chrystusa, który przez Ducha wiecznego sam siebie złożył jako nieskalaną ofiarę Bogu, oczyści nasze sumienia z martwych uczynków, abyśmy mogli służyć Bogu żywemu” [Hbr 9, 13-14]. Nasza niegodność przy ołtarzu powala nas na ziemię: lecz krew Jezusa, który ofiaruje się Ojcu, daje nam pewną ufność. On sam siebie ofiaruje w Transsubstancjacji²⁸: „która za was będzie wylana na odpuszczenie grzechów”: „oczyści nasze sumienia z martwych uczynków”: „za mnie kapłana!”. Ciężar znika wraz z Przeistoczeniem.

PA
49

W każdej Mszy św. wynagradzamy: za nasze grzechy osobiste; za grzechy popełnione z naszej winy przez innych; dla powstrzymania konsekwencji dawanych zgorszeń; za grzechy ludu. W każdej Mszy św. uspokaja się Bożą Sprawiedliwość.

²⁸ Chodzi o dokonującą się w momencie konsekracji mszalne zmiany substancji: wino staje się Krwią Chrystusa.

DO J[EZUSA] MISTRZA

PA 50 Twoje Kapłaństwo jest moją pewnością: modłę się, działam w Tobie, przez Ciebie, z Tobą. Wszystko staje się skuteczne i owocne, ponieważ czerpię siłę od Ciebie, który „został wysłuchany dzięki swej uległości” [Hbr 5, 7].

Ufam, że mi przekazujesz ducha, „abyśmy mogli służyć Bogu żywemu” (Hbr 9, 14), zgodnie z celem, dla którego złożyłeś się w ofierze i ofiarujesz się na ołtarzach: stawać się zawsze lepszym sługą Ojca: przyjmować łaski osobiste i dla wspólnoty.

Wiem, że Ty, najwyższy Kapłanie, rozumiesz wszystkie potrzeby tego ubogiego kapłana: „Nie takiego bowiem mamy najwyższego kapłana, który nie mógłby współczuć nam w słabościach. Przeciwnie, podobnie jak my doświadczył On wszystkiego – oprócz grzechu” [Hbr 4, 15]. Wisząc na krzyżu rozumiał i współczuł Apostołom, szczególnie Piotrowi. „Śmiało więc zbliżył się do tronu łaski, aby otrzymać miłosierdzie i znaleźć łaskę w stosownej chwili” (Hbr 4, 16).

I oprócz życia Ty, Jezu Kapłanie, ukazujesz mi radosny koniec każdego trudu i męki: „dostrzegamy Jezusa ukoronowanego chwałą i czcią dzięki śmiertelnym cierpieniom” (Hbr 2, 9).

„Najwyższy kapłan na wieki”. „Czekając odtąd, aż On położy Jego wrogów jako podnózek pod Jego stopy”. „Mamy więc pewność, bracia, że wejdziemy do miejsca świętego dzięki krwi Jezusa. On otworzył dla nas nową, życiodajną drogę przez zasłonę, którą jest Jego ciało, On jest wielkim kapłanem nad domem Bożym. Zbliżył się więc do Niego ze szczerym sercem i pełnym zaufaniem” (Hbr 10, 19-22).

Różaniec, *Miserere*.

JMJP.

G.D.P.H.

12. „ARMA INIQUITATIS PECCATO”²⁹

„Sami doskonale wiecie, że Dzień Pana przyjdzie jak złodziej w nocy. Kiedy powiedzą: „pokój i bezpieczeństwo”, wtedy dosięgnie ich zagłada, tak nagle jak bóle kobietę przed porodem, i na pewno się nie uratują” (1 Tes 5, 2-3).

a) Kapłan, bardziej niż ktokolwiek inny, musi niszczyć grzech, także u korzenia, ponieważ: Powinien lękać się najstraszniejszego piekła: „Czemu, moczarszu chełpisz się złem? Wolisz zło bardziej niż dobro, kłamstwo bardziej niż słowa prawdy... Dlatego zniszczy cię Bóg na zawsze, wyrwie cię i wyrzuci z namiotu, wykorzeni z ziemi żyjących” (Ps 52, 3. 5. 7).

Wielka szkoda dla dusz, która pozbawia niezmiernych łask; kto pozwala, aby zabrakło zapału i życia, przestaje być solą, światłem, miastem położonym na górze, aby stać się „czterodniowym trupem, który już cuchnie” [por. J 11, 39].

b)³⁰ Śmierć następuje przez umartwienie (= uczynienie umarłym, zabicie): „Zadajcie więc śmierć temu, co ziemskie w ciele: nierządowi, nieczystości, namiętności, złym pragnieniom i chciwości, która jest bałwochwalstwem” (Kol 3, 5). Oznacza to niedopuszczenie, aby władze ciała i duszy stały się „orężem nieczystości i grzechu”: umysł, serce, oczy, uszy, język, gardło, ręce, nogi, dotyk; niezależnie od nieskończonych pretekstów, pokus, zachęt.

²⁹ Oręż niesprawiedliwości dla grzechu (por. Rz 6, 13).

³⁰ W tekście oryginalnym punkt b) był oznaczony jako c). To samo miało miejsce w nr 63.

Oznacza to: ciągle czuwanie; odrzucanie pierwszych porużeń; ucieczkę od okazji: pycha, ciekawość, zmysłowość, łakomstwo, lenistwo.

Oznacza to: odkrycie nieprzyjaciół w kryjówce, zaatakowanie ich, przyjmując ofiary, aby „ja” zostało poddane duchowi.

Ponadto: zabrać wszystek nadmiar sił człowiekowi naturalnemu, grzesznemu.

Są rzeczy, które skłaniają do działania człowieka naturalnego: szacunek, władza, sukces, sława, zysk, przyjemność, rodzina, zaspokojenia: zatem Bóg, tylko Bóg, niech będzie gwiazdą polarną w działaniu.

Ludzie szukają wielu rzeczy: rozrywek, wygodnictwa, sprzętów, szacunku, aureoli cnotliwych, zamożności. „Owszem, pobożność jest wielkim zyskiem, ale musi łączyć się z umiarkowaniem! Bo niczego na ten świat nie przynieśliśmy i niczego nie możemy z niego zabrać” (1 Tm 6, 6-7).

Nie wolno szukać dobrobytu ani ludzkiej łaskowości, nawet wśród rodziny.

PA 54 c) Opinia ludzka niech nas nie nęci; ani niech nas nie uziemia: chwała i pochlebstwo niech nas odrzuca; porażka, wyśmianie, pogarda oszczerstwa niech nas nie powalają: tylko Bogu chcemy się podobać. Prześladowania, kłopoty, śmierć nie mogą odebrać zasług, ani Boga: „Kto nas oddzieli od miłości Chrystusa? Nie-szczęście czy ucisk, prześladowanie czy głód, nagość, niebezpieczeństwo czy miecz? Jak to jest napisane: Z powodu Ciebie zabijają nas cały dzień, uważają nas za owce przeznaczone na rzeź. A w tym wszystkim odnosimy wielkie zwycięstwo dzięki Temu, który nas umiłował” (Rz 8, 35-37).

Kapłan, musząc pracować publicznie, jest szczególnie narażony na to, że będzie zwracał uwagę na szacunek i opinię ludzi.

DO JEZUSA MISTRZA

„Zrzućcie z siebie starego człowieka wraz z jego czynami” (Kol 3, 9). Tę Bożą wyższość, tę wolność od naturalnych skłonności otrzymuje się poprzez stałą i mozolną pracę: wyrываяc starremu człowiekowi, kawałek po kawałku, to co posiada i czego pragnie. „Zaprzij się samego siebie”, „weź swój krzyż”, „naśladowaj mnie” [Mt16, 24] to są trzy podstawowe kroki: stawiać je każdego dnia!

Przekształcajmy naturę. Wstawiajmy tam nadprzyrodzoność, człowieka nowego.

Pytajmy się o *intencje*: Dlaczego zająć się tą rzeczą? Dlaczego wyjść? Dlaczego ta rozmowa? Dlaczego wolisz tę osobę? Aby bardziej podobać się Bogu? Czy dlatego, że to podoba się tobie?

Pytajmy się o nasze *rozmowy i sądy*. Dlaczego osądzasz tak swojego kolegę, brata, inicjatywę, kazanie? Dlaczego coś promujesz albo stawiasz przeszkody? Ponieważ chodzi tu o cześć Boga? Czy o twój interes, cześć, pomysłowość?

Pytajmy o *dyspozycje* duchowe: Dlaczego jestem smutny? Z powodu krytyki, porażki? Trudności uderzają w chwałę Boga? Czy dlatego, że twoja miłość własna została zraniona? Dlaczego jesteś dziś wesół? Czy jesteś usatysfakcjonowany z ludzkiego punktu widzenia? Czy dlatego, że chwała Boża zyskała?

Czy jestem umarły w moim „ja”? Czy żyję bardziej niż kiedykolwiek pod pogrzebowym przybraniem? Także pod ornatem i stulą?

Powiniennem więc wyprostować intencje, dyspozycje, sądy. Nic czysto ludzkiego; wszystko przeniknięte nadprzyrodzonością. „Żyje we mnie Chrystus!” [Ga 2, 20]; „ducha mocnego odnów w moim wnętrzu” [Ps 51, 12].

Różaniec, *Miserere*.

PA
55

JMJP.

G.D.P.H.

13. „VIVENTES DEO IN C[HRISTO] J[ESU]”³¹

PA 56 „Oddawajcie samych siebie Bogu jako ci, którzy powstali z martwych; a swoje ciała oddajcie Bogu jako oręż sprawiedliwości” (Rz 6, 13).

PA 57 a) Umarli dla grzechu, „wasze życie zostało ukryte z Chrystusem w Bogu” [Kol 3, 3]. Jest to nowe życie, ale wewnętrzne; ale lepsze życie to nadprzyrodzone; to jest Chrystus, który żyje w nas; żyje człowiek duchowy.

Święty Paweł umarł całkowicie w godzinie Damaszku; lecz powstał ze chrztu inny człowiek: nowy Chrystus.

Wychodzi nowy człowiek ze chrztu: chrześcijanin.

Wychodzi nowy człowiek z profesji [ze słubów]: zakonnik.

Wychodzi nowy człowiek ze święceń: kapłan.

PA 58 b) Nowe życie kapłańskie jest w pełni aktywne: mózg, wyobrażenie, aspiracje, słowo, postępowanie, *profesja* jest tą Jezusa Chrystusa Kapłana.

Jest przemieniony, jest niebiański, jest piewą rzeczy wiecznych: „Jeśli więc zostaliście wskrzeszeni z Chrystusem, szukajcie tego, co w górze, gdzie Chrystus zasiada po prawej stronie Boga. Rozmyślajcie o tym, co przewyższa rzeczy ziemskie” (Kol 3, 1-2). Sprawy Boże są jego sprawami; myśli J[ezusa] C[hry-stusa] jego myślami; czuje z Chrystusem; mówi jak Chrystus; jego życie powtarza życie Jezusa Chrystusa.

Jest to jednak życie, które się rozwija, ożywia, wzrasta za sprawą *ciągłej troski*. „Okryjcie się nowym człowiekiem, wciąż

³¹ Żyjący dla Boga w Jezusie Chrystusie.

odnawiającym się, aż do poznania Tego, który go stworzył na swój obraz” (Kol 3, 10).

Po pierwsze: żeby żył z daleka od świata, aby się ustrzec wszelkiego osłabienia: „Wy nie jesteście ze świata” [J 15, 19]. Świat jest pozbawiony Chrystusa i Boga.

Po drugie: niech żywi się Chrystusem: karmiąc Nim *umysł*: „Niech zamieszka w was bogactwo nauki Chrystusa: pouczajcie z całą mądrością i napominajcie się wzajemnie przez psalmy, hymny, natchnione pieśni” (Kol 3, 16). Karmiąc Nim *ducha*: życie eucharystyczne; komunikując się z Jezusem: bardzo często w ciągu dnia przez nawiedzenia, Komunie duchowe, odnawiane zjednoczenie także przy pomocy środków zewnętrznych.

Karmiąc Nim *serce*: „Jakże miłe są mieszkania Twoje, Panie Zastępów. Wzdycham i omdleam z tęsknoty do dziedzińców Pana; serce moje i ciało wołają radośnie do Boga żywego. Nawet wróbel znajduje sobie dom, a jaskółka gniazdo, gdzie złoży swe pisklęta, przy ołtarzach Twoich, Panie Zastępów, Królu mój i Boże mój!” (Ps 84, 2-4)³².

Kapłan stanie się prawdziwym Dawcą życia, w ten sposób zawsze będzie niósł ducha, którym się karmił. On wyleje to, czym napełnione jest jego serce, na dusze.

PA
59

DO J[EZUSA] MISTRZA

Umarł, aby dać mi życie: „Ja jestem zmartwychwstaniem i życiem” [J 11, 25].

PA
60

Moja posługa będzie skuteczna proporcjonalnie do mojego życia duchowego. Wszyscy to czują, że od człowieka Bożego powinni się uczyć. To coś nieuchwytnego, coś Bożego, co przebija z jego osoby, rozumowanie, życie proste, pobożne, skupione,

³² W tekście oryginalnym ks. Alberione błędnie przypisuje ten tekst do Psalmu 86.

robi wrażenie: ludzie dostrzegają to „coś Bożego”; czują, że znajdują się w obecności czegoś większego. Jest to człowiek zmartwychwstały, wyniesiony ponad wszelkie rzeczy ziemskie: „Jeśli umarliśmy z Chrystusem, wierzymy, że z Nim też będziemy żyć, bo wiemy, że Chrystus, wskrzeszony z martwych, już nie umiera, śmierć nad Nim nie zapanuje” (Rz 6, 8-9).

Zmartwychwstanie także ciało w innym życiu: i będzie miało odbicie cnót i zasług i życie nadprzyrodzone duszy: to znaczy: jasność, nieprzemijalność, nieśmiertelność, żywość, delikatność. „Gdy zaś Chrystus – wasze życie – ukaże się w chwale, wówczas i wy ukazecie się w chwale razem z Nim” (Kol 3, 4).

Stamtąd: „Oczekujemy Zbawiciela, Pana, Jezusa Chrystusa, który przemieni nasze marne ciało i upodobni je do swego chwalebego ciała. Dokona tego mocą zdolną wszystko sobie podporządkować” (Flp 3, 20-21)³³.

Różaniec, *Miserere*.

³³ W tekście oryginalnym ks. Alberione błędnie przypisuje to zdanie do Rz XI, 12.

JMJP.

G.D.P.H.

14. „CONSIDERATE PONTIFICEM”³⁴

„Dlatego też Jezus, aby uświęcić lud swoją krwią, podjął mękę za bramą miasta. Wyjdźmy do Niego poza obóz, uczestnicząc w Jego pohańbieniu” (Hbr 13, 12-13). PA 61

a) *Wyjdźmy*, aby rozważać: „Zatem bracia święci, których łączy to samo powołanie, *wpatrujcie się dobrze* w Jezusa, apostoła Bożego i najwyższego kapłana naszego wyznania” (Hbr 3, 1). PA 62

Jest to *umierający wyjątkowy*: święty, umiera pomiędzy łotrami śmiercią okrutną. „W Tym, który został uczyniony niewiele mniejszym od aniołów, dostrzegamy Jezusa, ukoronowanego chwałą i czią dzięki śmiertelnym cierpieniom! A zatem z łaski Bożej zasnął On śmierci za wszystkich! Otóż wypadało, aby Ten, który jest przyczyną i celem wszystkiego, który wielu synów chce doprowadzić do chwały, udoskonalił przez cierpienie dawcę ich zbawienia” (Hbr 2, 9-10).

Umierającym jest nasz Bóg: „Któremu bowiem z aniołów Bóg powiedział kiedykolwiek: Ty jesteś moim Synem, Ja Ciebie dziś zrodziłem? Albo: Ja będę Mu Ojcem, a On będzie Mi Synem” [Hbr 1, 5]. Umierającemu towarzyszą aniołowie. – Ten umierający powinien towarzyszyć nam – Synowie na łożu umierającego ojca!

b) Umiera „za bramą miasta”: „aby zgładzić grzechy ludu” (Hbr 2, 17). „Skoro więc dzieci otrzymały udziały we krwi i ciele, to również On sam chciał mieć w nich udział, aby przez śmierć mógł pokonać diabła, dzierżącego władzę nad śmiercią, PA 63

³⁴ Kontemplujcie najwyższego Kapłana.

i aby uwolnić tych, którzy bojąc się śmierci, całe życie podlegali niewoli” (Hbr 2, 14-15).

„Aby uświęcić lud swoją krwią” (Hbr 13, 12).

Cała moc i łaska przychodzi z krzyża.

Uczyń nas uczestnikami swoich cierpień: „Mamy bowiem udział w losie Chrystusa” (Hbr 3, 14), to znaczy staliśmy się jednością z wygnanym z Syjonu, jego zasługi są naszymi zasługami: zasługi bowiem należą do głowy rodziny; a każdy syn uważa za swoje dobra ojca. „Dlatego On jest pośrednikiem nowego Testamentu. Dlatego... powołani otrzymali obietnice wiecznego dziedzictwa” (Hbr 9, 15). To jest nowe przymierze. „Zarówno bowiem Uświęcający, jak i uświęceni, wszyscy wywodzą się z Jednego” [Hbr 2, 11], tą samą krwią jest uświęcany ksiądz, który ją aplikuje, i lud, do którego zostaje zastosowana. „Tak udoskonalony stał się przyczyną wiecznego zbawienia dla wszystkich, którzy są Mu posłuszni” [Hbr 5, 9].

Dla ukazania nam *swojej miłości*: „Chrystus nas umiłował i samego siebie wydał za nas jako dar i ofiarę dla Boga, jako miłą woń” (Ef 5, 2).

Myśl, kazanie, dominująca miłość, tak więc ukrzyżowany, według przykładu św. Pawła i Kościoła.

PA 64 c) *Przykład* każdej cnoty, *wierność* urzędowi i misji: „stał się posłusznym aż do śmierci”; *gorliwość* o dusze: „umiłował mnie i oddał samego siebie za mnie”; *łagodność*: „gdy Go znieważano, nie odpłacał zniewagami. Gdy cierpiał, nie odgrażał się” (1 P 2, 23); *bezinteresowność*: „uniżył samego siebie”; *cierpliwość*: „Męczono Go, lecz znosił to pokornie i nie otworzył ust swoich. Jak baranek prowadzony na zabicie i jak owca, która milczy, gdy ją strzygą, tak On nie otworzył swoich ust” [por. Iz 53, 7; Dz 8, 32]. *Wytrwałość*: „Ja obdarzyłem Cię chwałą na ziemi przez wypełnienie dzieła, które Mi zleciłeś do wykonania” (J 17, 4).

Medytuję, nienawidzę, uczę się, obiecuję, kocham.

Panie, dwie łaski: nauczyć się modlić się i kochać Ciebie.

DO J[EZUSA] MISTRZA

Rozważam w Tobie Najwyższego Kapłana i ofiarę. Ty, wielki Kapłanie: „Bóg ogłosił Go najwyższym kapłanem na wzór Melchizedeka. Mamy o tym wiele do powiedzenia, ale trudno to wam przekazać” (Hbr 5, 10-11).

Także ja przynależę do tego kapłaństwa: Ty, jesteś moją głową, moją chwałą, moją radością. Jaka wielkość! „Takiego właśnie potrzeba nam było najwyższego kapłana: świętego, niewinnego, nieskalanego, odłączonego od grzeszników, a sięgającego ponad niebo. Nie musi On codziennie, jak dawni najwyżsi kapłani, składać ofiary najpierw za własne grzechy, a potem za grzechy ludu. Uczynił to bowiem raz na zawsze, samego siebie składając w ofierze” (Hbr 7, 26-27). Hostia ma wartość nieskończoną, Ofiarujący jest nieskończenie godny; ofiara jest dokonana za wszystkich ludzi i za wszystkie czasy i dla wieczności; jest odnawiana ciągle na ziemi i na wieczność w niebie... tak więc wystarczy jeden raz! „Chrystus zaś, który pojawił się jako najwyższy kapłan dóbr przyszłych, wszedł do namiotu większego i doskonalszego, nie ręką uczynionego, czyli nienależącego do stworzenia. Nie z krwi kozłów i cielców, lecz przez własną krew wszedł raz na zawsze do świątyni, znajdując wieczne odkupienie” (Hbr 9, 11-12). „Chrystus więc nie wszedł do świątyni uczynionej ludzką ręką, będącej tylko odbiciem prawdziwej, ale do samego nieba. Teraz osobiście oręduje za nami u Boga” (Hbr 9, 24).

Ja, kapłan, współpracuję z Nim i przez Niego jestem prowadzony jako narzędzie dla Jego ofiary we Mszy św.: gdzie On działa jako prawdziwy i pierwszy Ofiarujący, jako że jest Hostią.

Różaniec, *Miserere*.

PA
65

JMJP.

G.D.P.H.

15. „*SOLLICITE CURA TEIPSUM*”³⁵

PA 66 „Staraj się być przed Bogiem pracownikiem wypróbowanym, który nie przynosi wstydu... unikaj próżnych dyskusji... padają w nich słowa szerzące się później jak gangrena” (2 Tm 2, 15-17).

PA a) Dbaj o samego siebie:

67 1) ponieważ twoja *godność* domaga się doskonałości. Jesteś świątynią Boga; jesteś szafarzem Boga, jesteś konsekrowanym Bogu, musisz dawać świętość duszom.

2) Ze względu na twoją *pozycję*: „Boży posłaniec, apostoł Boga, pośrednik ludzi, nauczyciel pogan, głosiciel Ewangelii”.

3) Ze względu na *zadania* i urzędy: kierowanie, rozgrzeszanie, pełnienie wszędzie dzieł kultu Bożego.

4) Aby ustrzec się przed *letniością*; ksiądz letni jest księdzem bez wartości. Ustrzec się *grzechu*: w który wpada ten, kto nie jest delikatny i pozwala upaść barierom obronnym. Ustrzec się od *świętokradztwa*, którego dopuszcza się ksiądz, który grzeszy przynajmniej od czasu do czasu. Ustrzec się przed apostazją, od narzekania, od złej śmierci, przed *potępieniem*; przed niebezpieczeństwami, na które łatwo wystawia się ksiądz, który popada w świętokradztwo.

5) Jałowość posługi, granie a nie rzeczywistość, wewnętrzne niepokoje są konsekwencjami zaniedbania życia wewnętrznego.

PA 68 b) Zachować ducha powołania: dystans do świata, żyć dla Boga, dla Kościoła, dla dusz: „Właśnie dlatego przypominam ci, abyś

³⁵ Staraj się.

rozpalił na nowo Boży dar łaski, który otrzymałeś przez nałożenie moich rąk” (2 Tm 1, 6).

„Błagam was ja, więzień w Panu, abyście postępowali w sposób godny powołania, jakim zostaliście wezwani. Z całą pokorą, delikatnością i cierpliwością” (Ef 4, 1-2).

Unikajmy tego, co jest niebezpieczne:

./ „oczyszcmy się z każdego skażenia ciała;

./ z każdego skażenia ducha”

.../ „ćwiczę moje ciało”: oczy, upodobania, serce;

..../ „i czynię go posłusznym”: kapłańska praca pozytywna;

...../ dyscyplina duszy: myśli, pokora, łagodność.

c) Pielęgnować ducha kapłańskiego przez:

./ dzieła pobożności;

./ lekturę Biblii, życiorysów świętych, studiowanie świętych zagadnień;

.../ przez prawdziwe życie wewnętrzne: żyć „przed Bogiem, z Boga, dla Boga, z Bogiem”.

Do kapłanów, którzy zaniedbują życie wewnętrzne, mają zastosowanie słowa św. Judy: „Są oni jak chmury bez deszczu pędzone przez wiatr, jak drzewa jesienią bez owocu, całkowicie obumarłe i wykorzenione! Jak morskie bałwany pienia się oni ohydą, są jak zbłąkane gwiazdy skazane na wieczną ciemność” (Jud 12-13).

Do J[EZUSA] MISTRZA

Udziel mi, o Boski Mistrzu, twojego światła:

abym poznał Ciebie i poznał siebie.

Twoja mądrość jest nieskończona.

Ty mi dałeś światło oczu.

Ty mi dałeś światło rozumu.

Ty mi dałeś światło wiary.

PA
69PA
70

Ty mi dasz jeszcze światło chwały:

abym mógł kontemplować Cię na wieki w niebie.

Stąd też błagam Cię, abys dał mi łaskę dobrego używania moich oczu, rozumu i daru wiary.

Oświeć mnie szczególnie w odniesieniu do tych spraw:

- 1) „pilnuj samego siebie”: potrzeba zadbania o siebie samego;
- 2) umartwienia moich wszystkich zmysłów; wewnętrznych i zewnętrznych;
- 3) polepszenia modlitwy w jej jakości i ilości;
- 4) walki o wyniszczenie pychy, której nienawidzę z całych sił; chcąc tylko, zawsze i we wszystkim Twojej chwały.

Różaniec, *Miserere*.

JMJP.

G.D.P.H.

16. „ZELUS DOMUS TUAE”³⁶

Są dwa rodzaje gorliwości. Jedna ta, którą miał Szaweł, fałszywa: „Wiernością judaizmowi przewyższałem wielu rówieśników w moim narodzie, gorliwie przestrzegając tradycji przodków” (Ga 1, 14); druga ta, którą odznaczał się Paweł, prawdziwa: „Zabiegam o was z Bożą zazdrością” (2 Kor 11, 2).

a) Gorliwość *fałszywa* jest: *pozbawiona rachunku sumienia*; „Szaweł prześladował Kościół”, *pozbawiona miłości*, „pałał nienawiścią”; *nie ma w niej miary* „prześladowałem Kościół Boży i chciałem go zniszczyć” [por. Ga 1, 13], w przeciwieństwie do Gamaliela. Jak to *wyjaśnić*? Powodem jest niepoohamowany *temperament*; gniew pozostawiony wolny. Ślepa i jednostronna *miłość* do tradycji. Fałszywy duch grupowy, „ja faryzeusz i syn faryzeuszów”, który rodzi ciasnotę umysłu, brak zmysłu krytycznego i równowagi.

Jakie *konsekwencje*: uderza na ślepo; niszczy; włącza w to porzucenie Boga.

„Jeśli wasze serce napełnione jest chorobliwą zazdrością i rywalizacją, to nie wywyższajcie się nad innych i nie kłamcie wbrew prawdzie. Taka mądrość nie pochodzi z nieba, ale jest przyziemna; kieruje się tylko zmysłami i jest diabelska” (Jk 3, 14-15).

b) Prawdziwa gorliwość:

./ tylko dla chwały Bożej i dla dusz;

.../ na sposób, w jaki gorliwie działał Jezus Chrystus;

.../ wzbogacona cechami charakteru Pawła po nawróceniu.

PA
71PA
72

³⁶ Gorliwość o dom Twój.

„Mądrość, która pochodzi od Boga (prawdziwa gorliwość) jest:
 – przede wszystkim *nieskazitelnie czysta*; czyli umiarkowana, pokorna;
 – następnie *przynosząca pokój*, także w gorliwości obrony;
 – *łagodna*, pokorna, ale przy tym stała;
 – *łagodna*, przekonuje, pozyskuje, nie narzuca się;
 – *uległa*, przyjmuje, chwali dobro wszystkich i zawsze;
 – *pełna miłosierdzia*, kocha przebaczenie i współczucie;
 – *i dobrych owoców*, po owocach poznaje się drzewo;
 – *owoc sprawiedliwości...* zasiewają w *pokoju* ci, którzy wprowadzają pokój (Jk 3, 17-18).

PA 73 c) „We wszystkim okazujemy się sługami Boga: w wielkiej wytrwałości, w utrapieniach, w niedostatkach, w uciskach, w chłostach, w więzieniach, w zamieszkach, w trudach, w czuwaniach, w postach, w czystości, w poznawaniu, w cierpliwości, w dobroci, w Duchu Świętym, w nieobłudnej miłości, w prawdziwej nauce, w mocy Boga; przez oręż sprawiedliwości zaczepny i obronny, przez chwałę i zawstydzenie, przez oczernianie i sławienie; uznani za zwodzicieli, a jednak prawdomówni; za nieznanych, a jednak znani; za umierających, a jednak żyjący; jako karani, a jednak nie uśmierceni; jako zasmuceni, a zawsze radośni; jako ubodzy, a wzbogacający wielu; jako nieposiadający niczego, a posiadający wszystko!” (2 Kor 6, 4-10).

DO J[EZUSA] MISTRZA

PA 74 Gorliwość jest kwiatem miłości Boga i dusz.
 Rozpal we mnie ogień Twojego Serca: płomień czysty, niedymiący, płomień, który spali wiele małych a niskich skłonności; płomień, który oświeci i ogrzeje; światłem spokojnym, ciepłem słodko się wzmagającym.

„Nie wiecie, do jakiego ducha należycie” [por. Łk 9, 55].

Ten płomień będzie rosnać:

- 1) jeśli potrafię umartwić serce, oczy, upodobania, naturalne sympatie i antypatie;
- 2) jeśli potrafię być bardziej skupiony, czyniąc to, czego chciał św. Paweł: „Troszcz się o siebie i o czytanie Pisma” [por. 1 Tm 4, 13];
- 3) jeśli będę kochał Najświętszą Eucharystię: celebrując ją lepiej, lepiej przystępując do Komunii św., lepiej nawiedzając Najświętszy Sakrament; czyniąc, w istocie, dzień eucharystycznym;
- 4) jeśli zdecydowanie wstąpię na drogę pokuty.

Różaniec święty, *Miserere*.

JMJP.

G.D.P.H.

17. „IN DOMO DEI”³⁷

PA 75 „Sługa Kościoła” kapłan. „Piszę ci o tych sprawach... abyś wiedział, jak należy postępować w domu Bożym, który jest Kościołem” (1 Tm 3, 14-15).

Pod imieniem *Domus Dei* rozumiemy Kościół: w którym są przełożeni, równi, wierni.

PA 76 a) *Święta duma* przynależności do społeczności najbardziej nieprzemijającej, doskonałej, najlepszej pośród wszystkich instytucji; co więcej nieomyślnej, nadprzyrodzonej, Kościół katolicki, apostołski, rzymski.

Miłość dzieł. Kochać Kościół tak „jak Chrystus umiłował swój Kościół i wydał za niego samego siebie, aby go uświęcić przez oczyszczenie kąpielą wody i słowem, aby pozostawić go przy sobie jako Kościół chwalebny, bez skazy i zmarszczki, czy czegoś podobnego, aby był święty i nieskalany” (Ef 5, 25-27).

„Ja uświęcam się za nich, aby i oni byli uświęceni w prawdzie” (J 17, 19).

./ Uświęcić samego siebie;

../ Uświęcić każdego członka;

.../ Współodczuwać z Kościołem;

..../ Gorliwość: „w moim ciele dopełniam braki cierpienia Chrystusa za Jego ciało, którym jest Kościół” (Kol 1, 24).

...../ Uświęcać się dla T[owarzystwa] Świętego Pawła!

PA 77 b) W stosunku do przełożonych w Kościele: „Prosimy was, bracia: Szanujcie tych, którzy wśród was się trują, kierują wami

³⁷ W domu Boga.

w imię Pana i napominają was. Ze względu na ich pracę, *darzcie ich szczególną miłością*. Zachowujcie pokój [z nimi i] między sobą” (1 Tes 5, 12-13). Jest to ich obowiązek³⁸.

./ Uznać *Autorytet* w Bogu³⁹;

../ uległość wobec ich dyspozycji;

../ szczerą współpracę;

..../ unikanie tych, którzy zawsze mają rady, pretensje, że widzą lepiej, „którzy będą zachowywać pozory pobożności, a wyprą się tego, co jest jej siłą” [2 Tm 3, 5].

Miłować Braci: „Jeśli więc coś znaczy upomnienie w Chrystusie, jeśli umacnia was miłość, jeśli łączy was ten sam Duch lub jeśli macie w sercu miłosierdzie i współczucie, dopełnijcie mojej radości tym, że będziecie mieli te same dążenia i będziecie żywili tę samą miłość, że będziecie trwali w jedności i myśleli podobnie; nie działajcie z myślą o uznaniu czy pochwałach, lecz z pokorą uważajcie jedni drugich za lepszych od siebie. Niech każdy troszczy się nie tylko o swoje własne sprawy, ale także o innych” (Flp 2, 1-4). I „...postępujcie w sposób godny powołania, jakim zostaliście wezwani. Z całą pokorą, delikatnością i cierpliwością znoście jedni drugich w miłości. Starajcie się zachować jedność Ducha, złączeni więzią pokoju” (Ef 4, 1-3). Ponieważ: jeden jest Ojciec Niebieski, jeden Odkupiciel, jedna nadzieja, jeden cel; dobro każdego i dobro wszystkich; i wzajemnie. Przykład: św. Paweł i Tymoteusz.

PA
78

c) Z wiernymi, aspirantami i wszystkimi braćmi:

./ odpowiedni szacunek, niemal uniżony;

../ całkowite oddanie się wspólnocie;

PA
79

³⁸ Prawdopodobnie powinno być: „Jest to wasz obowiązek”; lub: „Jest to wasz dług, jaki macie względem nich”.

³⁹ Kolejność punktów nie odpowiada tej, jaka była w tekście oryginalnym. Dokonałmy zmiany, aby ułatwić czytelnikowi lekturę.

.../ troska o poszczególne osoby (jak św. Paweł o św. Tymoteusza);

.../ odpowiednia stanowczość, zawsze warunkowana łagodnością.

Czy mój charakter nosi znamię integralności? „Nigdy bowiem nie posługiwaliśmy się pochlebstwami, o czym wiecie... nigdy nie szukaliśmy ludzkiego uznania, ani u was, ani u innych... Staaliśmy się natomiast pośród was jak małe dzieci. I jak matka, która tuli swoje niemowlęta” (1 Tes 2, 5-7).

DO J[EZUSA] M[ISTRZA]

PA 80 Muszę rozważyć moje szczególne obowiązki: ponieważ źle Ciebie reprezentowałem, o Panie, pośród Twoich dzieci. Mam wiele męskich powołań; wiele powołań żeńskich; wielu Współpracowników, dobrodziejów, alumnów i kolegów: mam wielu czytelników: „Jestem dłużnikiem wszystkich”.

Czy zapłaciłem należny dług modlitwy?

[Czy zapłaciłem należny] dług dobrego przykładu?

[Czy zapłaciłem należny] dług nauczania?

[Czy zapłaciłem należny] dług czuwania?

[Czy zapłaciłem należny] dług braterskiego upomnienia?

[Czy zapłaciłem należny] dług cierpienia?⁴⁰

Potrzebna jest godzina oficjum jako codzienny rachunek sumienia.

Trzeba, abym oderwał się od szczegółów, okazując ufność.

Trzeba pracować nad uwzniośnieniem ducha zakonnego, nauki, apostołstwa; dla dobrej organizacji sił i ubóstwa.

⁴⁰ Część zamieszczoną w nawiasach kwadratowych ks. Alberione przytaczał powtarzając: *ditto*.

18. DUCH JEZUSA CHRYSYTA⁴¹

„Czy nie wiecie, że wasze ciało jest świątynią Ducha Świętego, który jest w was? Macie Go od Boga i nie należycie już do siebie?” (1 Kor 6, 19). PA 81

1) Duch Św[ięty] jest darem niestworzonym, który jest źródłem darów stworzonych. „Dar Boga najwyższego”. „Miłość Boga (dar stworzony) została rozlana w naszych sercach przez Ducha Świętego, który został nam dany (dar niestworzony)” [Rz 5, 5]. PA 82

Łaska jest życiem nadprzyrodzonym, które czyni nas żyjącymi życiem Bożym; i zdolnymi do przynoszenia owoców i pełnienia dzieł życia wiecznego.

Święty więc okazuje się duszą, ciałem, Duchem Świętym.

Są trzy rodzaje życia: albo króluje i rozkazuje ciało i mamy wtedy *homo animalis*; albo króluje i rozkazuje rozum i mamy *homo rationalis*; albo żyje i działa Duch i mamy dziecko Boże. „Wierzę w Ducha Świętego... *Ożywiciela*”.

2) *Narodzenie*: na sposób Chrystusa, Syna Bożego z natury; „Duch Święty zstąpi na ciebie, dlatego...”; tak samo my „z wody i z Ducha Świętego...” rodzi się przybrane dziecko Boga, którego św. Paweł nazywa świętym: „Ten Duch zaświadcza naszemu duchowi, że jesteśmy dziećmi Boga (Rz 8, 16). We chrzcie egzorcyzmuje się Szatana, aby uczynił miejsce Duchowi Świętemu: „ustąp miejsca Duchowi Świętemu”.

Święty Tomasz: „Chrystus został poczęty w świętości przez Ducha Świętego, aby z natury swojej był Synem Bożym; wszyscy inni zostali uświęceni przez Ducha Świętego, aby stali się przybranymi dziećmi Boga”.

⁴¹ Ten ostatni rozdział nie miał swojej inspiracji w książce Cohausza i dlatego tytuł, w odróżnieniu od pośrednich rozdziałów, nie jest zapisany po łacinie.

PA 3) *Wzrasta.*

84 Jak można zniszczyć i jak należy karmić życie Ducha? Niszczy się je proporcjonalnie do tego, jak ktoś się humanizuje, naturalizuje albo gorzej, jeśli staje się „*homo animalis*”. „Ducha nie gaście” [1 Tes 5, 19]; „nie zasmucajcie Ducha Świętego” [Ef 4, 30].

Odżywia się je na miarę, z którą przyciąga się Ducha Bożego; to znaczy praktykuje się życie wewnętrzne:

Duch Święty prowadzi duszę do świętości przez wiarę, nadzieję, miłość, cnoty wlane, światło niebieskie, natchnienia itd.

Siedem darów to nie są natchnienia ani cnoty; lecz dyspozycje, które skłaniają duszę, aby odpowiadała na natchnienia i praktykowała cnoty wlane.

Mądrość = smakowite poznanie rzeczy duchowych: „*recta sapere*”; *Rozum* = „*intus legere*” [czytać w głębi]; *Rada* = „Co chcesz, abym czynił?”; *Wiedza* = od stworzeń prowadzi do Stwórcy; *Moc* = „siła z wysoka”; *Pobożność* = prowadzi do rozważania Boga Ojca i daje ufność; *Bojaźń* = lęk, aby nie obrazić Boga.

PA 4) *Dzieło:* „Ci, których prowadzi Duch Boży, są synami Bożymi”

85 [Rz 8, 14].
Apostolstwo jest owocem Ducha Świętego. W synagodze w Nazarecie Jezus do siebie odnosi słowa Izajasza: „Duch Pana nade mną, bo mnie namaścił, abym ubogim głosił Dobrą Nowinę. Posłał mnie, abym ogłosił więźniom wyzwolenie, a niewidomym przejrzenie, abym zniewolonych uczynił wolnymi...”. Powiedział bowiem: „Dziś wypełniło się Pismo, które słyszeliście” [por. Łk 4, 17-21]. Namaszczenie jest złączeniem natur [boskiej i ludzkiej] w jedno osoby.

Dzień Pięćdziesiątnicy: „[Apostołowie] zostali napełnieni Duchem Świętym i zaczęli mówić różnymi językami” [Dz 2, 4].

Na J[ezusa] C[hrystusa] zstąpił Duch Święty w postaci gołębic; i był to znak dla rozpoznania Mesjasza: „Mesjaszem jest ten, na kogo zstąpi Duch Święty”.

Złożenie ofiary: „Chrystus... przez Ducha wiecznego sam siebie złożył jako nieskalaną ofiarę Bogu” [Hbr 9, 14].

Radość: „W tej właśnie chwili Jezus rozradował się w Duchu Świętym” [Łk 10, 21].

Myśli: w jaki sposób myśli o życiu, o stanie zakonnym, o kapłaństwie.

Modli się = „Sam Duch wstawia się za nami” [Rz 8, 26].

Chce = Wszystkie dobra przychodzą do przełożonych.

Mówi = „Jeśli ktoś przemawia, niech przekazuje słowo Boże” [1 P 4, 11].

Działa: w niebie, w czyścicu, na całej ziemi. Biorę od Boga, liczę na Boga, szukam Boga.

DO JEZUSA MISTRZA

Adoruję Twoje słowo: „Będę prosił Ojca i da wam innego Wspomożyciela” [J 14, 16].

PA
86

„Będzie lepiej dla was, abym odszedł. Jeśli nie odejdę, nie przyjdzie do was Wspomożyciel; jeśli zaś odejdę, pošlę Go wam” [J 16, 7].

„Po swoim przyjsciu On – Duch Prawdy – poprowadzi was ku pełnej prawdzie” [por. J 16, 13].

„Przypomni wszystko, co wam powiedziałem” [J 14, 26].

„Bracia moi umiłowani, bądźcie więc wytrwali, niezachwiani, bez reszty oddani dziełu Pana. Zawsze pamiętajcie, że dzięki Panu wasz trud nie jest daremny” (1 Kor 15, 58). „Wiemy, że kiedy namiot, w którym mieszkamy tu na ziemi, zostanie zwiniony, otrzymamy od Boga jako mieszkanie budowlę niewznieśloną rękami, lecz wieczną, w niebie” (2 Kor 5, 1).

„Nie wpatrujemy się więc w to, co widzialne, ale w to, co niewidzialne” [2 Kor 4, 18].

„Dlatego nie zniechęcamy się i chociaż nasz człowiek zewnętrzny niszczeje, to nasz człowiek wewnętrzny odnawia się każdego dnia. Nasze obecne niewielkie i przemijające utrapienie prowadzi nas do niewysłowionej chwały wiecznej” (2 Kor 4, 16-17).

IV MODLITWY DO ŚWIĘTEGO PAWŁA

KORONKA DO ŚWIĘTEGO PAWŁA

Jest to pierwsza „koronka”, która została włączona do modlitewnika Rodziny Świętego Pawła. Znalazła się już w pierwszym jego wydaniu z 1922 r., ale powstała wcześniej, w roku 1917. Ułożona jest na bazie tradycyjnego schematu Różańca i zawiera pięć „tajemnic” życia apostołowego prowadzonego przez św. Pawła: nawrócenie, dziewictwo i celibat dla królestwa niebieskiego, posłuszeństwo, ubóstwo i gorliwość apostołską. Każdy z tych pięciu punktów dzieli się na dwie części: kontemplację i prośbę.

1. [NAWRÓCENIE] Uwielbiam Cię, Jezu, za wielkie miłosierdzie okazane św. Pawłowi przez przemianę z zawziętego prześladowcy na gorliwego apostoła Kościoła. A Ty, o wielki Święty, uproś mi serce uległe łasce, nawrócenie z mojej głównej wady i pełne ukształtowanie się we mnie Jezusa Chrystusa.

Jezu Mistrzu, Drogo i Prawdo, i Życie: zmiłuj się nad nami.

Królowo Apostołów: módl się za nami.

Święty Pawle Apostole: módl się za nami.

2. [DZIEWICTWO – CELIBAT] Uwielbiam Cię, Jezu, że wybrałeś apostoła Pawła na wzór i głosiciela świętego dziewictwa. A Ty, o św. Pawle, drogi mój Ojcze, strzeż mojego umysłu, serca i zmysłów, abym mógł poznać, kochać, służyć jedynie Jezusowi i dla Jego chwały poświęcić wszystkie moje siły.

Jezu Mistrzu...

3. [POSŁUSZEŃSTWO] Uwielbiam Cię, Jezu, że przez św. Pawła dałeś przykłady i lekcje doskonałego posłuszeństwa. A Ty, o wielki Święty, wyjednaj mi pokorną uległość względem wszystkich moich przełożonych i przekonanie, że w posłuszeństwie odnajdę zwycięstwo nad moimi wrogami.

Jezu Mistrzu...

4. [UBÓSTWO] Uwielbiam Cię, Jezu, że przez dzieła i słowa św. Pawła nauczyłeś mnie prawdziwego ducha ubóstwa. A Ty, o wielki Święty, uprosz mi ducha ewangelicznego ubóstwa, abym dzięki naśladowaniu Ciebie za życia, mógł być Twoim towarzyszem w chwale nieba.

Jezu Mistrzu...

5. [GORLIWOŚĆ APOSTOLSKA] Uwielbiam Cię, Jezu, że dałeś św. Pawłowi serce tak bardzo pełne miłości do Boga i do Kościoła oraz że dzięki Jego gorliwości zbawiłeś wiele dusz. A Ty, nasz Przyjacielu, uprosz mi żywe pragnienie pełnienia apostołstwa komunikacji społecznej, modlitwy, przykładu, dzieł, słowa, abym mógł zasłużyć na nagrodę obiecaną dobrym apostołom.

Jezu Mistrzu...

KORONKA DO ŚWIĘTEGO PAWŁA

(Medytacja)¹

Dzisiejszego ranka rozpoczęliśmy dzień od odmówienia *Koronki do św. Pawła*. Chcemy w ten sposób poświęcić mu cały dzisiejszy dzień, pierwszy poniedziałek miesiąca. Dobrze będzie, jeśli zatrzymamy się na moment, aby rozważyć sens tej koronki, abyśmy mogli ją odmawiać z coraz większym nabożeństwem.

Zgromadzenie odmawia tę koronkę, mając na uwadze trzy intencje:

1) mądrzejsze i skuteczniejsze pozyskiwanie powołań, powołań coraz bardziej świadomych;

2) ich formację zakonną, jak wynika to z kolejnych części koronki,

¹ Medytacja wygłoszona w poniedziałek, 6 października 1952 r. do rzymskich wspólnot Rodziny Świętego Pawła.

3) ducha Pawłowego w apostołstwie, aby było ono rozumiane, kochane i pełnione według naszego Ojca, którego obraliśmy sobie za wzór.

1. Pierwszy punkt², podobnie jak kolejne po nim następujące, rozpoczynamy od słów: „Uwielbiam Cię, Jezu...”. Jak wiele ze strony Jezusa było upodobania, umiłowania tego naszego Ojca, i jak potężna i pełna uczucia była odpowiedź Pawła, kiedy poznał Jezusa! Dlatego: „Uwielbiam Cię... za wielkie miłosierdzie okazane św. Pawłowi”. Jakże? To, że został zatrzymany na drodze do Damaszku i przemieniony „z zawziętego prześladowcy na gorliwego apostoła Kościoła”. Tak. Misja św. Pawła w Kościele budzi nasz zachwyt. Paweł zajmuje niezwykle ważne miejsce w rozwoju całej historii. Jak wielkimi jego dłużnikami jesteśmy za to, że powołał do życia i zorganizował Kościoły, za przykładem cnót i pobożności, które zostawił dla całego chrześcijaństwa, za jego listy, za które należy mu się wieczny pomnik! Naprawdę jest to pomnik Jezusa Chrystusa, który zechciał go oświecić, który chciał go pozyskać, aż do ostatniego włókna mięśnia jego serca, i który chciał go uczynić narzędziem swojej chwały oraz dobra i zbawienia dusz.

O co więc prosimy? Aby Pan również nam udzielił tej „uległości wobec łaski” i aby nam jej udzielił za wstawiennictwem św. Pawła. Uległość wobec łaski! Całe Zgromadzenie jest jedną wielką łaską i każdy, kto do niego wstępuje, otrzymuje niewyobrażalną ilość łask, które niestety nie zawsze są przyjmowane. Jak wiele razy jesteśmy głusi i mamy zatwardiałe serca! Nie zawsze, na przykład, niedziela jest wystarczająco uświęcona, nie zawsze nasza nauka podejmowana jest z odpowiednim poświęceniem, z prawdziwą miłością do wiedzy świeckiej i świętej. Prosimy jeszcze o „nawrócenie z głównej wady”, ponieważ wszyscy

² Czyli w pierwszej z pięciu modlitw, które tworzą koronkę.

pełni jesteście namiętności i przywar, pośród których zawsze znajdzie się ta, która potrafi zawładnąć sercem człowieka, kiedy serce nie potrafi nabrać siły, aby się przed nią obronić. Główną wadę należy zamienić na pierwszą, najmocniejszą cnotę. Ile w św. Pawle przed nawróceniem było nienawiści do Jezusa Chrystusa i do chrześcijan, tyle, a nawet więcej, było w nim po nawróceniu miłości do Jezusa Chrystusa i do dusz.

2. W drugim punkcie prosimy o łaskę uformowania naszego serca i jego pełnego ukierunkowania na Boga: czyli o pełną realizację w naszym życiu najważniejszego z przykazań: „Będziesz miłował Pana, swego Boga, całym swoim umysłem, ze wszystkich sił i całym sercem” [por. Łk 10, 27]. Każdy chrześcijanin do tego dąży; ale profesja zakonnika jest wiecznym ślubem doskonałej miłości do Jezusa, praktykowanej w taki sposób, że wszystkie siły, umysł oraz uczucie zawsze będą ukierunkowane tylko na Boga. Dziewictwo umysłu, dziewictwo woli i dziewictwo serca. Czy to nie taką właśnie radę dawał Apostoł w swoich listach, w swoim przepowiadaniu?

Święta Tekla, św. Tymoteusz, św. Tytus, św. Łukasz i wiele innych dusz otrzymało łaskę dogłębnego zrozumienia tego już wtedy, kiedy słuchali św. Pawła, i później przez wieki, kiedy wielu ludzi naśladowało jego przykład. „Chciałbym, abyście wszyscy byli tacy, jak ja... ale każdy ma swój własny charyzmat od Boga” [por. 1 Kor 7, 7]. Niech zakwitnie jednak w Zgromadzeniu i niech kwitnie przede wszystkim w tym domu ogród pełen lilii.

3. Uległość łasce w sposób szczególny objawia się w posłuszeństwie. Święty Paweł jest głosicielem i doskonałym przykładem posłuszeństwa. Chciał on, aby w państwie wszystko było uporządkowane, czyli: każdy poddany zależny od dyspozycji tych, którym została powierzona władza, aby uległe poddani władzy nie przeciwstawiali się Bogu. Czyli cześć tym, którym należy się

cześć; posłuszeństwo wobec tych, którym należy się posłuszeństwo; podatek tym, którym należy się podatek.

W ten sposób musi być zorganizowana również wspólnota, aby był porządek i poddanie Kościołowi. Z ilu stron słyszymy podnoszące się buntownicze głosy wobec tego, co naucza Kościół i wobec tego, co Kościół nakazuje! Ciągłe istnieje pokusa, aby przeciwstawiać się władzy ustanowionej przez Boga, co jest równoznaczne ze sprzeciwem wobec Boga. Poddanie! Po swoim nawróceniu św. Paweł daje się prowadzić jak dziecko, jak dziecię Jezusa. Jeśli natychmiast rozpoczął głosić Ewangelię Jezusa, to zrobił to dlatego, iż wierzył, że jest to woła Boga, ale on nigdy nie zanegował woli Bożej: dlatego potrafił się wycofać i udał się w rodzinne strony, aby dopełnić swojej przemiany i formacji.

Także potem, kiedy przebywał już w Antiochii, pośród wybitnych postaci Kościoła, św. Paweł zawsze był pokorny, o nic nie prosił, aż do momentu, w którym głos zabral Duch Święty. Podobnie w dalszej części podróży misyjnej zawsze był uległy, prowadzony przez Boga, przez Jezusa Chrystusa, wsłuchany w Jego głos. Prośmy więc o ducha posłuszeństwa, poddania umysłu, woli i serca jedynie Bogu.

4. Chrześcijańska doskonałość, pisał jeden z ojców Kościoła, ma osiem stopni, którymi jest osiem ewangelicznych błogosławieństw. Jednak pierwszym stopniem jest ubóstwo: „Szczęśliwi ubodzy w duchu, ponieważ do nich należy królestwo niebieskie” [Mt 5, 3]. Zatem: rozpocząć od ubóstwa. Jeśli działa się wbrew ubóstwu, to trudno, co więcej, niemożliwe jest wejście na kolejne stopnie. Ubóstwo mogłoby się wydawać cnotą, która dotyczy jedynie rzeczy materialnych; ale jest początkiem. Dlatego Boski Mistrz zapraszał swoich uczniów: „Zostaw wszystko, sprzedaj, co masz, potem rozdaj pieniądze ubogim i pójdz za Mną” [por. Łk 18, 22].

Święty Franciszek z Asyżu, który posiadał prawdziwego ducha Jezusa, chciał, aby jego naśladowcy przede wszystkim zostawili wszystko i oddali się zupełnie Bogu, Jego opatrności.

Zostawić wszystko! Duch ubóstwa musi być obecny w każdej części naszego dnia. W czasie apostołstwa, w czasie innych poszczególnych zajęć, które odnoszą się do kierowania samym sobą, do naszych relacji, do decyzji, które podejmujemy w odniesieniu do siebie samych. Są osoby, które nigdy nie potrafią wejść w ducha zakonnego, ponieważ nie potrafią iść po schodach. Pierwszym schodem jest ubóstwo. Wielka cnota, wielki ślub, mimo że większą doskonałość widzimy w dziewictwie i posłuszeństwie.

5. Ubóstwo przejawia się również w miłości i gorliwości do apostołstwa. Serce św. Pawła było pełne miłości do Jezusa Chrystusa i do dusz, było pełne miłości do Kościoła: zobaczmy, jak wielki wkład wniósł on w życie Kościoła, że mógł powiedzieć: „Pracowałem więcej niż inni!” [1 Kor 15, 10]. Wiele wycierpiał, bardzo się natrudził, dla nikogo nie chciał być ciężarem, w pocie czoła pracował na chleb, również fizycznie, wzorując się na przykładzie Jezusa, którego adorujemy i podziwiamy w domu w Nazarecie.

Wielka miłość św. Pawła do dusz wyraża się w słynnym jego zdaniu: „*Caritas Christi urget nos*”³. Ta miłość sprawiła, że stał się wszystkim dla wszystkich. Rozumiał potrzeby wszystkich, cieszył się radością wszystkich i daje tego dowód w swoich listach.

Czy kochamy dusze? Ci, którzy nie mają w sobie troski o własną duszę, nigdy nie będą mieli gorliwości o duszę bliźniego. Ale ci, którzy posiadają prawdziwą gorliwość w wyrzeczeniach, będą oczywiście myśleć, pragnąć, troszczyć się o zbawienie także bliźnich.

³ Por. 2 Kor 5, 14: „Miłość Chrystusa przynagła nas”.

Czy rozumiemy misję Pawłową? Musi się ona rozciągnąć na wszystko i na wszystkich. Jest również misją Jezusa Chrystusa: „Idźcie na cały świat i głoscie Ewangelię wszelkiemu stworzeniu” [por. Mk 16, 15]. Czy pełnimy apostołstwo wydawnicze, modlitwy, przykładu, dzieł i słowa?

Jeśli chcemy otrzymać od św. Pawła nagrodę w niebie, musimy kroczyć jego śladami, naśladować jego przykład i prosić, aby rozpalil swój ogień w naszych sercach⁴.

⁴ Reasumując tę medytację, datowaną na 6 października 1952 r., sekretarz, ks. Antonio Speciale, zapisał w swoim *Dzienniku*: „Odmawiając *Koronkę do św. Pawła*, musimy prosić naszego Opiekuna i Ojca o trzy łaski: a) Rekrutację powołań paulistowskich; b) Formację młodych, których będzie się Bogu podobało do nas przysłać; c) Gorliwość w naszym apostołstwie”. 8 czerwca 1954 r. dodał jeszcze: „[Pierwszy Mistrz] zapisał własnoręcznie jeszcze jedną karteczkę, potwierdzającą, że *Koronka do św. Pawła* (w formie, w jakiej istnieje w naszym modlitewniku), została przez niego napisana, aby wypraszać u Apostoła Narodów powołania do naszego Zgromadzenia i kończy swój wpis w ten sposób: «rzeczywiście, od tego czasu przyszło ich wiele». – Inne świadectwa w tym temacie: „Koronka ta została ułożona i rozpoczęto jej odmawianie w czasie, kiedy poszukiwanie i formacja powołań były o wiele trudniejsze, niż jest to teraz... Ma ona służyć powołaniom: po pierwsze ich szukaniu, po drugie ich formacji, po trzecie naszemu odpowiadaniu na powołanie” (*Do Sióstr Apostolinek*, czerwiec 1961). – „Pierwszy Mistrz mówił, że tą koronką posługiwano się w momentach szczególnych potrzeb. Była to modlitwa o powołania i o ducha paulistowskiego” (ks. Saverio Boano SSP).

MODLITWA DO ŚWIĘTEGO PAWŁA O UPROSZENIE CIERPLIWOŚCI

Po raz pierwszy była opublikowana w biuletynie „Unione Cooperatori Buona Stampa” w 1922 r. (nr 13 - 3 grudnia, s. 4). Została umieszczona w pierwszym zbiorze modlitw Rodziny Świętego Pawła, była obecna we wszystkich jego kolejnych wydaniach i z dużą dozą prawdopodobieństwa możemy powiedzieć, że powstała jako odpowiedź na potrzebę siły duchowej koniecznej w obliczu trudności, jakie miały miejsce w pierwszych latach po fundacji. Łatwo zrozumieć, że „cierpliwość”, o którą prosi się tutaj za wstawiennictwem Apostoła, należy rozumieć przede wszystkim w etymologicznym znaczeniu tego słowa: zdolność do „cierpienia”, czyli przyjmowania i znoszenia przeciwności, przeszkód, a także cierpienie osobistych, które służą apostołstwu.

Chwalebny św. Pawle, który z prześladowcy imienia chrześcijan stałeś się Apostołem pałającym gorliwością, i który dla możliwości poznania Jezusa Zbawiciela na najdalszych krańcach świata cierpiełeś więzienie, biczowania, kamienowania, morskie katastrofy i wszelkiego rodzaju prześladowania, a na końcu do ostatniej kropli przelałeś swoją krew. Uproś nam łaskę przyjęcia, jako daru Bożego miłosierdzia, wszelkich chorób, trudności, nieszczęść obecnego życia, aby zmienne koleje ziemskiego życia nie uczyniły nas oziębłymi w służbie Bożej, lecz sprawiły, że będziemy coraz bardziej wierni i gorliwi. Niech tak się stanie.

ŻYJ, PAWLE!

Ta natchniona inwokacja była zakończeniem kazania ks. Alberionego, wygłoszonego w Albie w dzień uroczystości św. Pawła w 1934 r.

Później została wydrukowana w biuletynie „Eco di Casa Madre” wydawanym przez FSP⁵.

Żyj, Pawle! Na nowo wraz z Twoją wiedzą, z Twoim duchem, z Twoją gorliwością, z Twoim zapałem, z Twoją świętością.

Żyj i oświecaj umysły pogrążone w ciemności, żyj i wspieraj w walce gorliwych apostołów naszych czasów; żyj i prowadź dusze głębokie, dusze kochające do ściślejszej jedności z Bogiem, do Twoich uniesień i Twoich kontemplacji!

Żyj, jak żyłeś w św. Marku; żyj, jak żyłeś w św. Tytusie; żyj, jak żyłeś w św. Tymoteuszu; żyj, jak żyłeś w św. Łukaszu; żyj, jak żyłeś w św. Tekli.

DO ŚWIĘTEGO PAWŁA APOSTOŁA

Modlitwa najmłodsza, która znalazła się w modlitewniku wydanym 3 sierpnia 1944 r., pełna jest odniesień do listów Pawłowych i tworzy coś w rodzaju „powszechnego błagania” kierowanego do Apostoła i na końcu do Pana Jezusa, w odniesieniu do potrzeb duchowych i apostołskich jego „dzieci i uczniów”.

Święty Apostole, który uczyłeś cały świat swojej doktryny i miłości, spojrzij łaskawie na nas, swoje dzieci i swoich uczniów.

Spodziewamy się wszystkiego dzięki Twojej modlitwie zanośzonej do Boskiego Mistrza i do Maryi, Królowej Apostołów.

⁵ Por. ECM 7 [1934] 3-4. Wspomniana homilia została wygłoszona w czasie Nieszporów odprawianych w świątyni poświęconej św. Pawłowi, w której zgromadziła się cała Rodzina Świętego Pawła. Zanotowano: „Do osoby św. Pawła powrócono w czasie liturgii Nieszporów. Homilię wygłosił Pierwszy Mistrz... (tamże, s. 2). ECM nadało jej tytuł: *Słowo Pierwszego Mistrza* (Święto św. Pawła). Wspomnienie to przypada na 30 czerwca, ale w tym roku obchodzono je w niedzielę 1 lipca (tamże, s. 2). Por. FSP34, s. 94.

Nauczycielu narodów, spraw, abyśmy żyli wiarą, aby dzięki nadziei zbawienie stało się naszym udziałem i by władzę nad nami sprawowała jedynie miłość. Naczynie wybrane, uproś nam łaskę uległego odpowiadania na Bożą łaskę, aby nie była ona bezowocna.

Spraw, abyśmy zawsze potrafili lepiej Cię poznawać, kochać i naśladować; abyśmy byli żywymi członkami Kościoła, mistycznego ciała Jezusa Chrystusa. Wzbudź wielu i świętych apostołów. Technij przez świat gorący powiew miłości. Spraw, aby wszyscy poznali i wielbili Boga i Boskiego Mistrza Drogę i Prawdę, i Życie.

Ty zaś, Panie Jezu, który wiesz, że nie pokładamy ufności w naszych ludzkich siłach, w swoim miłosierdziu spraw, aby przemożne wstawiennictwo św. Pawła, naszego nauczyciela i ojca, było naszą obroną w każdej przeciwności.

MODLITWA ZA WSCHÓD

Modlitwa ta została opublikowana w biuletynie „San Paolo”, lipiec-sierpień 1949 r. Datowana jest na 20 sierpnia i wyraża apostołską troskę ks. Alberionego, pogłębioną przez jego ostatnią podróż na Daleki Wschód (maj-czerwiec 1949).

Święty Pawle Apostole, naczynie łaski i Nauczycielu Pogan, spójrz ze swoją niebiańską miłością na miliard pogan żyjących na Wschodzie. Ty byłeś Apostołem, Obrońcą i Przyjacielem pogan: bądź teraz ich wiecznym Opiekunem. Wzbudź misjonarzy dla tych narodów, rozpal ich swoją gorliwością, pobłogosław, aby poświęcili się apostołstwu druku, kina i radia. Przysposób wszystkich na przyjęcie Ewangelii. Niech przyłączą się do Kościoła; niech dojrzeją pośród nich dobrzy pasterze; niech rozkwitają Zgromadzenia Zakonne; niech woń wielu świętych unosi się

nad tymi ziemiami. Cały Wschód niech chwali Jezusa Chrystusa Drogę, Prawdę i Życie. Wszędzie niech będzie powtarzane imię Maryi. Niech również te ludy będą kiedyś w niebie Twoją radością i Twoją chwałą. Niech tak się stanie⁶.

ZA WŁASNY NARÓD

Modlitwa opublikowana w modlitewniku wydanym w 1952 r. na początku była adresowana do narodu włoskiego. Później jej horyzont został rozszerzony na wszystkie ludy⁷. Jej treść w dużej części odpowiada temu, co znajdujemy w modlitwie „Poświęcenie Włoch Maryi”.

Święty Pawle, nauczycielu narodów, spójrz z miłością na ten naród i jego dzieci. Twoje serce stało się tak wielkie, aby móc przyjąć i objąć wszystkie narody w uścisku pokoju.

Teraz z nieba miłość Chrystusa przynagla Cię do oświecania wszystkich światłem Ewangelii i umocnienia królestwa miłości.

Wzbudź powołania; umocnij pracujących dla Ewangelii; uczyn wszystkie serca uległymi Boskiemu Mistrzowi.

⁶ W biuletynie *San Paolo* modlitwa ta została opatrzona takim podpisem i datą: *Św. Bernarda 1949, ks. Alberione*. – Dzięki lekturze dziennika A. Specialego wiemy, że w Japonii ks. Alberione poświęcił nową rozgłośnię radiową i zachęcał do zainicjowania apostołstwa kinematograficznego. Pod późniejszą datą, 14 czerwca 1953 r., sekretarz przytacza następujące zdanie ks. Alberionego: „Na Wschodzie, gdzie niedawno byłem (Japonia, Filipiny, Indie) nasza młodzież, a także profes i siostry zakonne odmawiają modlitwę do św. Pawła o nawrócenie tych ludów”.

⁷ Święty Pawle, nauczycielu narodów, spójrz z miłością na błogosławioną ziemię włoską (...) i jej dzieci. Twoje serce stało się tak wielkie, aby móc przyjąć i objąć wszystkie narody w uścisku pokoju. Teraz z nieba miłość Chrystusa przynagla Cię do oświecania...”.

Niech ten lud zawsze znajduje w Chrystusie drogę, prawdę i życie; niech świeci swoim światłem przed światem i zawsze szuka królestwa Bożego i jego sprawiedliwości.

Święty Apostole, oświecaj nas, umacniaj i błogosław nam wszystkim. Amen.

V

ARTYKUŁY I WYSTĄPIENIA
Z OKRESU DOJRZAŁOŚCI

WSTĘP

Poniższe teksty w większości zostały zaczerpnięte z „San Paolo”, wewnętrznego biuletynu Towarzystwa Świętego Pawła, a kolejne są zapisem zarejestrowanych medytacji, które ks. Alberione głosił do różnych wspólnot Rodziny Świętego Pawła. Treścią tych medytacji jest życie i nauczanie Apostoła.

Forma tych wystąpień znacznie się różni: znajdziemy tu doskonale dopracowane artykuły, ale także takie, z których wybraliśmy jedynie bardzo krótkie fragmenty, wyróżniające się jednak jak jasne elementy mozaiki. Analizując je jako całość, jawi się nam wyraźne oblicze apostoła Pawła.

Teksty są przytaczane w porządku chronologicznym ich publikacji oraz są one opatrzone stosownymi odniesieniami do źródeł.

A. Z BIULETYNU „SAN PAOLO”

JAK PAWEŁ GŁOSICIEL I PISARZ

To, co Bóg zjednoczył, nakazując przepowiadanie i przynaglając do pisania, idzie naprzód w jedno i prosto po tej samej drodze. Co więcej, tożsamość misji została potwierdzona i wcielona w życie; jedna jej część dopełnia i jest przewodnikiem tej drugiej; tak jak nauczyliśmy się tego od św. Pawła, głosiciela i pisarza, z tym samym umysłem, z tym samym sercem.

(Alba, 15 maja 1935)

MIESIĄC POŚWIĘCONY ŚWIĘTEMU PAWŁOWI

Ma on trzy cele: *poznać*, przyjąć i uwierzyć w nauczanie Apostoła: „*Doctor Gentium*”; doprowadzić nas do *naśladowania* jego wielkich cnót, szczególnie miłości do Boga, miłości do Jezusa Chrystusa, gorliwości o dusze: „*życie Jezusem Chrystusem*”; wypełnić nas zaufaniem i *pobożnością* do naszego Opiekuna i Ojca, danego nam na mocy szczególnej łaski Bożej opatrności.

Lektura jego listów, jego życia, *miesiąca* przyniesie owoc w postaci poznania św. Pawła: „*Znasz swojego Ojca?*”.

Praktykowanie cnoty, której najbardziej potrzebujemy i do której odnosi się nasze postanowienie, w oparciu o przykład Apostoła, doprowadzi nas do jego naśladowania: „*Jesteś podobny do swojego Ojca?*”.

Modlitwa do św. Pawła w czasie tego miesiąca zaowocuje najobfitszymi darami Zesłania Ducha Świętego, życiem eucharystycznym w Uroczystość Bożego Ciała, większą świętością uczuć w Uroczystość Najświętszego Serca Pana Jezusa, bardziej wspałałomyślnym przyłgnięciem do Kościoła i do dusz w Uroczystość Świętych Apostołów Piotra i Pawła: „*Modlisz się do swojego Ojca?*”.

(*Alba, 1 czerwca 1935*)

WZNIOSŁOŚĆ PASTORALNA

Troska i czuwania muszą być stale obecne, aby apostołstwo mogło zachować tę wzniosłość pastoralną, która jest obecna w listach św. Pawła.

(*Alba, 1 marca 1936*)

STULECIE NAWRÓCENIA

To [XIX] stulecie nawrócenia musi być wspomniane w sposób szczególny w Pobożnym Towarzystwie Świętego Pawła i przez Córki Świętego Pawła przez:

a) wdzięczność Apostołowi, naszemu Ojcu, Nauczycielowi, Przykładowi, Doktorowi; jemu zawdzięczamy wszystko;

b) lepsze poznanie Apostoła w jego listach, Życiu, Dziełach, Liturgii;

c) naśladowanie go w cnotach, szczególnie poświęcając się temu, co prowadzi nas do definitywnego nawrócenia; rachunek sumienia, sakrament pokuty, wewnętrzna walka mająca na celu pokonanie starego człowieka i sprawienie, aby żył w nas Jezus Chrystus;

d) modlitwę, aby grzech na zawsze został oddalony, każdy grzech; aby wszystkie siły z pełnym poświęceniem były ukierunkowane tylko na Pana; aby siły naszego umysłu, woli i serca, tak jak te św. Pawła, znajdowały umocnienie w niezwykłej łasce, o której mówił: „*Omnia possum in eo qui me confortat*”¹.

Módlcie się o moje nawrócenie...

(*Alba, 21-I-1937*)

BRACIA W ŚWIĘTYM PAWLE

Najdrożsi Bracia w św. Pawle,

Mam gorące pragnienie, aby zobaczyć, albo zobaczyć ponownie, wszystkich alumnów, aspirantów, w sposób szczególny także najstarszych braci. Wszyscy, którzy z całym sercem trują się, pełniąc różne posługi, i pracują, idąc po śladach naszego Ojca św. Pawła, w każdym momencie stają mi przed oczyma. Do

¹ Wszystko mogę w Tym, który mnie umacnia.

każdego chciałbym skierować słowa wdzięczności, wiary i miłości do Boskiego Mistrza i wszystkim powiedzieć: oczy w niebo, kolana na ziemię, serce rozpalone. Każdy otrzyma nagrodę stosowną do tego, ile się trudził; przede wszystkim należy naśladować Jezusa Drogę, Prawdę i Życie.

(Rzym, św. Bernarda 1940)

DWA ZNAKI ROZPOZNAWCZE

[W księgarniach] Księga Ewangelii i obraz św. Pawła mają być wyeksponowane w odpowiedni sposób.

(São Paulo, 27 marca 1946)

PAKT I WSTAWIENICTWO

W ostatnich miesiącach spłynęły wielkie dobra, jak również miały miejsce zdarzenia o charakterze cudownym. Są one owocem *paktu* odmawianego z żywą wiarą; oraz *oremus* mówionego przez dusze poddane św. Pawłowi. To jest *prawdziwe źródło mocy*; najważniejsze, na którym zawsze opieraliśmy się z pełnym zaufaniem i otrzymywaliśmy obfity owoc...

Oremus mówi: „Panie, Ty wiesz, że sami z siebie nie mamy żadnej mocy ani władzy, w swoim miłosierdziu uwolnij nas za wstawiennictwem św. Pawła od wszelkich przeciwności”.

(Październik-Listopad 1947)

DUSZE OCZEKUJĄCE

[Są] dusze, które czekają! Niech żadnej nie braknie, na ile zależy to od nas, Bożego światła. To jest życie św. Pawła; to jest

odczuwanie wraz z Apostołem „żyje we mnie Chrystus”; to jest towarzyszenie Kościołowi w jego trudnej współczesnej drodze. Zawsze postępować naprzód: jak Chrystus propagandysta, jak Paweł niestrudzony Boży pielgrzym.

(Kwiecień 1949)

SYNOWIE I AKTYWNI NAŚLADOWCY

Towarzystwo Świętego Pawła samo w sobie posiada łaski i jest organizacją odznaczającą się specjalną naturą, pozwalającą na wielką transformację aspirantów i czynienie z nich prawdziwych synów i aktywnych naśladowców św. Pawła. Niech pozostanie ta sama ufność.

(Z Japonii, Lipiec 1949)

RADIO ŚWIĘTY PAWEŁ

Przechodząc ponad ludzkimi wydarzeniami, Kościół pokłada wielką ufność w tym narodzie [japońskim], który przez wszystkich jest szanowany za genialną pomysłowość, moralność, pracowitość i porządek panujący w społeczeństwie. Towarzystwo Świętego Pawła, w duchu wielkiego Apostoła, w szerzeniu dobra posługuje się środkami najszybszymi i najskuteczniejszymi: pierwszy był druk, potem kino i radio. Szuka ono *tylko i zawsze* chwały Boga i pokoju ludzi: nie pragnie niczego innego oprócz dobra.

Program transmisji tej radiostacji został naznaczony przez św. Pawła w Liście do Filipian: „Miejcie, bracia, na uwadze wszystko, co jest prawdziwe, co godne czci i sprawiedliwe, co czyste, miłe i szlachetne, wszystko, co jest cnotą i zasługuje na pochwałę”.

(Z Japonii, Lipiec 1949-II)

SŁOWO NIEUWIEZIONE

Przełożeni niech pamiętają, że zgodnie ze słowami naszego ojca św. Pawła, słowo Boże nie jest więźniem; oraz że dzięki ludzkiemu postępowi otrzymujemy nowe, coraz doskonalsze i skuteczniejsze środki, których nie można w nieuzasadniony sposób odrzucać ani też lekkomyślnie akceptować.

(Grudzień 1951)

MIŁOŚĆ DO KOŚCIOŁA

Prawdziwy paulista jest wzorem miłości opartej na przykładzie Pawła Apostoła.

(Luty 1953)

PAWEŁ WZOREM FORMATORÓW I FORMOWANYCH

Nauczycielu ducha miłości, zjednocz trwałość w postanowieniach ze szczerością i otwartością, aby nasza młodzież nie dawała się kierować popularnym modom i niedobrym tendencjom, *prowadź ich ku najwyższemu celom, domagając się zdecydowanego naśladowania św. Pawła Apostoła.*

Święty Paweł jest przykładem młodzieńca, który w każdej rzeczy podległy jest swojemu Mistrzowi, aby coraz bardziej ukierunkowywać swoje życie zgodnie z Jego wskazaniem.

Święty Paweł odznaczał się niezwykle mocnym charakterem: jaka moc budowała w nim przekonanie? Wiara! Mimo to zawsze był uległy wobec osób, które Opatrzność stawiała na jego drodze, aby kierowały jego krokami.

Kiedy został zatrzymany na drodze do Damaszku, zapytał: „Co mam robić, Panie?”. A Jezus nie objawił mu sam od razu żadnych wskazań, ale wysłał go do Ananiasza, aby od niego dowiedział się, co ma robić. Tym faktem św. Franciszek Salezy, jak również Leon XIII tłumaczą urząd i konieczność dobrego kierownika. Leon XIII napisał: „Świętemu Pawłowi powiedziano: «Idź do miasta i tam powiedzą ci, co masz czynić». Ta praktyka zawsze była obecna w Kościele; to jest nauczanie, które jednogłośnie było przekazywane przez tych wszystkich, którzy na przestrzeni dziejów jaśnili blaskiem mądrości i świętości”.

Po tym, jak Szaweł udoskonalił i ugruntował swoje nawrócenie, po tym, jak całe swoje życie, całe swoje istnienie ukierunkował na życie Jezusa Chrystusa, wycofał się do Tarsu. Chociaż w jego duszy płonął wielki ogień, trwał w pokornym milczeniu. Wytrwał w nim aż do momentu przybycia Barnaby, który zaprosił go do Antiochii: przybywający z Antiochii Barnaba był reprezentantem Kościoła. Paweł natychmiast tam się udał, posłusznie. Znalazł tam nauczycieli i proroków: Szaweł był przez nich nazywany ostatnim. Aby mógł rozpocząć własne apostołstwo prowadzone wśród pogan, potrzebna była interwencja Ducha Świętego, który przemówił do możnych: „oddzielcie mi Szawła i Barnabę, aby mogli podjąć misję, do której ich przeznaczyłem”. Moźni przekazali to Boże polecenie i po okresie postu wyswięcili ich.

Dopiero po tym Szaweł mógł rozpocząć swoje wielkie apostołstwo.

W ten sposób: Ananiasz, Barnaba i moźni z Antiochii są przewodnikami, możemy powiedzieć kierownikami duchowymi św. Pawła. Dobrze wypełnili swoją część, swoje zadanie, a św. Paweł dobrze ich słuchał. Kościół zyskał apostoła, który pracował więcej niż inni: którego dusza i serce ciągle biją w Kościele.

(Lipiec-Sierpień 1953)

PRAWDZIWIY ZAŁOŻYCIEL

Najbardziej żywa wdzięczność należy się Jezusowi, Boskiemu Mistrzowi, w Jego sakramencie światła i miłości; Królowej Apostołów, Matce naszej i naszego apostołstwa; św. Pawłowi, który jest prawdziwym Założycielem Zgromadzenia. Rzeczywiście on jest naszym Ojcem, Nauczycielem, przykładem i opiekunem. On powołał sobie tę rodzinę przez swoje działanie tak fizyczne, jak i duchowe, które nawet dzisiaj analizując, trudno jest dobrze zrozumieć, a tym bardziej wytłumaczyć.

Wszystko należy do niego. Należy do niego, który jest najpełniejszym interpretatorem Boskiego Mistrza, który dał Ewangelię narodom, nazwanym przez niego narodami Chrystusa. Należy do niego, którego obecność w teologii, w moralności, w organizacji Kościoła, w zdolności do włączania w apostołstwo środków, jakimi dysponowano w każdym czasie, jest tak bardzo żywa i zasadnicza; i taką pozostanie aż do końca wieków. Wszystko poruszył, wszystko oświecił, wszystko wykarmił, był przewodnikiem, ekonomem, obroną, oparciem; wszędzie tam, gdzie pojawiła się Rodzina Świętego Pawła. Zasłużył na pierwszy kościół i na *chwale*, która przedstawia go w jego apostołstwie i w jego ojcostwie odnoszącym się do paulistów.

Nie było to tak, jak bywa zwykle w czasie wyboru patrona dla osoby czy instytucji. To nie my go wybraliśmy; to św. Paweł wybrał nas. Rodzina Świętego Pawła musi być św. Pawłem żyjącym dzisiaj, uformowanym na wzór Boskiego Mistrza; działająca pod czujnym spojrzeniem i z łaską Maryi, Królowej Apostołów.

(Lipiec-Sierpień 1954)

OJCIEC, NAUCZYCIEL, OPIEKUN

Święty Paweł jest naszym Ojcem, Nauczycielem, Opiekunem. On uczynił wszystko. Nazywa się to Dziełem św. Pawła; sens tego wyrażenia nie jest taki, jak ujmuje się go, mówiąc: ta osoba jest z Turynu, czyli urodziła się w Turynie. W naszym przypadku znaczenie tego wyrażenia jest takie samo, jak wówczas, kiedy mówi się: ten młodzieniec jest Piotra, czyli jest synem Piotra. W ten sposób św. Paweł pisze do Koryntian: „*In Christo Iesu per Evangelium ego vos genui*”². Życie Rodziny Świętego Pawła pochodzi z Eucharystii, ale zostało przekazane przez św. Pawła.

(Alba, Sierpień-Wrzesień 1954)

SŁABOŚĆ I ŚWIĘTOŚĆ

Kiedy rzecz dotyczy pokonywania trudności, które przeciwstawiają się praktykowaniu dobra, jak wielka słabość i jaki brak stałości w wysiłkach! Jak wiele razy pozwalamy, aby zawładnęły nami uczucia i namiętności! Święty Paweł znakomicie opisał tę godną politowania słabość: „Nie czynię dobra, którego chcę, ale czynię zło, którego nie chcę... W głębi serca prawo Boga napętnia mnie radością. Widzę w sobie jednak inne prawo, sprzeciwiające się prawu mojego umysłu i zgarniające mnie w niewolę grzechu, który mieszka we mnie. Jestem nieszczęsnym człowiekiem! Kto mnie wyzwoli z ciała śmierci? Bogu niech będą dzięki przez Jezusa Chrystusa, naszego Pana!” (Rz 7, 19-25). Zatem, zgodnie z deklaracją Apostoła, lekarstwem na ten pożałowania godny stan jest *łaska odkupienia*.

Dla św. Pawła świętość jest pełną dojrzałością człowieka, człowiek doskonały...

² „W Jezusie Chrystusie dla Ewangelii ja was zrodziłem”.

Co w św. Pawle dokonała prawda, że Jezus Chrystus jest prawdziwym Bogiem, a Jego nauczanie jest słowem zbawienia? „Pełen jestem radości w każdej przeciwności” – pisał św. Paweł z więzienia.

(Wrzesień 1954)

„JEŚLI ŚWIĘTY PAWEŁ ŻYŁBY DZISIAJ...”

[Rodzina Świętego Pawła] pragnie reprezentować św. Pawła i żyć dzisiaj jako on; myśląc, troszcząc się, modląc się i uświęcając na sposób, w jaki czyniłby to św. Paweł, żyjąc współcześnie. Żył on dwoma przykazaniami miłości do Boga i do bliźniego w sposób tak doskonały, że w samym sobie ukazywał Chrystusa: „Żyje we mnie Chrystus” [Ga 2, 20]³.

On powołał sobie do życia Towarzystwo Świętego Pawła, którego jest założycielem. To nie Towarzystwo Świętego Pawła wybrało jego, ale on nas wybrał; co więcej zrodził nas: „Ja w Chrystusie zrodziłem was przez Ewangelię” [1 Kor 4, 15].

Jeśli św. Paweł nadal by żył, niezmiennie płonąłby podwójnym płomieniem jednego ognia, gorliwością dla Boga i Jego Chrystusa oraz gorliwością o ludzi z każdego kraju. I aby być słyszany, wstąpiłby na najwyższe mównice i mnożyłby swoje słowo przy pomocy środków, jakimi dysponujemy dzięki współczesnemu postępowi technicznemu: druk, kino, radio, telewizja. Jego nauczanie nie byłoby chłodne i abstrakcyjne. Kiedy przybywał do jakiegoś miasta, nie pojawiał się tam jedynie po to, by wygłosić okazjonalną konferencję, ale się *zatrzymywał* i *formował*: przekonywał intelekt słuchaczy, nakłaniał,

³ Cytaty biblijne przytaczane przez ks. Alberionego w tym tekście, jak i w kolejnych, w tekście oryginalnym podawane były po łacinie. Zdecydowaliśmy się przytaczać je po polsku i opatrzyć stosownym odnośnikiem biblijnym.

nawracał, jednoczył z Chrystusem, pomagał rozpocząć życie w pełni chrześcijańskie. Nie wyjeżdżał, dopóki nie miał moralnej pewności tego, że jego uczniowie wytrwają w wierze. Pozostawiał prezbiterów, aby kontynuowali jego dzieło; często powracał do nich przez swoje słowo i pisma; chciał wiedzieć, co się u nich dzieje, łączył się nimi duchowo i zawsze za nich się modlił.

On mówi do paulistów: poznawajcie, kochajcie, naśladowajcie Boskiego Mistrza Jezusa. „Bądźcie moimi naśladowcami, jak ja jestem naśladowcą Chrystusa” [1 Kor 11, 1]. To zaproszenie ma charakter ogólny, skierowane jest do wszystkich wiernych i jego czcicieli. Ale do nas w sposób szczególny, bo jesteśmy jego dziećmi. Dzieci od ojca otrzymują życie; dlatego musimy żyć w nim, z niego i przez niego, abyśmy mogli żyć Jezusem Chrystusem. Do nas odnoszą się słowa, które kierował do swoich dzieci z Tesaloniki, w których przypomina im, że był dla nich *formą*: „chcieliśmy wam dać samych siebie jako przykład do naśladowania”⁴. Jezus Chrystus jest doskonałym oryginałem; Paweł został uformowany i dla nas stał się formą; abyśmy w nim zostali wykuci, na wzór Jezusa Chrystusa. Święty Paweł-forma nie jest nią z racji odwzorowania fizycznego, cielesnych podobieństw, ale przekazuje nam w najbardziej możliwy sposób swoją osobowość: mentalność, cnoty, gorliwość, pobożność... wszystko. Rodzina Świętego Pawła, tworzona przez wielu jej członków, musi być św. Pawłem żyjącym w ciele wspólnotowym.

Trzeba więc poznawać i medytować św. Pawła w jego życiu, dziełach, listach; aby przejść, myśleć, mówić, działać tak jak on; i nieustannie przywoływać jego ojcowskiej asystencji.

(Wrzesień 1954)

⁴ „Ut nosmetipsos formam daremus vobis”: 2 Tes 3, 9.

ROK ŚWIĘTEGO PAWŁA APOSTOŁA

(od 21-I-1957 do 25-I-1958)

Po tym, jak poświęciliśmy jeden rok Jezusowi Boskiemu Mistrzowi; po tym, jak kolejny rok poświęciliśmy Królowej Apostołów; odczuwamy potrzebę i wspólny obowiązek, a także pożytek świętowania roku poświęconego św. Pawłowi Apostołowi, naszemu przewodnikowi i opiekunowi.

Wielu prosiło, aby miał on miejsce zaraz po roku dedykowanym Boskiemu Mistrzowi, ponieważ św. Paweł był Jego najbardziej dogłębnym interpretatorem.

Wyznaczyliśmy sobie następujące cele:

1) Okazanie naszej wdzięczności św. Pawłowi, naszemu Ojcu, który nas chronił, prowadził i oświecał na naszej trudnej drodze. Czynił to przez wiele lat, a szczególnie u początków.

2) Lepsze poznanie św. Pawła: na temat jego niezwyklej osobowości ludzkiej i duchowej wiele już zostało napisane, ale jeszcze wiele jest do powiedzenia. „Poznaj swojego Ojca”: jego święte życie, jego nauczanie, jego moc u Boga. Należy poznać Apostoła Chrystusa, Nauczyciela pogan, Sługę Kościoła, Naczynie wybrane, Głosiciela Ewangelii, Męczennika Chrystusa. Trzeba poznać, jak wiele wniósł on do dogmatyki, moralności, liturgii, organizacji Kościoła.

3) Lepsze naśladowanie jego cnót. Był on prawdziwym *Człowiekiem Bożym*: człowiek napełniony łaską w sposób niezwykle; człowiek, któremu w szczególny sposób zostały powierzone sprawy Boga; człowiek w specjalny sposób przez Boga zobowiązany; człowiek, który mógł powiedzieć: „dana mi łaska nie została zmarnowana” [1 Kor 15, 10]. On jest piewcą Boga, heroldem chwały Bożej, promotorem kultu Bożego, promulgatorem Bożego prawa, wybrany przez Boga, więzień Chrystusa, żyjący w Chrystusie.

4) Modlitwa do św. Pawła. Trzy powody: moc świętych u Boga, która jest proporcjonalna do pracy, jaką wykonali dla Boga na

ziemi. Co więcej, on jest ojcem rodziny, a ojciec troszczy się o swoją rodzinę. Dzięki modlitwom jego dobroć może stać się naszym udziałem.

5) Miłość do Apostoła. Kiedy mówi się po prostu „Apostoł”, w naturalny sposób myśl kieruje się na św. Pawła; tak bardzo jego postać wybija się ponad resztę: „pracowałem więcej”.

6) Wyproszenie tym, którzy są rozproszeni pomiędzy różnymi narodami, naszym braciom i siostram, aby na przykładzie św. Pawła potrafili w sposób mądry i święty rozpoznać to, w czym muszą się dostosować, to, co muszą nieść i komunikować, to, czemu muszą zapobiec. Należy prosić *Nauczyciela narodów*, naszego ojca i wzór.

Praktyka

1) Uroczyste, liturgiczne otwarcie Roku Świętego Pawła 25 stycznia 1957 r.

2) W czasie czytania w refektarzu, w lekturach duchowych, również prywatnie należy dać pierwszeństwo biografii i listom Apostoła.

3) Należy przyzywać jego pomocy w pracy nad uświęceniem zakonnym, odpowiadając wiele razy nowennę do niego przez częste odmawianie, szczególnie w poniedziałek, koronki do niego i innych modlitw, które mamy w Modlitewniku.

4) Uczynić postanowienie naśladowania jakiejś jego szczególnej cnoty.

5) Celebrować ze szczególnym zaangażowaniem miesiąc jemu poświęcony i jego uroczystości. Często mówić o nim w kazaniach. Zawierzyć mu powołania, apostołstwo, maszyny, inicjatywy. Dbać o to, aby jego obrazy były udekorowane. Wybierać jego najpiękniejsze myśli.

Każdy niech zaproponuje i zrealizuje pobożne i własne inicjatywy.

Otrzymamy wiele cennych łask.

* * *

Kilka dodających odwagi zdań św. Pawła:

„Bracia moi umiłowani, bądźcie więc wytrwali, niezachwiani, bez reszty oddani dziełu Pana. Zawsze pamiętajcie, że dzięki Panu wasz trud nie jest daremny” (1 Kor 15, 58).

„Wiemy, że kiedy namiot, w którym mieszkamy tu na ziemi, zostanie zwinięty, otrzymamy od Boga jako mieszkanie budowlę niewzniesioną rękami, lecz wieczną, w niebie” (2 Kor 5, 1).

„Kiedy Chrystus – wasze życie – ukaże się w chwale, wówczas i wy ukazecie się w chwale razem z Nim” (Kol 3, 4)

OREMUS – Boże, który widzisz, że nie pokładamy ufności w żadnym naszym uczynku, za wstawiennictwem Nauczyciela narodów daj nam odpowiednią obronę wobec każdej przeciwności” (Niedziela Sześćdziesiątych)⁵.

(Styczeń 1957)

CYKL MEDYTACJI NA KAŻDY PONIEDZIAŁEK ROKU ŚWIĘTEGO PAWŁA

Życie

1. „Ten, który wybrał mnie w łonie mojej matki” (Ga 1, 15): Opatrzność w życiu Szawła (narodzenie w Tarsie, miasto uczonych,

⁵ Tekst tej kolekty, jak również wersety biblijne wyżej zamieszczone, w tekście oryginalnym były po łacinie.

W starym kalendarzu liturgicznym obchodzono tzw. „Domenica di sessagesima”. W rzeczywistości przypadała ona 57 dni przed Wielkanocą. Była bezpośrednim przygotowaniem do Wielkiego Postu, dlatego kolorem liturgicznym był fiolet. W liturgii Mszy św. pomijano *Gloria* i *Alleluja*, zastępując je werselem typowym dla okresu Wielkiego Postu. Po reformie liturgicznej obchód ten zastąpiono niedzielą zwykłą. Do dzisiaj jest ona jeszcze praktykowana w kalendarzu luterańskim.

wychowanie faryzejskie, nauka zawodu). Dary naturalne i edukacja, jakie otrzymał wielki Święty i Apostoł.

2. „Wiernością judaizmowi przewyższałem wielu moich rówieśników” (Ga 1, 14): postępowanie w znajomości Pisma, pierwsze kontakty z chrześcijanami, zagorzały prześladowca: prawość; działanie zgodne z sumieniem.

3. „Temu, który wezwał mnie swoją łaską, spodobało się objawić swego Syna we mnie” (Ga 1, 15): nawrócenie. Było pełne: umysł, serce, życie.

4. „Abym głosił Go pośród pogan” (Ga 1, 16): powołanie do apostołstwa. Znaki powołania.

5. „Natychmiast, nie szukając rady u żadnego z ludzi” (Ga 1, 16): gotowa i poddana łasce odpowiedź. Zostawiał ukochaną religię, dochodową i budzącą szacunek profesję. Z uczonego w prawie na... nikogo! Pełen talentów i zdolności... Bezczyunny! W oczekiwaniu.

6. „Pod wpływem objawienia udałem się do Jerozolimy... aby upewnić się, że nie biegnę, albo nie biegłem na próżno” (Ga 2, 2): poddanie Władzy w apostołstwie, ale z maksymalną stałością w obronie prawdy; i w nowej wolności w Chrystusie.

7. „Paweł, sługa Chrystusa Jezusa, powołany na apostoła” (Rz 1, 1): wdzięczność Pawła za powołanie. Wdzięczność mądra i praktyczna.

8. „Dla której znoszę udręki, aż do więzienia” (2 Tm 2, 9): apostołstwo Pawła, podróże, cierpienia, których musiał doświadczyć Apostoł.

9. „Dla mnie bowiem życie to Chrystus, a śmierć to zysk” (Flp 1, 21): życie Pawła, niekończący się akt miłości do Chrystusa. Równowaga Apostoła w roztropności i gorliwości.

10. „Moja krew zostanie niebawem przelana w ofierze” (2 Tm 4, 6): męczeństwo, największy dowód miłości Pawła do Chrystusa.

Doktryna

11. „Ewangelia jest mocą Boga dla zbawienia każdego, kto wierzy” (Rz 1, 16): Chrystus jest naszą jedyną nadzieją na zbawienie.

12. „Proszę was, bracia, abyście składali wasze ciała na ofiarę” (Rz 12, 1): trwanie w Chrystusie, który jest początkiem i wypełnieniem naszej osoby, naszego powołania, naszej wieczności.

13. „Słudzy, dzięki którym uwierzyliście. A każdy z nich pracował na tyle, na ile dał mu Pan” (1 Kor 3, 5): w posłańcach Boga widzieć Jego samego, patrzeć na Niego i być Mu posłusznym (zob. rozdziały 1 - 4 z 1 Kor).

14. „Wiedza nadyma, miłość zaś buduje” (1 Kor 8, 1): wiedza sama w sobie nie buduje, buduje tylko ta, która jest dobrze użyta; umieć rezygnować nawet z własnych praw dla umiłowania miłości (1 Kor 8 - 10).

15. „Starajcie się o miłość” (1 Kor 14, 1): miłość jako przygotowanie dalsze do Komunii św.; miłość realizowana praktycznie w życiu (1 Kor 11, 17 - 14, 40).

16. „Koryntianie! Nasze usta otwierają się przed wami, bo nasze serce jest dla was szeroko otwarte” (2 Kor 6, 11): ze względu na pokój i łaskę dla Kościoła w Koryncie, Paweł zapomina urazy, przebacza i modli się (2 Kor 1 - 7).

17. „Więcej doświadczyłem trudu, częściej byłem więziony” (2 Kor 11, 23): cena apostołstwa (2 Kor 10, 1 - 13, 10).

18. „Niech będzie błogosławiony Bóg... On przeznaczył nas, abyśmy stali się Jego przybranymi dziećmi” (Ef 1, 3-5). „Mając naturę Boga... ogołocił siebie samego” (Flp 2, 6): na przykładzie Boskiego Mistrza budować własne życie.

19. „On jest tym, który... przeniósł nas do królestwa swego Syna umiłowanego” (Kol 1, 13): Ojciec wszystkiego dokonał i wszystko przekazał przez Chrystusa, i wszystko chce otrzymać na nowo na tej samej Drodze. „Wola Boga jest, abyście byli święci” (1 Tes 4, 3): nie gubić się w niepotrzebnych słowach

i rzeczach, ale z największym zaangażowaniem pełnić własne, codzienne obowiązki.

20. „Zachowujcie tradycje, o których zostaliście pouczeni” (2 Tes 2, 15): oczekiwać na nagrodę w pełnieniu naszych obowiązków. „Ten, kto służy w wojsku, nie zajmuje się sprawami życia cywilnego” (2 Tm 2, 4): kto się poświęcił i konsekrował Bogu, nie może więcej troszczyć się o cokolwiek, co nie dotyczy Jego (zob. listy pasterskie).

21. „Podobnie do Syna Bożego pozostaje kapłanem na zawsze” (Hbr 7, 3): Jezus Kapłan i Ofiara, Wzór każdej duszy konsekrowanej.

Kult i pobożność

22. Wielka jest moc św. Pawła w niebie i posługuje się on nią na rzecz swoich dzieci, swoich współpracowników, dusz odkupionych Krwią Chrystusa,

23. „Żyję więc już nie ja, ale żyje we mnie Chrystus” (Ga 2, 20): Paweł jako żywy przykład dla zakonnika paulisty (*Koronka*).

24. Serce dzieci wobec Ojca: poznawania go w jego doktrynie, w jego osobie, w jego przykładach.

25. Cechy pobożności paulistowskiej: uniwersalizm i powszechność, stałość w dostosowywaniu, wierność papieżowi.

26. Święty Paweł i jego czciciele: św. Tytus, św. Tymoteusz, św. Łukasz, św. Tekla, św. Jan Chryzostom, św. Antoni Maria Zaccaria, założyciel barnabitów, kościoły noszące jego imię; pauliści.

27. Święty Paweł i dogmatyka.

28. Święty Paweł i moralność-ascetyka-mistyka.

29. Serce dzieci wobec Ojca: kierowana do niego modlitwa o nasze uświęcenie, za nasze apostołstwo.

30. Święty Paweł w liturgii: 25 stycznia, 29 czerwca (wraz ze św. Piotrem), 30 czerwca: nauczanie, modlitwa, praktyka⁶.

Luty 1957

⁶ Na końcu widnieje jeszcze PS.: „Zamieszczono jedynie 30 tytułów medytacji, ponieważ wiele poniedziałków w ciągu całego roku jest przeszkodzonych. Jeśli

1900. ROCZNICA POWSTANIA
LISTU ŚWIĘTEGO PAWŁA DO RZYMIAN
(58-1958)

Apostolstwo wydawnicze św. Pawła najpełniej wyrażone zostało w jego *Liście do Rzymian*.

W Domu Macierzystym dla upamiętnienia tego wielkiego wydarzenia na jednym z wielkich witraży (14 m²) widnieje miasto, skąd list wysłano (Korynt), i miasto, do którego został on zanieśiony (Rzym). Witraż ten wykonała znakomita niemiecka pracownia. Wywołuje on wspaniałe wrażenie zarówno religijne, jak i artystyczne. Pierwszym zamysłem było to: aby ulokowanie go nad *Chwałą* sprawiało, że Nasi będą nieustannie na niego patrzeć, dla zbudowania i inspiracji. To jest jego miejsce.

L'Osservatore Romano (22-I-1958), przedstawiając relację z uroczystej celebracji tej rocznicy w *Instyтуcie Biblijnym* w Rzymie pisze:

„List św. Pawła do Rzymian jest jednym z niewielu, być może jedynym tekstem biblijnym, w odniesieniu do którego prawie wszyscy egzegeci są zgodni, co do precyzyjnej daty jego powstania”. Było to w roku 58, na krótko przed Wielkanocą.

I dodaje, że wspomniana celebracja jest bardzo pożyteczna, szczególnie dla wyjaśnienia doktryny katolickiej protestantom: z zamiarem sprawienia, że zbliżą się oni do Kościoła Katolickiego.

Racją celebracji tej rocznicy jest przede wszystkim: wdzięczność Boskiemu Mistrzowi, który dał natchnienie swojemu najwierniejszemu i najbardziej dogłębnemu interpretatorowi w czasie pisania tego cudownego listu;

rozważanie wielkiego nauczania dogmatycznego, moralnego i liturgicznego, które w nim jest zawarte;

_____ będzie jednak możliwość ich wygłoszenia, każdy kaznodzieja sam wybierze sobie odpowiedni temat. Ks. ALBERIONE”.

rozważanie duchowej więzi, którą św. Paweł okazał Rzymowi, centrum chrześcijaństwa i stolicy Wikariusza Jezusa Chrystusa, „*fides vestra annuntiat in universo mundo*”⁷;

rozważanie cudownej głębi połączonej z Bożym światłem, w odpowiadaniu na potrzeby każdego czasu i każdego miejsca za pomocą Ewangelii Jezusa Chrystusa;

medytacja wzoru, którym jest list ze względu na swoją treść i formę, dla każdego kapłana-pisarza-paulisty;

rozważanie uniwersalizmu św. Pawła, władcy historii i prawa, organizatora Kościoła, Apostoła wszystkich narodów, głosiciela prawdziwej wolności przeżywanej w głębokiej czci dla Jezusa Chrystusa, Boskiego Mistrza...⁸.

(Luty 1958)

ŚWIĘTEMU PAWŁOWI PIELGRZYMOWI

RODZINA ŚWIĘTEGO PAWŁA
SWOJEMU OJCU, NAUCZYCIELOWI I OPIEKUNOWI
ŚW. PAWŁOWI APOSTOŁOWI,
UPRZEDZAJĄC CELEBRACJĘ JUBILEUSZU
JEGO PRZYBYCIA DO RZYMU 1960-1961
NALEŻNY HOŁD⁹.

⁷ „O waszej wierze mówi się na całym świecie”.

⁸ Kolejną częścią tego artykułu było przytoczenie *Wprowadzenia* do Biblii przetłumaczonej i opatrzonej komentarzem przez wydawnictwo paulistów, której redaktorem był ks. Eusebio Tintori. Następnie ks. Alberione cytuje szerokie streszczenie listu św. Pawła, zredagowanego przez innego autora.

⁹ Nie znamy ani pochodzenia, ani przeznaczenia tej dedykacji i zdań po niej następujących. Tekst w formie maszynopisu, pozbawiony daty (ale pochodzący z wiosny 1960 r.) przekazała nam s. Mercedes Mastrostefano FSP, której serdecznie dziękujemy za współpracę.

Święty Paweł szedł: Boski Mistrz zdobył go na drodze do Damaszku, a Paweł obrał drogę przeciwną do wcześniejszej i nigdy się już nie zatrzymał.

Szedł przez życie: od pełnego faryzeizmu do pełnego pozyskania Chrystusa.

Szedł w apostołskich podróżach: do wszystkich narodów, przekazywał ludom wiarę, aż do męczeńskiej śmierci.

Szedł po śmierci: jego nauczanie zdominowało teologię, moralność, liturgię.

Szedł w wielu sercach: wzbudzając apostołów, pisarzy, męczenników.

Szedł w wielu świątyniach, zgromadzeniach zakonnych, diecezjach i miastach.

Bardziej niż kiedyś idzie także dzisiaj, w każdym kierunku, niesiony także przez mieszkańców 342 domów Rodziny Świętego Pawła,

k którzy go kochają, do niego się modlą, jego głoszą. – Ks. ALBERIONE.

PEDAGOGIKA I OSOBOWOŚĆ PAWŁOWA

Jaka jest najlepsza formacja? Jaka jest najdoskonalsza osobowość? Jaki jest ideał Pawłowy? Jak i kiedy się go realizuje i nim żyje?

Tak jak św. Paweł: kiedy można powiedzieć „Żyję ja, ale już nie ja: żyje we mnie Chrystus”.

(Kwiecień 1961)

DAWAĆ EWANGELIĘ

Pobożne Towarzystwo Świętego Pawła w Domu Macierzystym (w Albie) powołało w 1921 r. Generalne Stowarzyszenie Biblio-

tek... Patronuje mu św. Paweł, patron Apostolstwa Wydawniczego, oraz Maryja, Królowa Apostołów...

Dawać przesłanie o zbawieniu przez umożliwianie czytania i słuchania Dobrej Nowiny – Ewangelii. – To była droga św. Pawła, którą szedł od momentu, w którym usłyszano głos, Boży mandat: „Oddzielcie dla Mnie Szawła i Barnabę, aby mogli pełnić dzieło, do którego ich przeznaczyłem”. [Paweł] zamilkł dopiero po tym, jak odcięto mu głowę.

(Maj 1961)

ZAWSZE SKUPIONY NA PRZYSZŁOŚCI

Rozpoczął się proces beatyfikacyjny sługi Bożego Vigolunga Maggiorina.

Maggiorino Vigolungo [był] ożywiany duchem św. Pawła Apostoła, zawsze skupiony na przyszłości.

(Styczeń 1962)

NAWRÓCENIE I UŚWIĘCENIE

Rok poświęcony w sposób szczególny uświęceniu rozpocznie się obchodem święta Nawrócenia św. Pawła (25 stycznia 1963) i zakończy się w dniu 25 stycznia 1964 celebracją tej samej uroczystości.

Data rozpoczęcia tego roku została wybrana z następującego powodu: Szaweł, w 22 rozdziale *Dziejów Apostolskich* opowiada o swoim nawróceniu: „W czasie drogi w pobliżu Damaszku, około południa, nagle poraziło mnie światło z nieba. Upadłem na ziemię i usłyszałem słowa: «Szawle, Szawle! Dlaczego Mnie prześladujesz?». «Kim jesteś, Panie?» – zapytałem. Usłyszałem wtedy: «Ja jestem Jezus z Nazaretu, którego ty prześladujesz!»...

Powiedziałem wtedy: «*Co mam czynić, Panie?*»¹⁰. To pytanie wskazuje na pełne nawrócenie Szawła; a także dowodzi pełnej dyspozycyjności wobec woli Bożej. Prawdziwa świętość polega na absolutnym utożsamieniu się z wolą Bożą i oddaniu się w Jego ręce. Już wtedy osiągnęła doskonałość.

Święty Paweł jest więc dla nas doskonałym Mistrzem uświęcenia: natomiast całe nasze przywiązanie do naszych pomysłów, kaprysy, upodobania, pragnienia są przeszkodą na drodze do prawdziwej świętości.

Czy chcemy ją osiągnąć? Przynajmniej jeden rok pracy duchowej, dystans do samych siebie, aby w sposób pełny żyć, realizując wolę Bożą.

Należy zauważyć, że Szaweł został podporządkowany osobie mającej władzę w Kościele, czyli został podporządkowany samemu Kościołowi, który wcześniej był celem jego prześladowań. W Kościele nikt nie może być sam dla siebie kierownikiem, ale każdy z nas musi być poddany Kościołowi: „Idź do Damaszku, tam powiedzą ci, co masz czynić”. I posłał go Jezus do Ananiasza.

(*Styczeń 1963*)

KSIĘGA I MIECZ

(*Wyjaśnienie znaczenia herbu Rodziny Świętego Pawła*)¹⁰

NAPIS widniejący na Księdze został zaczerpnięty ze św. Pawła: „*Ut innotescat per Ecclesiam multiformis sapientia Dei*”¹¹. Święty Paweł wskazuje na naszą pozycję dzieci i pokornych sług Kościoła. Dzięki zatwierdzeniu przez Stolicę Świętą naszych Instytu-

¹⁰ 20 sierpnia 1964 r., w pięćdziesiątą rocznicę powstania Towarzystwa Świętego Pawła, ks. Alberione wyjaśnił znaczenie herbu Rodziny Świętego Pawła w czasie homilii wygłoszonej na jubileuszowej Mszy św. Przytaczamy jedynie fragmenty tego kazania.

¹¹ „Aby przez Kościół objawiła się wieloraka mądrość Boża” (por. Ef 3, 10).

tów zostaliśmy włączeni do Kościoła, kustosza i nauczyciela objawionej przez Boga mądrości; św. Paweł dodaje: „Miejcie na uwadze wszystko, co jest prawdziwe, co godne czci i sprawiedliwe, co czyste, miłe i szlachetne...” [Flp 4, 8].

W ten sposób jesteśmy zawsze uczniami i zawsze nauczycielami, bo stoimy na tej samej pozycji, z której mówi św. Paweł: „Przekazuję wam to, co sam wcześniej otrzymałem od Pana” [por. 1 Kor 11, 23].

MIECZ: ma podwójne znaczenie. Święty Paweł został ścięty mieczem w Tre Fontane na przedmieściach Rzymu: ofiara swojej gorliwości, pracował „*abundantius*”¹² dla Ewangelii i zginął od miecza.

Drugie znaczenie. Mówi św. Paweł: „Słowo Boże jest niczym miecz” [por. Hbr 4, 12], przenika ono i oddziela człowieka od ducha świata i ducha niewoli grzechu; człowiek uwolniony z ziemskich kajdan kroczy drogą naznaczoną przez Chrystusa: „Kto chce iść za Mną, niech zaprze się samego siebie... i niech Mnie naśladować” [Mt 16, 24].

Rozważcie wezwanie św. Pawła do tego, aby uzbroić się przeciwko złu i wziąć do ręki broń: miecz Ducha, którym jest słowo Boże” [Ef 6, 17].

[*Zakończenie homilii*] Nasza droga przez czas będzie szczęśliwa, jeśli Zgromadzenie, w ogólności, a także poszczególni zakonnicy będą zawsze poruszać się po szynach, którymi są: pokora i wiara.

W Jezusie Mistrzu, Drodze, Prawdzie i Życiu, pod opieką Maryi, Królowej Apostołów, na przykładzie św. Pawła, który więcej niż inni Apostołowie posługiwał się środkami technicznymi, jego listy, stojącymi w służbie jego słowu.

(*Lipiec-Sierpień 1964*)

¹² „Łaska zaowocowała, bo natrudziłem się więcej od nich wszystkich” [por. 1 Kor 15, 10].

GIGANT

Gigant przepowiadania do pogan: św. Paweł.

(*Październik-Listopad 1965*)

1967: JUBILEUSZ MĘCZEŃSTWA
APOSTOŁÓW PIOTRA I PAWŁA

W całym Kościele należy się zatroszczyć o uroczystą celebrację tej rocznicy.

Rodzina Świętego Pawła będzie w niej uczestniczyć z pełnym zaangażowaniem, nie tylko zewnętrznym, ale przez krzewienie wiary w Kościele, w posłuszeństwie Wikariuszowi Jezusa Chrystusa, w pobożnej i synowskiej służbie, jako Zakonnicy, duszom.

Szczególne wskazania dla nas:

Jako Rodzina Świętego Pawła, pod opieką św. Pawła Apostoła, musimy nadać szczególnie uroczysty charakter całemu rokowi 1967: poznawać, kochać, naśladować, modlić się do naszego Opiekuna i Nauczyciela.

Pośród aktów czci: postępowanie w redakcji z użyciem środków komunikacji społecznej.

W każdym domu: postępowanie w apostołstwie.

Święty Paweł jest wielkim *głosicielem* i wielkim *pisarzem*: Opiekun i wzór, który trzeba naśladować.

Również z tego powodu Pobożne Towarzystwo Świętego Pawła zostało poddane pod opiekę i przykład Apostoła.

W dzisiejszych czasach komunikacja społeczna rozwija się znacznie szybciej dzięki środkom, które mają większą moc oddziaływania niż słowo mówione.

* * *

Zostało napisane, że św. Paweł urodził się jako głosiciel i równocześnie jako pisarz. Pan zrealizował w nim swój zamysł przekazania niezliczonym duszom łaski i zbawienia.

Nie tylko za życia, ale przez wszystkie wieki i również dzisiaj przemawia on do ludzkości.

Święci Piotr i Paweł działają razem, chociaż każdy z nich miał własną misję do wypełnienia.

Paweł (Szaweł) najpierw był prześladowcą. Nawrócony przez Pana, około dziesięć lat po tym fakcie stał się apostołem.

Przygotowywał się do tego, idąc za światłem Jezusa Chrystusa i słuchając wskazówek Ducha Świętego: przez pokutę, pracę, modlitwę, naukę, apostołstwo, a wszystko to podporządkowane nawracaniu pogan.

Około 45 r. rozpoczął swoje podróże misyjne. Centrum jego działalności było w Antiochii, ówczesnej metropolii Wschodu.

Jego słowo, rozpalone i oświecone przez Jezusa Chrystusa, pozyskało niezliczone dusze.

Założył wiele Kościołów, przygotował i ustanowił biskupów, przyjął na siebie cierpienia i prześladowania, które sam dokładnie opisał w jednym ze swoich listów.

* * *

Przekazywał duszom życie łaski za pomocą słowa, a kiedy był od nich oddalony, pisząc listy.

Napisał 14 listów.

Cechą jego pisarstwa jest personalizm, prawdziwe lustro duszy, predestynowanej do tego, aby dominować, duszy płonącej, świadomej własnej godności, pewnej przyjętej prawdy, niczym matka pełnej uczucia i mocnej jak ojciec.

Listy św. Pawła są bezcennym komentarzem do Ewangelii; od razu zostały one przez wiernych przyjęte jako słowo człowieka, ale równocześnie jako słowo samego Boga. Święty Piotr uznał je

za Pismo Święte (2 P 3, 15). Pisze on: „Ratunkiem dla was jest cierpliwość naszego Pana, jak wam również napisał obdarzony mądrością umiłowany nasz brat Paweł. Pisze o tym we wszystkich listach, gdy porusza te sprawy. Są w nich jednak pewne rzeczy trudne do zrozumienia, które – podobnie jak inne Pisma – ludzie niedouczeni i słabej wiary przekręcają na własną zgubę”.

* * *

Święty Paweł sam napisał więcej stronic, niż mają razem wzięte trzy Ewangelie, św. Marka, św. Mateusza i św. Łukasza.

On ciągle głosi za pomocą swoich listów, które są nieśmiertelne, które będą podziwiane przez wszystkie wieki, które zawsze będą pocieszeniem, nauką i umocnieniem Kościoła¹³.

(Grudzień 1966)

[NOTA. W roku 1900. rocznicy męczeństwa Apostołów był im poświęcony również cały kolejny numer „San Paolo” ze stycznia 1967 r. Zawierał on streszczenie tego, co było przedstawione wcześniej, a także trzy medytacje dotyczące tekstów apostoła Pawła. Medytacje podejmowały te same tematy, które stanowią oś tekstów tutaj wcześniej przytoczonych].

¹³ Artykuł z *San Paolo* miał dalszą część, w której został podany syntetyczny opis poszczególnych listów, a także rozwinięte streszczenie każdego z nich.

B. MEDYTACJE NAGRANE

ŚWIĘTY PAWEŁ NASZ NAUCZYCIEL I WZÓR

(W: *Rekolekcje i dni skupienia*, sierpień 1935)¹⁴

Tego ranka chciałbym powiedzieć wam dwa słowa na temat św. Pawła. Skupmy się więc na jego osobie. Wy jesteście Córkami Świętego Pawła i bardzo kochacie waszego ojca, nieprawdaż? Właśnie, ponieważ go kochacie, lubicie słuchać o nim, aby móc nabyć jego sposób myślenia, aby móc naśladować jego najwyższą cnotę.

I. ŚWIĘTY PAWEŁ JEST WIELKIM NAUCZYCIELEM DOKTRYNY

Z powodu tego, że on nie tylko przedstawiał dogmaty, ale komentował je i wyjaśniał, można powiedzieć, że rozszerzał je w taki sposób, że niektórzy, przesadzając, ogłosili, iż chrześcijaństwo św. Pawła jest bardziej głębokie i subtelne niż to, którego uczył Jezus i które zostało spisane w Ewangeliach. Oczywiście jest to niedorzeczność, ponieważ uczeń nie może być większy od Mistrza, więc św. Paweł był po prostu najwierniejszym naśladowcą Boskiego Mistrza, prawdziwym Apostołem i dobrym chrześcijaninem.

Prawdą jest jednak, że św. Paweł przeniknął dogmaty wielką mądrością i jasnością spojrzenia i że jego nauczanie jest przepięknym wytłumaczeniem Ewangelii. Święty Paweł jest więc wielkim nauczycielem prawdy. Czytanie go, szczególnie na początku, może być bardzo trudne, ponieważ jego argumentacja nie jest prosta. Potrzebny jest więc wysiłek, ale za każdym razem, gdy ów wysiłek jest podejmowany, to lektura okazuje się łatwiejsza.

Pięknie by było, to znaczy bardzo nieładnie by było, jeśli jakaś córka otrzymałaby od ojca czternaście listów i nie przeczytała

¹⁴ Por. *Alle Figlie di San Paolo*, 1934-1935, ss. 314-320, numery 147-155.

ani jednego. Co byśmy powiedzieli? Powiedzielibyśmy, że córka ta nie szanuje swoich rodziców i nie zależy jej na tym, by dowiedzieć się, co u nich.

Niektóre ze swoich listów św. Paweł adresuje do konkretnych wspólnot Kościoła, inne do swoich uczniów. Każdy z jego listów prezentuje jakiś aspekt osoby Mistrza, a ten adresowany do Rzymian pokazuje całego Jezusa Chrystusa.

Święty Jan Chryzostom mówił, że całą wiedzę, jaką posiada, zawdzięcza św. Pawłowi, ponieważ jego listy są jego ulubionym pożywieniem¹⁵.

Listy św. Pawła rzeczywiście podnoszą ku niebu, ilekroć odczuwa się ziemskie inklinacje, kierują ku najwyższej doskonałości i dla was mają specjalny język. Jeśli mi mówicie, że macie trudności z ich zrozumieniem, to ja wam odpowiadam: „Mówcie św. Pawłowi: Ojcze, wytłumacz nam!”. Jakie światło, jakie łaski ma dać św. Paweł, jeśli nie te, które pozwalają zrozumieć jego listy? Wszystkie dusze, które znalazły upodobanie w lekturze św. Pawła stały się duszami potężnymi. Kto czyta św. Pawła, kto buduje z nim rodzinną relację, ten zdobywa, krok po kroku, ducha podobnego do jego ducha. Już samo czytanie pism Pawłowych zjednuje łaskę stawania się prawdziwymi paulistkami. Mozolcie się również, czytając po włosku, który w listach jest nieco zawiły, niejasny. Święty Paweł was oświeci i sprawi, że zrozumiecie, być może lepiej niż z innego źródła.

Pamiętajmy, że każda księga Pisma Świętego została napisana pod natchnieniem Ducha Świętego, dlatego bardziej niż intelekt działa w nich łaska. Dzieje się tak jak w przypadku świętej Eucharystii: do Komunii św. przystępuje tak starzec, jak i siedmioletnie dziecko, tak prosty proboszcz, jak i biskup, jak papież.

¹⁵ Por. św. Jan Chryzostom, Wstęp do *Homilii na temat Listu do Rzymian*, PG 60, 301-302.

Być może myślimy, że pierwszymi łaskami są uzdrowienia? Najważniejszymi łaskami są te, które odnoszą się do niebieskich darów: zatem czytajcie i ponownie czytajcie, a jak nie rozumiecie, to nie to jest żaden problem.

Kiedy w niedziele śpiewacie psalmy, to rozumiecie? „Nie”. I czy przez to przestajecie śpiewać? Nieważne, że się nie rozumie: rozumie je Pan!

Jeśli któraś z was, dzisiaj, myśląc, że na koniec Rekolekcji, aby lepiej wyrazić własny żal za grzechy, odmówi psalmy pokutne, nie rozumiejąc ani jednego słowa, to uczyni bardzo piękną rzecz i otrzyma przebaczenie.

Nawet jeśli nie rozumiemy listów, jednak je czytamy. Jak wiele ludzi na wsiach za wielki honor poczytuje sobie możliwość śpiewania w chórze, a nie zna ani jednego słowa z łaciny! (Aby odpowiedzieć na ten brak, przygotowujemy właśnie *Mszalik włosko-łaciński*).

Nie bądźcie wystraszone tym, że nie rozumiecie! Dziecko nie rozumie tego, co mówi do niego mama, ale powtarza za nią usłyszane słowa. Czy rozumiało cokolwiek, kiedy zanieśli je do chrzcielnicy? A mimo to sakrament przyniósł swoje owoce!

Widzicie? Improwizowane przez nas modlitwy nie zawsze są doskonałe, ponieważ zostaliśmy stworzeni, aby smakować również rzeczy najświętszych, ale to, co robi Kościół, zawsze jest najlepsze, zawsze! Zatem czytajcie.

„A jeśli przeczytaliśmy i nic nie zrozumieliśmy?”. Powiedziałem wam, nieważne, zrozumiał św. Paweł, Pan, Kościół.

Czy chory rozumie to, co lekarz pisze na recepcie? Nie, najczęściej nie. Mówi się: „Pismo lekarza tylko lekarz potrafi przeczytać!”.

Ale św. Paweł mówi: „*Attende tibi*”, czyli: „Spoglądaj na siebie”¹⁶ i w innym miejscu: „Jezus umarł za nas, grzeszników”¹⁷

¹⁶ Por. 1 Tm 4, 16: „Czuwaj nad sobą”.

¹⁷ Por. Rz 5, 8.

albo: „Czyńcie dobre uczynki, a będziecie żyć w pokoju”¹⁸. I kto tego nie rozumie?

W czasie Adoracji, przez cały rok, należy czytać listy św. Pawła.

II. ŚWIĘTY PAWEŁ JEST DLA NAS WZOREM KAŻDEJ CNOTY

Znajdujemy w nim każdy rodzaj cnoty: cnoty indywidualne i społeczne, cnoty apostołskie; cnoty doskonalące człowieka jako takiego, jak i te, które realizują się w jego relacjach z innymi. Nie przez przypadek Pan dał wam św. Pawła jako wzór!

Święty Paweł jest wzorem wiary. Na drodze do Damaszku, zaraz po tym, jak spadł z konia, usłyszał głos Mistrza, który mu powiedział: „Ja jestem Jezus, którego ty prześladujesz”¹⁹. Paweł przestał mieć jakiegokolwiek wątpliwości odnośnie do prawdziwości religii chrześcijańskiej i zaniósł swoją wiarę aż na krańce świata. Ogłosił ją pasterzom, góralom, wykształconym ludziom żyjącym w tamtym czasie: Galatom, Koryntianom, mieszkańcom Tesaloni, Efezjanom, a jego głos był słyszany w Atenach i Rzymie, w Jerozolimie i na całym Wschodzie.

Jego nauczanie było tak jasne, jego wiara była tak żywa, że w jednej chwili pozyskiwał i przekonywał wielu ludzi. Właśnie dlatego św. Jan Chryzostom postawił tezę, że Paweł nosił wszystkie narody w swoim sercu i że raczej narodów zabrakło dla niego niż jego dla narodów.

Święty Paweł miał zatem wiarę stałą, nadzieję pewną, miłość żywą: „Kto mnie odłączy od miłości Chrystusa”²⁰.

Odważny i zadowolony poszedł na spotkanie z mieczem i śmiercią. Miecz i śmierć oddały mu wielką przysługę, gdyż w sposób pełny zjednoczyły go z Jezusem Chrystusem.

¹⁸ Por. Rz 12, 17-18.

¹⁹ Por. Dz 9, 5.

²⁰ Por. Rz 8, 35.

Święty Paweł był ubogi. Rzeczywiście potrafił żyć biednie i bogato, dostosowując się do każdej sytuacji²¹. Kiedy zamknięto go w wilgotnym więzieniu, pomimo swojego słabego zdrowia, nie mając ani jedzenia, ani ubrania, z przekonaniem mówił: „biorę w karby i opanowuję swoje ciało, abym głosząc innym naukę, sam nie został odrzucony”²², tak jakby nie wystarczyło mu umartwienie praktykowane w wielu okresach jego życia, które mniej lub bardziej, ale nieustannie było ofiarą.

Święty Paweł był wzorem czystości. „Chciałbym, aby wszyscy ludzie żyli jak ja”²³ mówił, zwracając się do ludzi żyjących w bezżeństwie. Mówił to pod natchnieniem Ducha Świętego i ten sam Duch kładzie na ustach kapłana słowa konsekracji, które dla niewierzącego mogą wydać się bezczelne: „*Hoc est corpus meum*”²⁴.

Święty Paweł był wzorem posłuszeństwa. Bóg przeprowadził go przez bardzo trudne wydarzenia, a on nigdy nie przestał być Mu posłuszny, nawet wtedy, gdy musiał iść do Jerozolimy, wiedząc, że czeka go tam najokrutniejsze z prześladowań. I rzeczywiście został tam pojmany, związany, pobity, ale taka była wola Boża i on z radością ją przyjął.

Raz tylko zdarzyło mu się wyrzucić z siebie żal, kiedy mówił, że wszyscy go opuścili²⁵, ale jest to wyrzut bardzo delikatny, podobny do tego, jaki uczynił Jezus na krzyżu, kiedy mówił: „Boże mój, czemuś mnie opuścił?”²⁶.

Święty Paweł skupia w sobie wszystkie cnoty charakteryzujące apostoła, z których na pierwszy plan wybijają się gorliwość i roztropność.

²¹ Por. Flp 4, 12.

²² Por. 1 Kor 9, 27.

²³ Por. 1 Kor 7, 7.

²⁴ Por. Mt 26, 26: „To jest ciało moje”.

²⁵ Por. 2 Tm 4, 16.

²⁶ Por. Mt 27, 46.

Gorliwość: „Bo jeśli ktoś jest słaby, czy ja nie staję się słaby? I jeśli ktoś upada, czy ja nie przeżywam męki?”²⁷.

Roztropność: W wielu okolicznościach św. Paweł jawi się nam jako geniusz naprawdę inteligentny, jako człowiek święcie przebiegły²⁸, odznaczający się tak wielką przebiegłością, że niemal powinno się tutaj potępić jego ludzką roztropność. Ale w rzeczywistości mamy tutaj do czynienia z czymś zupełnie innym. On kochał Pana i kochał Go w sposób praktyczny, dlatego w razie potrzeby potrafił posługiwać się wszystkimi dozwolonymi środkami, które Bóg dawał mu do dyspozycji.

Święty Paweł był nauczycielem modlitwy. Był on człowiekiem modlitwy; duch modlitwy był tym, co pozwoliło mu przetrwać liczne cierpienia i wiele pokus. Kto się modli, ten jest mocny.

Sam Jezus, wskazując Ananiaszowi nawróconego Szawła, powiedział: „*Ecce enim orat: On modli się w tej chwili*”²⁹.

Pobożność św. Pawła miała charakter eucharystyczny. Z jak wielkim zapałem polecał kapłanom składanie Ofiary, a wierzącym przyjmowanie Komunii św.³⁰. Czynił to jak ewangelista, z wiarą i precyzją naocznego świadka największej sceny objawiającej miłość, czyli Ostatniej Wieczerzy! O Maryi mówił mało, ale mówił najlepiej³¹: mówił o Niej w sposób Boży.

III. JESTEŚMY CZCICIELAMI ŚW. PAWŁA

Czy naśladujemy naszego Ojca w modlitwie? Mamy nabożeństwo do św. Pawła? Czymś niezmiernie dziwnym byłoby, jeśli jakaś córka nigdy nie wypowiedziałaby żadnego słowa do swojego ojca!

²⁷ Por. 2 Kor 11, 29.

²⁸ Por. Dz 17, 23; 23, 6-9.

²⁹ Por. Dz 9, 11.

³⁰ Por. 1 Kor 10, 16-17; 11, 23-29.

³¹ Por. Ga 4, 4.

W ciągu roku z miłością celebруем jego święta i pamiętajmy, że z pięćdziesięciu dwóch niedziel przynajmniej czterdzieści ma w rycie mszy czytania z jego listów. Dobrze odprawmy w czerwcu miesiąc poświęcony jego czci; w domach posiadających własną kaplicę niech zostaną odprawione specjalne nabożeństwa, niech uroczyście będą odczytane jego listy, niech będzie czytany opis jego życia. Życie Maryi, św. Pawła, św. Józefa, a dalej co? Dalej trzeba zacząć od początku. I jeśli zostaje trochę wolnego czasu, można poświęcić go na inną lekturę, ale na pierwszym miejscu zawsze muszą być te trzy najczcigodniejsze postaci.

Co więcej, ku czci św. Pawła należy rozpoczynać i kończyć każdą czynność odmówieniem aktu strzelistego: „*Sancte Paule Apostole, ora pro nobis*”.

Wizerunek św. Pawła musi być umieszczony wszędzie: w pokojach, w salach wykładowych, w miejscach pracy apostolskiej, w miejscach, gdzie najczęściej się przechodzi, w refektarzach, w księgarniach. Rano, zaraz po przebudzeniu, od razu należy przywołać jego wstawiennictwa i powtarzać tę modlitwę w ciągu dnia, szczególnie w momentach jakichkolwiek trudności.

On udzieli wam swojego ducha umocnienia: jesteście tak zwaną słabą płcią, ale to nie jest ważne, bo macie Ojca, który jest mocny. Jak wiele świętych dziewic przedstawia Kościół, świętych dziewic, które żyły w klasztorach i które były wzorem mocy! Wiele z tych świętych dusz karmiło się listami św. Pawła.

Apostoł formuje was przez pobożność, która jest oświecona i podejmująca działania. Kto staje się jego czcicielem, nie może nie być dobry, ponieważ nigdy nie znajdzie wspólnego języka z kapryśnymi, letnimi i tymi, którzy są zbyt wrażliwi. Pod jego opieką również oni się zmieniają i otrzymują jego łaski i jego pomoc.

Nabierzmy przekonania, że św. Paweł jest ojcem pełnym czułości. Zobaczmy, jak wielkim uczuciem darzył swoich pierwszych uczniów: św. Tytusa, św. Tymoteusza, św. Teklę, św. Łukasza

i Filemona! Jak wielu świętych rozkwitło u jego boku! I tak jak wtedy rodzili się święci, tak rodzą się również dzisiaj.

Niech Pan błogosławi wam za wstawiennictwem apostoła Pawła. Będzie Mu się podobało, jeśli wracając do waszych zajęć, wzbogacie się, dzień po dniu, niezliczonymi zasługami, podobnie jak dzieje się to w przypadku pracowitych żniwiarek, które pod koniec dnia mają najpiękniejsze snopy.

Niech Bóg udzieli wam łaski, abyście były coraz bardziej oświecone, mądrzejsze, mocniejsze, abyście ciągle podążały naprzód oparte na czterech kołach³², niczym pociąg pędzący do swojego celu.

Niech Jezus błogosławi waszą rodzinę, niech ją zachowa na prostej drodze, na drodze wyznaczonej przez św. Pawła i dlatego niech wam udzieli łaski posłuszeństwa indywidualnego i wspólnotowego, czyli całego Zgromadzenia. Aby dotrzeć szczęśliwie do portu, okręt nie potrzebuje tylko dobrej pracy każdego z marynarzy, ale także dobrych silników, które sprawiają, że się porusza i nie tonie.

Postępujcie naprzód zgodnie z duchem Zgromadzenia, zawsze do przodu, zawsze wytrwale, a Pan położy swoją świętą dłoń na głowach wszystkich i każdej z osobna, aby wszystkie razem i każda indywidualnie mogły zrealizować pragnienia Boskiego Mistrza Jezusa Chrystusa.

NA ADORACJI ZE ŚWIĘTYM PAWŁEM

(Do sióstr Pobożnych Uczennic

Rzym, święto św. Scholastyki, 10 lutego 1947 r.)

Plany Boga odnoszące się do Pobożnych Uczennic Boskiego Mistrza były bardzo jasne w tym roku, kiedy s. Scholastyka jako pierwsza podjęła waszą specjalną misję. Różne doświadczenia,

³² Chodzi o cztery koła wozu paulistowskiego: pobożność, nauka, apostołstwo, ubóstwo (por. AD 100, 163).

które miały miejsce, dokonały się dla większej chwały Boga i dla waszego większego uświęcenia.

Dzisiejsze postanowienie: być z każdym dniem bardziej: Pobożnymi Uczennicami, podobnymi do Maryi, zanurzonymi w Jezusie Hostii, działającymi członkami Kościoła, mistycznego Ciała Jezusa Chrystusa: Kościoła, w całym życiu ziemskim i na wieczność.

Nasze życie nie kończy się wraz ze śmiercią. „*Vita mutatur non tollitur*”: śmierć nie niszczy życia, ale je zmienia. Dopóki ciało jest zdrowe, może gościć duszę. Kiedy natomiast nie jest już w stanie mieć w sobie duszy, staje się ona gościem Boga, w Niebie. Kiedy zniszczeniu ulega jej ziemski dom, dusza zostaje przyjęta do wieczności.

Co robi się w Raju? Kontynuuje się to, co robiło się na ziemi: ta sama misja, te same zajęcia. W niebie otrzyma się taki stopień świętości, jaki osiągnęło się za ziemskiego życia. W jakim stanie się umiera, w takim pozostanie się na zawsze.

Szybko więc zbierajcie zasługi! Niektóre, zamiast zbierać owoce, zatrzymują się jedynie na wączaniu kwiatów. Są diabły, które kuszą Siostry właśnie w tej materii: wączać kwiaty. Cieszą się, że zdobicie kaplicę, że kładziecie na ołtarzu kwiaty, które symbolizują wasze cnoty, wasze święte pragnienia. Święte pragnienia przynoszą zasługi. Na przykład: jeżeli kładąc się spać, miałybyście takie pragnienie: chciałabym, aby tej nocy wszystkie święte dusze cierpiące w Czyśćcu wypełniły swoje kary i znalazły się na wiecznym odpoczynku w Niebie; takie pragnienie jest święte i przynosi zasługi. Natomiast złe pragnienia są grzechem.

Są jednak osoby, które tracą czas na wączanie kwiatów, żyją tylko pragnieniami. Wiosną podziwiacie obsypane kwieciami drzewo czereśni, ale potem wypatrujecie czasu, kiedy na miejscu kwiatów pojawią się owoce. W ten sam sposób, na ile możemy, musimy robić wszystko, aby następstwem naszych pragnień były owoce.

Nie wprowadzajcie wielu zmian, nie próbujcie zbyt wielu metod, nie łapcie się to jednej, to drugiej rzeczy, ale skupcie się na owocach, na wielu owocach. Nasze życie musi być owocne. Na łożu śmierci dusza zbierze to, co posiała, i w wieczności pozostanie na tym poziomie łaski, zasługi, świętości, na którym trwała w ostatnim momencie swojego życia. Do tego właśnie momentu proporcjonalna będzie jej chwała.

W Raju nie ulegnie zmianie również apostołstwo. Tu na ziemi dusza wybiera rodzaj apostołstwa; wybór ten dokonuje się nie tylko na całe życie, ale i na wieczność.

Co robi św. Tereska w Raju? Modli się za misjonarzy. Co robi św. Alojzy? Wyprasza młodzieńcom łaskę czystości, którą tak wspaniale żył na ziemi. Co robią papieże? Modlą się za Kościół.

W Raju będziecie modlić się za apostołstwo druku, radia i kina.

Wy w Raju będziecie składać hołd Jezusowi Eucharystycznemu, modląc się za kapłanów, za siostry. Będziecie prosić Boskiego Mistrza, aby wypełniło się jego pragnienie: „*Venite ad me omnes*”³³, aby wszyscy Go znali, za Nim poszli i kochali Go.

Pobożne Uczennice będą robić w Raju to, co powinny robić na ziemi: kontemplacja Boga, tajemnicy Eucharystii i Trójcy Świętej.

W Eucharystii zogniskowana jest każda tajemnica: Trójca Święta. Wszystko ukryte jest w eucharystycznym sercu Jezusa Chrystusa. My nie widzimy, ale „*praestet fides supplementum, sensuum defectui*”³⁴. W Niebie nasze oczy utkwiają swoje spojrzenie na Bogu: ujrzymy Go takim, jaki jest. Dokona się to nie tylko w pojedynczej wizji, jak miało to miejsce w przypadku św. Mał-

³³ „Przyjdźcie do mnie wszyscy” (Mt 11, 28). Należy pamiętać, że zdanie to, umieszczone na tabernakulum w kaplicy Adoracji katedry w Albie, mocno poruszyło młodego Alberionego i wywarło determinujący wpływ na ukonstytuowanie się jego specyficznego powołania.

³⁴ „Tylko wiara Bożą mową pewnością o tym w serca śle” z pieśni eucharystycznej *Sław, języku, tajemnicę* napisanej przez św. Tomasza z Akwinu.

gorzaty Marii Alacoque³⁵, ale cała Trójca, całe Niebo w Jezusie Chrystusie Mistrzu. Cały Kościół się jednoczy, tworząc mistyczne Ciało Chrystusa.

Nasze życie w Niebie będzie naśladowaniem Boskiego Mistrza.

Czy na ziemi naśladowałyście Jezusa? Dobrze, w Niebie znajdziecie się pośród zastępu dusz, które „chodzą za Barankiem, dokądkolwiek idzie” (Ap 14, 4).

Najświętsza Maryja zawsze naśladowała Jezusa: w Nazarecie, w czasie Jego działalności publicznej, na Kalwarii, przy grobie, aż do dnia, w którym widziała Go wstępującego do Ojca. Potem naśladowała Go w Niebie.

W Raju będziecie zjednoczone z Jezusem Mistrzem w rozpowsechnianiu prawdy, w głoszeniu Ojca: „Życie wieczne polega na tym, aby wszyscy poznali Ciebie, jedynego, prawdziwego Boga i Tego, którego posłałeś – Jezusa Chrystusa” (J 17, 3). Zjednoczycie się z Boskim Mistrzem, aby wypraszać dla ludzkości zbawienie. On pragnie, aby każdy człowiek dostał zbawienia.

Tym, co musicie robić teraz na ziemi, jest następujące zadanie: odnaleźć w Eucharystii wasz największy skarb, waszą słodycz, waszą radość. Jeśli to zrobicie, będziecie się tym cieszyć również w Niebie. Tam w górze radość nie będzie jedynie dziewicza, ale będzie źródłem błogosławieństwa; radość nieskończona, zupełnie inna od tej, która tu na ziemi jest waszym udziałem. Jezus ukaże się jako monstrancja, wielka tak jak Niebo, i wy znajdziecie się przy Nim, aby Go adorować, kochać, śpiewać Mu chwałę. Dążcie do tego, co w górze, tam znajdą się wszystkie dusze z waszej Rodziny, zgromadzone wokół wielkiej monstrancji, wraz z Najświętszą Maryją, pierwszą Pobożną Uczennicą, błogosławioną Dziewicą. To Ona zaintonuje *Magnificat*, wieczną pieśń, którą wasze głosy będą powtarzać niczym echo, w nieskończonej i błogosławionej młodości.

³⁵ Św. Małgorzata miała objawienie Najświętszego Serca Jezusa.

Czasami można zobaczyć piękne promienie³⁶, na których umieszczone są wyrzeźbione postaci aniołów adorujących świętą Hostię. Chcecie ich zastąpić? To jest wasze miejsce, wasza radość, wasze powołanie: stać obok Jezusa Eucharystycznego tu na ziemi i w Niebie. Wybierać powołanie na życie znaczy wybierać je na wieczność.

Teraz kilka wskazówek odnośnie do Adoracji.

W czasie kilku dni, które spędziłem w samolocie³⁷, musiałem odprawić Adorację, lecąc, modlić się przez Godzinę w duchowej obecności Eucharystii i Trójcy Świętej. W miejsce Jezusa Sakramentalnego kładłem św. Pawła i angażowałem go, aby za jego przyczyną każda z was, odprawiając Adorację, stawiała mnie przed Boskim Mistrzem.

Święty Paweł! Jak bardzo jego serce było pełne Jezusa! Jezus ukochał go miłością, jaka nie była dana wszystkim. Sam objął mu Ewangelię, ponieważ Paweł nie chodził za Nim jak inni Apostołowie. Święty Paweł natomiast pozwolił się nauczać i dał odpowiedź na to, co usłyszał.

Kiedy na Adoracji jesteście zmęczone, rozproszone, połóżcie św. Pawła przed Jezusem, i adorujcie, proście, aby w szczególny sposób wyblagał u Boga świętych kapłanów, świętych zakonników, żeby mnożyły się powołania do Pobożnych Uczennic [...].

Z mojej strony proszę Jezusa, aby posłużył się swoją krwią wylaną z prawej i z lewej dłoni, policzkiem, na który przyjmował ciosy, głową rozoraną cierniową koroną, ranami nóg, aby za każdym razem, kiedy kończy się dwie godziny Adoracji, grupa dusz mogła wejść do Nieba: to pociesza Eucharystyczne serce Jezusa.

W każdą środę zabierzcie na Adorację św. Józefa. Najpiękniejsza figura św. Józefa, jaką widziałem, to ta, która znajduje się w naszym

³⁶ Chodzi o monstrancje, w których wystawia się do adoracji Najświętszy Sakrament.

³⁷ Kiedy ks. Alberione mówił te słowa, był już po swojej pierwszej podróży do obu Ameryk (grudzień 1945 - kwiecień 1946).

żłóbku w Rzymie. Święty Józef klęczy przed Dzieciątkiem, patrzy na nie, kontempluje, daje się porwać miłości. To jest prawdziwa adoracja. Po Maryi św. Józef był pierwszym, który odprawił Adorację. Jest on wzorem każdego, kto podejmuje Adorację...

W czasie Adoracji bądźcie towarzyszkami Aniołów Stróżów, wszystkich Aniołów z Raju... Stańcie pośród nich, znajdźcie tam swoje miejsce. Aby je znaleźć, odmawiajcie wiele aktów żalu, ponieważ, aby znaleźć się wśród Aniołów, potrzebne jest bardzo czyste serce.

Aniołowie pomagają rozpowszechniać na ziemi prawdę Jezusa. Więcej niż miliard ludzi nie zna Pana. Aniołowie pomogą wam również w posłudze modlitwy, Adoracji i pobożności.

W sposób szczególny zabierajcie na Adorację Najświętszą Maryję! Nie było piękniejszych modlitw, adoracji niż te, które czyniła Maryja tu na ziemi i teraz w Niebie. Zjednoczcie się z Maryją i przez Nią, z Nią i w Niej adorujcie, dziękujcie, proście, módlcie się i wynagradzajcie. Zwróćcie się do Niej słowami: „Modłę się w Twoich intencjach, modłę się z Tobą i w Tobie: proszę, aby moja modlitwa była zaniesiona do Boga przez Twe najczystsze ręce”.

Modląc się w ten sposób, wynagrodzicie za grzechy złych wydawnictw, druku, radia, kina; za grzechy i zniewagi wyrządzone przez osoby konsekrowane, rządzących i nauczających.

Proście Boskiego Mistrza, aby wszystkich przyciągnął do swojej szkoły prawdy, dobra i łaski.

ŚWIĘTY PAWEŁ JAKO WZÓR W ZACHOWYWANIU PRZYKAZAŃ (Medytacja wygłoszona 2 czerwca 1956 r. w Rzymie)

Święty Paweł Apostoł stoi przed nami jako wielki *nauczyciel pogan*, jako ten, który w najskuteczniejszy sposób potrafił dostosować do swoich czasów słowa Jezusa, Ewangelię.

Stoi on przed nami jako *wzór* każdej cnoty. Naśladowując Boskiego Mistrza, najpierw sam przyjmował jego nauczanie i według niego żył, a potem nauczał innych. W ten sposób zgromadził wokół siebie wiele dusz. Podążał za nim ogromny kondukt świętych i dusz apostoelskich. Święty Paweł stoi przed nami jako nasz *obrońca*, który troszczy się o wszystko, co potrzebne jest do naszego szczególnego życia. On jest tym, który przedstawia nasze potrzeby Ojcu niebieskiemu, który zanoszą nas Najświętszej Dziewicy w niebie. On jest stróżem i obrońcą całego Zgromadzenia i dba o to, aby trwało ono w prawdzie, aby każdy z jego członków wzrastał w świętości, w mądrości Ewangelii i w duchu ubóstwa.

Tego ranka zatrzymujemy się w naszej refleksji nad św. Pawłem, w którym widzimy wzór w zachowywaniu przykazań. Obserwacja w życiu zakonnym, a także kapłańskim, wynika z obserwacji przykazań. Zachowując przykazania, łatwo jest przejść do praktyki cnót zakonnych i kapłańskich.

Jeśli dobrze zachowuje się pierwsze przykazanie, czyli jeśli ma się poprawną pobożność, z łatwością przechodzi się potem do właściwej pobożności zakonnej i kapłańskiej. Jeśli od młodości nie ma właściwej pobożności i wielkiej miłości do modlitwy, nigdy nie będzie się modlić w sposób wystarczająco dobry, ponieważ młodość jest fundamentem wieku średniego i starości. Jeśli świecznik nie jest dobrze osadzony, upadnie razem ze świecą, którą podtrzymuje. Jeśli nie ma przyzwyczajenia, nie będzie wytrwałości, nie będzie charakteru...

Jeśli młody człowiek darzy szacunkiem imię Boga, jest wierny obietnicom i postanowieniom, które czyni, jeśli jest dokładny w spowiedziach... z łatwością dochowa wierności ślubom, jak to jest zapisane w drugim przykazaniu.

Jeśli młody człowiek naprawdę święci dzień Pański, a nie tylko czeka na niedzielę, aby odpocząć i rozerwać się, ale chce mieć więcej czasu na modlitwę i umocnienie pobożności, to kiedy zostanie księdzem, będzie przekonany, że niedziela jest dniem Pana,

w którym o wiele mocniej należy głosić słowo Boże i będzie się do tego sumiennie przygotowywał.

Jeśli młody człowiek przyzwyczai się do bycia posłusznym w rodzinie, jeśli będzie żył w zgodzie z rodzeństwem, będzie umiał być posłuszny także w Zgromadzeniu, odnośnie do rzeczy wzniosłych, które wynikają z życia zakonnego i kapłańskiego. Od kogoś, kto nie zachowuje czwartego przykazania, nie można oczekiwać, że będzie zachowywał ślub posłuszeństwa, owszem, wypowie ów ślub na głos w czasie profesji zakonnej, ale nie będzie uznawał jego istoty, nie będzie go praktykował.

Kto od małego zachowuje piąte przykazanie, będzie miał później miłość do wszystkich, będzie miał dobre relacje z ludźmi, będzie miał dobre myśli, uczucia, słowa, uczynki miłosierdzia, pokocha życie wspólnotowe i społeczne.

To, co zbuduje się w młodości, zostaje: „Ucz dziecko właściwego postępowania, a nawet w starości nie zejdzie z dobrej drogi” (Prz 22, 6).

Kto w młodości zachowuje szóste przykazanie i potrafi przetrwać najcięższe próby i zachowa czystość, na zawsze zachowa czystość myśli, uczuć, słów, zachowań, będzie unikał spektakli, które mogą zaciemnić jasność duszy, będzie karmił miłość do życia ukrytego i wypełni ślub czystości.

To samo można powiedzieć o siódmym przykazaniu. Trzeba szanować rzeczy należące do innych, szanować rzeczy należące do Zgromadzenia, nic nie marnować, mieć szacunek i wrażliwość do wszystkiego, co należy do innych i to od najmłodszych lat. Wtedy ślub ubóstwa nie będzie trudny.

Kto jest szczery w młodości, zawsze będzie szczery, tak w domu, jak i poza nim. Wówczas będzie szanowany z racji swojej uczciwości i prawości: „*est, est*”, „*non, non*”; ale jeśli nie będzie zwyczaju szczerości, jeśli będzie hipokryzja i kłamstwa, życiowa konstrukcja nie będzie miała fundamentu i nie będzie w stanie przynieść owoców, którymi są zaufanie i szacunek ludzi.

I to samo dotyczy dwóch ostatnich przykazań. Kiedy brakuje świętości myśli i wewnętrznych uczuć, kiedy nie jest się w stanie zapanować nad pychą, gniewem, zazdrością, nieuporządkowaną sferą uczuć, nie jest możliwe podjęcie życia zakonnego i spełnianie jego wymogów. Rzeczywiście kiedy bogaty młodzieniec zapewnił, że zachowuje wszystkie przykazania, Jezus powiedział mu: „Jeśli chcesz być doskonały...”. Zachowywanie przykazań jest absolutnie konieczne, nie postępuje się naprzód w powołaniu i w czynieniu dobra, jeśli brakuje tego fundamentu.

Szaweł mylił się w swoim rozumieniu osoby Jezusa Chrystusa. Przyjmując to, co ogólnie mówiono, sam nie widział Jezusa, Jego cudów, ale miał wielką prawość serca w skrupulatnym zachowywaniu prawa, „*abundantius*” mówi „*super coetaneos meos*”. Szaweł bronił prawa. To był powód jego pierwszego prześladowania wymierzonego w chrześcijan. Ale robił to w dobrej wierze, tylko i wyłącznie w gorliwości o prawo. Aż do momentu, kiedy oświecony przez Jezusa Chrystusa, zamienił gorliwość o prawo wymierzoną przeciw Ewangelii i chrześcijanom w gorliwość o Kościół Jezusa Chrystusa. I kto poświęcił się bardziej niż on? Kto bardziej owocnie pracował?

Szaweł kochał modlitwę zalecaną i wymaganą przez prawo. To dobrze tłumaczy, dlaczego Jezus zwrócił się do Ananiasza słowami: „*Ecce enim orat - oto, modli się*”. Natychmiast po nawróceniu pod Damazkiem Szaweł modlił się, ale jeszcze więcej modlił się na pustyni, w czasie lat przygotowania do swojej posługi. Modlił się w duchu pokory, którą praktykował przez całe swoje życie i z tą miłością do Jezusa, która kazała mu powiedzieć: „*Quis nos separabit a charitate Christi?*” (Rz 8, 35), i z tą gorliwością o sprawy Boże i o dusze, która kazała mu wykrzyknąć: „*Biada mi, gdybym nie głosił Ewangelii*” (1 Kor 9, 16), i z tym pełnym oddaniem, które pozwalała mu znosić kamienowania, prześladowania, biczowania, więzienia, katastrofy na morzu. W tym wszystkim był zapał, była młodzieńcza gorliwość.

Święty Paweł praktykował *ubóstwo* w sposób totalny: mimo że pochodził z dobrze sytuowanej rodziny, pracą swoich rąk zarabiał na utrzymanie: „*Ministraverunt me manus istae*” (Dz 20, 34).

Posłuszeństwo, które najpierw okazywał prawu i żydowskiemu kapłanom, zmienił na posłuszeństwo Piotrowi i Kościołowi.

W Rzymie są miejsca uświęcone gorliwością Apostoła, jego przepowiadaniem, jego więzieniem; Więzienie Mamertyńskie jest miejscem jego męki i męczeńskiej śmierci. Miejsca te budzą w nas refleksję: jak bardzo św. Paweł przyłgął do zachowywania przykazań, które są prawem naturalnym, jak bardzo był uległy woli Bożej, jak wielką gorliwością wykazał się w szerszeniu prawa chrześcijańskiego.

Młodość jest fundamentem całego życia. Dobrym zakonnikiem będzie ten, który w młodości ukochał pracę, delikatność i wrażliwość sumienia, naukę, apostołstwo, ubóstwo, albo lepiej powiedzieć można: siódme przykazanie. Potrzeba położyć życiowy fundament. Kto nie oprze swojego fundamentu na przykazaniach, będzie musiał doświadczyć później katastrofy. Bardzo trudno jest coś naprawić, kiedy osiągnęło się już wiek dojrzały. Kiedy postępuje się naprzód wraz ze swoimi wadami, te same wady będą towarzyszyć także w momencie złożenia do grobu: „*et dormiunt cum in pulverem*” (Hi 20, 11); i następuje łamanie ślubów i przykazań, zaniedbania w życiu zakonnym i chrześcijańskim, a nawet tym zwykłym ludzkim.

Pomyślmy przez chwilę o tym, co Ewangelia mówi odnośnie do bogatego młodzieńca. Do Jezusa przyszedł młody człowiek i zapytał Go: „Co mam czynić, aby się zbawić?”. Jezus odpowiedział: „Zachowuj przykazania”. Młodzieniec odparł, że zawsze je zachowywał. I dopiero po tym wyznaniu Jezus poradził mu większą doskonałość.

Teraz rachunek sumienia: Czy przestrzegane jest przykazanie odnoszące się do pobożności? Czy jest szacunek dla imienia Bożego i powziętych postanowień? Czy naprawdę świętuje się

dni święte i uważa się je za dni poświęcone Panu, które powinny być głębiej przeżywane niż inne dni w roku? Czy jest odpowiednia wrażliwość w kwestiach odnoszących się do szóstego przykazania? Czy troszczy się i dba o rzeczy należące do innych, szczególnie o to wszystko, z czego korzysta się w domu? Czy jest szczerowość? Czy troszczy się o wewnętrzną świętość, odnoszącą się do myśli i pragnień wymienionych dziewiątym i dziesiątym przykazaniu? Czy świętość wewnętrzna jest ważniejsza od tej zewnętrznej i dlatego to, czego nie można czynić na zewnątrz, nie może nawet być przedmiotem wewnętrznych pragnień. Czy są zachowywane przykazania? Czy daje się odpowiedni fundament życia, aby zapewnić sobie zbawienie?

Teraz odmówmy koronkę do św. Pawła, abyśmy mogli zachowywać przykazania z wiernością, jaką miał św. Paweł i w ten sposób dojść do godnie przeżywanego życia zakonnego, apostołstwa i do wielkiej świętości.

PRZYGOTOWANIE ŚWIĘTEGO PAWŁA DO JEGO WIELKIEJ POSŁUGI

Wzrastać w pokorze i miłości³⁸

Czerwiec jest miesiącem poświęconym św. Pawłowi. Miesiąc ten wieńczy Uroczystość, która dla nas jest świętem najwyższej wagi. Jest to święto najwyższej wagi również dla całego świata chrześcijańskiego³⁹.

³⁸ Medytacja zarejestrowana przez Siostry Apostolinki w siedzibie SAIE w Turynie, gdzie mieszkały w latach 1959-1963. Niemal pewne jest, że medytacja ta została ogłoszona do członków Rodziny Świętego Pawła zgromadzonych w kaplicy SAIE, przy ulicy Corso Regina Margherita 2.

³⁹ Do momentu reformy liturgicznej przeprowadzonej przez Sobór Watykański II, dzień 30 czerwca był liturgicznym wspomnieniem św. Pawła Apostoła. Uroczystość ta została zachowana w liturgii własnej Rodziny Świętego Pawła.

Zatrzymajmy się przez chwilę nad kwestią przygotowania św. Pawła do jego wielkiego apostołstwa, do jego wielkiej posługi. Pan przygotował go z mądrością i miłością. Bóg sprawił, że urodził się on w kraju pogańskim; ale z drugiej strony wyrósł w rodzinie mającej swoją religię: religię żydowską, możeszową. Urodził się w Tarsie, więc był obywatelem rzymskim i miał okazję nauczyć się nie tylko języka hebrajskiego, ale także greckiego i łaciny, ponieważ edukacja szkolna prowadzona była po grecku, a miasto zamieszkane było przez pogan, także Rzymian stacjonujących w tym regionie.

Bóg dopuścił również, aby Paweł popełnił kilka błędów w dobie swojej młodości, wierząc, iż jedyną prawdziwą religią była – co w rzeczywistości było prawdą – ówczesna religia żydowska. Paweł czuł się w obowiązku walczyć z każdym, kto nie wyznawał religii żydowskiej i kto wierzył w Jezusa Chrystusa. Działo się tak dlatego, że nie otrzymał wyjaśnienia, on nie słyszał i nie widział Zbawiciela Jezusa Chrystusa, tak jak inni Apostołowie. Zatem całą swoją gorliwość wykorzystywał do obrony religii możeszowej, sądząc, że Jezus był uzurpatorem podającym się za Boga, którym nie był... I na bazie tych przekonań z wielkim zapalem prześladował chrześcijan. Ale Pan go przywołał i podarował wielkie światło pod Damaszkiem. Co Jezus powiedział o nim? Powiedział do Ananiasza: „Wybrałem go sobie za narzędzie. On zanieś moje imię do pogan i królów, i narodu izraelskiego. Objawię mu także, jak wiele będzie musiał wycierpieć z powodu mego imienia” (Dz 9, 15-16).

Bóg pozwolił, aby Paweł miał ciało słabe, noszące w sobie wiele chorób, tak wiele, że bardzo często musiał korzystać z pomocy lekarza. Bóg pozwolił mu na błędy, aby mógł zachować swoją pokorę. Bóg dał mu jednak płomiennego ducha, wspaniałomyślność, gotowość do opowiedzenia się i do pójścia za prawdą ilekroć ją dostrzegął, poznawał i przyjmował. Stał się potem gorliwym apostołem: z prześladowcy stał się apostołem, który pracował więcej niż inni, który głosił więcej niż inni, który

cierpiał więcej niż inni. Jak wiele cierpienia przyjął na siebie w czasie swojego ziemskiego życia!

Jeśli spojrzymy na historię naszego życia, to dostrzeżemy dwie rzeczy. Z jednej strony zobaczymy nasze upokorzenia, błędy, grzechy, wady, ale z drugiej strony widzimy wielkie przejawy Bożego miłosierdzia: Bóg, stwarzając nas, obdarzył nas wieloma darami; wychowaliśmy się w rodzinie chrześcijańskiej; w parafii i w kościele mogliśmy przyjąć nauczanie katechetyczne, tam odbywaliśmy pierwsze spowiedzi i przyjmowaliśmy pierwsze Komunie św. Później, wspierani łaską Bożą i przy pomocy dobrych rodziców i dobrych kapłanów, powoli otwieraliśmy się na głos Boga, na powołanie do życia bardziej doskonałego, do życia bardziej doskonałego.

Ile naszych błędów i grzechów, tyle upokorzenia. Owoc tego jest taki: postępować zawsze w pokorze. „Popełniłem błąd: spowiadam się Bogu wszechmogącemu, Maryi Dziewicy i wszystkim świętym, że bardzo zgrzeszyłem... moja wina, moja wina, moja bardzo wielka wina”⁴⁰.

Ale jest jeszcze druga część, czyli ufność pokładana w Bogu: „Panie, który bardzo mnie umiłowałeś, który mnie prowadziłeś i trzymałeś swoją świętą dłoń na mojej głowie pomimo moich niedoskonałości, pomimo braku mojej odpowiedzi... Panie, zrozumiałem, że pragniesz dla mnie dobra, że chcesz, abym był blisko Ciebie, że chcesz, abym był święty. Chociaż wiele razy nie odpowiedziałem na Twoje łaski, natchnienia, byłem pyszny i słaby, Ty nie przestałeś być blisko mnie, nie przestałeś mnie oświecać i dawać mi swoje natchnienia i widząc moją słabość, dałeś jeszcze więcej łaski. To pokazuje, że towarzyszysz mi jako Ojciec, Pan i że chcesz widzieć mnie świętym”. „Ręka Pańska była nade mną”⁴¹, może powiedzieć każdy.

⁴⁰ Z modlitwy *Confiteor*.

⁴¹ Por. Ez 1, 3. Ks. Alberione odniósł to zdanie, zaczerpnięte z tradycji prorockiej, do siebie i swojej misji (por. UPS I, 374).

Jeszcze dwie myśli: upokorzenie wynikające z braku naszej odpowiedzi i ufność pokładana w łasce Bożej, wielka ufność w to, że Pan, który już udzielił nam wielu łask, tych łask będzie ciągle przydawał, łaska i miłosierdzie. Teraz mocno zakorzenieni w pokorze i umocnieni przekonaniem o Bożym miłosierdziu, o Jego dobroci, umocnieni pewnością o Jego ojcowskiej trosce, którą nam ukazuje, kochajmy Pana! Pokora i miłość to dwa najważniejsze czynniki budujące świętość. Pokora, ponieważ ciągle zdajemy sobie sprawę z własnej kondycji: jesteśmy biednymi i słabymi grzesznikami, którzy nieustannie potrzebują łaski Bożej, sami z siebie nic nie mieliśmy i nie mamy, wszystko jest darem Boga, i na zawsze jesteśmy niczym, ale Bóg jest wszystkim. Należy kochać Jezusa, który nas pokochał, kochać Go, ufać Mu, mieć nadzieję na Jego miłosierdzie. Pokora jest konieczna, aby pozwolić się prowadzić: osoby, które nie pozwalają się prowadzić w duchu i które chcą pełnić swoją wolę zgodnie ze swoimi przekonaniem, nie przestają popełniać błędów. Osoby natomiast, które nauczyły się żyć pokorą i nieustannie stają przed Panem z pochyloną głową i pełnią ufności, napełniają swoje życie dobrymi zasługami. Jeżeli Jezus tak bardzo nas pokochał, kiedy byliśmy tak niewdzięczni wobec Niego, to o ile bardziej będzie nas kochał teraz, kiedy mamy dobrą wolę, o ile liczniejsze będą Jego łaski teraz, kiedy widzi On, że chcemy Go kochać, że chcemy Go naśladować, że chcemy do Niego należeć!

Zatem pokora i miłość! Zawsze należy być pokornym i pełnym ufności: „Sam nic nie mogę, z Bogiem mogę wszystko”⁴². Sam z siebie mam tylko grzech, ale Bóg ma dla mnie niezliczone łaski: „Panie, byłeś przy mnie także wtedy, kiedy uciekałem przed Tobą, również wtedy, gdy byłem głuchy na Twój głos; ale teraz korzę się i chcę nadrobić stracony czas i chcę Cię kochać tak bardzo, jak bardzo nie kochałem Cię w przeszłości. Chcę przycią-

⁴² Por. Akt pokory, w: *Modlitewnik Rodziny Świętego Pawła*.

gnąć do Ciebie wiele dusz – troska o powołania – aby wielu ludzi mogło Cię pokochać, mogło Ci służyć i pełnić apostołstwo”.

W tej Mszy św. prosimy o dwie łaski: o pokorę i o miłość. Najważniejszą konkluzją jest zdanie: „Nie pokładam ufności we mnie samym”. Święty mówił: „Panie, bardzo boję się samego siebie, ponieważ jestem tak bardzo słaby, mam tak wiele pokus, ciągle jest we mnie duma i pycha; Panie, nie chcę już więcej ufać samemu sobie... co więcej, Ty, Panie, nie pokładaj swojej ufności we mnie, kieruj mną, ale mi nie ufaj, ponieważ jestem zdolny tylko do błędów i grzechów, ale z Tobą mogę wszystko”. Tak, prowadzeni przez Pana, oddani na własność Bogu, ulegli kierownictwu duchowemu, dzień po dniu będziemy wzbogacać się w zasługi.

Dziś, wieczorem powinniśmy być bogatsi w zasługi. Zatem warto żyć! Ponieważ wielu jest takich, którzy żyją długo, a mają tylko wielki dług wobec Boga, ale są również tacy, których życie nie jest zbyt długie, a przy jego końcu mają wiele zasług u Boga! Zobaczymy św. Teresę, która umarła, mając zaledwie dwadzieścia cztery lata⁴³. Zobaczymy św. Alojzego, który umarł w wieku dwudziestu czterech lat⁴⁴. Zobaczymy św. Agnieszkę, którą zabito, gdy miała ledwie 14 lat⁴⁵. To są wielcy święci! Są również ludzie, którym przybywa lat i mnożą się również ich błędy, obojętność, winy: zatem po co żyć, jeśli życie płynie jedynie na zaciąganiu kolejnych win wobec Boga? To, czy żyje się krótko, czy długo, nic nie znaczy: tym, co faktycznie ma znaczenie, jest:

⁴³ Św. Teresa z Lisieux (1873-1897), znana również jako Święta Teresa od Dzieciątka Jezus. W bardzo młodym wieku wstąpiła do Karmelu, w którym spędziła krótki, ale bardzo intensywny czas duchowej drogi.

⁴⁴ Św. Alojzy Gonzaga (1568-1591), jezuita, w heroiczny sposób przeżył swoje życie poświęcone modlitwie i dziełom miłosierdzia. W 1729 r. został ogłoszony patronem młodzieży.

⁴⁵ Św. Agnieszka, według tradycyjnych przekazów, poniosła męczeńską śmierć w Rzymie ok. 304/305 r. w wieku 12-13 lat. Przez Akcję Katolicką jest uważana za patronkę i wzór dla młodych dziewcząt.

dobrze przeżyć otrzymany od Pana czas, ponieważ te dni, które nie będą naszym udziałem (ktoś może umrzeć młodo), nie będą mogły być naszym czasem odpowiadania Bogu, musimy Mu odpowiedzieć w czasie, który jest nam dany.

Jak wielka to mądrość, jeśli żyje się w pokorze i miłości! Zatem życie święte, pełne zasług.

Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus.

NAWRÓCENIE ŚWIĘTEGO PAWŁA

*(Do Sióstr Jezusa Dobrego Pasterza,
Albano Laziale, 23 stycznia 1961 r.)*

Jedynym obchodzonym przez Kościół świętem nawrócenia jest to, które będziemy celebrować w środę, czyli nawrócenie św. Pawła. Dzieje się tak dlatego, że było to nawrócenie spektakularne. Nawrócenie to przyniosło największe dobro Kościołowi. Było to nawrócenie pełne, przenikające do głębi duszy.

Nawrócenie oznacza: zostawić złą drogę i wejść na drogę dobrą. Czasem, idąc gdzieś, mylimy drogę, w pewnym momencie zdajemy sobie z tego sprawę i musimy zawracać. Wraca się, aby odnaleźć drogę właściwą.

Tak samo w życiu: czasem gubimy nieco właściwą drogę. W pewnym momencie, dzięki łasce Bożej, zdajemy sobie z tego sprawę i pojawia się pragnienie powrotu na drogę, która podoba się Panu, a którą jest droga doskonałości, świętości i apostołstwa.

Nawróceniu towarzyszą trudności. Pierwsza z nich to problem w uznaniu faktu, że jesteśmy na złej drodze. Jeśli, czyniąc rachunek sumienia, zauważamy, że nasze postępowanie nie jest do końca dobre, jeśli zauważamy, że ciągle żyjemy w obojętności, jeśli widzimy, że brakuje nam zapału itd., to jest właśnie ten moment rozpoznania.

Osoby znają siebie i potrafią siebie ocenić. Niektórzy sami z siebie znają swoje wady. Inni ich nie znają, ale jeśli ktoś im je wskaże, uznają je i przyznają się do błędu. Przyznają się do błędu i następuje akt pokory, który wyprasza łaskę. Bóg zawsze daje łaskę pokornym.

Pyszni nie znają siebie i nie potrafią siebie poznać. Nie znają samych siebie, ponieważ rzadko czynią rachunek sumienia i nawet jeśli ktoś, kierując się miłością, chce pokazać im ich błędy, nie potrafią tego przyjąć i uznać. Szukają usprawiedliwienia i obrony. Tu nie może nastąpić nawrócenie, bo nie ma nawet woli podążania w jego kierunku. Początkiem zawsze jest poznanie samego siebie i uznanie własnej winy. To jest warunek konieczny do prawdziwego nawrócenia.

Druga trudność: zakładamy, że jest łaska, że jest pokora poznania siebie i uznania własnego grzechu. Zatem co jest potrzebne na drugim miejscu? Potrzebna jest dobra wola: „Szukam Boga, chcę być świętym. Uznaję, że moje błędy nie podobają się Panu, że On oczekuje ode mnie znacznie więcej”.

Poznać samego siebie czy uznać swoje winy?

Trzeba spojrzeć na naukę, jak do niej podchodzimy. Trzeba zobaczyć, jakie jest postępowanie. Należy zweryfikować, jak podchodzimy do posłuszeństwa zakonnego. Zobaczyć, jaki jest duch wiary, miłości i posłuszeństwa.

Jeśli jest dobra wola, to natychmiast przechodzi się do modlitwy i odbywa się spowiedź: potępia się błędy przeszłości i budzi się w sobie pragnienie nadrobienia straconego czasu. Dobra wola!

Święty Paweł obrał złą drogę, ale był przekonany, że jest ona dobra i wierzył, że spełnia swój obowiązek. Ale Pan go zatrzymał: „Dlaczego mnie prześladujesz?” (por. Dz 9, 4). I otworzyły się jego oczy – ale nie te cielesne, ponieważ porażony światłem stracił wzrok – otworzył swojego ducha na światło. Zrozumiał i zapytał: „Kim jesteś, Panie?” (por. Dz 9, 5). „Jestem Jezus, którego ty prześladujesz” (por. Dz 9, 5). Ciężko jest opierać się łasce,

więc od razu zapytał: „Co chcesz, abym czynił?”. I Jezus polecił mu udać się do Damaszku, gdzie znajdzie ludzi, którzy w imieniu Boga będą z nim rozmawiać i wskażą mu drogę. Zobaczcie, że od razu, natychmiast pokazał swoją dobrą wolę: „Co mam robić?”.

Są jednak osoby, które zaczynają się wymigiwać, użalać nad sobą, szukać usprawiedliwień. Brakuje im dobrej woli. Zatem co mam robić? Trzeba mieć wielki dar dobrej woli. Tak, jest to wielki dar Boży!

„Bóg sprawia, że pragniecie i działacie” (Flp 2, 13). Bóg daje siłę do tego, aby działać i aby pragnąć, chcieć. Wola jest darem Boga. Daje On możliwość i chęć, czyli: łaskę – możliwość – udoskonalenia, aby się nawrócić; następnie daje wolę, ponieważ możliwość zależy od modlitwy, a wola zależy od nas. Wola musi być jednak przez nas pobudzana, motywowana i otrzymuje się ją przez modlitwę.

Święty Paweł nawrócił się z wielkiego prześladowcy na apostoła. Jest największym Apostołem, jeśli chodzi o prowadzone dzieła, o wypełnione dobro, o zakładane wspólnoty i o dusze, które pozyskał dla Chrystusa. Jego nawrócenie miało więc fundamentalne znaczenie dla Kościoła.

Oczywiście nikt z nas nie jest prześladowcą, ale ileż mamy wad! I to jest punkt, w którym musimy się zatrzymać: nad naszymi wadami. Trzeba zobaczyć, co jeszcze wymaga w nas nawrócenia, co musimy udoskonalić.

Kościół codziennie każe nam powtarzać: „Panie, nawróć nas”. Oznacza to, że każdy z nas potrzebuje nawrócenia z takiej czy innej wady. Potrzebujemy nawrócenia!

Święto nawrócenia św. Pawła jest okazją do głębokiego rachunku sumienia. Ale nie można popadać w melancholię z powodu wad, które się w sobie dostrzeże, nie. Trzeba się upokorzyć, modlić się i mieć silną wolę!

Należy walczyć z własnymi wadami. Walka jest tym, co zjednuje nam zasługi. Tym, co ma znaczenie, jest wielokrotna – powinno

się powiedzieć jej maksymalna liczba – walka wewnętrzna. Kto bardziej kocha, walczy z samym sobą, z miłością własną itd.; kto nie pielęgnuje w sobie idei, że już jest świętym, ten zyskuje wiele zasług.

Zwycięstwo nad samym sobą jest wielką zasługą! Często znaczy więcej niż Różaniec, czasem znaczy więcej niż Komunia św., mówię: czasem, ale nie zawsze.

Zwycięzać samych siebie! Zwycięzać samych siebie.

Kiedy byliśmy klerykami, ciągle dawano nam do czytania książkę: *Walka duchowa* Scüpoliego. Walka przeciw wadom. Eliminować wady, aby na ich miejscu budować przeciwne im cnoty. Kto jest pyszny, musi stać się pokorny; kto ma skłonności do lenistwa, musi budzić w sobie zapał; kto jest zazdrosny, niech buduje w sobie miłość. Kto jest słaby, powinien prosić Boga o siłę i moc, która jest cnotą kardynalną i jest również darem Ducha Świętego.

Z okazji tego święta trzeba prosić św. Pawła o łaskę prawdziwego nawrócenia. „Dziś chcę być lepszym. Wczoraj być może było dobrze albo czegoś brakowało, ale dziś chcę być lepszy”. Każdego ranka: „*Zaczynam*. Tak, zaczynam i umacniam się mocą dobrze przeżytej Komunii św., dobrze wysłuchanej Mszy św., dobrze zwieńczonej medytacji, zwieńczonej dobrymi postanowieniami”. W ten sposób naprzód.

Wszystkie macie dobrą wolę. Tak, ale być może czasem któraś z was zamienia dobrą wolę na puste uczucie. Puste uczucie: *chciałbym*.

„Dobrymi chęciami – mówiła św. Teresa – wybrukowane jest piekło”.

Zatem: chciałbym: niejasne, niepełne, słabe. „Chciałbym” – pragnienia tego rodzaju nikogo nie doprowadzą do świętości. Świętymi stają się ludzie zdeterminowani: *chcę*. I jeśli tym razem mi się nie udało, próbuję raz jeszcze.

Tak jak mrówka, która chce wejść po ścianie i po osiągnięciu pewnej wysokości spada, ale zaraz próbuje od nowa, wspina się,

być może znowu spada, aż w końcu po wielu próbach osiąga cel. Dociera do celu... weź przykład z mrówki.

Dziś rano odprawialiśmy medytację nad biblijną księgą, która mówi: „*Idź, leniu, do mrówki i ucz się mądrości*” (por. Prz 6, 6). Ucz się leniu od mrówki! Próbować i jeszcze raz próbować. Próba i każde jej ponowienie zawsze przynosi zasługi: zawsze jest aktem miłości do Boga. I nawet jeśli się nie udało, to miał miejsce akt miłości względem Boga i w końcu Pan da ci zwycięstwo. Święte? Nie ma żartów na Bożej drodze! Chcę! Albo jak mówił Alfieri: „*Chcę, zawsze chcę, bardzo chcę*”. I dał radę pokonać swój charakter, pokonać samego siebie. Tacy są wszyscy święci. Nie można urodzić się świętym, świętymi musimy się stać, jeśli chcemy.

Błogosławię wam, aby każda z was miała dobrą wolę.

VI
POLECENIA ZAWARTE W TESTAMENCIE

WSTĘP

Podane niżej teksty zostały zaczerpnięte z dwóch dzieł, które ze względu na wielką wartość przypisywaną im przez samego Założyciela uznawane są za jego „testament”. Chodzi tutaj o „Abundantes divitiae” (1953-1954) i „Ut perfectus sit homo Dei” (1960).

Krótkie myśli przytaczane tu wskazują na treści już wcześniej podejmowane i rozwijane. Ich znaczenie wynika z waloru historycznego i normatywnego, dlatego należy traktować je z wielką uwagą.

ŚWIĘTY PAWEŁ OJCIEC, MISTRZ, WZÓR, ZAŁOŻYCIEL

[Upokarzająca historia braku odpowiedzi] napełniła go⁴⁶ głębokim przekonaniem, z którego czyni przedmiot żywej prośby: aby wszyscy uznali św. Pawła Apostoła za jedynego ojca, mistrza, wzór, założyciela. On jest nim naprawdę. Przez niego Rodzina Świętego Pawła zrodziła się, on ją karmił i wychował, od niego wzięła ducha.

(AD 2)

ŚWIĘTY UNIWERSALNY

*Święty Paweł: święty uniwersalny. Podziw i nabożeństwo zaczęły się szczególnie od studium i medytacji *Listu do Rzymian*. Od tej pory jego osobowość, świętość, serce, zażyłość z Jezusem, jego dokonania w dogmatyce i moralności, znamię zostawione na organizmie Kościoła, jego gorliwość dotycząca wszystkich ludów*

---

⁴⁶ Należy pamiętać, że autor AD wyraża się w trzeciej osobie: „on” odnosi się więc do samego ks. Alberionego.

– stały się przedmiotem medytacji. Wydał mu się prawdziwym Apostołem, tak więc każdy apostoł i każde apostołstwo mogły czerpać od niego.

Świątemu Pawłowi zastała poświęcona Rodzina⁴⁷. Świątemu Pawłowi należy także przypisać uzdrowienie P. M.⁴⁸.

Rodzina Świątego Pawła charakteryzuje się szeroką otwartością na cały świat, w całym apostołstwie: studia, apostołstwo, pobożność, działanie, wydawnictwa. Wydawnictwa dla wszystkich kategorii osób; wszystkie kwestie i fakty osądzone w świetle Ewangelii; aspiracje te same, które ma Serce Jezusa we Mszy św., w jedynym apostołstwie, jakim jest „dać poznać Jezusa Chrystusa” (por. J 17, 3), oświecać i wspierać każde apostołstwo i każde dobre dzieło, mieć w sercu wszystkich ludzi; dawać odczuć obecność Kościoła w każdym problemie: mieć ducha przystosowania i zrozumienia dla wszystkich potrzeb publicznych i prywatnych; dawać cały kult, prawo, zespolenie sprawiedliwości i miłości.

(AD 64-65)

⁴⁷ Dwa zgromadzenia Rodziny Świątego Pawła mają św. Pawła za swojego szczególnego patrona: są nimi Towarzystwo Świątego Pawła i Córki Świątego Pawła. Również pozostałe instytuty tej rodziny zakonnej odwołują się do ducha i apostołstwa św. Pawła, jakie ukazane są w jego *Listach* i w *Dziejach Apostolskich*.

⁴⁸ P. M. = *Primo Maestro* (Pierwszy Mistrz). Sam tytuł Mistrza (*Maestro*) został zasugerowany przez opata Serafiniego Maura OSB (1859-1925), sekretarza Świątej Kongregacji ds. Zakonów, jako określenie właściwie dla przełożonego generalnego powstającego Towarzystwa Świątego Pawła. Stąd też w dekreście biskupa Alby, Francesca Re, z 12.03.1927 pojawia się termin: „Pierwszy Mistrz” na określenie Założyciela Towarzystwa Świątego Pawła. Tytuł ten zastąpił używane wcześniej sformułowanie *Signor Teologo* (Pan Teolog – por. G. BARBERO, *Nel XIX Centenario del martirio di S. Paolo: Il Sacerdote Giacomo Alberione e gli Istituti Paolini, Palestra del Clero* 46 [1967] 246-261). Niedługo potem (28.07.1929) sam Założyciel poprosił członków Rodziny Świątego Pawła o nazywanie go „Pierwszym Mistrzem”. – Wspomniane uzdrowienie miało miejsce w 1923 r., kiedy Założycielowi, wobec postępującej gruźlicy, nie dawało więcej niż kilka miesięcy życia.

W DUCHU ŚWIĘTEGO PAWŁA

Rodzina Świątego Pawła dąży do integralnego przeżywania Ewangelii Jezusa Chrystusa Drogi, Prawdy i Życia, w duchu św. Pawła, pod wejrzeniem Królowej Apostołów.

Nie ma w niej zbyt wielu charakterystycznych ani wyjątkowych nabożeństw, ani zbytecznych formalizmów; ale szuka się życia w Chrystusie Mistrzu i w Kościele. Ducha św. Pawła czerpie się z jego życia, listów, z jego apostołstwa. On jest wciąż żywy w dogmatyce, w teologii moralnej, w kulcie, w organizacji Kościoła.

Tajemnicą wielkości jest wzorowanie się na Bogu, żyjąc w Chrystusie. Stąd [niech będzie] zawsze jasna zasada, aby żyć i działać w Kościele i dla Kościoła; aby włączać się jak dzikie oliwki w życiodajną oliwkę⁴⁹ Chrystusa-Eucharystię; aby rozmyślać i żywić się każdym zdaniem Ewangelii, zgodnie z duchem św. Pawła.

(AD 93-95)

PAWEŁ W RZYMIE

Z Rzymu wyruszają *postańcy* we wszystkich kierunkach. Tę myśl nosił w swoim sercu od chwili, kiedy przyjechał do Rzymu w celu reprezentowania diecezji na Kongresie Związku Ludowego⁵⁰ i mógł zatrzymać się na modlitwie przy grobie św. Pawła.

(AD 115-116)

⁴⁹ Por. Rz 11, 24.

⁵⁰ Najprawdopodobniej podróż ta miała miejsce w 1911 r. Należy jednak wziąć pod uwagę także lata 1918-1920, w których Związek zorganizował w Rzymie trzy kongresy narodowe Rad Diecezjalnych.

PRACA

Praca odkupieńcza, praca apostołska, praca męcząca. Czy oddanie na aktywną służbę Bogu wszystkich sił, także tych fizycznych, nie jest drogą doskonałości? Czy obowiązek zarabiania na chleb nie powinien być wypełniany [jeszcze] bardziej przez zakonników? Czy nie taka była reguła, którą św. Paweł nałożył na siebie? Czy nie jest to obowiązek społeczny i tylko *wypełniając go*, apostoł może stawać wobec innych i przepowiadać?

(AD 128)

PAWEŁ, UCZEŃ,
KTÓRY ZNA MISTRZA

W studiowaniu różnych duchowości... ujawniało się coraz wyraźniej, że każda z nich ma swoje dobre strony... Lecz gdy potem przechodzi się do studiowania św. Pawła, spotyka się ucznia, który zna Boskiego Mistrza w całej pełni. On żyje Nim całym; bada głębokie tajemnice Jego nauki, serca, świętości, człowieczeństwa i Boskości: widzi Go jako Nauczyciela, Hostię, Kapłana; przedstawia nam Chrystusa całego, tak jak sam się określił - Drogę, Prawdę i Życie (AD 159).

W tej wizji zawiera się religijność, dogmat, moralność i kult; w tej wizji jest Jezus Chrystus integralny. Przez to nabożeństwo cały człowiek zostaje ogarnięty, zdobyty przez Jezusa Chrystusa. W ten sposób pobożność jest pełna, a zakonnik oraz kapłan wzrastają w mądrości (wiedza i mądrość niebiańska), w latach (męskość⁵¹ i cnota) i w łasce (świętość) aż do pełni doskonałości wieku Jezusa Chrystusa; aż do przemiany w człowieku lub człowieka: „*Vivo ego, iam non ego; vivit vero*

⁵¹ Słowo to jest użyte w sensie „wieku dorosłego”, „dojrzałości”.

in me Christus”⁵². W tym nabożeństwie zbiegają się wszystkie nabożeństwa do Osoby Jezusa Chrystusa, Człowieka-Boga.

(AD 160)

„POWITANIE” ŚWIĘTEGO PAWŁA

Witajcie, drodzy Bracia, w Domu⁵³ przeznaczonym do pojednania i uświęcenia naszych dusz; do przemyślenia i odnowienia rozmaitych posług i apostołstw.

Przyjmuje was tutaj nasz Ojciec, Mistrz, Opiekun, św. Paweł: jak bardzo on nas ukochał, chronił i wspierał! A wy niesłicie jego nauczanie, nabożeństwo, imię, szerząc jego chwałę pośród różnych narodów. Był Ojcem i Matką dla wszystkich swoich dzieci i stworzył Rodzinę Świętego Pawła, która należy do niego. Zaprawdę, nawet jeśli będziecie mieli dziesięć tysięcy nauczycieli, jednego tylko macie ojca: „*per evangelium ego vos genui*” (1 Kor 4, 15)⁵⁴.

(UPS I, 11)

DUCH APOSTOŁA

Jak wielka jest odpowiedzialność [kapłanów paulistów]! Musi być jeden tylko *duch*, ten który mieszka w sercu św. Pawła. „*cor*

⁵² „Teraz zaś już nie ja żyję, lecz żyje we mnie Chrystus” (Ga 2, 20). Cytat dosłowny brzmi: „*Vivo autem iam non ego, vivit vero in me Christus*”.

⁵³ Chodzi o Dom Boskiego Mistrza w Ariccia, gdzie w kwietniu 1960 r. miał miejsce miesięczny kurs rekolekcji, które wygłosił ks. Alberione dla najstarszych członków Towarzystwa Świętego Pawła. Przemówienia Założyciela, opublikowane najpierw w czterech częściach (*Ut perfectus sit homo Dei, Albano-Ostia 1960-1962*), zostały ponownie wydane w jednym dziele *Ut perfectus sit homo Dei*, w serii Opera Omnia.

⁵⁴ „Zrodziłem was przez Ewangelię”.

*Pauli, cor Christi*⁵⁵; te same są *nabożeństwa*; i różne *cele* zawierają się w jednym celu ogólnym: dać światu Jezusa Chrystusa, w sposób pełny, tak jak On sam siebie określał: „Ja jestem Drogą i Prawdą, i Życiem” (por. J 14, 6).

(UPS I, 20)

DUCH INSTYTUTU

Duch instytutu jest jasno określony: „charakterystyczny i ciągły sposób widzenia, odczuwania i pragnienia, aż do odtworzenia go w życiu”. Można to streścić w słowach: integralne przeżywanie Ewangelii Jezusa Chrystusa Drogi, Prawdy i Życia, w duchu św. Pawła, pod wejrzeniem Maryi, Matki, Mistrzynie i Królowej...

Jezus, posyłając Apostołów, powiedział: „Idźcie więc i pozyskujcie uczniów we wszystkich narodach” (por. Mt 28, 19); Święty Paweł ustanowiony jako *Magister gentium*⁵⁶, żył i umarł, wypełniając to polecenie.

(UPS I, 52)

PAWEŁ JAKO NAUCZYCIEL UBÓSTWA

Święty Paweł pisał do św. Tymoteusza: „Bogaczom nakazuj, aby się nie pysznili i nie pokładali nadziei w niepewnym bogactwie, lecz w Bogu” (1 Tm 6, 17).

Wychwała miłość Filemona do Kolosan: „Uradowała mnie bardzo i umocniła twoja miłość. Przez ciebie, bracie, serca świętych doznały pokrzepienia” (Flm 7).

⁵⁵ „Serce Pawła było sercem Chrystusa”.

⁵⁶ „Nauczyciel narodów”, czyli pogan (por. 2 Tm 1, 11).

Pisze do św. Tymoteusza: „Owszem, pobożność jest wielkim zyskiem dla tego, kto zadowala się tym, co posiada. Niczego na ten świat nie przynieśliśmy. Niczego także nie możemy z niego zabrać. Mając natomiast jedzenie i ubranie, bądźmy z tego zadowoleni! Ci, którzy chcą się bogacić, wpadają w pułapkę pokusy oraz ulegają licznym bezsensownym i szkodliwym żądom. One to prowadzą ludzi do ruiny i na zatracenie. Bowiem korzeniem wszelkiego zła jest chciwość. Niektórzy ogarnięci nią odstąpili nawet od wiary i nabawili się licznych udręk” (1 Tm 6, 6-10).

Do Hebrajczyków: „Przyjęliście z radością grabież waszego mienia, wiedząc, że sami posiadacie lepsze, trwałe dobra” (Hbr 10, 34).

Filipianom dziękuje za otrzymane od nich dary i dodaje: „Nauczyłem się zadowalać tym, co mam. Umieć żyć biednie i bogato. Potrafię dostosować się do każdej sytuacji: i jeść do syta, i głodować, i żyć bogato, i żyć ubogo” (Flp 4, 11-12).

„*Paupertas est veluti murus religionis diligenda*”⁵⁷ (św. Ignacy).

„Biada wam, bogacze, ponieważ już odbieracie swoją pociechę” (Łk 6, 24). Ileż można zobaczyć dziś opactw, klasztorów, zgromadzeń, które upadły? Jest to dla nas ostrzeżenie.

Bogaczami są nie tylko ci, którzy wiele posiadają, i których bogactwo pociąga, ale także ci, którzy mają niewiele, jeśli nie daje im to spokoju i za wszelką cenę gotowi są walczyć o pozyskanie dóbr materialnych. Jest to bogactwo przeżywane na poziomie uczuć, pomimo życia w realnym ubóstwie.

(UPS I, 454-455)

⁵⁷ „Należy kochać ubóstwo, które jest fundamentem życia zakonnego” (por. św. Ignacy, *Konstytucje*, VI, 2).

NAUCZYCIEL CZYSTOŚCI

Święty Paweł naucza: „Człowiek bezżenny zabiega o sprawy Pana, aby podobać się Panu”. I dodaje: „Chcę, żebyście byli wolni od trosk. Człowiek żonaty zabiega natomiast o sprawy świata, aby podobać się żonie” (por. 1 Kor 7, 32-33). „Chciałbym, aby wszyscy ludzie żyli jak ja, ale każdy ma swój własny charyzmat” (por. 1 Kor 7, 7). I w ten sposób zgromadził wokół siebie zastęp świętych: św. Łukasz, św. Tymoteusz, św. Tytus, św. Tekla itd.

(UPS I, 490)

NAUCZYCIEL POSŁUSZEŃSTWA

Paweł, zatrzymany na drodze do Damaszku, zadaje pytanie Chrystusowi, który mu się objawił: „Panie, co mam czynić?” (Dz 22, 10). Otrzymuje odpowiedź, jest jej posłuszny od zaraz i na zawsze; jest posłuszny aż do końca swoich dni, kiedy na polecenie kata, kładzie głowę pod topór; najwyższe posłuszeństwo! A potem „*corona iustitiae*”⁵⁸.

Nie ma innej drogi prowadzącej do świętości i pokoju niż ta: „*fiat voluntas tua sicut in coelo et in terra*”⁵⁹.

(UPS I, 524-525)

NAŚLADOWCA BOSKIEGO MISTRZA

Święty Paweł jest *najważniejszym odtwórcą Boskiego Mistrza*, który osobiście go nauczał, podobnie jak osobiście przez Niego był nawrócony.

⁵⁸ „Wieniec sprawiedliwości” (2 Tm 4, 8).

⁵⁹ „Niech się spełni Twoja wola, jak w niebie, tak i na ziemi” (Mt 6, 10).

Dwadzieścia kilka razy, mówiąc o tajemnicy Chrystusa, umiejscawia ją w relacji do dusz, które są członkami Ciała Mistycznego. Według św. Pawła jesteśmy w Niego wcieleni, on jest Głową, my stanowimy część budowli Kościoła, jesteśmy w Niego wszczepieni, tak jak dzika oliwka, dzięki dobremu wszczepieniu, staje się drzewem nowym i przynoszącym dobre owoce.

(UPS II, 148)

„KODEKS” ŚWIĘTEGO PAWŁA

Paulista otrzymał od Apostoła swój własny kodeks, mianowicie że jest on Ojcem i Mistrzem: „Miłość jest cierpliwa – szlachetna – nie zazdrości – nie przechwala się – nie jest zarozumiała – nie szuka siebie – nie wybuchą gniewem – nie liczy doznanych krzywd – nie cieszy się z niesprawiedliwości – raduje się prawdą – wszystko wytrzymuje – wszystkiemu wierzy – wszystkiemu ufa – wszystko przetrwa” (por. 1 Kor 13).

Kodeks ten obowiązuje także wszystkich chrześcijan: rzeczywiście św. Paweł pisał te słowa do wiernych z Koryntu.

Oдноśnie do zakonników są jeszcze inne powody, dla których pomiędzy braćmi czy siostrami musi istnieć jedność:

1. *Jedność z Przełożonymi*. W stosunku do nich musimy: oddawać im cześć, ponieważ są reprezentantami Boga; modlić się za nich, aby towarzyszyła im konieczna do wypełnienia ich obowiązków nadprzyrodzona pomoc; być posłusznym sprawowanemu przez nich urzędowi; serdecznie i stale współpracować.

Święty Paweł, pisząc do Rzymian (rozdz. 13), mówi: „Każdy człowiek niech się podporządkuje władzom, którym podlega. Nie ma bowiem władzy, która nie byłaby od Boga; lecz każda, która istnieje, została ustanowiona przez Boga. Dlatego ten, kto sprzeciwia się władzy, występuje przeciwko porządkowi Boga, a ci, którzy występują przeciw porządkowi, sami na siebie ściągają karę. Sprawujący

władzę nie wywołują lęku u tych, co dobrze czynią, ale u tych, którzy czynią źle... Czyn dobrze, a otrzymasz od władzy pochwałę. Jest ona przecież na służbie u Boga, aby cię zachęcić do dobrego. Jeśli natomiast źle postępujesz, lękaj się... Dlatego trzeba się jej podporządkować nie tylko ze względu na karę, ale i ze względu na sumienie. Także dlatego płacicie podatki. Ci, którzy się tym zajmują, pełnią służbę Bożą. Każdemu oddajcie, co mu się należy; komu podatek – temu podatek, komu cło – cło; przed kim należy odczuwać lęk – lęk; wobec kogo szacunek – temu szacunek”.

(UPS III, 30-31)

CNOTA APOSTOŁA: GORLIWOŚĆ

Święty Paweł pisze do Rzymian: „Najpierw dziękuję mojemu Bogu przez Jezusa Chrystusa za was wszystkich, ponieważ o waszej wierze mówi się szeroko w świecie. Bóg, któremu służę w duchu przez głoszenie Ewangelii Jego Syna, jest mi świadkiem, że nieustannie o was pamiętam. Proszę zawsze w moich modlitwach, abym – jeśli taka będzie wola Boża – mógł kiedyś szczęśliwie do was przybyć. Pragnę was przecież zobaczyć, by podzielić się z wami duchowym darem dla waszego umocnienia, a raczej dla wzajemnego pocieszenia wspólnie posiadaną wiarą, waszą i moją” (Rz 1, 8-13).

Czyż to, co pisze św. Paweł, nie pasuje idealnie do naszego ducha, działalności, gorliwości...?

Do Filipian św. Paweł pisze: „Bóg mi świadkiem, jak bardzo zależy mi na was wszystkich w Jezusie Chrystusie. Dlatego modłę się, aby wasza miłość coraz bardziej wzrastała w poznaniu i wszelkim zrozumieniu, abyście umieli rozeznąć to, co słuszne, i abyście dzięki temu pozostali czysti i nienaganni do dnia Chrystusa, przynosząc owoc sprawiedliwości przez Jezusa Chrystusa, na cześć i chwałę Bożą” (Flp 1, 8-11).

Koryntianom opowiada o swoich cierpieniach, które towarzyszą jego apostołskiemu misji: „W trudzie i znoju. Często pozbawiony byłem snu, doświadczałem głodu i pragnienia, często brakowało mi pożywienia, cierpiałem chłód i nie miałem się w co ubrać. Pomijając wszystkie inne sprawy, moim codziennym trudem jest troska o wszystkie Kościoły. Bo jeśli ktoś jest słaby, czy ja nie staję się słaby? Jeśli ktoś upada, czy ja nie przeżywam męki? Jeśli już muszę się chlubić, to będę się chlubił tym, co ukazuje moją słabość” (2 Kor 11, 27-30).

Dwie refleksje:

- 1) prawdziwy Zakonnik, a tym bardziej Kapłan, z racji słów, musi kochać ofiarę i cierpienie;
- 2) trzeba pragnąć maksymalnego dobra duchowego, ale także cielesnego, materialnego naszych bliźnich.

Święty Paweł pisze: „Nie szukam pożytku dla siebie, ale dla wielu, aby byli zbawieni” (1 Kor 10, 33).

Dodaje: „Nie szukam waszego wsparcia, ale chciałbym, aby wasze czyny przyniosły największe owoce” (Flp 4, 17). „Bardzo chętnie poniosę więc wszelkie koszty, a nawet samego siebie ofiaruję za was. Czy dlatego, że was bardziej miłuję, sam mam być mniej miłowany?” (2 Kor 12, 15). I pisze jeszcze do Koryntian⁶⁰: „Dobrze wiecie, jak żyłem wśród was od pierwszego dnia pobytu w Azji. Służyłem Panu z całą pokorą wśród łez i doświadczeń zgotowanych mi podstępnie przez Żydów” (Dz 20, 18-19). Do Tesaloniczan natomiast pisze: „Przypomnijcie sobie, bracia, nasz trud i udręczenie. Dniem i nocą pracowaliśmy, gdy głosiliśmy wam Ewangelię Bożą, aby dla nikogo z was nie być ciężarem” (1 Tes 2, 9). „I jak matka, która tuli swoje niemowlęta, byliśmy tak pełni życzliwości dla was, że chcieliśmy wam dać nie tylko

⁶⁰ *Błąd.* W rzeczywistości cytowane zdanie pochodzi z mowy skierowanej przez Pawła do starszych ze wspólnoty efeskiej zebranych w Milecie (por. Dz 20, 17nn).

Ewangelie Bożą, ale nawet nasze życie – tak bardzo staliście się nam drodzy” (1 Tes, 2, 7-8).

(UPS III, 55-58)

BŁOGOSŁAWIENSTWO ŚWIĘTEGO PAWŁA

„Ze względu na Chrystusa uznaję za bezwartościowe wszystko, co przynosiło mi zysk. I naprawdę uważam, że to wszystko jest bezwartościowe w porównaniu z bezcennym darem poznania Chrystusa Jezusa, mojego Pana. Dla Niego odrzucam wszystko i uznaję za śmieci. Pragnę tylko pozyskać Chrystusa i znaleźć się w Nim, nie w oparciu o własną sprawiedliwość, pochodzącą z Prawa, ale dzięki sprawiedliwości, która rodzi się przez wiarę w Chrystusa i której Bóg udziela na podstawie wiary” (Flp 3, 7-9).

Błogosławieństwo św. Pawła nad nami: „Niech Pan kieruje wasze serca ku miłości Bożej i wytrwałości na wzór Chrystusa” (2 Tes 3, 5).

Zakończenie i konkluzja tego wykładu są sugerowane przez samego św. Pawła. Pisze on do św. Tymoteusza: „A ty czuwaj nad wszystkim! Znoś cierpliwie przeciwności! Wykonaj dzieło ewangelisty! Wypełnij swoją posługę! Ja natomiast już składam siebie w ofierze. Nadszedł czas mojego odejścia. Stoczyłem piękną walkę. Bieg ukończyłem. Wiarę ustrzegłem. Teraz czeka na mnie wieniec sprawiedliwości, który w owym dniu wręczy mi Pan, sprawiedliwy sędzia. A nie tylko mnie, ale również wszystkim, którzy umiłowali Jego przyjsie” (2 Tm 4, 5-8).

(UPS III, 61-62)

POSŁOWIE

RODZINA ŚWIĘTEGO PAWŁA „ŚWIĘTY PAWEŁ ŻYJĄCY DZISIAJ”⁶¹

Wstęp. Przypowieść o Dobrym Samarytaninie w opowiadaniu św. Łukasza poprzedzona jest pytaniem, jakie znawca Prawa stawia Jezusowi: „Nauczycielu, co powinienem czynić, aby otrzymać życie wieczne?”. On mu odrzekł: „Co jest napisane w Prawie? Jak czytasz?”. On odpowiedział: „Będziesz miłował Pana, swego Boga, całym swoim sercem, całą swoją duszą, całą swoją mocą i całym swoim umysłem; a swego bliźniego jak samego siebie” (Łk 10, 25-30). Syntezą obejmującą całą wolę Bożą jest więc: miłość do Boga i miłość do bliźniego.

1. Integralny projekt błogosławionego Jakuba Alberionego

1.1. Spróbujmy się zastanowić, czym jest charyzmat zgromadzenia zakonnego: jest to nierozdzielna jedność miłości do Boga i miłości do człowieka, która realizuje się poprzez duchowość dostosowaną do specyficznej misji apostołskiej.

Także charyzmat wzbudzony przez Ducha Świętego we wspólnocie Kościoła poprzez osobę błogosławionego Jakuba Alberionego od początku przez samego Założyciela został oparty na syntezie duchowości stojącej w służbie apostołstwu. W charyzmacie Rodziny Świętego Pawła została wybrana duchowość, która służy szczególnemu apostołstwu: ewangelizacji poprzez dobry druk.

W czterdziestą rocznicę fundacji Towarzystwa Świętego Pawła ks. Alberione przypomina wszystkim: „Rodzina Świętego Pawła

⁶¹ Z wystąpienia ks. Silvia Sassiego wygłoszonego na Sympozjum o św. Pawle 3 stycznia 2008 r., które było przygotowaniem do roku jubileuszowego poświęconego osobie Apostoła (28 czerwca 2008 – 29 czerwca 2009).

dąży do integralnego przeżywania Ewangelii Jezusa Chrystusa, Drogi, Prawdy i Życia, w duchu św. Pawła, pod wejrzeniem Królowej Apostołów” (AD 93). Dlatego potrzeba „rozmyślać i żywić się każdym zdaniem Ewangelii, zgodnie z duchem św. Pawła” (AD 95). Duch paulistowski jest duchem św. Pawła, którego można się nauczyć „z jego życia, z jego listów, z jego apostołstwa” (AD 94).

1.2. Ewangelia interpretowana i przeżywana w duchu św. Pawła pozwala na przeżycie doświadczenia „Chrystusa totalnego” i „w tej wizji zawiera się religijność, dogmat, moralność i kult; w tej wizji jest Jezus Chrystus integralny. Przez to nabożeństwo cały człowiek zostaje ogarnięty, zdobyty przez Jezusa Chrystusa” (AD 160). Chrystus poprzez św. Pawła jest „integralny”; dlatego doświadczenie wiary angażuje i obejmuje całą osobowość człowieka. „Totalizm” Alberionego w duchowości przejawia się i zawiera w Chrystusie integralnym (dogmat, moralność, kult) i realizuje się we wszystkich wymiarach osoby ludzkiej (rozum, serce, wola).

Jak można zauważyć, ks. Alberione jest bardzo przywiązany do „totalności” tak w treściach wiary w Chrystusa, jak również w idei i w praktyce życia chrześcijańskiego. Jeśli zaczniemy szukać źródeł tej jego motywacji i troski, znajdziemy rację o *charakterze pastoralnym*: życie chrześcijańskie rozumiane i przeżywane w końcu XIX i na początku XX w., kiedy kleryk, a potem młody ksiądz Alberione odbywa swoją formację i rozpoczyna posługę kapłańską. Skrupulatna dokumentacja tamtych czasów może dać nam proste dowody i przedstawić fakty odnoszące się do rzeczywistości życia Kościoła na przełomie wieków.

Jeżeli spojrzymy na nią z wewnętrznego punktu widzenia, rozumienie wiary często jest oparte na wizji jedynie częściowej, często różne wymiary życia chrześcijańskiego są szczerze od siebie oddzielone: prawdy wiary ujmowane są jako dobrze uporządkowana strukturalnie jedność; liturgia sprawowana po

łacinnie z zachowaniem ścisłej i rygorystycznej dyscypliny rytualnej; moralność rozumiana jako zespół norm, których należy ściśle przestrzegać przede wszystkim w pewnych aspektach życia.

Kościół, widziany w perspektywie swojej misyjności, przeżywa trudny moment, w którym wielu ludzi od niego odchodzi: „Cztery pobożne kobiety przystępujące każdego ranka do Komunii św., czterech chłopców, którzy towarzyszą proboszczowi w codziennej wieczornej liturgii to nie całe miasteczko, to nie jest cały lud: wiele innych owiec znajduje się poza owczarnią: nie przychodzą do Pasterza, ponieważ go nie znają, ponieważ być może się mu sprzeciwiają, a sprzeciwiają się dlatego, że go nie znają. Należy zbawić wszystkie dusze: potrzeba, aby Pasterz do nich poszedł, dziś do tych dusz dociera się poprzez druk” (UCBS, nr 12, 1922 r.)⁶².

Chociaż skomplikowana do odtworzenia, to jednak ta właśnie trudna rzeczywistość Kościoła, wewnętrzna i zewnętrzna, była źródłem, które karmiło na początku najpierw wydarzenia związane z modernizmem, a później zwołanie i celebrację Soboru Watykańskiego II: oba te wydarzenia były wynikiem potrzeby dokonania znaczącej zmiany w życiu chrześcijańskim.

Ksiądz Alberione należy wymienić w gronie tych, którzy uprzedzili odnowę Soboru Watykańskiego II, szczególnie w odniesieniu do sposobu postrzegania i propozycji integralności wiary; to odnowienie wiary idzie w parze z misją, czyli z innym innowacyjnym pomysłem ks. Alberionego: ewangelizacją poprzez druk.

1.3. Aby umocnić przekonanie o wielkiej wrażliwości ks. Alberionego na kwestię „wiary integralnej” proponowanej poprzez „odpowiednie do czasów apostołstwo”, możemy medytować jego słowa:

⁶² *Unione Cooperatori Buona Stampa* (por. *La primavera paolina*, ss. 645-646).

„Musimy zweryfikować i poprawić naszą skłonność do dzieł Chrystusa, do łamania tego, co On zjednoczył. Od dłuższego czasu można to było zauważyć u wielu kaznodziejów i pisarzy. Człowiek jest jednością, chociaż można wyróżnić trzy jego zasadnicze i od siebie odrębne władze: kiedy działa, każda z trzech jego władz stoi w służbie dobru lub złu, i zawsze też jedna z władz dominuje nad pozostałymi.

Potrzebne są:

- *Katechizm* pełen Ewangelii i Liturgii.
- *Ewangelia* pełna katechetycznych i liturgicznych wyjaśnień.
- *Liturgia* (na przykład Mszalik), pełen Ewangelii i Katechizmu.

Naszym zadaniem jest bowiem niesienie Chrystusa człowiekowi oraz oddanie Bogu przez Jezusa Chrystusa całego człowieka. Oddzielając Dogmat, Moralność i Kult zrobilibyśmy z człowieka kalekę, który nigdy nie osiągnie zbawienia, bo nie będzie w pełni wszczepiony w Chrystusa” (*San Paolo*, listopad-grudzień 1954)⁶³.

Udowadniając dobrodziejstwa reformy liturgicznej zaproponowanej przez Sobór Watykański II, której celem miało być większe uwrażliwienie ludzi na Biblię, ks. Alberione potwierdza: „Ta ciągła dechrystianizacja życia, sztuki, myśli itd. jest wynikiem braku liturgiczno-biblijnego tlenu, którym przez wieki Kościół karmił lud. Nasilające się od wieków zjawisko oddzielania Liturgii od Biblii ma dzisiaj bolesne skutki: wielka część ludu nic nie rozumiała ze Mszy św., Sakramentów, liturgii... Przepowiadanie pozbawione odniesień do Biblii nie było przyjmowane jako głoszenie Słowa Bożego, ale widziano w nim raczej głoszenie ludzkiej myśli” (*Carissimi in San Paolo*, s. 685).

1.4. Aby podjąć ryzyko zaproponowania czegoś nowego w rozumieniu religii w jej totalności oraz głoszenia jej w nowy sposób za pomocą „przepowiadania pisemnego”, ks. Alberione czyni

⁶³ Por. *Carissimi in San Paolo*, s. 847.

zupełne oddanie się *św. Pawłowi*, którego uznaje za wzór nowej duchowości i nowego apostołstwa.

Czytając jego pierwsze teksty (1918-1927), zawarte w *Unione Cooperatori Buona Stampa*, zebrane przez wielkiego ks. Rosaria Esposita w tomie *La primavera paolina*, możemy zauważyć, jak mocno *św. Paweł* jest związany, utożsamiony z apostołstwem druku.

Publikując, bez podawania źródła, fragment książki Giovanniego Borgny pt. *Il Re dei tempi. Mano alla Stampa* (Asti, 1914), ks. Alberione łączy postać *św. Pawła* z apostołstwem druku, cytując slogan, którego autorstwo przypisywane jest bp. Wilhelmowi von Kettelerowi (1811-1877): „Cały świat obiegły słowa bp. Kettelera, pasterza diecezji w Moguncji: «Jeśli *św. Paweł* żyłby dzisiaj, byłby dziennikarzem» i ja w to absolutnie wierzę... W czasach *św. Pawła* ta katedra nie istniała, ale teraz jest: jest nią dobra gazeta. To jest właśnie «ambona ludzkości»: «wieczna misja» jak ją nazywał Leon XIII” (*La primavera paolina*, s. 63-64).

Wyrażenie to stało się fundamentem przekonania, które było bardzo żywe we wczesnej wspólnotce paulistowskiej: „Gdyby *św. Paweł* żył dzisiaj, to też robiłby gazetę! (...) Dziś *św. Paweł* pozwala, abyśmy go naśladowali, robiąc to, co on sam chciałby zrobić!” (*La primavera paolina*, s. 542).

„Już prawie sto lat temu bp Ketteler mówił: «Jeśli *św. Paweł* wróciłby dziś na świat, byłby dziennikarzem!». Współczesna cywilizacja chrześcijańska jest w rękach gazet. Fundamentem cywilizacji chrześcijańskiej jest Ewangelia, elementy, które ją tworzą, to pogańskie narody, natomiast jej Apostołem, który walczy, jednoczy i zaszczenia wiarę, jest *św. Paweł* Apostoł. Katolickie gazety nieprzerwanie prowadzą swoją misję: *św. Paweł* jest ich patronem i opiekunem. Błogosławi i chroni także tych, którzy rozprowadzają gazety” (*La primavera paolina*, s. 667).

„Apostołstwo Dobrego Druku jest dzisiaj głosem, podporą i duszą wszystkich form apostołstwa. Przyszłość społeczeństwa

spoczywa w jego rękach; jest ono najskuteczniejszą formą przepowiadania: środkiem, którym z pewnością posłużyłby się św. Paweł, jeśli wróciłby dziś na świat: jest to taka forma ewangelizacji, w której w szczególny sposób konkretyzuje się polecenie Jezusa: Nauczajcie wszystkie narody, głoscie każdemu stworzeniu” (*La primavera paolina*, s. 907).

1.5. W homilii wygłoszonej 3 lutego 1958 r. ks. Alberione, przypominając, że tegoż roku obchodzona jest rocznica 1900 lat od napisania przez Apostoła *Listu do Rzymian*, stwierdza: „List św. Pawła do Rzymian jest pierwszym i najważniejszym esejem na temat apostołstwa wydawniczego, jest przykładem, na którym musi wzorować się każda publikacja paulistowska. (...) W jaki sposób ten wspaniały list musi być rozumiany jako wzór dla wydawnictw? W takim sensie, że na nim wzorować się ma całe przepowiadanie, redakcja i dystrybucja. Ale w jaki sposób? Przede wszystkim, przyoblekając się w Jezusa Chrystusa. (...) Jeśli chcemy komunikować duszom łaskę, cnotę, potrzeba najpierw, abyśmy sami je nabyli, bo nie można dać czegoś, czego się nie posiada. Działalność zewnętrzna, dobre słowa, czy to, czego można nauczyć się od innych, może w jakiś sposób okazać się pomocne, ale nie jest istotą. (...) Święty Paweł przede wszystkim interpretował, tłumaczył i dostosowywał ewangeliczne zasady do ludzi swojego czasu, szczególnie do pogan. My także, opierając się na jego przykładzie, zawsze musimy mieć na uwadze tych, którzy nas słuchają, do których się zwracamy, którzy są czytelnikami, widzami w kinie, aby dać im dokładnie to, co może wzbudzić największe dobro.

Święty Paweł jest naszym ojcem, od niego musimy wziąć ducha, mentalność, miłość do Jezusa Chrystusa, miłość do dusz. (...) Trzeba gorliwie naśladować naszego Ojca. Święty Paweł nosił w swoim sercu wszystkie narody: mówił, że jego serce musiało się powiększyć, urósć, aby mogło pomieścić wszystkich ludzi;

w jego intencjach, w jego modlitwach, w jego pragnieniach byli obecni wszyscy” (*Spiritualità paolina*, ss. 88-94).

Ksiądz Alberione wskazuje fundamentalne elementy, cechy ewangelizacji prowadzonej przez św. Pawła: mocne doświadczenie Boga i uwaga skupiona na powszechności i różnorodności słuchaczy i odbiorców, do których Apostoł zwracał się, pamiętając zawsze o ich specyficzności.

1.6. W 1954 r., w czterdziestą rocznicę powstania Towarzystwa Świętego Pawła, wspominając początki fundacji, ks. Alberione pisze: „Święty Paweł jest naszym Ojcem, Nauczycielem, Opiekunem. To on wszystko czyni (...) Życie Rodziny Świętego Pawła pochodzi z Eucharystii; ale jest przekazywane przez św. Pawła. (...) Święty Paweł jest prawdziwym Założycielem naszej Rodziny. On rzeczywiście jest jej Ojcem, Nauczycielem, wzorem, opiekunem. To on założył sobie tę rodzinę i zrobił to, podejmując takie działania fizyczne i duchowe, których nawet teraz, po długiej refleksji, nie można dobrze zrozumieć, ani tym bardziej wytłumaczyć. (...) To nie było tak, jak zwykle dzieje się w przypadku wyboru patrona dla jakiejś osoby czy instytucji. To nie my go wybraliśmy, ale to on sam sobie nas wybrał. Rodzina Świętego Pawła musi być św. Pawłem żyjącym dzisiaj, musi żyć i działać zgodnie z myślą Boskiego Mistrza; pod wejrzeniem i z łaską Maryi Królowej Apostołów” (*San Paolo*, lipiec-sierpień 1954; por. *Carissimi in San Paolo*, s. 145, 147).

1.7. W *San Paolo* z października 1954 r. ks. Alberione bardzo zdecydowanie wskazuje na ideę bycia współczesnym św. Pawłem: „Boże, który oświeciłeś wszystkie narody słowem Pawła Apostoła...”. Jest to nawiązanie do drugiego celu Rodziny Świętego Pawła: przepowiadanie doktryny dogmatycznej, moralnej, liturgicznej Jezusa Chrystusa i Kościoła, poprzez najnowsze, najszybsze i najbardziej skuteczne środki.

Rodzina chce reprezentować i żyć św. Pawłem dzisiaj; myśląc, troszcząc się, modląc się i uświęcając się w taki sposób, w jaki zrobiliby to św. Paweł, gdyby żył teraz. Żył on dwoma przykazaniami: miłości do Boga i do bliźniego w sposób tak doskonały, że mógł swoją osobą pokazywać samego Chrystusa: „Żyje we mnie Chrystus” (Ga 2, 20).

On powołał Towarzystwo Świętego Pawła, którego jest prawdziwym Założycielem. To nie Towarzystwo Świętego Pawła wybrało jego, ale on sam wybrał nas sobie, co więcej, zrodził nas: „Właśnie ja w Chrystusie Jezusie zrodziłem was przez Ewangelię” (1 Kor 4, 15).

Jeśli św. Paweł żyłby dzisiaj, to nieustannie spalałby się w tym podwójnym płomieniu tworzącym jeden ogień, gorliwość dla Boga i Jego Syna Chrystusa i troska o ludzi z każdego narodu. I żeby być słyszany, wszedłby na najwyższe ambony, powielalby swoje słowo za pomocą środków, jakie daje postęp techniczny: druk, kino, radio i telewizja. (...) Rodzina Świętego Pawła, zbudowana z wielu osób, niech będzie Pawłem żyjącym w jednym ciele, jakim jest nasza instytucja” (por. *Carissimi in San Paolo*, s. 1151-1152; por. *Anima e corpo per il Vangelo*, s. 61-63).

1.8. Podczas miesiąca rekolekcji duchowych w 1960 r. ks. Alberione stwierdza: „Teraz Rodzina Świętego Pawła jest kompletna” (*Ut perfectus sit homo Dei*, I, 19). Następnie wymienia wszystkie Zgromadzenia, Instytuty agregowane, Współpracowników paulistowskich, pokrótce opisuje każdy z instytutów i podsumowuje: „Musi być jeden *duch*, ten obecny w sercu św. Pawła, „*cor Pauli, cor Christi*”; takie same są *nabożeństwa*, natomiast różne są *cele*, które tworzą razem jeden wspólny i generalny cel: dać Chrystusa światu, w sposób pełny, tak jak On sam się określił: «Ja jestem Drogą, Prawdą i Życiem»” (Tamże, I, 20).

Wracając do refleksji na temat Rodziny Świętego Pawła, definiuje ją jako „paulistowską parafię” i dopowiada: „Dlaczego instytuty są

jednością: 1) Bo mają wspólne pochodzenie. 2) Bo mają wspólny cel ogólny. 3) Bo chociaż podejmują różne działania, to mają wspólnego ducha paulistowskiego. 4) Bo ich działalność jest zbieżna, nastawiona na współpracę, dynamiczna i karmiona tą samą limfą” (Tamże, I, 381).

Podsumowując wspomniane wyżej wypowiedzi, możemy dokonać syntezy:

- Święty Paweł fascynuje ks. Alberione przede wszystkim tym, w jaki sposób potrafi życiowo łączyć mistykę i apostołstwo.
- W św. Pawle ks. Alberione odnalazł religijne doświadczenie totalności Chrystusa (Droga, Prawda, Życie) oraz integralność osoby ludzkiej (umysł, wola, serce), która stoi w służbie ewangelizacji ludzi będących daleko od Boga.
- Wszystkie późniejsze fundacje odznaczają się wyraźnie określonym celem, mają „być św. Pawłem żyjącym dzisiaj” w jednym ciele całej Rodziny. Rozwój wielu i różnych fundacji jest oryginalnym sposobem sprawienia, aby św. Paweł na nowo mógł żyć dzisiaj.

2. „Być św. Pawłem żyjącym dzisiaj”: zadanie Rodziny Świętego Pawła

2.1. Po pobieżnym przedstawieniu idei towarzyszących budowaniu dzieła bł. Jakuba Alberione, musimy teraz wskazać konieczność „*kreatywnej wierności*” wymaganej od całej Rodziny Świętego Pawła, która ma „być św. Pawłem żyjącym dzisiaj”.

Także dla nas *punktem wyjścia* jest zaproszenie Jezusa: „Przyjdźcie do Mnie wszyscy” (Mt 11, 28). Rzeczywiście, jeśli jako osoby i jako Instytuty nie mamy tej pastoralnej wrażliwości, którą ks. Alberione definiuje jako „sztukę dawania Boga ludziom i dawanie ludzi Bogu w Jezusie Chrystusie” (*Vademecum*, nr 1205), to nasza wiara jest bardzo samotna.

W tym naszym kontekście – zwracam się do członków Instytutu Jezusa Kapłana – pożytecznym może być przywołanie słów, które ks. Alberione pisał do księży diecezjalnych: „Kto ograniczyłby swoje życie do Mszy św. i brewiarza: albo kto na własnej fladze umieściłby jako swoje motto te dwa słowa *Ja-Bóg*, ten nie byłby księdzem. Lepszy dla niego byłby klasztor, w którym mógłby uświęcić samego siebie oraz być może swoją modlitwą wyprosić uświęcenie innych; ale na pewno nie życie księdza diecezjalnego. W ich przypadku nie wystarczy modlitwa, umartwienie, życie w odosobnieniu, indywidualne unikanie grzechu: od księdza diecezjalnego Bóg ma prawo żądać dusz... Kapłanowi nie wystarcza osobista świętość, musi on jeszcze pracować w winnicy Pańskiej. Jako motto powinien więc przyjąć słowa: *Ja-Bóg-Dusze-Lud*” (*La donna associata allo zelo sacerdotale*, nr 16).

Od Soboru Watykańskiego II „misyjny” wymiar wiary został w wyraźny sposób rozciągnięty na każdego ochrzczonego. Dotyczy to więc także nas i wszystkich członków Rodziny Świętego Pawła.

Jeśli brakuje, albo jeśli jest ograniczone do minimum to pragnienie dzielenia się doświadczeniem wiary, trudno mówić o nas samych jako o ludziach ochrzczonych czy osobach konsekrowanych w Rodzinie Świętego Pawła. Opracowane przez włoski episkopat wytyczne programu duszpasterskiego na pierwszą dekadę XXI w.: *Głoszenie Ewangelii w zmieniającym się świecie*, zostały opracowane na bazie definicji „Kościoła uczniów i posłańców”. Końcowy dokument V Konferencji Episkopatu Ameryki Łacińskiej i Karaibów (maj 2007) bierze swój początek w eklezjologicznej wizji Kościoła budowanego przez „uczniów misjonarzy”.

Opatrznościowa okazja, jaką daje jubileuszowy rok św. Pawła, może na nowo ożywić w Kościele „misyjny” wymiar wiary, ponieważ bez tej charakterystyki całe życie i nauczanie św. Pawła pozostaną niezrozumiałe.

2.2. Ksiądz Alberione, studiując uważnie nauczanie Kościoła oraz spostrzeżenie chrześcijańskich socjologów swoich czasów, nie pozostaje obojętny wobec problemu licznych odejść z Kościoła. Znajomość tego masowego zjawiska nie prowokuje go jednak do stawiania pesymistycznych tez opartych na negatywnym postrzeganiu sytuacji w świecie, ale staje się źródłem „pastoralnej” energii: „Zawsze musimy prowadzić dusze do raju. Ale musimy prowadzić nie ludzi żyjących dziesięć wieków temu, tylko tych, którzy żyją dzisiaj. Trzeba widzieć świat i ludzi takimi, jakimi są dzisiaj, aby móc dzisiaj czynić dobro” (*Appunti di teologia pastorale*, nr 93).

Przemawiając na Światowym Kongresie instytutów zakonnych (26 listopada 1950 r.), ks. Alberione streszcza, przytaczając słowa jednego z kardynałów, swoje duszpasterskie przekonania, które od samego początku stały u podstaw jego działalności jako Założyciela: „Dobrze będzie przypomnieć słowa kard. Elii Dalli Costy: „...albo spojrzymy z odwagą na rzeczywistość, wychodząc poza małe światy, który nas otacza, i wtedy dostrzeżemy nagłą potrzebę radykalnej zmiany mentalności i metody; albo w przeciągu kilku lat wokół winnicy Pana uczynimy wielką pustynię; winny krzew, jak najbardziej słusznie, pozbędzie się nas, tak jak dzieje się z gałązkami martwymi, nieużytecznymi, uschłymi” (*San Paolo*, listopad 1950; por. *Carissimi in San Paolo*, s. 807).

Jego misyjna wrażliwość uzmysłowiła mu konieczność „radykalnej zmiany mentalności i metody” duszpasterskiej.

2.3. W św. Pawle ks. Alberione znajduje elementy bezwzględnie konieczne, aby móc je przełożyć na współczesny język początku XX w. Twierdzenie, że ks. Alberione w ewangelizacji tylko posłużył się drukiem i późniejszymi środkami technicznymi, jest częściową prawdą. Nowatorstwo jego dzieła polega bowiem na tym, że wypracował kompletny Projekt Nowej Ewangelizacji:

„Świat potrzebuje nowej, długofalowej i głębokiej ewangelizacji” (20 sierpnia 1926 r.; por. *La primavera paolina*, s. 680).

Zauważyliśmy, że ks. Alberione w osobie św. Pawła odnalazł totalność Chrystusa dla całej osoby ludzkiej, a także nowe środki ewangelizacji (podróże, listy, wybór pogan).

Aby być „św. Pawłem żyjącym dzisiaj”, wszystkie Instytuty Rodziny Świętego Pawła muszą „myśleć razem” o kompletnym Projekcie Nowej Ewangelizacji, mając zawsze na uwadze to wszystko, co bł. Alberione wskazuje nam w osobie św. Pawła. Potrzeba więc wspólnie zjednoczyć *ducha paulistowskiego*, aby wyrazić „zbieżność różnych form apostołstwa” w wierze misyjnej.

2.4. „Duch paulistowski” w życiu i głoszeniu Chrystusa Mistrza Drogi, Prawdy i Życia nie może wyczerpać się w „instrumentalności”, czyli w środkach, jakimi posługują się zbieżne formy apostołstwa. Wymaga on przede wszystkim pogłębienia i przyswojenia doświadczenia Chrystusa w oparciu o osobę św. Pawła, który spotykając Chrystusa, dokonał rewolucji swojego rozumienia wiary i odbiorców Bożego objawienia. Dzięki nowej wizji wiary św. Paweł był w stanie dostosować przesłanie Chrystusa do pogan, wyzwalał tym samym Ewangelię z mentalności judeo-chrześcijańskiej.

Apostolskie nowatorstwo św. Pawła (ewangelizacja pogan) ściśle wiąże się z odnowionym doświadczeniem wiary (centralne miejsce osoby Jezusa Chrystusa, widziane na nowo w świetle różnych grup wywodzących się z judaizmu).

Ksiądz Alberione swoim uczynił misyjny dynamizm św. Pawła i posłużył się nim w opracowywaniu charyzmatu paulistowskiego: odnowione doświadczenie wiary przeżywanej i proponowanej przy pomocy nowatorskiego apostołstwa. Chodzi o spotkanie, do którego dochodzi pomiędzy pełnią Chrystusa Mistrza, Drogi, Prawdy i Życia a integralnością osoby (umysł,

serce, wola), które dokonuje się poprzez druk i kolejne środki, jakie oferuje postęp techniczny.

Jest to wrażliwość pastoralna, która stanowi odpowiedź na doświadczenie wiary fragmentarycznej, przedstawianej człowiekowi jedynie częściowo i ograniczającej się do „przepowiadania ustnego”.

Od czasów Soboru Watykańskiego II wspólnota Kościoła zaproszona jest do nowego doświadczenia wiary i do posługiwania się nowymi formami misji. Adhortacja apostołska *Evangelii nuntiandi* papieża Pawła VI (08.12.1975), encyklika *Redemptoris missio* Jana Pawła II (07.12.1990) to dwie najcenniejsze podpewiedzi odnoszące się do tej nowej żywotności Kościoła.

Po przyjęciu soborowego dekretu *Inter mirifica* (04.12.1963), nauczanie powszechne, różne konferencje episkopatów, coraz mocniej zdawały sobie sprawę z wielkiego znaczenia zjawiska komunikacji medialnej, multimedialnej i internetowej. Znalazło to swój wyraz w licznych dokumentach i skutecznych inicjatywach.

Dla całej Rodziny Świętego Pawła nauczanie to jest fundamentem dla kreatywnej wierności spuściznie bł. Jakuba Alberionego.

2.5. Aby „być św. Pawłem żyjącym dzisiaj”, koniecznie trzeba połączyć głęboką znajomość św. Pawła z poważnym studium aktualnej rzeczywistości (sytuacja ludzi żyjących w różnych społeczeństwach i kulturach, życie Kościoła, złożoność fenomenu komunikacji). Jeśli zabrakłoby któregoś z tych dwóch elementów, wszelkie podejmowane przez nas próby skazane będą na porażkę.

Również my musimy podjąć refleksję nad stałym związkiem istniejącym pomiędzy odnowionym doświadczeniem Chrystusa a nowymi możliwościami misyjnymi: te dwa elementy łączą się i ubogacają nawzajem. Nie wolno nam ponownie wpaść w pułapkę fragmentarycznego rozumienia i przeżywania wiary, które dostrzegł w swoim czasie ks. Alberione, jak również nie

wolno nam prowadzić działań duszpasterskich metodami sprawdzonymi w poprzednich wiekach.

Komunikacja dla całego Kościoła, ale w sposób szczególny dla Rodziny Świętego Pawła, jest nieustannym zaproszeniem do nawrócenia, do refleksji nad tym, w jaki sposób żyjemy i proponujemy światu osobę Chrystusa, czy to bezpośrednio, czy „mówiąc o wszystkim po chrześcijańsku”.

My pauliści musimy pozostać pionierami, którzy rozwijają pewne ważne wskazówki nauczania odnoszącego się do komunikacji. „Aktualne zjawisko społecznego przekazu skłania Kościół do swego rodzaju duszpasterskiej i kulturalnej rewizji, tak aby być w stanie podjąć odpowiedni sposób epokowy przełom, którego jesteśmy świadkami” (Jan Paweł II, *Szybki rozwój*, 24 stycznia 2005, nr 8).

Jak można zauważyć, papież zaprasza Kościół do „duszpasterskiej i kulturalnej rewizji”. Zatem czymś bardzo jałowym byłoby utrzymywanie, że „jest się św. Pawłem żyjącym dzisiaj” dlatego tylko, że w ewangelizacji posługuje się najnowocześniejszymi środkami, jakie daje rozwój technologii. Trzeba prosić św. Pawła o łaskę zrozumienia, czym jest „wiara misyjna”. Potrzebna jest przede wszystkim refleksja nad naturą i jakością doświadczenia wiary, o której chce się świadczyć.

Ks. SILVIO SASSI
Przełożony Generalny SSP

INDEKSY

INDEKS CYTATÓW BIBLIJNYCH

<p>Hi 20, 11: 285</p> <p>Ps 18, 3: 191</p> <p>Ps 49, 13: 176</p> <p>Ps 51, 12: 207</p> <p>Ps 52, 3. 5. 7: 205</p> <p>Ps 83, 2-4: 209</p> <p>Ps 86: 209p</p> <p>Ps 126, 6: 187</p> <p>Prz 6, 6: 295</p> <p>Prz 22, 6: 283</p> <p>Mdr 5, 4: 196</p> <p>Syr 45, 4: 191</p> <p>Iz 53, 7: 212</p> <p>Ez 1, 3: 288p</p> <p>Dn 12, 3: 178</p> <p>Mt 4, 19: 88p</p> <p>Mt 5, 3: 233</p> <p>Mt 5, 10: 191</p> <p>Mt 5, 11: 199</p> <p>Mt 5, 44: 191</p> <p>Mt 5, 48: 126p</p> <p>Mt 6, 10: 306p</p> <p>Mt 10, 16: 92p</p>	<p>Mt 11, 28: 9, 278p, 319</p> <p>Mt 12, 30: 94p</p> <p>Mt 16, 24: 207, 265</p> <p>Mt 16, 26: 126p</p> <p>Mt 20, 16: 87p</p> <p>Mt 26, 26: 273p</p> <p>Mt 27, 46: 273p</p> <p>Mt 28, 19: 304</p> <p>Mt 28, 20: 174</p> <p>Mk 6, 34: 183</p> <p>Mk 16, 15: 110, 235</p> <p>Mk 16, 16-18: 128p</p> <p>Łk 2, 49: 182</p> <p>Łk 3, 22: 170</p> <p>Łk 4, 17-21: 224</p> <p>Łk 6, 24: 305</p> <p>Łk 9, 55: 219</p> <p>Łk 9, 62: 87p</p> <p>Łk 10, 21: 225</p> <p>Łk 10, 25-30: 311</p> <p>Łk 10, 27: 232</p> <p>Łk 10, 42: 126p</p> <p>Łk 11, 13: 100p</p> <p>Łk 12, 32: 191</p> <p>Łk 12, 37: 89p</p> <p>Łk 15, 14: 171</p> <p>Łk 16, 8: 92p</p> <p>Łk 18, 22: 233</p>
--	---

UWAGA

Poszczególne numery odsyłają do numerów stron w tym wydaniu. Numery, przy których widnieje symbol „p”, odsyłają do przypisów dolnych, natomiast numery, przy których widnieje „w”, odsyłają do „wstępów” lub „przedmów” do poszczególnych rozdziałów.

W *Indeksie imion własnych* ze względu na wielką ilość punktów odniesienia pominięte zostały hasła: *Jezus Chrystus, św. Paweł i ks. Alberione*.

J 3, 8:	189	Dz 14, 8nn:	56p
J 8, 46:	197	Dz 14, 13nn:	69p
J 11, 25:	184, 209	Dz 14, 19nn:	89p
J 11, 39:	205	Dz 15, 26:	91p
J 12, 31:	199	Dz 16, 1:	56p
J 14, 6:	304	Dz 16, 15:	97p
J 14, 16:	225	Dz 16, 25:	180
J 14, 26:	225	Dz 17, 16-34:	100p
J 14, 30:	196	Dz 17, 23:	274p
J 15, 7:	59p	Dz 17, 28:	91p
J 15, 18-19:	199	Dz 18, 2:	97p
J 15, 19:	209	Dz 20, 17nn:	309p
J 16, 7:	225	Dz 20, 18-19:	309
J 16, 13:	225	Dz 20, 18-35:	88p
J 17, 3:	279, 300	Dz 20, 24:	126p
J 17, 4:	212	Dz 20, 34:	285
J 17, 19:	220	Dz 21, 10nn:	92p
J 17, 24:	202	Dz 22, 3-21:	67p
J 19, 30:	198	Dz 22, 10:	306
		Dz 23, 6-9:	274p
Dz 2, 4:	224	Dz 26, 1-32:	88p
Dz 4, 12:	179	Dz 26, 2-23:	67p
Dz 7, 57:	91p	Dz 26, 16. 18:	181
Dz 8, 32:	212		
Dz 9, 1-30:	67p	Rz 1, 1:	177p, 257
Dz 9, 4:	292	Rz 1, 8-13:	308
Dz 9, 5:	272p, 292	Rz 1, 16:	258
Dz 9, 11:	274p	Rz 2, 13:	56p
Dz 9, 15-16:	171, 287	Rz 2, 21:	181
Dz 9, 30:	88p	Rz 3, 22:	177
Dz 13, 2:	56p, 181	Rz 5, 5:	223
Dz 13, 8nn:	96p	Rz 5, 8:	271p
Dz 13, 16nn:	99p	Rz 6, 2:	197

Rz 6, 8-9:	210	1 Kor 4, 16:	170
Rz 6, 11-12:	195	1 Kor 5, 5:	96p
Rz 6, 12-13:	197	1 Kor 6, 19:	223
Rz 6, 13:	205p, 208	1 Kor 7, 7:	232, 273p, 306
Rz 7, 18-20. 22-24:	197	1 Kor 7, 32-33:	306
Rz 7, 19-25:	251	1 Kor 8 - 10:	258
Rz 8, 14:	224	1 Kor 8, 1:	258
Rz 8, 16:	223	1 Kor 9, 16:	186, 284
Rz 8, 17:	58p	1 Kor 9, 22:	10, 90p, 177
Rz 8, 26:	225	1 Kor 9, 27:	273p
Rz 8, 35:	187, 272p, 284	1 Kor 10, 16-17:	274p
Rz 8, 35-37:	206	1 Kor 10, 33:	184, 309
Rz 10, 38:	54p	1 Kor 11, 1:	253
Rz 11, 12:	210p	1 Kor 11, 17 - 14, 40:	258
Rz 11, 13:	9	1 Kor 11, 23:	265
Rz 11, 24:	301p	1 Kor 11, 23-29:	274p
Rz 12, 1:	258	1 Kor 12, 3:	57p
Rz 12, 17-18:	272p	1 Kor 13:	307
Rz 13:	307	1 Kor 13, 1:	187
Rz 14, 8:	181	1 Kor 13, 1nn:	61p
Rz 16, 1:	97p	1 Kor 13, 7:	127p
Rz 16, 12:	97p	1 Kor 13, 13:	193
		1 Kor 14, 1:	258
1 Kor 1 - 4:	258	1 Kor 15, 10:	182, 234,
1 Kor 1, 1:	177p		254, 265p
1 Kor 1, 24-25:	195	1 Kor 15, 55:	196
1 Kor 2, 9:	155p	1 Kor 15, 58:	225, 256
1 Kor 2, 28:	178p		
1 Kor 3, 5:	258	2 Kor 1 - 7:	258
1 Kor 3, 9-10:	192	2 Kor 1, 1:	177p
1 Kor 4, 1:	84p	2 Kor 1, 7:	198
1 Kor 4, 3-4:	196	2 Kor 4, 16-17:	226
1 Kor 4, 15:	252, 303, 318	2 Kor 4, 16-18:	193

2 Kor 4, 17:	59p	Ef 1, 3-5:	258
2 Kor 4, 18:	225	Ef 1, 4-5:	173, 173p
2 Kor 5, 1:	225, 256	Ef 2, 5:	197
2 Kor 5, 14:	234p	Ef 2, 10:	180
2 Kor 5, 20:	84p	Ef 3, 8-10:	177
2 Kor 6, 4-10:	127p, 218	Ef 3, 10:	264p
2 Kor 6, 11:	258	Ef 4, 1-2:	215
2 Kor 9, 7:	87p	Ef 4, 1-3:	221
2 Kor 10, 1 - 13, 10:	258	Ef 4, 30:	224
2 Kor 10, 4-5:	191	Ef 5, 1:	170
2 Kor 11, 2:	217	Ef 5, 2:	212
2 Kor 11, 23:	258	Ef 5, 25-27:	220
2 Kor 11, 27-30:	309	Ef 6, 10-17:	189
2 Kor 11, 29:	274p	Ef 6, 17:	265
2 Kor 12, 9:	58p, 191, 197	Ef 6, 18:	190
2 Kor 12, 15:	309	Flp 1, 8-11:	308
2 Kor 13, 11:	126p	Flp 1, 21:	257
Ga 1, 1:	123p	Flp 2, 1-4:	221
Ga 1, 10:	187	Flp 2, 6:	258
Ga 1, 11-24:	67p	Flp 2, 8-11:	200
Ga 1, 13:	217	Flp 2, 13:	175, 293
Ga 1, 14:	217, 257	Flp 2, 14-15:	175p
Ga 1, 15:	257	Flp 2, 21:	184
Ga 1, 16:	257	Flp 3, 5-6:	196
Ga 1, 18nn:	95p	Flp 3, 7-8:	196
Ga 2, 2:	257	Flp 3, 7-9:	310
Ga 2, 7:	9	Flp 3, 10:	195
Ga 2, 9:	12	Flp 3, 12:	173p
Ga 2, 20:	10, 203, 207, 252, 259, 303p, 318	Flp 3, 13-14:	11
Ga 4, 4:	274p	Flp 3, 20:	181
Ga 4, 19:	141p	Flp 3, 20-21:	210
		Flp 4, 8:	265

Flp 4, 11-12:	305	1 Tm 3, 15:	55p
Flp 4, 12:	273p	1 Tm 4, 13:	219
Flp 4, 17:	309	1 Tm 4, 16:	271p
Kol 1, 5n:	98p	1 Tm 6, 6-7:	206
Kol 1, 13:	258	1 Tm 6, 6-10:	305
Kol 1, 24:	220	1 Tm 6, 11:	180p, 181
Kol 1, 27:	177	1 Tm 6, 17:	304
Kol 2, 12:	195	2 Tm 1, 5:	97p
Kol 3, 1-2:	208	2 Tm 1, 6:	215
Kol 3, 3:	195, 208	2 Tm 1, 11:	186, 304p
Kol 3, 4:	210, 256	2 Tm 2, 3:	189
Kol 3, 5:	205	2 Tm 2, 4:	183, 259
Kol 3, 9:	207	2 Tm 2, 9:	257
Kol 3, 10:	209	2 Tm 2, 10:	187
Kol 3, 16:	209	2 Tm 2, 15:	186
1 Tes 2, 5-7:	222	2 Tm 2, 15-17:	214
1 Tes 2, 7-8:	310	2 Tm 2, 20:	175
1 Tes 2, 9:	309	2 Tm 3, 5:	221
1 Tes 4, 3:	258	2 Tm 4, 2:	96p, 186
1 Tes 4, 13:	58p	2 Tm 4, 3-4:	186
1 Tes 5, 2-3:	205	2 Tm 4, 5-8:	310
1 Tes 5, 12-13:	221	2 Tm 4, 6:	257
1 Tes 5, 19:	224	2 Tm 4, 7:	54p, 153p, 190
2 Tes 2, 15:	259	2 Tm 4, 8:	58p, 127p, 153p, 306p
2 Tes 3, 5:	310	2 Tm 4, 16:	273p
2 Tes 3, 7:	170	Flm 2:	97p
2 Tes 3, 9:	170, 253p	Flm 7:	304
1 Tm 1, 12-13:	181	Hbr 1, 5:	211
1 Tm 3, 14-15:	220	Hbr 2, 9:	204

Hbr 2, 9-10:	211	Hbr 10, 22:	54, 55p
Hbr 2, 11:	212	Hbr 10, 22-25:	200
Hbr 2, 14-15:	212	Hbr 10, 23:	57p
Hbr 2, 17:	211	Hbr 10, 34:	305
Hbr 2, 17-18:	184	Hbr 10, 38:	54p
Hbr 3, 1:	177, 211	Hbr 11, 1:	54p
Hbr 3, 14:	212	Hbr 11, 6:	54p
Hbr 4, 1:	92p	Hbr 11, 33. 36-38:	200
Hbr 4, 3:	54p	Hbr 12, 1-4:	201
Hbr 4, 12:	178, 265	Hbr 12, 11:	198
Hbr 4, 15:	184, 204	Hbr 13, 12:	198, 211
Hbr 4, 16:	68p, 204	Hbr 13, 12-13:	211
Hbr 5, 1:	183, 203	Hbr 13, 13:	200
Hbr 5, 2-3:	184	Jk 2, 17. 26:	55p
Hbr 5, 7:	204	Jk 2, 19:	55p
Hbr 5, 9:	212	Jk 3, 14-15:	217
Hbr 5, 10-11:	213	Jk 3, 17-18:	218
Hbr 6, 19:	58p	1 P 2, 21:	198p
Hbr 7, 3:	259	1 P 2, 23:	212
Hbr 7, 23-25:	202	1 P 4, 11:	225
Hbr 7, 24:	202p	2 P 1, 10:	92p
Hbr 7, 26-27:	213	2 P 3, 15:	268
Hbr 9, 11-12:	213	Jud 12-13:	215
Hbr 9, 13-14:	203	Ap 14, 4:	279
Hbr 9, 14:	204, 225		
Hbr 9, 15:	212		
Hbr 9, 24:	213		
Hbr 10:	57		
Hbr 10, 12-14:	202		
Hbr 10, 19-22:	204		

INDEKS MIEJSC

Achaja: 99	Egipt: 22
Zdrowe Wody: 154	Europa: 137
Areopag: 22, 26, 91, 100, 142, 143	Filipiny: 239p
Alba: 37, 38, 44w, 45, 236w, 243, 244, 245, 251, 262, 278, 300p	Filippia: 24, 35, 72, 96, 108, 124, 137, 138
Albano Laziale: 167w, 169, 291,	Francja: 114
Antiochia: 33, 71, 82, 89, 91, 95, 96, 99, 104, 146, 233, 249, 267,	Galacja: 99
Antiochia Pizydyjska: 99	Grecja: 22
Arabia: 78, 107	Ikonium: 72, 82, 89
Ariccia: 303p	Indie: 239p
Ateny: 22, 33, 91, 96, 100, 142, 143, 272	Izrael: 79, 85, 173, 195, 287
Atlantyk: 111	Japonia: 239p, 247
Azja: 22, 33, 72, 136, 309,	Jerozolima: 9, 12, 32, 33, 70, 71, 79, 88, 91, 92, 93, 95, 102, 105, 113, 146, 257, 272, 273
Bitynia: 72	Kenchry: 35, 97p,
Bizancjum: 152	Kolosy: 35, 65, 120
Cezarea: 92	Konstantynopol: 152
Cremona: 22p, 52p	Korynt: 33, 58, 76, 77, 96, 153, 192, 258, 260, 307
Cylicja: 91	Kreta: 34, 60
Cypr: 33, 99	Lida: 72
Damaszek: 23, 55, 68, 69, 78, 84, 85, 91, 105, 168, 195, 196, 197, 208, 231, 249, 262, 263, 264, 272, 284, 287, 293, 306	Listra: 56, 56p, 89, 91, 111
Efëz: 22, 25, 32, 33, 34, 61, 88p, 96, 103, 108, 115, 117, 272, 309p	Macedonia: 32, 34, 72, 99, 108, 137

Malta: 60, 99, 128, 130
 Mamertyńskie (Więzienie Mamertyńskie): 154, 285
 Milet: 32, 88, 309p
 Moguncja: 21, 315
 Mondovi: 27
 Morze Czerwone: 111

 Nazaret: 224, 234, 263, 279

 Ostia: 154

 Palestyna: 22, 98
 Paryż: 33, 143

 Reggio Calabria: 112
 Rzym: 33, 39, 59, 60, 91, 96, 110, 120, 150, 153, 156, 246, 260, 261, 265, 272, 276, 281, 285, 290p, 301, 301p,

Samotraka: 72
 São Paulo: 246
 Sola: 91p
 Syria: 22, 72, 91, 98,

 Tars: 71, 79, 249, 256, 287
 Tesaloniki: 91, 253, 272
 Tiatyra: 35
 Tracja: 99
 Tre Fontane: 265
 Troada: 34, 72, 104, 117,
 Trydent: 54
 Turyn: 27, 251, 286p
 Tyr: 108

 Watykan: 154, 286p, 313, 314, 320, 323

 Wschód: 152, 153, 238, 239, 239p, 267, 272,

INDEKS IMION WŁASNYCH

Achaik: 33
 Afrodyta: 192
 Agabos: 92
 Agnieszka (św.): 290, 290p
 Agryppa: 22, 59, 88, 99
 Akwila (św.): 33, 76, 97p
 Alfieri Vittorio: 295
 Alfons de Liguori (św.): 174, 179
 Alojzy Gonzaga (św.): 77, 278, 290, 290p,
 Alvarez: 62
 Ambroży (św.): 94p
 Ampliat: 33
 Ananiasz (św.): 68, 69, 84, 135, 161, 249, 264, 274, 284, 287
 Anaksagoras: 91
 Andronik: 33
 Andrzej (św.): 152
 Antoni Maria Zaccaria (św.): 52, 53, 151, 259
 Anzelm (św.): 111
 Apelles (św.): 33
 Apollos: 33
 Apfia (św.): 35, 97p
 Aratus (z Soli): 91p
 Artemis: 33
 Arystrach (św.): 32, 33
 Asynkryt (św.): 33
 Augustyn (św.): 68, 107, 182p

 Bachus: 180

 Barbero Giuseppe: 300p
 Barnaba (św.): 53, 53p, 56, 71, 79, 89, 91, 99, 146, 181, 249, 263,
 Beniamin: 149, 195
 Bernard (św.): 87, 239p
 Boano Saverio: 235p
 Bonomelli Geremia (biskup): 22, 22p

 Cesari: 122
 Klaudia: 33
 Cohausz Otto: 167w, 168w, 223p
 Cottolengo Giuseppe Benedetto (św.): 54, 122, 127

 Da Silva Antonio: 44p, 167p
 Damaris (św.): 100, 143
 De Bérulle Pierre (kardynał): 67p
 Demas: 33
 Di Corrado Giuseppe: 167w
 Diana z Efezu: 22
 Dionizy Areopagita (św.): 33, 99, 100, 143, 143p, 154, 160
 Dominik (św.): 122

 Epenet: 33
 Elimas: 96
 Epafras (św.): 33
 Erast (św.): 32
 Esposito F. Rosario: 21w, 315
 Eubulos: 33

Eunika: 35, 97p
 Eutylich: 118

Feba: 35, 97p,
 Feliks: 99
 Festus: 99
 Filemon: 29, 33, 35, 120, 121,
 276, 304
 Filip (św.): 59, 122
 Filolog (św.): 33
 Flegon (św.): 33
 Fortunat: 33
 Franciszek Salezy (św.): 67p,
 122, 249
 Franciszek z Asyżu (św.): 122, 151,
 174, 179, 234,

Gallo Giuseppe: 37
 Gamaliel: 217

Hermas (św.): 33
 Hermes: 33
 Herodian (św.): 33

Ignacy Loyola (św.): 151, 305, 305p
 Ignacy Męczennik (św.): 22
 Izajasz: 224
 Izydor (św.): 122

Jakub: 149
 Jan Berchmans (św.): 127
 Jan Bosko (św.): 69p, 90p,
 122, 174

Jan Chryzostom (św.): 22, 48, 51,
 63, 65, 102, 111, 123, 131, 139,
 142, 151, 152, 156, 259, 270,
 270p, 272
 Jazon: 33
 Józef (św.): 70, 275, 280, 281
 Juda (św.): 215
 Julia: 35
 Junia (św.): 33

Ketteler Wilhelm (biskup): 21,
 21p, 25, 102, 315,
 Klemens (św.): 160
 Kostka Stanisław (św.): 127
 Królowa Apostołów (Maryja):
 26, 27, 28, 37, 38, 129, 167w,
 229, 237, 250, 254, 263, 265,
 301, 304, 312, 317
 Kwartus: 33

Lamera Stefano: 167w, 169p
 Lassalle Ferdinand: 20p
 Leon Wielki (św.): 174
 Leon XIII (papież): 22, 101,
 249, 315
 Linus (św.): 33
 Lois: 35, 97p
 Lucjusz (św.): 33

Łukasz (św.): 34, 104, 105, 154,
 160, 232, 237, 259, 268, 275,
 306, 311
 Magdalena (św.): 171

Małgorzata Alacoque (św.): 279
 Manzoni: 33
 Marek (św.): 237, 268
 Maria: 35
 Marta (św.): 126
 Martynian: 154
 Marks Karol: 21p
 Maryja: 26, 27, 28, 70, 80, 89,
 127, 149, 176, 179, 178, 237,
 239, 250, 263, 265, 274, 275,
 277, 279, 281, 288, 304, 317,
 Mastrostefano Mercedes: 261p
 Mateusz (św.): 171, 268
 Melchizedek: 213
 Merkuriusz: 111

Neron: 153, 157

Olier Jean-Jacques: 67, 67p
 Olimpia: 35
 Onezyfor (św.): 33
 Onezym (św.): 33, 120, 121,

Patroba (św.): 33
 Persyda: 35, 97p
 Piotr (św.): 9, 22, 33, 34, 68, 71,
 79, 92p, 94p, 95, 114, 152, 153,
 154, 155, 156, 171, 181, 182,
 204, 244, 251, 259, 266, 267,
 285,
 Porelli: 53
 Procesjusz (św.): 154
 Pryscylla (św.): 33, 97p

Publiusz: 60, 130, 131,
 Pudens: 33

Re Giuseppe Francesco: 300p
 Ressia G. B. (biskup): 27
 Richelmy Agostino (kardynał): 27
 Roatta Giovanni: 168w
 Rufus (św.): 33, 35
 Scholastyka (św.): 276

Scùpoli Lorenzo: 294
 Segneri Paolo: 187
 Serafini Mauro (opat): 300p
 Sokrates: 91
 Sopater: 32
 Sostenes (św.): 33
 Speciale Antonio: 235p, 239p
 Stachys: 33
 Sulpicjusz (św.): 67p
 Sylas (św.): 33, 109, 137, 180
 Szczepan (św.): 68, 91, 99, 107, 155

Tamirydes: 82
 Tekla (św.): 82, 99, 99p, 160, 232,
 237, 259, 275, 306
 Tercjusz: 33
 Teresa z Ávila (św.): 294
 Teresa z Lisieux (św.): 278, 290,
 290p,
 Tintori Eusebio: 261p
 Tomasz (św.): 171
 Tomasz z Akwinu (św.): 122, 187,
 223, 278p,

Trofim (św.): 33
 Tryfena (św.): 35
 Tryfoza (św.): 35
 Tychik (św.): 33
 Tymoteusz Giaccardo (bł.): 43w,
 45w, 46p, 133p, 141p
 Tymoteusz (św.): 34, 35, 56, 72,
 96p, 97p, 99, 105, 152, 153,
 154, 160, 221, 222, 232, 237,
 259, 275, 304, 305, 306, 310

Urban: 33
 Vigolungo Maggiorino: 263
 Visco Rosaria: 168w
 Wenus: 180
 Wincenty à Paulo (św.): 67p,
 Zemas: 33

INDEKS ANALITYCZNY

Adoracja:

- św. Paweł jako pośrednik: 280n
- ze św. Pawłem: 276nn

Alba:

- kościół św. Pawła w Albie i jego uzasadnienie: 37n
- Apostolinki: 235, 286
- Apostolstwo modlitwy:
  - jest łatwe: 107
  - jest bardzo ważne: 107
  - praktykowane przez Jezusa: 107
  - św. Paweł przez doświadczenie poznał jego znaczenie: 107
  - jest ukierunkowane na wszystkich ludzi: 108

Apostolstwo słowa:

- Bóg błogosławi tym, którzy głoszą: 112

Apostolstwo:

- apostolstwo wydawnicze św. Pawła najpełniej zostało wyrażone w jego *Liście do Rzymian*: 260
- duch apostolstwa: 122nn
- jest daniem Boga ludziom, a ludzi Bogu: 177
- jest kontynuacją dzieła Chrystusa: 177
- jest owocem Ducha Świętego: 224

- kto posiada głębokie i pełne życie duchowe, stanie się wielkim apostołem, nawet jeśli jest ignorantem: 162
  - powołania formowane do apostołstwa: 160
  - poznanie apostołstwa św. Pawła: 162
  - różne formy apostołstwa (życie wewnętrzne, cierpienie, przykład, modlitwa, dzieła): 178
  - różnorodność inicjatyw apostołskich św. Pawła: 26
  - św. Paweł jest wzorem życia apostołskiego: 165nn
  - wynagradza zgorzenia: 179
- Zob. również: Posługa.

Apostoł:

- apostoł nie może szukać samego siebie: 160
- apostoł wydawnictw: serce wielkie, działalność bez wytchnienia, „stawanie się wszystkim dla wszystkich”: 162
- cnota apostoła: gorliwość: 308nn
- duch apostoła: 303
- duch św. Pawła jest duchem apostołstwa: 122
- modlitwa do św. Pawła Apostoła: 237

- *Paulus Apostolus*: 177
- św. Paweł apostoł czynu: 113nn
- św. Paweł apostoł Dobrego Druku: 101nn
- św. Paweł apostoł modlitwy: 107nn
- św. Paweł apostoł niezłomny, chcący odnowić świat dla Chrystusa: 161
- św. Paweł apostoł przykładu: 104nn
- św. Paweł apostoł słowa: 110nn
- św. Paweł nosi w sobie wszystkie cnoty apostoła: 84nn, 273
- tytuł najczęściej przypisywany św. Pawłowi, który jest też najbardziej mu drogi: 158
- wierzy, chce działa: 177
- Architekt:
  - *Sapiens Architectus*: 192nn
- Arma iniquitatis peccato**: 205nn
- Bliźni**:
  - miłość do Boga i do bliźniego to dwa języki tego samego płomienia: 61
  - miłość św. Pawła do bliźniego: 64nn
  - pragnienie maksymalnego dobra duchowego i cielesnego, materialnego dla bliźnich: 309
- Błogosławieństwo**:
  - błogosławieństwo św. Pawła: 310

Bogactwo:

- podobieństwo między św. Pawłem i kapłanem w bogactwie i nagromadzeniu darów duchowych: 173

Boski Mistrz:

- aktualność nabożeństwa do Boskiego Mistrza: 27
- Boski Mistrz, Droga, Prawda i Życie: 238
- kościół św. Pawła jest centrum propagowania nabożeństwa do Boskiego Mistrza: 28
- niech będzie naszą Drogą, Prawdą i Życiem: 37
- św. Paweł jest najpełniejszym interpretatorem Boskiego Mistrza: 250
- św. Paweł jest najważniejszym odtwórcą Boskiego Mistrza: 306
- św. Paweł uczeń, który zna Boskiego Mistrza i który żyje Nim w całej pełni: 302
- w nabożeństwie do Boskiego Mistrza, zgodnie z duchem św. Pawła, zawierają się wszystkie rodzaje pobożności: 303
- wezwania do Boskiego Mistrza: 185

Bóg:

- apostołstwo jest daniem Boga ludziom, a ludzi Bogu: 177

- gorliwość jest kwiatem miłości Boga i dusz: 218
- jestem cudem Boga: 182
- miłość do Boga i do bliźniego to dwa języki tego samego płomienia: 61
- miłość św. Pawła do Boga: 61nn
- *ręka Pańska była nade mną*: 288
- słowo Boga nie jest więzieniem: 248
- *Viventes Deo in Christo Iesu*: 208
- Budowa:
  - zaproszenie do współpracy w budowie kościoła św. Pawła: 38
- Cel/cele**:
  - cel naszego powołania (lepiej poznać, lepiej wierzyć, lepiej służyć, lepiej kochać): 175
  - cel obchodów jubileuszów męczeństwa apostołów Piotra i Pawła (poznawać, kochać, naśladować, modlić się do naszego Opiekuna i Nauczyciela): 266
  - cel obchodów jubileuszu nawrócenia św. Pawła (wdzięczność, poznanie, naśladowanie, modlitwa): 245
  - cel obchodów Roku Świętego Pawła (wdzięczność, poznanie, naśladowanie, modlitwa, miłość, uproszenie łask): 254nn

- różne cele zawierają się w jednym celu ogólnym: dać światu Jezusa Chrystusa: 304

Celibat:

- w Koronce do św. Pawła: 229
- Zob. również: Dziewictwo Centrum wszechświata:
  - Jezus Chrystus jest centrum wszechświata: 139nn
  - Jezus Chrystus jest centrum wszechświata - fundament nauczania św. Pawła: 139nn

Chrystus:

- apostoł jest „miles Christi”: 189
- cały Chrystus Droga, Prawda, Życie: 302
- Droga, Prawda, Życie: 240
- medytować życie Pawła i Chrystusa: 171
- moja modlitwa jest modlitwą Pawła i Chrystusa: 171
- naśladować Pawła, aby naśladować Chrystusa: 170
- rozumie potrzeby kapłana: 204
- św. Paweł zostawił wszystko, aby pozyskać Chrystusa: 195n
- *Viventes Deo in Christo Iesu*: 208nn
- Zob. również: Jezus Chrystus.
- Chrzest**:
  - chrzest jest śmiercią i zmartwychwstaniem w Chrystusie: 195

- ze chrztu wychodzi nowy człowiek: chrześcijanin: 208

Chwała:

- chwała św. Pawła: 155nn
- Kościół oddaje chwałę św. Pawłowi: 155
- męczeństwo i chwała św. Pawła: 153nn
- musimy oddać chwałę św. Pawłowi: 156
- świat nigdy w wystarczający sposób nie odda chwały św. Pawłowi: 156

Cierpienie:

- apostołstwo cierpienia: 178
- cierpienie nas oczyszcza i umacnia miłość do Boga: 199
- kapłan doświadcza cierpienia i chwały Chrystusa: 198nn
- nie brakuje cierpienia w życiu kapłana: 199
- prawdziwy zakonnik i kapłan musi kochać ofiarę i cierpienie: 309

Cierpliwość:

- cierpliwość często jest od nas wymagana: 134
- cierpliwość jest konieczna w apostołstwie i pracy nad uświęceniem: 134
- cierpliwość jest prerogatywą miłości: 134
- cierpliwość św. Pawła: 134nn

- cierpliwość umacnia w trudnościach: 134
- modlitwa do św. Pawła o cnotę cierpliwości: 136, 236
- prośmy św. Pawła o cnotę cierpliwości: 136

Cnota:

- cnota apostoła: gorliwość: 308
- cnota ubóstwa: 230
- św. Paweł jest wzorem każdej cnoty indywidualnej i społecznej: 272nn
- św. Paweł jest wzorem wszystkich cnót: 161

Considerate Pontificem: 211nn

Córki Świętego Pawła: 43w, 245n, 269nn

Cud/cuda:

- jestem cudem Bożym: 182
- każdy kapłan jest cudem łaski: 180
- nagroda za wiarę: 56

Czerwiec:

- czerwiec miesiącem poświęconym św. Pawłowi: 49
- trzydzieści myśli na miesiąc poświęcony św. Pawłowi: 158

Człowiek/ludzie:

- apostołstwo jest daniem Boga ludziom i ludzi Bogu: 177
- *Homo Dei*: 180nn
- *Pro hominibus constitutus*: 183nn

Czuwanie:

- jako środek walki z grzechem poprzez umartwienie: 206

Czystość:

- czystość pozwala na oddanie Bogu wszystkich sił: 80
- czystość św. Pawła: 80nn
- św. Paweł jako nauczyciel czystości: 306
- św. Paweł jako wzór czystości: 273
- św. Tekla jako przykład czystości: 82n
- w zachowaniu czystości pomagają modlitwa i unikanie okazji: 81

Dar/dary:

- podobieństwo między św. Pawłem i kapłanem w nagromadzeniu darów Bożych: 173

Diecezja:

- organizacja najbardziej pożyteczna dla zbawienia dusz: 114

Dobroć:

- człowiek pokorny przyciąga pełne dobroci spojrzenie Boga: 77

Dobry Druk:

- kościół Dobrego Druku: 37nn
- łaski najchętniej wyprasane przez św. Pawła: powołania do apostołstwa Dobrego druku: 123
- najlepszy sposób wyprasania łask przez św. Pawła: praca na rzecz dobrego druku: 47

- św. Paweł jest opiekunem Dobrego Druku: 24n, 47

Dogmat:

- musi być obecny w przepowiadaniu: 186

Dojrzałość:

- świętość według św. Pawła jest pełną dojrzałością człowieka, człowiek doskonały: 251

Doktryna:

- doktryna św. Pawła jest pięknym wytłumaczeniem Ewangelii: 269
- poznawanie doktryny św. Pawła: 162
- św. Paweł jest wielkim nauczycielem doktryny: 269

Dom:

- *In Domo Dei*: 220nn
- *Zelus Domus tuae*: 217nn

Doskonałość:

- świętość według św. Pawła jest pełną dojrzałością człowieka, człowiek doskonały: 251
- ubóstwo jest pierwszym stopniem do doskonałości chrześcijańskiej: 233
- Droga: zob. Droga, Prawda i Życie
- **Droga, Prawda, Życie:**
- Boski Mistrz niech będzie waszą drogą, prawdą i życiem: 37
- Chrystus cały: 302

- Chrystus Droga, Prawda i Życie: 240
- Jezus Chrystus cały: 304
- Jezus Chrystus: 239, 301, 304
- Jezus Mistrz: 229, 265
- Jezus: 194, 246
- Słowo Boże dzięki drukowi stanie się drogą, prawdą i życiem dla dusz: 37

Duch:

- duch apostołstwa: 122nn
- duch apostoła: 303
- duch instytutu: 304
- Duch Jezusa Chrystusa: 223nn
- duch musi być jeden, ten, który mieszka w sercu św. Pawła, „*cor Pauli, cor Christi*”: 303n
- duch Rodziny Świętego Pawła: integralne przeżywanie Ewangelii w duchu św. Pawła: 304
- duch św. Pawła to być apostołem: 122
- duch św. Pawła zawsze skupiony na przyszłości: 263
- kapłan stanie się prawdziwym Dawcą życia, w ten sposób zawsze będzie niósł ducha, którym się karmił: 209

Duch Święty:

- apostołstwo jest owocem Ducha Świętego: 224
- czyni nas przybranymi dziećmi: 223

- jest darem nie stworzonym, który jest źródłem darów stworzonych: 223
- prowadzi duszę do świętości: 224
- Duchowość: zob. Pobożność.

Dusza:

- ci, którzy nie mają w sobie troski o własną duszę, nigdy nie będą mieli gorliwości o duszę bliźniego: 234

Dusze:

- dusze oczekujące: 246
- gorliwość jest kwiatem miłości Boga i dusz: 218
- grzech kapłana wyrządza wielką szkodę duszom: 205
- słowo Boże stanie się życiem, drogą i prawdą dla dusz: 37
- św. Pawła można zrozumieć tylko jako człowieka bliskiego duszom: 158
- wszystkie dusze, które znalazły upodobanie w lekturze św. Pawła, stały się duszami potężnymi: 270

Duszpasterstwo:

- wzniosłość pastoralna: 244

Dystans:

- dystans wobec dóbr tego świata jest owocem nadziei: 59

Działać:

- modlić się i działać przez św. Pawła i w Chrystusie: 171

Dzieła:

- apostołstwo dzieł: 178
- św. Paweł apostoł czynu: 113nn
- Dziennikarz:

- jeśli św. Paweł żyłby dzisiaj, byłby dziennikarzem: 21, 25, 102, 252n, 315

Dziewictwo:

- w Koronce do św. Pawła: 229

Dziś:

- jeśli św. Paweł żyłby dzisiaj...: 21, 25, 102, 315
- Rodzina Świętego Pawła musi być św. Pawłem żyjącym dzisiaj: 12, 250, 317, 319

Electionis:

- naczynie wybrane: 79, 146
- św. Paweł jest „*vas electionis*”: 173nn

Eucharystia:

- pobożność św. Pawła miała charakter eucharystyczny: 274

Ewangelia:

- dawać Ewangelię: 262n
- listy św. Pawła są bezcennym komentarzem do Ewangelii: 267
- nauczanie św. Pawła jest pięknym wytłumaczeniem Ewangelii: 269
- św. Paweł był najwierniejszym i najgłębiej przenikającym doktrynę tłumaczem Ewangelii: 158

- w księgarniach Księga Ewangelii i obraz św. Pawła mają być wyeksponowane w odpowiedni sposób: 246

Ewangelizacja:

- owocem gorliwości jest wiele dzieł wspierających ewangelizację: 113

Forma:

- przykład (forma) do naśladowania: 171
- św. Paweł został uformowany i dla nas stał się formą: 253

Formacja ciągła:

- jest wymagana od kapłana, aby ustrzegł on się letniości i mógł godnie sprawować swoje obowiązki: 214
- *Sollicite cura teipsum*: 214nn

Formacja młodej:

- aktualnie jest głównym zadaniem Towarzystwa Świętego Pawła: 35

Formacja:

- ideał formacji paulistowskiej: „żyje we mnie Chrystus”: 262
- prowadzi do naśladowania św. Pawła Apostoła: 248
- to, co zbuduje się w młodości, zostaje: 283
- troska św. Pawła o formację swoich współpracowników: 32n

Formatorzy:

- św. Paweł jest wzorem dla formatorów: 248n

Formowani:

- św. Paweł jest wzorem dla formowanych: 248n

Gazeta:

- pulpit ludzkości: 22
- żaden środek propagandy nie może dzisiaj być bardziej uniwersalny niż gazeta (dziennik): 25

Gigant:

- św. Paweł jest gigantem przepowiadania do pogan: 266

Głosiciel:

- jak Paweł głosiciel i pisarz: 243
- *Praedicator*: 186
- św. Paweł jest wielkim głosicielem i wielkim pisarzem: wzór, który trzeba naśladować: 266
- św. Paweł urodził się jako głosiciel i jako pisarz: 267

Głoszenie:

- gorliwość św. Pawła o dusze zaowocowała wieloma inicjatywami na polu głoszenia: 113
- jakość przepowiadania (dobre, nowoczesne): 187
- jest konieczna: 110
- jest odbiciem gorliwości św. Pawła: 110
- jest szczególnym obowiązkiem kapłana: 188

- jest środkiem stosowanym przez Jezusa i apostołów: 110
- jest ustanowione przez Jezusa: 110
- obejmuje dogmat, moralność i liturgię: 188
- od zawsze stosowane przez Kościół: 110
- św. Paweł ciągle głosi poprzez swoje nieśmiertelne listy: 268
- św. Paweł jest gigantem przepowiadania do pogan: 266
- św. Paweł jest wzorem przepowiadania: 187
- ustanowione przez Jezusa: 110

Gorliwość:

- cechy gorliwości: płomienna, roztropna, niestrudzona: 90
- cechy prawdziwej gorliwości: 217
- ci, którzy nie mają w sobie troski o własną duszę, nigdy nie będą mieli gorliwości o duszę bliźniego: 234
- dzięki gorliwości św. Paweł nawrócił wiele dusz: 98
- dzięki gorliwości św. Pawła wielu uczniów zostało świętymi: 96
- gorliwość jest kwiatem miłości Boga i dusz: 218
- gorliwość prawdziwa i fałszywa: 217

- gorliwość św. Pawła o dusze zaowocowała wieloma inicjatywami na polu głoszenia: 113
  - gorliwość św. Pawła: 90nn, 94nn, 274
  - gorliwość w Koronce do św. Pawła
  - istota największej chwały św. Pawła: 91
  - jak osiągnąć prawdziwą gorliwość: 92
  - nasza gorliwość nie zawsze będzie przynosić spodziewane owoce: 99
  - owoce gorliwości św. Pawła: 98nn
  - owocem gorliwości jest wiele dzieł wspierających ewangelizację: 113
  - prawdziwa gorliwość poświęca się prawomocnej misji: 94
  - prawdziwa gorliwość pracuje na rzecz Kościoła: 94
  - prawdziwa gorliwość wymaga gorliwości o własną pobożność i cnotę: 95
  - rodzi się z serca doskonale wypełnionego miłością do Pana: 94
  - *Zelus domus tuae*: 217nn
- Grzech:**
- *Arma iniquitatis peccato*: 205nn
  - grzech kapłana wyrządza wielką szkodę duszom: 205

- kapłan musi niszczyć grzech także u korzenia: 205
- z grzechem walczy się poprzez umartwienia i czuwanie: 205n

Herb paulistowski:

- księga i miecz: 264n

Inicjatywy:

- każdy może coś zrobić na rzecz inicjatyw Towarzystwa Świętego Pawła: 37

Instytut:

- duch instytutu: 304
- zob. również: Zgromadzenie

Interpretator:

- św. Paweł jest najpełniejszym interpretatorem Boskiego Mistrza: 250
- św. Paweł jest najważniejszym interpretatorem (odtwórcą) Boskiego Mistrza: 306
- św. Paweł jest najwierniejszym interpretatorem (tłumaczem) Ewangelii: 158

Jakość:

- jakość prawdziwej gorliwości: 217

Japonia:

- radio Święty Paweł: 24n

Jednostka:

- nowe prawo wznosi na wyższy poziom jednostkę i społeczeństwo: 193

Jedność:

- powody, dla których musi istnieć jedność pomiędzy braćmi: 307

Jezus Chrystus:

- pełny: „Droga, Prawda i Życie”: 304
- dać Jezusa światu w sposób pełny: 304
- Droga, Prawda, Życie: 194, 238, 246, 301, 304
- Duch Jezusa Chrystusa: 223
- jest centrum wszechświata: fundament nauczania św. Pawła: 139nn
- jest wyjątkowym umierającym: 211
- jest wzorem każdej cnoty: 212
- Jezus Chrystus jest jedyną stałą ideą św. Pawła, która jest sprężyną całego jego życia: 159
- Jezus Chrystus jest dla św. Pawła soczewką, pryzmatem do poznawania i rozwiązywania wszystkich problemów: 159
- Jezus Chrystus jest racją istnienia dla św. Pawła: 160
- Jezus Chrystus jest źródłem łaski: 27
- każdy z listów św. Pawła prezentuje jakiś aspekt osoby Mistrza, a List do Rzymian pokazuje całego Jezusa Chrystusa: 270

- różne cele zawierają się w jednym ogólnym: dać światu Jezusa: 304
  - serce św. Pawła jest sercem Jezusa Chrystusa: 63, 159
  - św. Paweł żyje Jezusem Chrystusem: 140
  - umarł, aby ukazać nam swoją miłość: 212
  - umarł, aby uświęcić lud: 212
  - *Viventes Deo in Christo Iesu*: 208nn
  - w sercu Jezusa jest Mądrość, klucz do tajemnicy religii i pełnia objawienia: 159
  - wszyscy są zaproszeni do życia Jezusem Chrystusem: 140
  - wszystko jest podporządkowane Jezusowi Chrystusowi: 140
- Zob. również: Chrystus

Jezus Mistrz:

- Droga i Prawda i Życie: 229, 265

Kamień:

- pierwszy kamień położony pod kościół św. Pawła: 39nn

Kapłan:

- borni praw Boga i zanoszą ludzi Bogu: 180
- Chrystus rozumie potrzeby kapłana: 204
- człowiek zaangażowany w dzieła Boże: 181

- drugim obowiązkiem kapłana jest kierowanie duszami: 183
- dzieli cierpienia i chwałę Jezusa Chrystusa: 198
- grzech kapłana wyrządza wielką szkodę duszom: 205
- istota kapłaństwa polega na zjednoczeniu z Chrystusem: 202
- jest cudem łaski: 180
- jest człowiekiem Bożym: 180
- kapłan musi niszczyć grzech u korzenia: 205
- List do Rzymian ze względu na swoją treść i formę jest wzorem dla każdego kapłana-pisarza-paulisty: 261
- musi mieć uczucia podobne do uczuć Jezusa: 184
- nie szuka dobrobytu ani ludzkiej łaskawości: 206
- nie tylko ma wyglądać na „człowieka Bożego”, ale ma nim być: 196
- pierwszym obowiązkiem kapłana jest sprawowanie kultu: 183
- podobieństwo między św. Pawłem a kapłanem w nagromadzeniu darów Bożych: 173
- porusza ludzi, aby chwalili Boga: 180
- prawdziwy kapłan musi kochać cierpienie i ofiarę: 309

- sługa Kościoła: 220
- św. Paweł cytuje jako przykłady heroicznego kapłanów i proroków: 200
- trzy kroki w życiu kapłana („zaparcie się samego siebie”, „weź swój krzyż”, pójdz za Mną”): 207
- Ukrzyżowany jest nadzieją i umocnieniem kapłana: 203
- umiera dla grzechu i życia czysto naturalnego: 195
- upokorzenie i wywyższenie: 199
- ustanowiony w sprawach ludzi: 183
- zajmuje się rzeczami Bożymi: 180

Kapłaństwo:

- kapłaństwo Chrystusa jest wieczne: 202
- nasze kapłaństwo jest kontynuacją kapłaństwa Chrystusa: 202
- nasze kapłaństwo zależy od kapłaństwa Chrystusa: 202
- *Sempiternum habet sacerdotium*: 202

Kochać:

- miłość św. Pawła do nas: 119
- miłość do Boga jest celem naszego powołania: 175

Kodeks:

- kodeks św. Pawła (miłość): 307

Komentarz:

- listy św. Pawła są bezcennym komentarzem do Ewangelii: 267

Komunia św.:

- Komunia św. jest bardzo drogą drogą sercu św. Pawła: 132

Komunikacja społeczna:

- w dzisiejszych czasach rozwija się bardzo szybko ze względu na rozwój techniki: 266

Konfiguracja:

- *Configuratus morti ejus*: 195nn

Konieczność:

- sprawiać, aby żył Chrystus, odtworzyć Chrystusa w nas: 171

Koronka do św. Pawła: 129n; 229n

- celibat: 229
- dziewictwo: 229
- gorliwość apostołską: 230
- każdy punkt zawiera trzy myśli: 129
- medytacja na temat koronki: 230nn
- najlepsza dla nas modlitwa: 129
- nawrócenie: 229
- posłuszeństwo: 229
- trzy intencje przy odmawianiu (powołania, formacja, duch pauliński w apostołstwie): 230n
- ubóstwo: 230

Kościół:

- duma z przynależności do Kościoła: 220

- *In Domo Dei*: 220nn
- kapłan jest sługą Kościoła: 220
- kochać Kościół poprzez podejmowane dzieła: 220
- kochać Kościół przez miłość do braci: 221
- kochać Kościół przez posłuszeństwo przełożonym: 220
- musicie być latoroślami w jedności z krzewem, aby dobrze wypełnić misję w Kościele: 163
- oddaje chwałę św. Pawłowi: 155
- paulista wzorem miłości do Kościoła: 248
- św. Paweł uczy, że jesteśmy dziećmi i pokornymi sługami Kościoła: 265
- towarzyszyć Kościołowi w jego trudnej drodze: 161
- żywa obecność osoby św. Pawła w Kościele: 250

Kościół św. Pawła:

- „uzasadnienie”: 37n
- centrum promowania nabożeństwa do Jezusa Mistrza, Królowej Apostołów i św. Pawła: 28
- centrum, w którym spotykają się serca piętnastu tysięcy Współpracowników: 37
- kościół dobrego druku: 38
- kościół modlitwy za misję Dobrego Druku: 38

- obowiązek wdzięczności wobec naszego Opiekuna: 37
- pierwszy kamień: 39
- potrzeba niemal materialna: 37
- powody rozpoczęcia budowy: 37
- realizacja wielkiego pragnienia, które od długiego czasu mamy w sercach: 37
- zaproszenie do współpracy w budowie: 37

Kroki:

- trzy kroki w życiu kapłana („zaparcie się samego siebie”, „weź swój krzyż”, pójdz za Mną”): 207

Królowa Apostołów:

- aktualność nabożeństwa do Królowej Apostołów: 27
- kościół św. Pawła jest centrum promowania nabożeństwa do Królowej Apostołów: 28
- Matka, Mistrzyni i Królowa Apostołów: 26

Krzyż:

- najwyższa mądrość i potęga Boga: 195
- trzy kroki w życiu kapłana („zaparcie się samego siebie”, „weź swój krzyż”, „pójdz za Mną”): 207

Księga:

- księga i miecz (opis herbu paulistowskiego): 264

Kult:

- kult św. Pawła w Kościele: 50
  - propagowanie kultu św. Pawła: 148nn
- Zob. również: Liturgia, Pobożność.

Latorośl:

- musicie być latoroślami w jedności z krzewem (Chrystus, papież, Kościół), aby dobrze wypełnić misję w Kościele: 163

Lekarstwo:

- lekarstwem na naszą słabość jest łaska odkupienia: 251

List/listy św. Pawła:

- 1900. rocznica powstania Listu do Rzymian: 260
- czytanie listów św. Pawła zjednuje łaskę bycia prawdziwymi paulistami: 270
- każdy z listów św. Pawła prezentuje jakiś aspekt osoby Mistrza, a ten adresowany do Rzymian pokazuje całego Jezusa Chrystusa: 270
- listy św. Pawła należy czytać w czasie Adoracji: 272
- Listy św. Pawła są bezcennym komentarzem do Ewangelii: 267
- nawet jeśli nie rozumiemy listów, czytamy je: 271
- św. Paweł oświeci i sprawi, że jego listy będą zrozumiałe: 270

- św. Paweł posługiwał się środkami technicznymi, listami, stojącymi w służbie Słowa: 265
- św. Paweł przepowiada za pomocą listów, które są nieśmiertelne: 268
- wzór wzniosłości pastoralnej: 244

Liturgia:

- w przepowiadaniu mają się znaleźć dogmat, moralność, liturgia: 186

Ludzkość:

- gazeta jest pulpitem ludzkości: 22
- św. Paweł również dzisiaj przemawia do ludzkości: 267

Łaska/łaski:

- całe Zgromadzenie jest wielką łaską: 231
- człowiek pozbawiony łaski nie jest w stanie pozyskać najmniejszej nawet zasługi: 144
- dusza pozbawiona łaski jest duszą martwą: 144
- Jezus Chrystus jest źródłem łaski: 27
- kapłan jest cudem łaski: 180
- lekarstwem na naszą słabość jest łaska odkupienia: 251
- łaska jest tym, co czyni nas chrześcijanami: 144
- łaski udzielane nam przez św. Pawła: praca na rzecz Dobrego Druku, gorliwość, powołania: 123

- miłość jest nieodłączna od stanu łaski: 61
- nabożeństwo do św. Pawła doprowadzi nas do pełnego oparcia się na łasce Bożej: 146
- nauczanie św. Pawła odnośnie do łaski: 145
- św. Paweł został stworzony przez łaskę: 145
- wielką łaską Pana jest mieć Ojca, Mistrza, Wzór, Przyjaciela i Opiekuna w osobie św. Pawła: 47
- wystarczy ci mojej łaski: 197
- znaczenie łaski: 144nn

Maggiorino Vigolungo:

- ożywiany duchem św. Pawła Apostoła, zawsze skupiony na przyszłości: 263

Maryja:

Zob. INDEKS IMION
WŁASNYCH

Masy:

- św. Paweł miał na celu masy: 192

Matka:

- Maryja - Matka, Mistrzynie i Królowa Apostołów: 26
- św. Paweł był Ojcem i Matką dla wszystkich swoich dzieci: 303
- św. Paweł dusza pełna uczucia niczym matka i mocna jak ojciec: 267

Mądrość:

- *Sapiens architectus*: 192nn
- w Sercu Jezusa ukryta jest mądrość: 159
- życie w pokorze i miłości to wielka mądrość: 291

Medytacja/medytacje:

- cykl medytacji na każdy poniedziałek Roku Świętego Pawła: 256nn
- medytacja na temat Koronki do św. Pawła: 230nn
- płomień Bożej miłości karmi się przez medytację i lekturę świętych dzieł: 62

Medytować:

- listy św. Pawła: 171
- życie św. Pawła i Chrystusa: 171

Męczeństwo:

- jubileusz męczeństwa apostołów Piotra i Pawła (1967): 266nn
- męczeństwo i chwała św. Pawła: 153nn

Miecz:

- księga i miecz (opis herbu paulistowskiego): 264

Miesiąc poświęcony św. Pawłowi: 50nn, 244

- ma trzy cele: poznanie, naśladowanie i nabożeństwo do naszego Opiekuna i Ojca: 244
- miesiąc poświęcony św. Pawłowi (medytacje i komentarze): 41nn

- trzy założenia: poznanie, naśladowanie, modlitwa do św. Pawła: 50
- trzydzieści myśli na miesiąc poświęcony św. Pawłowi: 158nn

Miles Christi: 189nn

Miłosierdzie:

- nabożeństwo do św. Pawła jest miłosierdziem Bożym: 142

Miłość:

- gorliwość jest kwiatem miłości Boga i dusz: 218
- kto zbliża się do św. Pawła, jest miłośnikiem Chrystusa: 161
- miłość jako cel obchodów Roku Świętego Pawła: 255
- moc św. Pawła jest tak wielka, jak jego miłość: 163
- paulista jest wzorem miłości do Kościoła: 248
- pokora i miłość to dwa najważniejsze czynniki budujące świętość: 289
- profesja zakonna jest obietnicą wiecznej i doskonałej miłości do Jezusa Chrystusa: 232
- w Sercu Jezusa ukryta jest miłość do nas: 158
- wzrastać w pokorze i miłości: 286nn

Misja:

- Bóg każdemu powierza określoną misję: 84
- misja Pawłowa musi rozciągać się na wszystko i wszystkich: 235
- misja św. Pawła: 84nn
- misja św. Pawła: zanieść Ewangelię poganom: 84
- misją św. Pawła było głoszenie i pisanie: 243
- modlitwa o rozpoznanie własnej misji: 85
- musicie być latoroślami będącymi w jedności z krzewem, abyście dobrze wypełnili waszą misję w Kościele: 163
- najbardziej znaczącą misją jest zbawianie dusz: 84

Mistrzynie:

- Maryja Matka, Mistrzynie i Królowa Apostołów: 26

Młodość:

- od młodości trzeba mieć wielką miłość do modlitwy: 282
- młodość jest fundamentem wieku średniego i starości: 282

Młodzież:

- najważniejsza spośród wszystkich inicjatyw jest formacja młodych: 35

Moc:

- moc św. Pawła jest tak wielka, jak jego miłość: 163
- moc św. Pawła: 116nn

- moc świętego jest proporcjonalna do zasług: 116
- szacunek dla mocy św. Pawła: 117
- św. Paweł może wysłuchać każdą naszą modlitwę: 117
- św. Pawłowi nigdy nie zabraknie mocy: 117

Modlić się:

- jak należy modlić się do św. Pawła: 129nn
- jeden z celów obchodów jubileuszu jego męczeństwa: 266
- jeden z celów odprawiania miesiąca poświęconego św. Pawłowi: 50
- kto zbliża się do św. Pawła, uczy się jego sposobu modlitwy: 161
- modlić się i działać przez św. Pawła i w Chrystusie: 171

Modlitwa:

- cel obchodów jubileuszu męczeństwa św. Pawła: 266
- do św. Pawła o uproszenie cierpliwości: 236
- do św. Pawła w intencji Wschodu: 238n
- forma apostołstwa: 178
- jest duchową bronią w walce: 189
- modlitwa do św. Pawła o cierpliwość: 136
- modlitwa o rozpoznanie własnej misji: 85

- modlitwy do św. Pawła: 227nn
- obowiązek modlitwy za przełożonych: 307
- od młodości trzeba mieć wielką miłość do modlitwy: 282
- owoc nadziei: 59
- spodziewamy się wszystkiego dzięki modlitwie św. Pawła: 237
- św. Paweł apostoł modlitwy: 107nn
- św. Paweł jest nauczycielem modlitwy: 274
- św. Paweł jest wzorem modlitwy: 161
- św. Paweł kochał modlitwę: 284
- za własny naród: 239
- za wstawiennictwem Nauczyciela Narodów: 256

Moralność:

- w przepowiadaniu mają się znaleźć: dogmat, moralność, liturgia: 186

Msza św.:

- jest droga sercu św. Pawła: 132
- najbardziej skuteczna praktyka wypraszająca błogosławieństwo: 132
- nasze intencje mszalne powinniśmy zanosić Bogu przez ręce św. Pawła: 132
- w życiu kapłana musi być na pierwszym miejscu: 183

- we Mszy św. powinniśmy uczestniczyć, mając w sercu intencje św. Pawła: 133

Myśli:

- trzydzieści myśli na miesiąc poświęcony św. Pawłowi: 158nn

Nabożeństwo do św. Pawła:

- aktualność nabożeństwa do św. Pawła: 28
- cel odprawiania miesiąca poświęconego św. Pawłowi: 244n
- codzienny rozwój: 51
- czciciel św. Pawła idzie do świętości najkrótszą drogą: 142
- jest miłosierdziem Bożym: 142
- jest zalecane każdemu, kto potrzebuje ludzkiego ciepła: 30
- na nowo musi stać się popularne: 148
- najlepszym sposobem oddania czci św. Pawłowi jest praca na rzecz Dobrego Druku: 47
- obowiązkiem czciciela św. Pawła jest propagowanie jego kultu: 148n
- prawdziwe źródło mocy: 246
- prowadzi do pełnego oparcia się na łasce Bożej: 146
- przemienia życie: 148
- sposoby propagowania nabożeństwa do św. Pawła: 150
- trzy powody rozpowszechniania nabożeństwa do św.

- Pawła (Bóg jako pierwszy obdarzył go chwałą, zaproszenie Kościoła oraz obowiązek wdzięczności): 149
- umacnia ducha: 148
- wskazówki, jak umocnić nabożeństwo do św. Pawła: 274nn
- źródło miłości do Jezusa i drugiego człowieka: 23
- Nadzieja:**
- dodaje sił: 57
- grzechy przeciwko nadziei: rozpacz i pycha: 59
- jest cnotą teologalną: 57
- nadzieja św. Pawła: 57n
- owoce nadziei: pokój, wytrwałość, modlitwa: 59
- rodzi się z wiary: 57
- św. Paweł posiadał nadzieję pewną: 160
- Ukrzyżowany jest nadzieją i umocnieniem kapłana: 203
- Naprzód:**
- ciągle postępować naprzód: 161; 162; 243; 257
- z ufnością: 200
- Naród:**
- modlitwa za własny naród: 239
- Naśladować:**
- cel obchodów jubileuszu męczeństwa św. Pawła: 266
- jeden z celów odprawiania miesiąca poświęconego św. Pawłowi: 50

- naśladować Pawła, aby naśladować Chrystusa: 170
- naśladowujemy św. Pawła, tak jak on naśladował Chrystusa: 37
- św. Paweł jest formą, ponieważ daje przykład naśladowania: 253
- św. Paweł jest naszym wzorem w naśladowaniu Chrystusa: 163
- Naśladowanie:**
- naśladowanie św. Pawła to cel obchodów jubileuszu męczeństwa św. Pawła: 266
- cel Roku św. Pawła: 255
- św. Pawła to jeden z celów odprawiania miesiąca poświęconego św. Pawłowi: 50
- zawsze postępować naprzód: jak Chrystus propagandysta, jak św. Paweł, niestrudzony Boży pielgrzym: 247
- Naśladowcy:**
- *Bądźcie moimi naśladowcami, jak ja jestem naśladowcą Chrystusa: 253*
- *Imitatores Dei sicut filii carissimi: 170nn*
- naśladowcy św. Pawła: 160
- synowie i aktywni naśladowcy: 247
- św. Paweł cieszy się popularnością wśród naukowców, ale mało jest jego naśladowców: 29

- Nauczyciel:**
- św. Paweł jest nauczycielem czystości: 306
- św. Paweł jest doskonałym nauczycielem uświęcenia: 264
- św. Paweł jest naszym nauczycielem i wzorem: 269nn
- św. Paweł jest naszym ojcem, nauczycielem, opiekunem: 251
- św. Paweł jest nauczycielem narodów: 158
- św. Paweł jest nauczycielem posłuszeństwa: 306
- św. Paweł jest nauczycielem ubóstwa: 306
- św. Paweł jest ojcem, mistrzem, wzorem i założycielem: 299
- św. Paweł jest uczniem, który zna Mistrza: 302
- Naukowcy:**
- św. Paweł cieszy się popularnością wśród naukowców, ale mało jest jego naśladowców: 29
- Nawrócenie:**
- do nawrócenia potrzebna jest silna wola, nie wystarczą chęci: 294
- drugi warunek nawrócenia: dobra wola: 292
- nawrócenie i uświęcenie: 263
- nawrócenie św. Pawła było nagłe: 68
- nawrócenie św. Pawła było niezwyczajne: 68

- nawrócenie św. Pawła było pełne: 264
- nawrócenie św. Pawła ma fundamentalne znaczenie dla Kościoła: 293
- nawrócenie św. Pawła to jedyne takie święto obchodzone przez Kościół: 291
- nawrócenie w Koronce do św. Pawła: 230
- pierwszy warunek nawrócenia: uznanie, że jesteśmy na złej drodze: 291
- stulecie (XIX) nawrócenia św. Pawła: 245
- nawrócenie św. Pawła: 23; 67; 291
- wszyscy potrzebujemy nawrócenia: 68
- zostawić złą drogę i wejść na drogę dobrą: 291
- Niebo:**
- św. Paweł wzięty do trzeciego nieba: 146
- Nieczystość:**
- *Arma iniquitatis peccato: 205nn*
- Obecność:**
- żywa i istotna obecność św. Pawła w Kościele: 250
- Obowiązek:**
- oddawanie chwały św. Pawłowi jest naszym obowiązkiem: 156
- Odczuwać:**

- odczuwać w sobie „żyje we mnie Chrystus”: 161
- odczuwanie „żyje we mnie Chrystus” jest pomocą i towarzyszeniem Kościołowi: 162
- Odpowiadanie na łaskę:**
- cechy odpowiadania na łaskę: gotowość, wspaniałomyślność, stałość: 87
- jest konieczna: 87
- odpowiedź św. Pawła: 87n
- Ofiara:**
- prawdziwy kapłan musi kochać cierpienie i ofiarę: 309
- Ojciec:**
- św. Paweł był Ojcem i Matką dla wszystkich swoich dzieci: 303
- św. Paweł dusza pełna uczucia niczym matka i mocna jak ojciec: 267
- św. Paweł jest naszym ojcem, nauczycielem, opiekunem: 251
- św. Paweł jest ojcem, mistrzem, wzorem i założycielem: 299
- Opiekun:**
- powód, dla którego św. Paweł został wybrany na opiekuna Zgromadzenia: 158
- św. Paweł jest naszym ojcem, nauczycielem, opiekunem: 251
- św. Paweł jest opiekunem całego Zgromadzenia i każdego z braci: 159

- św. Paweł opiekun Dobrego Druku: 24
- wstawiennictwo św. Pawła Nauczyciela Narodów (modlitwa): 256
- Organizacja:**
- diecezja to organizacja najbardziej pożyteczna dla zbawienia dusz: 114
- najważniejsze dzieło spośród wszystkich dzieł: 114
- św. Paweł był wielkim organizatorem: 113
- Osobowość:**
- pedagogika i osobowość Pawła: 262
- Owoce:**
- owocami nadziei są: pokój, dystans wobec dóbr świata, wytrwałość, modlitwa: 59
- owoce gorliwości św. Pawła: 98n
- Pakt:**
- pakt i wstawiennictwo: 246
- Zob. również: *Tajemnica Paulista/pauliści*
- List do Rzymian ze względu na swoją treść i formę jest wzorem dla każdego kapłana-pisarza-paulisty: 261
- medytując i naśladowując św. Pawła w duchu i w sercu, staniemy się prawdziwymi paulistami: 52

- miłość jest „kodeksem”, który paulista otrzymał od św. Pawła: 307
- paulista, na wzór św. Pawła, jest wzorem miłości do Kościoła: 248
- Paulus Apostolus*: 177nn
- Pisarz:**
- jak Paweł głosiciel i pisarz: 243
- List do Rzymian ze względu na swoją treść i formę jest wzorem dla każdego kapłana-pisarza-paulisty: 261
- św. Paweł jest wielkim głosicielem i wielkim pisarzem: wzór, który trzeba naśladować: 266
- św. Paweł urodził się jako głosiciel i jako pisarz: 267
- Pobożne Towarzystwo Świętego **Pawła:**
- najważniejsza spośród wszystkich inicjatyw jest formacja młodych: 35
- każdy może coś zrobić na rzecz inicjatyw Pobożnego Towarzystwa Świętego Pawła: 37
- kto kieruje młodych do Pobożnego Towarzystwa Świętego Pawła, jest dobrodziejem Kościoła: 35
- Zob. również: Towarzystwo Świętego Pawła
- Pobożne Uczennice Boskiego Mistrza: 276nn
- Pobożność:**
- należy mieć pobożność poprawną: 282
- pobożność św. Pawła miała charakter eucharystyczny: 274
- Podobieństwo:**
- podobieństwo między św. Pawłem i kapłanem w bogactwie i nagromadzeniu darów duchowych: 173
- Poganie:**
- św. Paweł jest gigantem w przepowiadaniu do pogan: 266
- Pokora:**
- budzi szacunek innych ludzi: 77
- fundament duchowego budynku: 77
- należy poruszać się po szynach, którymi są pokora i wiara: 265
- pokora św. Pawła: 77n
- przyciąga dobre i życzliwe spojrzenie Boga: 77
- św. Paweł często mówi o pokorze: 77
- wzrastać w pokorze i miłości: 286
- Pontefix:**
- *Considerate Ponteficem*: 211nn
- Porwanie:**
- św. Paweł wzięty do trzeciego nieba: 146

Posłuszeństwo:

- człowiek posłuszny cieszy się błogosławieństwem: 70
- cztery cechy naszego posłuszeństwa: chętne, radosne, ślepe i stałe: 71
- obowiązek posłuszeństwa wobec przełożonych: 307
- posłuszeństwo św. Pawła wobec Piotra i Kościoła: 285
- posłuszeństwo św. Pawła: 70
- posłuszeństwo w Koronce do św. Pawła: 229
- św. Paweł jest nauczycielem posłuszeństwa: 306
- św. Paweł jest wzorem posłuszeństwa: 273
- św. Paweł kładł nacisk na cnotę posłuszeństwa: 70
- uległość łasce w sposób szczególnie objawia się w posłuszeństwie: 232
- życie Jezusa pełne było posłuszeństwa: 70
- Postanowienie:**
- nasze postanowienie: musimy oddać chwałę św. Pawłowi: 156
- Pośrednictwo:**
- w czasie Adoracji św. Paweł jest naszym pośrednikiem u Jezusa: 280
- Powitanie:**
- „powitanie” św. Pawła: 303

Powołanie/powołania:

- cel naszego powołania (lepiej poznać, lepiej wierzyć, lepiej służyć, lepiej kochać): 175
- nasze powołanie jest podobne do powołania św. Pawła (aby nieść imię Jezusa): 174
- *Vas electionis*: 173nn
- wszystkie powołania są formowane do apostołstwa: 160
- Powody:**
- jedności pomiędzy zakonnikami: 307
- Poznanie św. Pawła:**
- cel obchodów Roku Świętego Pawła (wdzięczność, poznanie, naśladowanie, modlitwa, miłość, uproszenie łask): 254nn
- celebrowanie uroczystości związanych ze św. Pawłem jest dobrym sposobem propagowania jego osoby w Kościele: 22
- lektura Listu do Rzymian jest najlepszym środkiem poznania św. Pawła: 299n
- najnowsze studia pogłębiły znajomość osoby św. Pawła: 24
- poznać lepiej osobę i dzieło św. Pawła: 162
- poznanie św. Pawła: jeden z celów miesiąca poświęconego św. Pawłowi: 244

- cel obchodów jubileuszu nawrócenia św. Pawła (wdzięczność, poznanie, naśladowanie, modlitwa): 245
- Pójście za:**
- *Ut sequamini vestiga ejus*: 198
- Praca:**
- jest drogą doskonałości: 302
- praca odkupieńcza, apostołska, męcząca: 302
- reguła życia, jaką przyjął św. Paweł: 302
- wytrwała praca jest owocem nadziei: 59
- Prawda:**
- św. Paweł jest nauczycielem prawdy: 269
- Zob. również: Droga, Prawda, Życie
- Prawo:**
- starożytne prawo skończyło swoją rolę; nowe udoskonała, wynosi na wyższy poziom jednostkę i społeczeństwo: 193
- Profesja zakonna:**
- jest śmiercią bardziej kompletną: 195
- wieczysty ślub doskonałej miłości do Jezusa: 232
- z profesji zakonnej wychodzi nowy człowiek: 208
- Program:**
- program transmisji tej radiostacji został naznaczony przez

św. Pawła w Liście do Filipian (prawdziwy, uczciwy, sprawiedliwy): 247

Propaganda:

- propagowanie kultu św. Pawła: 148nn
- żaden środek propagandy nie może dzisiaj być bardziej uniwersalny i skuteczny niż dziennik, czyli mówiąc ogólniej, prasa: 25
- Prorocy:**
- św. Paweł cytuje jako przykłady heroicznymi kapłanów i proroków: 200

Przełożeni:

- obowiązki wobec przełożonych to: szacunek, modlitwa, posłuszeństwo, współpraca: 307

Przesłanie:

- dawanie przesłania o zbawieniu to była droga św. Pawła: 263

Przeszłość:

- św. Paweł w Damaszku umarł dla całej swojej przeszłości: 195

Przygotowanie:

- przygotowanie św. Pawła do jego wielkiej posługi miłości: 286nn

Przykazania:

- św. Paweł jako wzór w zachowywaniu przykazań: 281nn
- św. Paweł wiernie zachowywał przykazania: 285

- zachowywanie przykazań jest absolutnie konieczne: 284

Przykład:

- często polecany przez św. Pawła: 104
- ma wielką wartość: 104
- praktykowany przez św. Pawła: 104
- przykład jest formą apostołstwa: 178
- przykład św. Pawła, który posługiwał się środkami technicznymi (listy stojące w służbie słowu): 265
- św. Łukasz został pozyskany dzięki przykładowi św. Pawła: 104
- św. Paweł cytuje jako przykłady heroicznych kapłanów i proroków: 200
- św. Paweł jako przykład do naśladowania: 81
- św. Paweł jest apostołem przykładowym: 104
- św. Paweł jest ojcem, mistrzem, wzorem i założycielem: 299
- św. Paweł jest prawdziwym Założycielem, Ojcem, Nauczycielem, przykładem: 250
- św. Paweł jest wzorem posłuszeństwa: 273

- wdzięczność Apostołowi, naszemu Ojcu, Nauczycielowi, Przykładowi: 245

Przywrócony życiu:

- św. Paweł przywrócony życiu: 21

Pulpit:

- gazeta jest pulpitem ludzkości: 22

Radio:

- Radio Święty Paweł (Japonia): 247

Ręka:

- *Ręka Pańska była nade mną*: 288

Rodzina Świętego Pawła:

- charakteryzuje się szeroką otwartością na cały świat: 300
- duch Rodziny Świętego Pawła: integralne przeżywanie Ewangelii w duchu św. Pawła: 304
- ma być św. Pawłem żyjącym dzisiaj: 311
- Rodzina Świętego Pawła aspiruje do tego, aby integralnie przeżywać Ewangelię w duchu św. Pawła: 304
- Rodzina Świętego Pawła pragnie reprezentować św. Pawła i żyć dzisiaj jako on: 252
- św. Paweł był Ojcem i Matką dla wszystkich swoich dzieci i stworzył Rodzinę, która należy do niego: 303

- św. Paweł jest ojcem, mistrzem, wzorem, założycielem Rodziny Świętego Pawła: 299
- zrodziła się przez św. Pawła, on ją karmił i wychował, od niego wzięła ducha: 299

Zob. również: Instytut**Rok św. Pawła:**

- cel obchodów Roku Świętego Pawła (wdzięczność, poznanie, naśladowanie, modlitwa, miłość, uproszenie łask): 254nn
- cykl medytacji na każdy poniedziałek Roku Świętego Pawła: 256nn
- rok św. Pawła Apostoła: 254nn

Rozeznawanie:

- poznanie jako jeden z celów obchodów Roku Świętego Pawła: 256

Roztropność:

- roztropność św. Pawła: 274

Rzymianie:

- 1900. rocznica powstania Listu do Rzymian: 260nn

Serce:

- duch musi być jeden, ten, który mieszka w sercu św. Pawła, „*cor Pauli, cor Christi*”: 303n
- serce św. Pawła jest sercem Jezusa Chrystusa: 63, 159
- serce św. Pawła: 28nn

- w Sercu Jezusa ukryta jest mądrość: 159

Siostry Jezusa Dobrego Pasterza:

291nn

Słabość:

- słabość i świętość: 251

Słowo:

- Bóg błogosławi tym, którzy głoszą Słowo: 112
- Słowo Boże dzięki drukowi stanie się drogą, prawdą i życiem dla dusz: 37
- słowo niewięzione: 248
- św. Paweł apostoł słowa: 110nn
- św. Paweł posługiwał się środkami technicznymi, listami, stojącymi w służbie słowa: 265
- św. Paweł wszędzie siał ziarno słowa: 21

Słudzy:

- św. Paweł wskazuje, że jesteśmy dziećmi i sługami Kościoła: 264

Służyć:

- służba Bogu to cel naszego powołania: 175

Soczewka:

- Jezus Chrystus jest soczewką, pryzmatem, który służy św. Pawłowi do studiowania i rozwiązywania wszystkich problemów ludzkiego życia: 158

Spoleczeństwo:

- nowe prawo wznosi na wyższy poziom jednostkę i społeczeństwo: 193

Studia:

- najnowsze studia pogłębiły znajomość osoby św. Pawła: 24

Stworzenie:

- św. Paweł stworzony dzięki łasce: 145

Styczeń:

- styczeń albo czerwiec to miesiąc poświęcony św. Pawłowi: 49

Synowie:

- naśladowcy Boga jako umiłowane dzieci: 170
- synowie i aktywni naśladowcy św. Pawła: 247
- św. Paweł wskazuje, że jesteśmy dziećmi i sługami Kościoła: 264

Szacunek:

- pokora budzi szacunek innych ludzi: 77

Ślady:

- musimy kroczyć śladami naszego ojca, św. Pawła: 235
- *Ut sequamini vestiga ejus*: 198

Ślub:

- ślub ubóstwa: 234

Śmierć:

- *Configuratus morti ejus*: 195n
- św. Paweł w Damaszku umarł dla całej swojej przeszłości: 195

Środek techniczny:

- św. Paweł posługiwał się środkami technicznymi, listami, stojącymi w służbie słowa: 265

Środki:

- postęp doje nowe, coraz doskonalsze i skuteczniejsze środki, które należy wykorzystać w apostołstwie: 248

św. Paweł:

- „powitanie” św. Pawła: 303
- 1900. rocznica powstania Listu do Rzymian: 260
- aktualność nabożeństwa do św. Pawła: 28
- apostoł niezłomny, pełen śmiałości, przemierzył cały świat: 161
- błogosławieństwo św. Pawła: 310
- był człowiekiem posłusznym: 70
- całe jego życie naznaczone jest miłością do bliźniego: 64
- chwała św. Pawła: 155nn
- cierpliwość św. Pawła: 134nn
- cykl medytacji na każdy poniedziałek Roku Świętego Pawła (życie, doktryna, kult, nabożeństwo): 256nn
- człowiek głębokiej wiary: 54n
- czystość św. Pawła: 80nn
- dawać przesłanie o zbawieniu, to była droga św. Pawła: 263
- dobrze wybrał teren i materiały do konstrukcji: 192

- dotarł do Rzymu dzięki niezachwianej nadziei pokładanej w Bogu: 60
- duch musi być jeden, ten, który mieszka w sercu św. Pawła, „*cor Pauli, cor Christi*”: 303n
- duch św. Pawła jest duchem apostołstwa: 122
- dwa znaki rozpoznawcze w księgarniach: księga Ewangelii oraz obraz św. Pawła: 246
- głosiciel i doskonały przykład ubóstwa: 232
- gorliwość św. Pawła: 90nn, 94nn, 274
- jak modlić się do św. Pawła: 129nn
- jest człowiekiem żyjącym w Chrystusie: 160
- jest dobrym ojcem dla swoich czcicieli: 48
- jest gigantem przepowiadania do pogan: 266
- jest nauczycielem „pięknej cnoty”: 80
- jest sercem płonącym miłością do Boga, pełnym delikatnych uczuć do swoich braci: 29
- jeśli św. Paweł żyłby dzisiaj, byłby dziennikarzem: 21, 25, 102, 252n, 315
- jeśli św. Paweł żyłby dzisiaj: 252n
- Jezus Chrystus jest racją istnienia św. Pawła: 160
- jubileusz męczeństwa apostołów Piotra i Pawła (1967): 266nn
- kilka zdań dodających odwagi: 256
- kładzie nacisk na posłuszeństwo: 70
- kocha nas, ponieważ chcemy być uczestnikami jego misji: 119
- kocha nas ponieważ jest naszym ojcem i patronem: 119
- kodeks św. Pawła (miłość): 307
- Koronka do św. Pawła: 129n; 229n
- Kościół na przestrzeni dziejów oddaje chwałę św. Pawłowi: 155
- kościół św. Pawła jest centrum propagowania nabożeństwa do św. Pawła: 28
- kościół św. Pawła w Albie i jego uzasadnienie: 37n
- kult św. Pawła w Kościele: 50
- List do Rzymian ze względu na swoją treść i formę jest wzorem dla każdego kapłana-pisarza-paulisty: 261
- listy św. Pawła są bezcennym komentarzem do Ewangelii: 267
- medytacja na temat koronki: 230nn

- medytować listy: 171
- męczeństwo i chwała św. Pawła: 153nn
- miał serce pełne Jezusa: 280
- miesiąc poświęcony św. Pawłowi (medytacje i komentarze): 41nn
- miesiąc poświęcony św. Pawłowi: 50nn, 244
- miłość św. Pawła do bliźniego: 64nn
- miłość św. Pawła do Boga: 61nn
- miłość św. Pawła do nas: 119nn
- miłość św. Pawła jest troskliwa: 119
- misja św. Pawła w Kościele budzi nasz zachwyt: 231
- misja św. Pawła: 84nn
- moc św. Pawła jest tak wielka jak jego miłość: 163
- moc św. Pawła: 116nn
- modli się za nas do Najświętszej Dziewicy: 159
- modlitwa do św. Pawła o cnotę cierpliwości: 136, 236
- modlitwa do św. Pawła za Wschód: 238n
- modlitwy do św. Pawła 227nn
- musimy kroczyć śladami naszego ojca, św. Pawła: 235
- na własnym doświadczeniu nauczył się, jak wiele dla zbawienia znaczy modlitwa: 107
- nabożeństwo do św. Pawła jest głównym źródłem siły: 246
- nabożeństwo do św. Pawła prowadzi do miłości Jezusa oraz bliźnich: 23
- naczynie wybrane: 79, 146
- nadzieja św. Pawła: 57n
- najlepszy sposób wypraszania łask przez św. Pawła: praca na rzecz Dobrego Druku: 47
- najnowsze studia pogłębiły znajomość osoby św. Pawła: 24
- nasz nauczyciel i wzór: 269nn
- naśladować Pawła, aby naśladować Chrystusa: 170
- nauczyciel narodów: 158
- nawrócenie św. Pawła: 23; 67nn; 291nn
- o św. Pawle się nie pamięta i ludzie rzadko proszą go o pomoc: 22
- odpowiedź św. Pawła na łaskę: 87n
- owoce gorliwości św. Pawła: 98nn
- Pan z wielką mądrością i miłością przygotował Pawła do jego wielkiego apostołstwa: 287
- *Paulus Apostolus*: 177
- Paweł w Rzymie: 301
- Paweł: święty uniwersalny: 299

- piewca Boga: 160
- pokora św. Pawła: 77n
- pomoc św. Pawła jest przywoływana w modlitwie za katolików żyjących na Wschodzie: 238
- posiada jeden punkt odniesienia: Jezusa Chrystusa: 159
- posiada wielką moc wypraszania łask: 116
- posiadał wiarę stałą, nadzieję pewną i płomienną miłość: 160
- poświęcił życie rozpowszechnianiu Ewangelii: 263
- powierzył współpracownikom zadanie kontynuacji swojej misji: 32
- powody, dla których został wybrany na patrona Zgromadzenia: 158
- powołał do życia Towarzystwo Świętego Pawła, którego jest założycielem: 252
- praca nad doskonaleniem samego siebie: 31
- praktyczny przykład doświadczalnej psychologii chrześcijańskiej: 31
- jest prawdziwym założycielem Zgromadzenia: 250
- propagowanie kultu św. Pawła: 148nn
- rocznica nawrócenia św. Pawła: 245
- Rodzina Świętego Pawła musi być św. Pawłem żyjącym dzisiaj: 12, 250, 317, 319
- Rodzina Świętego Pawła zrodziła się przez św. Pawła, on ją karmił i wychował, od niego wzięła ducha: 299
- Rok św. Pawła Apostoła (1957): 254nn
- serce św. Pawła jest sercem Jezusa Chrystusa: 63, 159
- serce św. Pawła: 28nn
- spodziewamy się wszystkiego dzięki modlitwie św. Pawła: 237
- św. Łukasz został pozyskany dzięki przykładowi św. Pawła: 104
- św. Paweł apostoł czynu: 113nn
- św. Paweł apostoł dobrego druku: 101nn
- św. Paweł apostoł modlitwy: 107nn
- św. Paweł apostoł modlitwy: 107nn
- św. Paweł apostoł przykładu: 104nn
- św. Paweł apostoł słowa: 110nn
- św. Paweł był Ojcem i Matką dla wszystkich swoich dzieci i stworzył Rodzinę, która należy do niego: 303
- św. Paweł cieszy się popularnością wśród naukowców,

- ale mało jest jego naśladowców: 29
- św. Paweł cytuje jako przykłady heroicznych kapłanów i proroków: 200
- św. Paweł często mówi o pokorze: 77
- św. Paweł dusza pełna uczucia niczym matka i mocna jak ojciec: 267
- św. Paweł i jego uczniowie (św. Marek, św. Tytus, św. Tymoteusz, św. Łukasz, św. Tekla): 237
- św. Paweł jako nauczyciel czystości: 306
- św. Paweł jako wzór w zachowywaniu przykazań: 281nn
- św. Paweł jest „*vas electionis*”: 173nn
- św. Paweł jest doskonałym nauczycielem uświęcenia: 264
- św. Paweł jest formą, ponieważ daje przykład naśladowania: 253
- św. Paweł jest najpełniejszym interpretatorem Boskiego Mistrza: 250
- św. Paweł jest naszym wzorem w naśladowaniu Chrystusa: 163
- św. Paweł jest nauczycielem posłuszeństwa: 306
- św. Paweł jest nauczycielem prawdy: 269
- św. Paweł jest nauczycielem ubóstwa: 306
- św. Paweł jest ojcem, mistrzem, wzorem i założycielem: 299
- św. Paweł jest prawdziwym Założycielem, Ojcem, Nauczycielem, przykładem: 250
- św. Paweł jest wielkim głosi-cielem i wielkim pisarzem: wzór, który trzeba naśladować: 266
- św. Paweł jest wzorem dla formatorów i formowanych: 248n
- św. Paweł jest wzorem każdej cnoty indywidualnej i społecznej: 272nn
- św. Paweł jest wzorem modlitwy: 161
- św. Paweł jest wzorem wszystkich cnót: 161
- św. Paweł jest wzorem życia apostoelskiego: 165nn
- św. Paweł kochał modlitwę: 284
- św. Paweł miał na celu masy: 192
- św. Paweł nosi w sobie wszystkie cnoty apostoła: 84nn, 273
- św. Paweł opiekun Dobrego Druku: 24, 47
- św. Paweł oświeci i sprawi, że jego listy będą zrozumiałe: 270
- św. Paweł przywrócony życiu: 21

- św. Paweł stworzony dzięki łasce: 145
  - św. Paweł uczeń, który zna Boskiego Mistrza, i który żyje Nim w całej pełni: 302
  - św. Paweł urodził się jako głosi-ciel i jako pisarz: 267
  - św. Paweł w Damaszku umarł dla całej swojej przeszłości: 195
  - św. Paweł wszędzie siał ziarno Słowa: 21
  - św. Paweł wzięty do trzeciego nieba: 146
  - św. Paweł został uformowany i dla nas stał się formą: 253
  - św. Pawła można zrozumieć tylko jako człowieka bliskiego duszom: 158
  - światło prawdy: 48
  - troska św. Pawła o formację współpracowników: 32nn
  - tym, którzy odczuwają potrzebą doświadczania miłości i ludzkiego ciepła, zaleca się nabożeństwo do św. Pawła: 30
  - ubóstwo św. Pawła: 74nn
  - uczy nas poprzez wspaniałe przykłady ze swojego życia: 119
  - umiłowany przez Jezusa: 231
  - w duchu św. Pawła: 301
  - w św. Pawle gorliwość została niemal spersonifikowana: 25
  - wiara św. Pawła była stała: 55
  - wiara św. Pawła: 54n
  - wielką łaską Pana jest mieć Ojca, Mistrza, Wzór, Przyjaciela i Opiekuna w osobie św. Pawła: 47
  - współpracował z wieloma kobietami: 34n
  - wybierał miejsca najbardziej uczęszczane, aby być słyszalnym: 22
  - wykazuje cechy prawdziwej miłości do bliźniego: 65
  - wzywa nas, abyśmy się darzyli miłością i pokojem: 65
  - zna Boskiego Mistrza w całej pełni i żyje Nim: 302
  - zostawił wszystko, aby pozyskać Chrystusa: 196
  - Żyj, Pawle! (modlitwa do św. Pawła): 236n
  - żywa obecność osoby św. Pawła w Kościele: 250
- Świat:**
- apostołowie z wielkim zaangażowaniem ewangelizowali cały świat: 110
  - dać Jezusa światu w sposób pełny: 304
  - dla Pawła świat był za mały i brakowało narodów do nawrócenia: 111
  - *Idźcie na cały świat i głoscie Ewangelię wszelkiemu stworzeniu*: 235

- krzewienie znajomości Chrystusa na najdalszych krańcach świata: 236
  - nawracanie świata należy tylko do tego, kto naprawdę jest własnością Boga: 181
  - niech płonie wasze światło przed światem: 105
  - niech świeci swoim światłem przed światem: 240
  - powołany do przepowiadania na całym świecie: 174
  - *przez krzyż i mękę swoją świat odkupić raczył*: 198
  - Rodzina Świętego Pawła charakteryzuje się szeroką otwartością na cały świat: 300
  - rozpowszechnianie Ewangelii na całym świecie: 113
  - św. Paweł głosił Ewangelię na całym świecie: 98
  - św. Paweł niósł imię Jezusa Chrystusa po całym świecie: 55
  - św. Paweł oświecił świat blaskiem swojej doktryny: 47
  - św. Paweł przemierzył cały świat: 161
  - św. Paweł przemierzył cały znany w tamtych czasach świat: 25
  - św. Paweł rozsiał po świecie swoje słowo i dokonywane cuda: 78
  - św. Paweł uczynił wiele dobra dla świata: 22
  - świat oczekuje od nas rozpowszechniania nabożeństwa do św. Pawła: 150
  - świat oddaje chwałę św. Pawłowi: 156
  - święci Piotr i Paweł oświecają cały świat: 156
  - święty Apostole, którzy uczyłeś cały świat: 237
  - tchnij przez świat gorący powiew miłości: 238
  - ukierunkowywać świat zgodnie z duchem św. Pawła: 151
  - wielki świat przyjął Ewangelię: 178
- Święcenia:**
- są uroczystym pogrzebem i aktem śmierci młodzieńca, który nie żyje już od jakiegoś czasu: 195
  - wychodzi nowy człowiek ze święceń: kapłan: 208
- Świętość:**
- polega na absolutnym utożsamieniu się z wolą Boga: 264
  - dla św. Pawła jest pełną dojrzałością człowieka, człowiek doskonały: 251
  - Dziewico Maryjo, Matko Jezusa, uczyn nas świętymi: 127

- nie zdobywa się jej w jednej chwili: 126
  - pokora i miłość to dwa najważniejsze czynniki budujące świętość: 289
  - słabość i świętość: 251
  - św. Paweł nieustannie dążył do świętości: 126n
  - własne uświęcenie jest konieczne: 126
- Tajemnica:**
- tajemnica powodzenia albo pakt: 246
  - tajemnicą wielkości jest wzorowanie się na Bogu, żyjąc w Chrystusie: 301
- Towarzystwo Świętego Pawła:
- powołał do życia Towarzystwo Świętego Pawła, którego jest założycielem: 252
  - posługuje się środkami najszybszymi i najskuteczniejszymi w szerzeniu dobra, w duchu wielkiego Apostoła: 247
- Zob. również: Pobożne Towarzystwo Świętego Pawła
- Troska:**
- troska św. Pawła o formację swoich współpracowników: 32n
  - *Sollecite cura teipsum*: 214nn
- Tytuł:**
- „apostoł” to tytuł, który największej znaczy dla św. Pawła: 158

Ubóstwo:

- było praktykowane przez Jezusa: 74
  - duch ubóstwa musi być obecny w każdej części naszego dnia: 234
  - jest jednym z błogosławieństw: 74
  - przejawia się w miłości i gorliwości do apostołstwa: 234
  - św. Paweł jest głosicielem i doskonałym przykładem ubóstwa: 232
  - św. Paweł jest nauczycielem ubóstwa: 306
  - św. Paweł nieustannie zaleca ubóstwo: 74
  - św. Paweł praktykował ubóstwo: 74
  - ubóstwo jest pierwszym stopniem do doskonałości chrześcijańskiej: 233
  - ubóstwo św. Pawła: 74nn
  - ubóstwo w Koronce do św. Pawła: 230
  - wielka cnota, wielki ślub: 234
  - wymagania ducha ubóstwa: 75
  - zyskuje wolność ducha: 74
- Uczeń/uczniowie:**
- św. Paweł i jego uczniowie (św. Marek, św. Tytus, św. Tymoteusz, św. Łukasz, św. Tekla): 237

- św. Paweł uczeń, który zna Boskiego Mistrza i który żyje Nim w całej pełni: 302
- Ufność:**
- spodziewamy się wszystkiego dzięki modlitwie św. Pawła: 237
- ufność pokładana w Bogu: 288
- Ukrzyżowany:**
- Ukrzyżowany jest nadzieją i umocnieniem kapłana: 203
- Ukrzyżowany jest naszym wzorem: 199
- Umartwienie:**
- z grzechem walczy się poprzez umartwienia i czuwanie: 205n
- Umocnienie:**
- nadzieja dodaje sił sercu: 57
- Ukrzyżowany jest nadzieją i umocnieniem kapłana: 203
- Uniwersalizm:**
- uniwersalizm św. Pawła: 261
- Paweł: święty uniwersalny: 299
- Upokorzenie:**
- nasze upokorzenia: błędy, grzechy, wady: 288
- upokorzenie i wywyższenie kapłana: 199
- Uświęcenie:**
- nawrócenie i uświęcenie: 263
- św. Paweł jest doskonałym nauczycielem uświęcenia: 264

Utożsamienie:

- świętość polega na absolutnym utożsamieniu się z wolą Boga: 264

Wady:

- należy walczyć z własnymi wadami, aby pozyskać zasługi: 293

Walka:

- broń, jaką się posługujemy, ma charakter duchowy (wiara, modlitwa, miłość): 189
- jest częścią życia chrześcijańskiego: 189
- człowiek walczący trwa w prawdzie, sprawiedliwości i wierze: 190

Warunki:

- warunki nawrócenia: 291nn

Wdzięczność:

- cel obchodów Roku Świętego Pawła: 254

Wezwania:

- do Boskiego Mistrza: 185

Wiara:

- duchowa broń stosowana w walce chrześcijańskiej: 189
- działa cuda: 54
- jest pierwszą i podstawową cnotą: 54
- jest przyczyną nadziei: 54

- musi być czynna: 55
- należy poruszać się po szynach, którymi są pokora i wiara: 265
- *Nauczycielu narodów, spraw, abyśmy żyli wiarą*: 238
- od stopnia wiary zależy całe życie, gorliwość, nadzieja, miłość: 54
- św. Paweł człowiek głębokiej wiary: 54n
- wiara św. Pawła była stała: 55; 160
- wiara św. Pawła: 54n
- Wieczny:**
- *Sempiternum habet sacerdotium*: 202nn
- Wielkość:**
- tajemnicą wielkości jest wzorowanie się na Bogu, żyjąc w Chrystusie: 301
- Wierzyć:**
- wierzyć w Boga to cel naszego powołania: 175
- Winnica (winny krzew):**
- musicie być latoroślami w jedności z krzewem (Chrystus, papież, Kościół), aby dobrze wypełnić misję w Kościele: 163
- Wola:**
- dobra wola: 294
- drugi warunek nawrócenia: dobra wola: 292

Wolność:

- ubóstwo daje wolność ducha: 74

Wschód:

- modlitwa za Wschód: 238n

Współpraca:

- obowiązki wobec przełożonych to: szacunek, modlitwa, posłuszeństwo, współpraca: 307

Współpracownicy:

- św. Paweł powierzył współpracownikom zadanie kontynuacji swojej misji: 32
- św. Paweł współpracował z wieloma kobietami: 34n
- troska św. Pawła o formację swoich współpracowników: 32n

Wstawiennictwo:

- pakt i wstawiennictwo: 246
- uproszenie wstawiennictwa św. Pawła, to jeden z celów obchodów roku jemu poświęconego: 255
- wstawiennictwo św. Pawła Nauczyciela Narodów (modlitwa): 256
- wstawiennictwo św. Pawła: 246

Wydawnictwa:

- forma apostołstwa: 178

Wyjaśnienie:

- doktryna św. Pawła jest pięknym wyjaśnieniem Ewangelii: 269

Wywyższenie:

- upokorzenie i wywyższenie kapłana: 199

Wzniosłość:

- wzniosłość pastoralna listów św. Pawła: 244

Wzór:

- Duch Święty, dając dziewczynom wzór do naśladowania, wskazuje na św. Pawła: 81
- List do Rzymian ze względu na swoją treść i formę jest wzorem dla każdego kapłana-pisarza-paulisty: 261
- św. Paweł jako wzór w zachowywaniu przykazań: 281nn
- św. Paweł jest naszym nauczycielem i wzorem: 269nn
- św. Paweł jest wielkim głosicielem i wielkim pisarzem: wzór, który trzeba naśladować: 266
- św. Paweł jest wzorem dla formatorów i formowanych: 248n
- św. Paweł jest wzorem każdej cnoty indywidualnej i społecznej: 272nn
- św. Paweł jest wzorem życia apostoelskiego: 165nn
- św. Paweł jest wzorem, ponieważ daje przykład naśladowania: 253
- tajemnicą wielkości jest wzorowanie się na Bogu, żyjąc w Chrystusie: 301

- Ukrzyżowany jest naszym wzorem: 199

Zakonnik:

- prawdziwy zakonnik i kapłan musi kochać cierpienie i ofiarę: 309

Założyciel:

- św. Paweł jest ojcem, mistrzem, wzorem, założycielem Rodziny Świętego Pawła: 299
- św. Paweł jest prawdziwym założycielem Zgromadzenia: 250
- św. Paweł powołał do życia Towarzystwo Świętego Pawła, którego jest założycielem: 252

Zasługi:

- człowiek pozbawiony łaski nie jest w stanie pozyskać najmniejszej nawet zasługi: 144
- moc świętego jest proporcjonalna do zasług: 116
- należy walczyć z własnymi wadami, aby pozyskać zasługi: 293

Zbawienie:

- dawanie przesłania o zbawieniu to była droga św. Pawła: 263

Zgorszenia:

- apostołstwo wynagradza zgorszenia: 179

Zgromadzenie:

- całe Zgromadzenie jest jedną wielką łaską: 231

- powody, dla których św. Paweł został wybrany na patrona Zgromadzenia: 158

- św. Paweł jest opiekunem całego Zgromadzenia: 159

Zob. również: Instytut

Znaczenie:

- znaczenie łaski: 144nn
- Znajomość św. Pawła:
  - cel obchodów jubileuszu nawrócenia św. Pawła (wdzięczność, poznanie, naśladowanie, modlitwa): 245
  - cel odprawiania miesiąca poświęconego św. Pawłowi: 244n
  - cel Roku św. Pawła: 255
  - najnowsze studia pogłębiły znajomość osoby św. Pawła: 24
  - pobożne celebrowanie uroczystości św. Pawła jest dobrą okazją do propagowania kultu apostoła: 23
  - studium *Listu do Rzymian* jest najlepszym sposobem pogłębienia znajomości św. Pawła: 299

Znaki rozpoznawcze:

- dwa znaki rozpoznawcze w księgarniach: księga Ewangelii oraz obraz św. Pawła: 246

Zostawienie:

- św. Paweł zostawił wszystko, aby pozyskać Chrystusa: 195n

Zysk:

- św. Paweł zostawił wszystko, aby pozyskać Chrystusa: 195n

Żołnierz:

- *Miles Christi*: 189nn

Życie apostoelskie:

- św. Paweł jest wzorem życia apostoelskiego: 165nn

Życie wewnętrzne:

- jest formą apostołstwa: 178
- kto posiada głębokie i pełne życie duchowe, stanie się wielkim apostołem, nawet jeśli jest ignorantem i pozostaje nieznanym: 162

Życie:

- kapłan stanie się prawdziwym Dawcą życia: 209
- kto poświęca się życiu paulistowskiemu, musi posiadać głębokie życie duchowe: 162
- kto zbliża się do św. Pawła, uczy się żyć tak jak on: 161
- należy poznawać święte życie Pawła: 162
- nowe życie kapłana: 208n
- *Viventes Deo in Christo Jesu*: 208n
- Zob. również: Droga, Prawda i Życie Żyj, Pawle!
- (modlitwa do św. Pawła): 237
- Żyjący:
  - Rodzina Świętego Pawła musi być św. Pawłem żyjącym dzisiaj: 12, 250, 317, 319

SPIS TREŚCI

Summariusz		
Sigła i skróty		
Wstęp		
Wprowadzenie		
I. W CZASACH „WIOSNY RODZINY ŚWIĘTEGO PAWŁA”		
Teksty z <i>Unione Cooperatori Buona Stampa</i>		
(1918-1927).	19	
<i>Wstęp</i>	21	
Święty Paweł przywrócony życiu	21	
Nabożeństwo do Świętego Pawła	22	
Nawrócenie Świętego Pawła	23	
Święty Paweł opiekun Dobrego Druku	24	
Nowe czasy oraz stare i nowe nabożeństwa	26	
Serce Świętego Pawła	28	
Troska Świętego Pawła		
o formację swoich współpracowników	32	
Kościół Świętego Pawła w Albie i jego „uzasadnienie”	37	
Kościół Dobrego Druku	38	
II. MIESIĄC POŚWIĘCONY ŚWIĘTEMU PAWŁOWI		
<i>Medytacje i komentarze</i> (1918-1925)		41
<i>Wstęp</i>	43	
1. Miesiąc poświęcony Świętemu Pawłowi	50	
2. Wiara Świętego Pawła	54	

3. Nadzieja Świętego Pawła	57
4. Miłość Świętego Pawła do Boga	61
5. Miłość Świętego Pawła do bliźniego	64
6. Nawrócenie Świętego Pawła	67
7. Posłuszeństwo Świętego Pawła	70
8. Ubóstwo Świętego Pawła	74
9. Pokora Świętego Pawła	77
10. Czystość Świętego Pawła	80
11. Misja Świętego Pawła	84
12. Odpowiedź Świętego Pawła	87
13. Gorliwość Świętego Pawła	90
14. Cechy gorliwości Świętego Pawła	94
15. Owoce gorliwości Świętego Pawła	98
16. Święty Paweł apostoł Dobrego Druku	101
17. Święty Paweł apostoł przykładu	104
18. Święty Paweł apostoł modlitwy	107
19. Święty Paweł apostoł słowa	110
20. Święty Paweł apostoł czynu	113
21. Moc Świętego Pawła	116
22. Miłość Świętego Pawła do nas	119
23. Duch apostołstwa	122
24. Świętość	126
25. Jak modlić się do Świętego Pawła - 1	129
26. Jak modlić się do Świętego Pawła - 2	132
27. Cierpliwość Świętego Pawła	134
28. Jezus Chrystus jest centrum wszechświata	139
29. Znaczenie łaski	144
30. Propagowanie kultu Świętego Pawła	148
31. Męczeństwo i chwała Świętego Pawła	153

Dodatek:

Trzydzieści myśli na miesiąc poświęcony Świętemu Pawłowi	158
---	-----

III. ŚWIĘTY PAWEŁ JAKO WZÓR ŻYCIA APOSTOLSKIEGO . 165

<i>Wstęp</i>	167
Rekolekcje duchowe (<i>Albano, 26 kwietnia - 5 maja 1947</i>).	169
1. „ <i>Imitatores Dei Sicut filii carissimi</i> ” (Ef 5, 1).	170
2. „ <i>Vas electionis</i> ”	173
3. „ <i>Paulus Apostolus</i> ”	177
4. „ <i>Homo Dei</i> ”	180
5. „ <i>Pro hominibus constitutus</i> ”	183
6. „ <i>Praedicator</i> ”	186
7. „ <i>Miles Christi</i> ”	189
8. „ <i>Sapiens architectus</i> ”	192
9. „ <i>Configuratus morti ejus</i> ”	195
10. „ <i>Ut sequamini vestigia ejus</i> ”	198
11. „ <i>Sempiternum habet sacerdotium</i> ”	202
12. „ <i>Arma iniquitatis peccato</i> ”	205
13. „ <i>Viventes Deo in Christi Iesu</i> ”	208
14. „ <i>Considerate Pontificem</i> ”	211
15. „ <i>Sollicite cura teipsum</i> ”	214
16. „ <i>Zelus domus Tuae</i> ”	217
17. „ <i>In domo Dei</i> ”	220
18. Duch Jezusa Chrystusa	223

IV. MODLITWY DO ŚWIĘTEGO PAWŁA 227

KORONKA DO ŚWIĘTEGO PAWŁA	229
Koronka do Świętego Pawła (Medytacja)	230
Modlitwa do Świętego Pawła o uproszenie cierpliwości	236
Żyj, Pawle!	236
Do Świętego Pawła Apostoła	237
Modlitwa za Wschód	238
Za własny naród	239

V. ARTYKUŁY I WYSTĄPIENIA Z OKRESU DOJRZAŁOŚCI . 241

Wstęp 243

A. Z BIULETYNU „SAN PAOLO”

Jak Paweł głosiciel i pisarz 243

Miesiąc poświęcony Świętemu Pawłowi 244

Wzniosłość pastoralna 244

Stulecie nawrócenia 245

Bracia w Świętym Pawle 245

Dwa znaki rozpoznawcze 246

Pakt i wstawiennictwo. 246

Dusze oczekujące 246

Synowie i aktywni naśladowcy 247

Radio Święty Paweł 247

Słowo niewięzione 248

Miłość do Kościoła 249

Paweł wzorem formatorów i formowanych 248

Prawdziwy Założyciel 250

Ojciec, Nauczyciel, Opiekun 251

Słabość i świętość 251

„Jeśli Święty Paweł żyłby dzisiaj...” 252

Rok Świętego Pawła Apostoła

(od 25-I-1957 do 25-I-1958) 254

Cykl medytacji na każdy poniedziałek

Roku Świętego Pawła 256

1900. rocznica powstania

Listu Świętego Pawła do Rzymian (58-1958) 260

Świętemu Pawłowi pielgrzymowi 261

Pedagogika i osobowość Pawłowa 262

Dawać Ewangelię 262

Zawsze skupiony na przyszłości 263

Nawrócenie i uświęcenie 263

Księga i miecz

(*Wyjaśnienie znaczenia godła*

Rodziny Świętego Pawła) 264

Gigant 266

1967: Jubileusz męczeństwa Apostołów Piotra i Pawła. . . 266

B. MEDITACJE NAGRANE

Święty Paweł nasz nauczyciel i wzór

(*W: Rekolekcje i dni skupienia, sierpień 1935*) 269

Na Adoracji ze św. Pawłem

(*Do siostr Pobożnych Uczennic, Rzym, święto św. Scholastyki, 10 lutego 1947 r.*) 276

Święty Paweł jako wzór w zachowywaniu przykazań

(*Medytacja wygłoszona 2 czerwca 1956 r. w Rzymie*) 281

Przygotowanie Świętego Pawła do jego wielkiej posługi

Wzrastać w pokorze i miłości 286

Nawrócenie Świętego Pawła

(*Do Siostr Jezusa Dobrego Pasterza, Albano Laziale, 23 stycznia 1961 r.*) 291

VI. POLECENIA ZAWARTE W TESTAMENCIE 297

Wstęp 299

Święty Paweł ojciec, mistrz, wzór, założyciel 299

Święty uniwersalny 299

W duchu Świętego Pawła 301

Paweł w Rzymie 301

Praca 302

Paweł, uczeń, który zna Mistrza. 302

„Powitanie” Świętego Pawła 303

Duch Apostoła. 303

Duch instytutu	304
Paweł jako nauczyciel ubóstwa	304
Nauczyciel czystości	306
Nauczyciel posłuszeństwa	306
Naśladowca Boskiego Mistrza	306
„Kodeks” Świętego Pawła	307
Cnota apostoła: gorliwość	308
Błogosławieństwo Świętego Pawła	310

Posłowie

<i>Rodzina Świętego Pawła, „Święty Paweł żyjący dzisiaj” . . .</i>	311
--	-----

INDEKSY

Indeks cytatów biblijnych	327
Indeks miejsc	333
Indeks imion własnych	335
Indeks analityczny	339